3 1761 06354368 0

Systematisk Fremstilling

af

den danske Lovgivnings Bestemmelser

om

Pasvæsenet,

tilligemed en Sammenligning med andre Staters Paslovgivning

ved

H. P. Giesing,

Contröleur ved Conteiret for Reisende paa Kjøbenhavns Politikammer.

Kjøbenhavn, 1841.

Paa den Gyldendalske Boghandlings Forlag.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

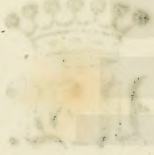

brief
DL
00411249

http://www.archive.org/details/systematiskfrems00gies

Den Mand, hvis Navn ikke vil glemmes og hvis Hæder ikke vil uddøe saalænge Lovkyndigheden finder Dyrkere og Velyndere i Danmark — Lovhistoriens, Folkerettens, Kirkerettens lærde Bearbeider:

Janus Lauritz Andreas Kolderup-Rosenvinge

Doctor juris, ældste Professor i Lovkyndigheden ved Kjøbenhavns Universitet, Medlem af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, extraordinair Assessor i Høiesteret, Meddirecteur og Lærer ved Pastoral-Seminariet, Æresmedlem af det islandske literaire Selskab, Medlem af Videnskabernes Selskab i Kjøbenhavn, Ridder af Danebroge og Danebrogsmand,

hvis udbredte Kundskaber ogsaa nærværende Skrift tildeels skylder sin Tilværelse,

helliges samme med Høiagtelse og

Hengivenhed.

L'orphelin fut nourri, le vagabond fixé; —
Le pauvre, oisif et lâche, au travail fut forcé ....
Quelle ame incessament conduit ce vaste corps?
Quelle invisible main préside à ces ressorts?
Quel sage a su plier à nos communs services
Nos besoins, nos plaisirs, nos vertus, et nos vices?
Pourquoi ce peuple immense avec sécurité
Vit-il sans prévoyance et sans calamité?

La Police, par **Voltaire.**

Indledning.

Det maae udentvivl indrommes at den danske Paslovgivning i det Hele taget er affattet i en liberal Aand. Vel har man anfort, at i andre Stater Landets Indvaanere ikke behove noget Pas for at reise fra den ene Provinds til den anden; hvilket derimod er Tilfældet i Danmark. Skjondt dette er rigtigt, maae dog herved tages Hensyn til Localiteterne, idet de enkelte Dele af Danmark ere skilte fra hinanden ved Belte og Sunde, og det vilde vel næppe være tilraadeligt, at lade de storre Færgesteder passeres af enhver Reisende, uden at denne legitimerer sig, hvilket i Almindelighed kun kan skee paa en hensigtsmæssig Maade ved at producere Pas eller Vandrebog.

Bestemmelserne om det danske Pasvæsen findes forovrigt adspredte paa den vide Lovgivningens Mark, der strækker sig fra Christian den 5tes Lovbog af og indtil vor Tid. — Med Undtagelse af en kortfattet Oversigt i Rosenvinges Politiret vides samme ikke nogetsteds at være samlede i systematisk Orden. Det er derfor let forklarligt, at ikke blot de Reisende, men

undertiden selve Øvrighedspersonerne, ikke have nogen omfattende Kundskab til denne specielle Deel af Lovgivningen, hvilken Omstændighed imidlertid kan fremkalde ubehagelige Forviklinger. See til Exempel Cancellie-Skrivelsen af 10. Juni 1817.

Det torde derfor ikke være uden Nytte og practisk Interesse at levere et System af de vigtigste Lovbestemmelser om det danske Pasvæsen. Da det ikke er sjeldent, at Preussen og andre fremmede Stater nævnes som et Mynster for os i denne som i andre Henseender, findes i sidste Capitel af nærværende Skrift en Sammenstilling af det danske og preussiske med flere Staters Pasvæsen, hvoraf formeentligen fremgaaer, at det ikke er i enhver Henseende vi med Hensyn til denne Gjenstand skulde ønske at andre Lande og navnligen Preussen tages til Forbillede.

Deres Excellence Herr Geheime-Stats- og Justitsminister v. Stemann har som Amtmand over Sorøe Amt ydet ikke uvæsentlige Bidrag til at kaste Lys over den omhandlede Deel af Lovgivningen. I Krigens Tid var nemlig Corsør et Punct, der gav Anledning til allehaande tvivlsomme Tilfælde med Hensyn til Reisende og Stedets Overøvrighed havde derfor ofte Anledning og Opfordring til at see Mangelen paa en omfattende Paslovgivning suppleret. Under Sammes Præsidium i det Kongelige danske Cancellie er Placaten af 8. August 1839 udkommen,

en Lovgivning, der overalt har vakt almindelig Tilfredshed, som udentvivl vilde forøges, naar den nye almindelige Pasanordning (see Collegialtidenden for 17. August 1839 Pag. 611 et seq.) maatte ophæve den Abnormitet, at Passe fra Provindserne i det egentlige Danmark kun ere gjældende til Retour fra Kjøbenhavn uden Visa-Gebyhrs Erlæggelse — der for en enkelt Person er lige med Gebyhret for et nyt Pas — i 3 Dage, medens 6 Uger er den tilsvarende Termin med Hensyn til Passe fra Hertugdømmerne, (Det kunde vel endog være tvivlsomt om ikke, ifølge Cancellie-Skrivelse af 24. December 1816, et Pas udstedt i Hertugdømmerne og lydende paa Hen- og Tilbagereise, maatte, uden Hensyn til nogen Tidsgrændse, blive gratis at visere) — medmindre de ovenanførte saavelsom oeconomiske Hensyn til vedkommende Pasudstedere maatte tillade at overhovedet den Forpligtelse at tage Pas til Reiser i Landet, for sammes Indvaanere indskrænkedes til Værnepligtige, Soeindrullerede, vandrende Haandværksvende, mistænkelige Personer og saadanne Individer, som kunde befrygtes at ville falde det Offentlige til Byrde, hvilke sidste Classer maaskee endog burde have Pas for at reise fra een Jurisdiction til en anden.

Ligesom ifølge Parolbefaling af 3. April 1814 Hamborg, Lübeck og det Eutinske med Hensyn til Officierers Reise-Permissioner betragtes som indenrigs,

saaledes turde det formeentligen være ligesaameget i Danmarks (især Kjobenhavns) som i Sverrigs Interesse, at lette Samfærselen mellem begge Lande derved, at Byerne Malmø, Lund og Landskrone tilligemed nærmeste Omegn med Hensyn til Pasvæsenet bleve at betragte som indenlandske. En saadan Lovbestemmelse er allerede givet med Hensyn til Helsingør og Kronborg District samt Helsingborg og nærmeste Omegn ved Reskript af 15. Februar 1833.

Forf. maae endnu udtale sin Tak til de Kongelige Collegier Toldkammeret og Rentekammeret og navnligen til de Herrer Etatsraader Garlieb og J. D. Hansen for den forekommende Velvillighed med hvilken der er givet ham Adgang til de respective Collegiers Archiver, hvorved Materien om Søepasse har kunnet afhandles med større Fuldstændighed. —

Kjobenhavn den 1. Januar 1841.

Indhold.

		Pag.
Første Capitel	om Begrebet af Pas	1
Andet „	om Competencen til at udstæde Pas	5
Tredie „	om Forpligtelsen til at tage Pas	9
Fjerde „	om de Reisende, som Lovgivningen i visse Tilfælde har frietaget for at tage Pas i Ordets engere Betydning	12
Femte „	om Betingelserne for at kunne erholde Pas og om de Personer, der kunne erholde samme uden Gebyhr	16
Sjette „	om Pasfets Form og Indhold	26
Syvende „	om Pasfets Gyldighed og Visering	28
Ottende „	om Forbud imod Pas	36
Niende „	om de Følger Lovgivningen har tillagt Undladelsen af at tage Pas	47
Tiende „	om Paslovgivningens Bestemmelser med Hensyn til Værnepligtige	49
Ellevte „	om Vandrebøger eller Lovgivningens Bestemmelser om reisende Haandværksvende	53
Tolvte „	om Contoiret for Reisende og den extraordinaire Paserpedition i Kjøbenhavn	62
Trettende „	om Sundheds, Soe- Beseilings- Markeds- og Klubesamler-Pas	65
Fjortende „	om ankomne Reisende i Almindelighed	137

Pag.

Femtende Capitel om ankomne Mosaiter og fremmede Handlende m. fl. 142

Sextende „ om de Individer, der blive at tilbagevise eller at bortsende og om Fremgangsmaaden hermed. 149

Syttende „ om Carteller og Deserteurers Udlevering..... 154

Attende „ Sammenligning mellem det danske og det preussiske med fl. Staters Pasvæsen..... 163

Første Capitel.

Om Begrebet af Pas.

Ved Pas i videstlig Forstand forstaaes „enhver Reiselegitimation" og indbefatter da tillige Vandrebog m. m. I mere indskrænket Betydning kan Pas defineres ved at være: „et af en Øvrighedsperson udstædt Document, hvormed Indehaveren legitimerer sig paa Reiser." — Ordet forekommer allerede for Lovens Tid, til Exempel i Reskriptet af 30. Juni 1677 udstædt i Hovedqvarteret for Malmø. I dette Reskript hedder det: „at Ingen uden rigtig Pas og Besked af Landet maae udkomme."

I Christian den 5tes Lovbog forekommer Ordet paa flere Steder, saasom i 3die Bogs 19—8, 17 og 19, 3—11, 7 og 9, 4—7—2. — De tvende første Steder hedder det: Pas og Beviis, hvilket sidste Udtryk saavelsom Ordene Afskeed og Følgeseddel — cfr. Cancellie-Skrivelse af 9. Octbr. 1762 og Reskriptet af 7 Decbr. 1712 — der bruges i Forordningen af 19 Febr. 1701, synes at være synonyme med Pas, hvorimod Skudsmaal, der ogsaa kaldes Pasbord, af den citerede Forordning sees at være forskjelligt fra og forudgaaende for Pas, skjøndt i Fon. 6te Octbr. 1731 disse Ord synes at være eensbetydende. Ved sidstnævnte Forordning bestemmes — cfr. Reskript af 10. Juli 1677 og 12. Juli 1779, der nævner „Attester i Anledning af Qvægsygen og andre

Reise-Passer og Atteſter" — at fremmede og ubekjendte Personer skulle have rigtigt Pas og Skudsmaal, — cfr. Reskript 11. April 1781 — hvormed Toldbetjentere og ethvert Steds Øvrighed skulde have Indseende. Ordet Pas forekommer forøvrigt i den senere Lovgivning *) under meget forskjellige Tilsætninger og udgjør da i Reglen ligesaa mange forskjellige Arter af Pas, (skjøndt ogsaa et Slags Pas undertiden har flere Benævnelser) og benævnes deels efter Udstæderne og deels efter Gjenstanden de angaae, saasom:

a) Efter Udstæderen:

Kongelige og algierske Søepasse, Fr. 1. Mai 1747, 30. Juli 1756, Resol. 13. Marts 1793, Pl. 1. Juli 1840.

Minister-Pas, Cancellie-Promemoria af 7. Marts 1807.

Departements-Pas, Canc.-Skr. 1. April 1814.

Collegie-Pas, Rentekammer-Circulaire af 12. Septbr. 1801.

Generalitets-Pas, Cancellie-Circulaire af 11. Marts 1797.

Amts-Pas, Fr. 20. Juni 1788 § 6.

Præsident-Pas Res. 8. November 1793.

Raadstue-Pas, Placat af 28. Octbr. 1791.

Øvrigheds-Pas, Reskript af 29. December 1758.

Politie-Pas, Canc.-Cir. 5. Januar 1819.

b) Efter Gjenstanden:

Reise-Pas, stricte sic dictum, Placat 4. Juli 1780.

Sundheds- og Quarantaine-Pas, Reskript 19. Juli 1759, Regl. 20. Septbr. 1838.

---

*) Cancellie-Skrivelser ere naturligviis ikke Lovbud med mindre de indeholde et Kongeligt Reskript, Resolution og deslige. Da samme imidlertid staae Love meget nær, maae de blive at følge, hvor saadanne mangle. I nærværende Materie bliver saadant saa meget mere nødvendigt, som en stor Deel Bestemmelser alene grunde sig paa Cancellie-Skrivelser.

Afskeeds- eller Gaardmands-Pas, Canc.-Skr. 9. Octbr. 1762 og Reskr. 7. Decbr. 1712, Fr. 20. Juni 1788 § 15, 17, Canc.-Cir. 12. Jan. 1828.

Copie-Pas, Rentekammer-Skr. 30. Septbr. 1769.

Frimands-Pas Canc.-Prom. 21. Januar 1795.

Frihedspas, Fr. 20. Juni 1788 § 12.

Fripas, Canc.-Prom. 23. Novbr. 1793.

Vogn-Pas, Canc.-Cir. 28. Juni 1803, Rentekammer-Skrivelse af 1. Mai 1824.

Indladelses-Pas, Canc.-Cir. 5. Octbr. 1811.

Udygtigheds-Pas, Fr. 20. Juni 1788 § 5, Canc.-Cir. 19 Marts 1814.

Fribefordrings-Pas, Generalpostdirections-Skrivelse af 25. Octbr. 1814, Reskript af 25. Juli 1691.

Courcer-Pas, Cancellie-Skrivelse af 30. Marts 1811.

Permissions-Pas, Canc.-Skr. 31. Aug. 1819.

Markedspas, Canc.-Cir. 5. Januar 1819.

Sessionspas, Fdn. 8. Januar 1802 § 59.

Toldpas, Cancellie-Brev af 2. Januar 1808, Coll. Tid. Nr. 3 f. A.

Beseilingspas, Fr. 11. Septbr. 1816.

Islandsk Soepas, Pl. 7. Marts 1787.

Flotte-Pas, Canc. Circ. 5. April 1806.

Endvidere giver Lovgivningen Anledning til at bestingvere mellem følgende Slags Pas:

a) Efter Udstæderen:

Reisepas forsynede med Hans Majestæts egen Underskrift, Resol. 16. Aug. 1818. — Circulaire af 20. Aug.—

Pas udstædte af de Kongelige Collegier i Hans Majestæts Navn, Resol. 16. Aug. 1818.

Pas udstædt efter Kongens Befaling, ibidem.

Pas forsynede med det Kongelige Seigl, ibd.

Overovrigheds-Pas forudsættes i Fdn. 21. Juli 1789.

Præsidents-Stiftamtmands-Pas, Reskript af 25. Septbr. 1744.

Gesandtskabs-Pas, Fr. 24. Juli 1789.
General-Gouverneurs- eller Overpolitiemester-Pas, Reskr. 6. Novbr. 1816.
Generalkrigscommissairs-Pas, Canc. Circ. 17. Juli 1822.
Hvervingschefs-Pas, Placat 28. Octbr. 1791.
Consulat-Pas, Canc. Circ. 2. Juni 1801.
Agents-Pas, ibid.

b) Efter Gjenstanden:
Vetler-Pas, (der berettiger til at betle), Reskript af 10. Marts 1784, Canc. Prom. af 28. Septbr. 1593.
Kniplingshandler-Pas, Canc. Skriv. 17. Septbr. 1825.
Ladnings-Pas — der alene angaae et Skibs Ladning — Placat 7. Marts 1787. § 4.
Kludesamler-Pas, Canc. Skr. 20. April 1822.

c) Efter Sproget, hvori Passet er udstædt, sammes Beskaffenhed og Udstædelses-Tiden:
Latinske Soepasse, Fr. 19. Marts 1793.
Dansk-Tydsk Pas, Resol. 9. Juli 1834.
Dansk-Fransk Pas, ibd.
Pas udstædt paa stemplet Papiir, Fr. 24. Juli 1789.
Pas udstædte paa Søn- og Hellig-Dage — der koste 50% mere end sædvanligt — Resol. 9. Juli 1834.

Under Begrebet af Pas i vidtloftig Forstand og som Æquivalent for samme i streng Forstand, forekommer i Lovgivningen følgende Documenter, Personer og Ting:
Leidebrev — ogsaa kaldet Leidesedel og Skyts-Pas. — Pl. 16. Decbr. 1748, Canc. Circ. 16. Marts 1816.
Vandrebog, Fdn. 10. Decbr. 1828. § 3.
Bestalling, Canc. Prom. 2. Novbr. 1799.
Ordre — ibidem.
Tilladelse, ibd.
Tilladelsesbeviis, Canc. Circ. 12. Mai 1827.
Reisebeviis, Canc. Circ. 10. Mai 1823.

Mænd paa Stedet (Færgestedet), Canc. Prom. 2. Novbr. 1799.

Districtscommissairens skriftlige Samtykke. Pl. 28. Febr. 1817. § 10.

Borgen af en paalidelig Mand paa Stedet, ibid.

Uniform, Rentekammer Prom. 21. Novbr. 1812 og Canc. Circ. 4. Jan. 1820.

I det Følgende bliver Talen fornemmeligen om de egentlige Reisepasser og navnligen om de nu saakaldte Politie-Pasfer, som de almindelige for civile Personer.

Andet Capitel.

Om Competencen til at udstæde Pas.

Det fremgaaer allerede af det foregaaende Capitel, at en stor Deel Authoriteter ere tillagte den Myndighed at udstæde Pas. Men det maae anfees for nødvendigt, at i Reglen Politiepas erhverves paa Requirentens Hjemsted i Forening med den anden civile Authoritets Pas. Dette fremgaaer formeentligen tydeligt af Lovgivningen om Forbud mod Pas, i det saadanne Forbud blive at nedlægge hos Politiøvrigheden, hvoraf atter følger at denne Authoritet alene kan være istand til at bedømme den Vedkommendes Berettigelse til at erholde Reisepas. Ligesom Praxis i Almindelighed er overeensstemmende hermed, saa bestyrkes det og ved flere Lovbud og Cancelliefrivelser. Saaledes viser Reskriptet af 29. Decbr. 1758, at de i Kjøbenhavn værende fremmede Ministre pleiede at udstæde Passe, hvorfor det indskjærpedes at saadanne Passe ikke kunde gjælde uden i Forbindelse med Øvrigheds-Pas, dog med Undtagelse

af deres egne Underhavende og i den Herres Land, hvis Ministre havde udstædt Passet. Ligeledes som en Undtagelse blev det ved Reskript af 6. Juli 1759 tilladt, at den franske Ambassadeur Præsident Ogiers Courcer maatte være frietagen for at tage Øvrigheds Pas. Placat af 18. Novbr. 1771 indskjærper ogsaa, at Pas alene maae udstædes af Overpræsidenten i Kjøbenhavn, hvilket nu, cfr. Reskript af 6. Juni 1801, er Politiedirecteuren sammesteds. — Hvad Virkning der forøvrigt vilde være at tillægge saadanne Reisepasser som ikke vare udstædte af Politiøvrigheder eller ledsagedes af de af samme udfærdigede Passer viser Cancellie-Prom. til Stiftsbefalingsmændene i Norge af 1. Decbr. 1787, i det samme bekjendtgjør: „at et af en fremmed Consul udstædt Pas alene kan betragtes som et Skudsmaal, der vidner om Sandfærdigheden af de deri anførte Omstændigheder:" Ordet Beviis maae vel og blive at forstaae ved et Slags Pas, naar det i Reskript af 10. Juli 1789 hedder, „at Ingen maae passere paa et Beviis fra en udenlandsk Minister." — Med disse Lovbestemmelser stemmer og overeens Canc. Circulaire af 2. Juni 1801, der communicerer samtlige Amtmænd, at enhver Fremmed, der vil reise ud af Kongens Stater, bør, om han endog har erholdt Pas fra en fremmed Magts Minister, Consul eller Agent, være forbunden, saavel i Krigs- som Fredstider, at tage Pas hos Øvrigheden; cfr. Canc. Skr. 3. Mai 1814, der meddeler Amtmanden i Sorøe (til Svar paa en Forespørgsel fra Borgemesteren i Corsøer om hvorledes han skulde forholde sig med svenske Reisende, som alene vare forsynede med svenske Passe, udstædte af den svenske Minister og paategnede af den danske Minister for de udenlandske Sager, uden at have saadanne Politipas, som Canc. Skr. 2. Juni 1801 befaler) „at Passer udstædte af fremmede Regjeringer eller Gesandter ikkun erholde Paategning af det udenlandske Departement, naar de ere udfærdigede for Courerer." — Endeligen hedder det i Canc. Circ. 5. Jan. 1819," at hvor Po-

litimester og Borgemester ere een og samme Person, behøves ei noget Politiepas foruden Markedspassет;" (cfr. Canc. Skrivelse af 25. Mai 1815 og 17. Juli 1822 der ogsaa taler herfor, i det samme communicerer samtlige Amtmænd i Sjælland en Kongelig Resol. af 30. f. M., ved hvilken det tillades Generalkrigscommissairen i Danmark at udstede Reisepasse for de ved sammes Büreau ansatte Personer, i det de tillige udtrykkeligen fritages for at forsyne sig med Politie-Pas).

Tilforn o: forinden Reskript af 5. Juni 1801 og Placaten af 1. Novbr. 1815 udkom, var Pasudstædelsen een af Magistratens, (skjøndt omdisputerede) Functioner saavel i Kjøbenhavn, som i de øvrige Kjøbstæder, paa Landet tillige Amtmandens; Fr. 8. Januar 1802 § 71 og Canc. Skr. 29. Marts 1806; dog med Undtagelse af et kort Mellemrum, nemlig fra den 24. Jan. 1772 af og indtil den 20. Marts samme Aar, da Reisepasser til at forlade Kjøbenhavn skulde søges i Cancelliet; cfr. Cancellie Placaterne af 24. Jan. og 20. Marts 1772. Ved sidstnævnte Placat blev imidlertid Pasudstædelsen sammesteds atter overgivet til Overpræsidenten, cfr. Pl. 4. Juli 1740 og Reskript af 17. Juli 1754. Ved Reskript af 6. Febr. 1789 blev denne Function tillagt Magistraten in pleno, ved Reskript af 5. Juni 1801 Politiemesteren. Ifølge Reskript til Politiemesteren i Kjøbenhavn af 30. August 1811 besørges Paserpeditionen af en Secretair for bortgaaende Reisende: cfr. Kongelig Resolution af 2. Jan. 1838, som bestemmer, at en Embedsmand under Navn af Contröleur skal ansættes ved det ifølge Resfr. af 30. Aug. 1811 oprettede Contoir for Reisende og som kan deeltage i Paserpeditionen.

Placaten af 28. October 1791 nævner som Bemyndigede til at udstæde Pas.

1. Hvervingschefen, med Hensyn til indrullerede Matroser, som demitteres eller permitteres fra Flaaden, hvilke, som det hedder, skulle have „formeligt

Pas." — Ordet „formeligt" skal sandsynligviis her tilkjendegive, at de Socindrullerede tilforn kunde reise paa deres Indrullerings-Patenter, der saaledes for dem udgjorde en Art Pas. Forovrigt tillægger et Cancelli-Circulair af 5. April 1806 Soe- og Land-Krigscommissairen samme Rettighed med Hensyn til det indkaldte Mandskab, i det Circulairet dog forudsætter, at Reisepas for Socindrullerede ogsaa tages hos den civile Øvrighed, som da skal meddele samme frit, men aldrig uden Flottepas eller Folgeseddel — i Praxis ved en Paategning paa Patentet af Indrulleringschefen — fra Socindrulleringen; cfr. Cancellie-Promemoria af 7. Octbr. 1806, Pl. 21. Juli 1815 § 4, Canc. Skr. 31. Aug. 1815 og 25. Aug. 1829.

2. Den militaire Øvrighed — uden nærmere at bestemme hvilken — for de i virkelig militair Tjeneste staaende Personer, samt for de i Tjenesten staaende Officerers Børn og Domestiquer, naar disse folge med deres Forældre Husbonder eller de Sidstes Koner samt naar de selv ere Militaire, hvorimod Officiernes Børn og deres Tjenestefolk, naar de reise for sig selv, uden at folge med deres Forældre eller Herskab, skal, naar de ere civile Personer, forsyne sig med Pas fra Pascontoiret, som for Underofficiers og Gemenes Børn erholdes gratis.

Officierers Koner nævnes vel ikke udtrykkeligen som fritagne for at tage Pas hos den civile Øvrighed, hvorimod saadant synes forudsat, siden Domestiquer ere frietagne af den Grund, at de folge med hine. Derimod paalægges det ubetinget „Hoffets Betjente" at tage Pas paa „Pascontoiret."

3. Vedkommende Regiment skal meddele Pas til de fra Regimenterne i Provindserne til Kjøbenhavn permit-

terede Militaire, naar de dem hertil meddeelte Pasſe ere over eet Aar gamle.

Da Talen alene er om det reſpective Regiment i Provindſen, hvorfra den Militaire er permitteret, opſtaaer den Inconvenients, at Pasſet maatte ſendes fra Provindſen hertil, hvor den Militaire forudſættes at opholde ſig.

Ifølge Reſkript af 6. Novbr. 1816 vedbliver General-Gouverneuren over de veſtindiſke Øer, uagtet Pl. 1. Nov. 1805, at udfærdige alle Pasſer til fremmede Havne.

Paa Romoe kan Landfogden udſtæde Pas; Reſol. 23. Septbr. 1820 og Canc. Skr. 14. Mai 1831.

Tredie Capitel.

Om Forpligtelſen til at tage Pas.

Forpligtelſen til at tage Pas ſynes paa Lovens Tid at have været mere indſtrænket end nu, i det ſamme kun nævner Betlere og Militaire i Kongens Tjeneſte ſom ſaadanne, der ikke, under Straf, maatte føres over ved Færgeſtederne eller ud af Landet uden Pas, cfr. 3—11—7 og 9. Forordningen af 6. October 1731 beſtemmer derimod i Almindelighed, „at ingen Skipper eller Færgemand maae til Overførſel antage fremmede og ubekjendte Perſoner førend de fremviſe rigtigt Pas og Skudsmaal.“ Det ſees imidlertid af den tillagte Clauſul: „at de ei maae komme fra Skibet, men ſkal der holdes paa Skipperens Bekoſtning til han bortſeiler eller ſkaffer dem af Landet“ — at her alene er Talen om udenrigs fra Tilreiſende; cfr. Reſkript af 9. October 1711 og af 19. Marts 1750, hvilket ſidſte beſtemmer, at ethvert Skib, der lægger ud igjennem Kjøbenhavns Bom ſkal viſiteres af en Officier af Søe- og Land-Etaten, om der paa ſamme findes paasloſe Perſoner.“ — Reſkriptet

af 6. Juli 1759 synes imidlertid at forudsætte som en almindelig Regel, at enhver Reisende skulde tage Pas, hvilket 2de Reskripter af 21. Juni 1765 tildeels indskjærpe, i det samme tillige fastsætte en Mulct af 10 til 50 Rigsdaler for den Skipper eller Færgemand, som modtager en Reisende uden Øvrighedspas. — Den første specielle Bestemmelse om at tage Øvrighedspas for Reisende fra Kjøbenhavn til Udlandet indeholdes i Placaten af 26. Juni 1765, som tillige bestemmer, „at den Skipper, der, som det hedder, til Udførsel af Landet modtager pasløse Personer, kan mulcteres. — Ved Placaten af 2. December 1776 bestemtes „at ingen Haandværkssvend maatte forlade Kjøbenhavn uden Reisepas," ligesom Cancellie-Skrivelse af 12. Juli 1777 ogsaa synes at forudsætte, at der endnu ikke paa den Tid gaves nogen almindelig Forpligtelse til at tage Pas, idet det ifamme hedder: „at naar Postmesteren maatte finde fornødent at henvise de Reisende at søge Pas, vedkommende Øvrighed paa hvert Sted bedst veed hvorvidt de efter de gjorte Anordninger dermed bør være forsynede." — Lovgivningens Bestemmelser om en almindelig Forpligtelse til at tage Pas synes saaledes at have været vaklende og de modende Tilfælde at være overladte til vedkommende Authoriteters Skjøn, i hvilken Henseende der ved de senere mere omfattende Anordninger bekjendtgjorte ved Placaterne af 10. Februar 1789 og 28. October 1791 ikke skjønnes at være foregaaet nogen Forandring. Ved disse Lovbestemmelser anordnes nemlig Adskilligt med Hensyn til Betingelsen for at faae Pas, hvo der fritages for Betaling og deslige, men nogen almindelig Forpligtelse til at tage Pas til Reiser i Landet og tillands gives ikke. Det synes derfor at være med god Grund, at man i Praxis i Almindelighed ikke affordrer den Reisende Pas til Reiser i samme Provinds. Hermed stemmer og Cancellie-Skrivelsen af 11. Mai 1816, der viser, „at der paa et nedlagt Forbud mod en Persons Reise uden Pas med Pakkeposten i Sjælland ikke blev reflecteret." —

Hvad derimod Reiser tilsees angaaer, da viser de allerede citerede Lovbestemmelser saavelsom Fr. 8. Januar 1802 at det til saadanne er nødvendigt at tage Pas. — Den sidstnævnte Forordning paalægger nemlig i § 71 enhver, der er blevet Skipper at aflægge Eed paa, „at han ikke skal medtage nogen Passagcer, som ikke er forsynet med Pas fra sin vedkommende Øvrighed, nemlig Regimentscheferne, Amtmændene paa Landet og Magistraterne i Kjøbstæderne." — Placat af 22. Juni 1811 — Collegialtidenden for 29. Juni 1811 Pag. 410 — indskjærper samtlige Færgemænd og Bestyrere af Færgeindretninger i Danmark, nøiagtigen at iagttage, at affordre Reisende, der forlange at føres over „Belte og Sunde" deres Passer til Eftersyn og derefter at undersøge om de ere i anordningsmæssig Orden; i modsat Fald og hvis de finde noget urigtigt i Passene eller de have Grunde til Mistanke og nogen Mistighed i denne Henseende, bør de „nægte Forevíseren at overføres" og strax derom underrette vedkommende Politiemester. — Denne Bestemmelse er vel udkommen under Krigen og i Anledning af samme, men dens indskjærpende Form viser, at den og gjælder i Fredstider, ligesom og Ordene „Belte og Sunde" synes at vise at de mindre Færgeløb, der ikke adskille den ene Provinds fra den anden maae være undtagne. Forøvrigt bemærkes at denne Placat er udstædt af Generalpostdirectionen. — Cfr. Canc.-Sk. 17. Sept. 1825, 28. Febr. 1829, § 38 i Anordning for Færgefarten ved Corsøer og Nyborg af 31. Mai 1814 — Coll.-Tid. for 8. Juni — og for Helsingøers Færgelaug. — Coll.-Tid. for 19. Octbr. 1811 Pag. 667 — Anordn. af 1. Octbr. 1826, Regl. 22. Aug. 1837 for Brundbyeballe Færgested paa Samsøe § 18, Anordn. af 19. April 1838 — Kgl. Resol. af 12. f. M. — for Dampskibs- og Smakkefarten mellem Kallundborg og Aarhuus, samt derfra til Samsøe og Thunøe, § 30 og 32, der alle fordre sædvanligt Reisepas. — I Reglementerne for

de mindre *) Færgesteder omtales derimod alene Befordringspas o: Pas til frie Reise; cfr. Regl. 29. Novbr. 1831 § 18 for Færgefarten mellem Aalborg og Nørresundbye, Regl. for Sundbye Færgested paa Lolland § 7 — Coll.-Tid. for 9. Marts 1811 — 2c.

Med Hensyn til Reiser ud af Landet, da indeholder Forordn. af 21. Februar 1702 IV. den almindelige Regel, at ingen Undersaat maae sig af Kongens Riger og Lande begive — Seefarende Folk, som til Undersaatternes Skibe bruges alene undtagne — uden Kongelig Tilladelse eller og Amtmandens paa Landet og Øvrighedens i Kjøbstæderne deres Passer, under vedbørlig Straf og at ansees som Kongelige Mandaters modvillige Overtrædere.

Fjerde Capitel.

Om de Reisende, som Lovgivningen i visse Tilfælde har fritaget for at tage Pas i Ordets engere Betydning.

Fra den almindelige Forpligtelse at tage Pas har Lovgivningen frietaget Følgende:

a) Embedsmænd, der ere i virkelig Tjeneste kunne ifølge Kongelig Resolution af 25. Juni — Cancelliets Promemoria af 2. November 1799 citerer samme under 24. Juni — 1791 passere Færgesteder uden Pas, dog at de ifølge Canc.-Prom. 2. Novbr. 1799 legitimere sig ved Bestalling, Ordre, Tilladelse eller Mænd paa Stedet.

Man har yttret Tvivl om ikke Pasanordningernes For-

*) Naar et Færgested maae ansees for større og naar for mindre kan alene bestemmes efter sammes specielle Reglement.

skrifter om Signalement kunde have gjort denne Lovbestemmelse unanvendelig, i det man tillige har henvist til Cancellie-Promemoria af 9. August 1800 og Rentekammerskrivelse af 21. Novbr. 1812 — af hvilke den første bestemmer, at Statsministre og deslige Embedsmænd, som ikke kunne være Øvrigheden der paa Stedet ubekjendte, ei maae opholdes formedelst Mangel paa Pas, den anden melder samtlige Amtmænd at de i Uniform kunne reise i deres egne Amter, uagtet Parolbefaling af 1. April 1812 og uden Pas — dog med Tilføiende, at Canc. Skr. af 21. Octbr. 1815 og 10. Juni 1817 anseе hiin Bestemmelse for gjældende.

Hvad nu denne Tvivl angaaer, da er det vel saa, at Cancellie-Circulairet af 15. Marts 1814 indskjærper Placaten af 14. Octbr. 1808 som ikke havende speciel Hensyn til Krigen og at saaledes Bestemmelsen om Signalement hverken er hævet eller givet nogen Indskrænkning; men det turde tillige være klart, at Bestemmelsen om Signalement alene kan angaae dem, der allerede tilforn vare forpligtede til at tage Pas. I Placaten af 14. Octbr. 1808 hedder det nemlig: „at alle Udstædere af Reisepasse *i ethvert Pas* skal anføre ꝛc.“ Bestemmelsen kan saaledes ei sigte til dem, der ved den ældre Lovgivning vare fritagne for at tage Pas.

Hvad Cancellie-Prom. af 9. Aug. 1800 (som kunde siges at være overflødig, naar Resol. 99 endnu gjaldt) angaaer, da er det ikke usandsynligt, at Cancelliet kan have forudsat, at Ministre og deslige Embedsmænd ei heller førte Bestalling eller noget Lignende med og dog ikke maatte opholdes; at Tilværelsen af denne, i al Fald unødvendige Promemoria, ikke kan forudsætte Bestemmelsen i den Kongelige Resolution af 24. eller 25. Juni 1790 hævet synes saameget mere klart som det Kongelige danske Cancellie senere i Skrivelse af 21. Octbr. 1815 og 10. Juni 1817 selv anseer samme som gjældende. — Forsaavidt som det i bemeldte Promemoria hedder: „som ikke kunne være Øvrig-

heden der paa Stedet ubekjendte," da er saadant ogsaa egentlig kun en Anvendelse af det ovenciterede Cancellie-Prom. af 2. Novbr. 1799, naar samme som Legitimationsbeviis nævner „Mænd paa Stedet." — Cfr. Fdn. 14. April 1811 § 5, der fordrer, at de omhandlede Personer skulle bevise deres Egenskaber som Ministre ɔc. Coll. Tid. af 4. Mai s. A.

Med Hensyn til Rentekammer-Promemoria af 21. Novbr. 1812, da synes samme alene at have Hensyn til Amtmandens Stilling som Befalingsmand for Kystmilicen — hvilket bestyrkes derved, at samme citerer Parolbefaling af 1. April 1812 — og turde i al Fald være en Tillægs-Bestemmelse eller mueligen hidrøre derfra at Resolutionen af 24. eller 25. Juni og Prom. 2. Novbr. 1799 ikke have været tilstrækkelig bekjendte. — Analogien af Bestemmelsen i sidstnævnte Promemoria om „Bestalling og Mænd paa Stedet," som tilstrækkelig Legitimation for Embedsmænd, synes ovrigt at maatte være anvendelig med Hensyn til Uniform, saaledes at samme maatte kunne træde istedetfor Pas for alle i virkelig Tjeneste værende Embedsmænd, der ville passere Færgesteder.

At forovrigt Praxis sjelden opviser Exempel paa, at Embedsmænd benytte den dem ved den foranforte Resolution hjemlede Ret, kan deels hidrøre derfra, at bemeldte Lovbestemmelse er lidet bekjendt, deels viser Cancellie-Skrivelse af 21. Octbr. 1815 at man uretteligen har troet samme hævet ved Pasreglementet af 21. Juli 1815, og af Cancellie-Skrivelsen af 10. Juni 1817 sees det derfor ogsaa, at en Embedsmand har lidt Ophold paa sin Reise, fordi Vedkommende enten ikke har kjendt hiin Lovbestemmelse eller troet samme hævet. — Endeligen ville maaskee flere Embedsmænd hellere betale et Pas end medbringe og faae Visa tegnede paa deres Bestallinger, skjondt saadanne Visa hverken mod eller uden Gebyhr antages at kunne finde Sted i Cancellicts Skrivelse af 21. Octbr. 1815 (cfr. dog Canc.-Skr. 17. Sepbr. 1825). Denne Cancellicts Formening

i forstnævnte Skrivelse turde være saa meget mere rigtig, som Visa med Hensyn til een af de i Prom. 2. Novbr. 1799 nævnte Legitimationsmaader er uiværksættelig, nemlig naar der nævnes: „bekjendte Mænd paa Stedet," eller i Prom. 21. Novbr. 1812: „Uniform."

Forsaavidt som de senere Færgefarts-Reglementer fordre at enhver Reisende skal forevise sit lovlige Pas, kan saadant ikke antages at gjøre nogen Forandring i den ovenanforte Bestemmelse for Embedsmænd, thi disses lovlige Pas ere i de givne Tilfælde Bestalling, Ordre ɔc. — Denne specielle Bestemmelse med Hensyn til Færgesteder kan imidlertid ikke antages at gjælde for egentlige Soereiser og endnu mindre for Reiser ud af Landet.

b) Skippere og Skibsfolk samt Lodse, naar de ikke reise som Passagerer eller tillands; vide Canc.-Skr. 11. Octbr. 1817, der viser at Certificat er Skipperens Pas, ligesom Folkelisten Mandskabets; cfr. Canc.-Skr. af 17. April 1830. —

c) De Personer, der ere boesatte ikke længere end 2 Mile fra et Færgested og indenfor Grændserne af en saadan Distance ville gjøre Reiser i den af Provindserne, hvori de ikke høre hjemme, maae, naar de iøvrigt ere umistænkelige Individer, overføres uden Pas; — Reskript til Amtmændene over Odense og Veile Amter af 11. Octbr. 1836 forsaavidt angaaer Færgestederne ved Middelfart og Snoghøi, Strib og Fredericia (cfr. Canc.-Skr. 28. Febr. 1829) samt Bogense og Klakring; Reskripter af 15. Juli 1834 til Amtmændene over Præstoe og Mariboe Amter — Coll.-Tid. for 1834; — Reskript af 20. August 1833 betræffende Aasens og Aarøesund-Færgested. —

Det maae vel, paa Grund af Aarsagernes Lighed, antages, at lignende Reiser maatte kunne foretages

uden Pas ogsaa over de indenlandske Færgesteder, hvor saadant ikke udtrykkelig maatte være bestemt. —

Femte Capitel.

Om Betingelserne for at kunne erholde Pas og om de Personer, der kunne erholde samme uden Gebyhr.

Med Hensyn til Betingelserne for at erholde Pas haves en Hovedanordning i Placaten af 24. Januar 1772. Uagtet denne Lovgivning synes at være fremkaldt ved særegne indenlandske politiske Forholde *) og derfor kunde antages at være interimistisk, saa er den dog, med Undtagelse af et Par uvæsentlige Puncter, uforandret gjældende. Dens Bestemmelser ere følgende:

1. Begjæring om Pas skal Dagen for indgives til Cancelliet. (Denne Bestemmelse blev allerede hævet ved Cancellie-Placat af 20. Marts 1772, hvorefter Passene atter kunde erholdes som tilforn hos Overpræsidenten).
2. Slige Begjæringer skulle være forsynede med Beviis, at der intet er hinderligt i saadan Reise, nemlig Haandværkssvende deres Oldermænd, Joderne af deres Ældste og alle andre Ubekjendte stille en Borgermand til Cautioniſt for at intet af publique Ting hæfter paa ham, eller i andre Maader, som kan hindre hans Bortreiſe.

*) Med det Kongelige danske Cancellies Tilladelse har Forf. af nærværende Skrift havt Adgang til Cancelliets Archiv for at gjøre sig bekjendt med de Grunde, eller forudgaaende Forhandlinger, der maatte have fremkaldt dette Lovbud, men der fandtes intet i Archivet herom.

3. Forbemeldte Beviser og Cautioner skulle forend de til Cancelliet indleveres, af Raadstueskriveren i Kjøbenhavn antegnes, at det saaledes har sin Rigtighed og at Vedkommendes Caution er tilstrækkelig Sikkerhed for det meddelende Reisepas. — (Beviserne blive nu at producere for Paserpeditionen).
4. Alle andre, være sig Geistlige, Civile eller Militaire skulle være forsynede med vedkommende Øvrigheds eller Chefs Paategning, at der ikke findes noget Hinderligt, at jo det søgte Reisepas kan meddeles. (Bevisligheder med Hensyn til den borgerlige militaire Tjeneste maae antages herunder indbefattede).

Under Ordet „Ubekjendte" maae udentvivl indbefattes Enhver, der ikke er vedkommende Paserpediteur saaledes personlig bekjendt, at denne uden den anordnede Sikkerhedsstillelse, paa eget Ansvar tor meddele ham Passet. — Derimod synes Ordet „Fremmed," som bruges i Placaten af 10. Februar 1789 § 2 at være en Modsætning til „Indenlandske," naar det sammesteds hedder: „at Fremmede skjøndt de ere forsynede med Attest fra en udenlandsk Minister Chargé d'affaires eller Secretair, blive for Fremtiden pligtige at forskaffe de til at erholde Pas i Placaten af 21. Januar 1772 § 2 anordende Bevisligheder, med mindre de staae i den fremmede Ministers, Chargé d'affaires eller Legationssecretairs personlige Tjeneste." Hvorledes Ordene i Cautionsbeviset: „at intet af publique Ting hæfter paa ham; eller i andre Maader, som kan hindre hans Bortreise" — er blevet forstaaet af Lands-Over- samt Hof- og Stats-Retten sees af en Dom, der findes i nyt juridisk Archivs 10de Bind Nr. 13. Det antages her, at den Omstændighed at den til at betale den Bortreistes Gjæld Indstævnte ikke, imod sin Benægtelse, kan antages paa den Tid han udstædte Cautionsbeviset, at have været vidende om, at den Bortreiste, der den Tid var undvigt af Arresten, og som efter

Indstævntes Foregivende indfandt sig personlig hos ham for at faae det omhandlede Cautionsbeviis, var belagt med Arrest, maae under enhver Forudsætning være nok til at bevirke hans Frifindelse, uden at nogen Undersøgelse af hvad der iøvrigt til samme Diemeds Opnaaelse er anført, bliver fornødent. Om man endog, hedder det fremdeles, forklarer de i Placaten af 21. Jan. 1772 — i Overeensstemmelse med hvilken Cautionsbeviset quæstionis er udstædt — brugte Udtryk: „at intet af publique Ting hefter paa ham — den der begjærer Pas — eller i andre Maader, som kan hindre hans Bortreise," — saaledes at den fordrede Caution ogsaa skulde have noget Hensyn til den Bortreisendes private Forhold, forsaavidt disse gjorde, at Bortreise ei maatte finde Sted, saa vil der dog ikke være Grund til at statuere, at Cautionisten, i Anledning af saadanne Forhold, skulde kunne drages til Ansvar, uden forsaavidt han om samme var eller burde have været underrettet." — Denne Dom, der er afsagt den 18. April 1814, vides imidlertid ikke at være indanket eller stadfæstet ved Høiesteret. Sagens Udfald maatte vel i Reglen beroe meget paa Cautionsbevisets Udtryk, ligesom det kunde synes at ligge i al Cautions Natur, at Cautionisten forinden han indgaaer Cautionen maatte underrette sig om Forholdenes Beskaffenhed. — At det forøvrigt er vigtigt og ønskeligt, at denne Bestemmelse om Caution i Praxis gives en saa liberal Fortolkning som muelig, ligger i Sagens Natur, da Friheden til at reise ellers let kunde blive meget indskrænket. — Bestemmelsen i Pl. 24. Jan. 1772 maae forøvrigt udentvivl analogisk kunne anvendes udenfor Kjøbenhavn. At underordnede Embedsmænd maae have den Overordnedes Samtykke til at reise ud af Provindsen er antaget i Cancellie-Promemoria af 22. Novbr. 1794; cfr. dog Canc. Skr. 1. Octbr. 1831, der antager at en Præst ikke behøver at producere Bispens Tilladelse, skjøndt Pl. 24. Januar 1772 nævner „Geistliges Øvrighed'"

Canc. Prom. til samtlige Amtmænd og Politimesteren i Kbhvn. af 16. Juni 1812 bestemmer at der ikke maae udstædes Reisepas til Nogen i Kjøbstæderne uden en vederhæftig, bosiddende Mands Caution for at den Reisende ikke er værnepligtig enten til Lands eller Vands. Denne Bestemmelse er, som altfor besværende for den Reisende bleven anseet for interimistisk for Krigens Tid. Det følger af den ovenciterede Fdn. 21 Febr. 1702 IV, at Embedsmænd,*) Værnepligtige, og Socindrullerede maae, for at kunne erholde Pas til Udlandet, producere Reise-Tilladelse fra Hans Majestæt Kongen eller de til at meddele en saadan berettigede Autoriteter. See forøvrigt Cap. om Værnepligtige og Haandværkssvende.

Enhver Mandsperson over 15 Aar er forpligtet til, for at kunne erholde Pas, personligen at indfinde sig ved Passexpeditionens Bureau. Denne Bestemmelse indeholdes implicite i Placaten af 14. Octbr. 1808, naar samme fastsætter „at de nævnte Personer tillige skulle tegne deres Navne paa Passet i Udstæderens Paasyn."

Endeligen bliver Passet i Reglen, forinden det udleveres, at betale. — Denne Betaling var for Kjøbenhavn efter Reskriptet af 19. Juli 1754 aldeles vilkaarlig og beroede paa Overpræsidentens Forgodtbefindende, uagtet Reskriptet viser at denne Embedsmand foreslog at en fast Taxt maatte sættes, hvilket ikke blev bevilget.

Placaten af 10 Februar 1789 bestemmer at Prisen for Passene fremdeles bliver som hidtil 3 Mk. for hver Person, der i Passet er anført og over 15 Aar, hvorimod Taxten maatte lettes for en heel Familie samt Følgende gives Pas uden Betaling:

---

*) Cfr. dog Canc. Skr. 26. Juli 1825 der viser, at en Embedsmand paa egen Begjæring er meddeelt Pas til Malmø og videre til Skaane. Reisen blev nemlig anseet for en blot Lystour.

a) Afskedigede Soldater og Matroser. (Placaten af 13 Nov. 1793 bestemmer vel, at disse kunne reise fra Kjøbenhavn paa deres paategnede Afskeder, men Praxis er vendt tilbage til Bestemmelsen i Pl. 10 Feb. 1789; cfr. Canc. Skr. 31 Aug. 1815 til Amtmanden i Sorøe, ad 4m.)

b) Skibbrudne Folk, naar de bringe Beviis for deres Andragende, udenlandske fra vedkommende Minister eller Consul og indenlandske fra Rhederiet eller Commissionairen, dog at Passet paategnes ei at gjælde længere end 48 Timer paa det at samme ei skal misbruges til Betlerie.

c) Haandværkssvende som komme tilreisende, for at faae Arbeide og geraade i Armod.

d) Opfostringshusets og Vaisenhusets samt alle andre Børn under 14 à 15 Aar.

e) Hospitalslemmer, som her have lagt i Cuur.

f) Enker af Soldater og Matroser.

g) Arrestanter.

h) Fattige, som medbringe Attest fra Rodemesteren eller Sognets Pleiecommission og naar disses korte Ophold og usle Forfatning er bekiendt, maae de endog efter Omstændighederne tilstaaes frit Pas uden Attest.

i) Indrullerede Matroser og Søefolk, som have været udskrevne eller herefter udskreves til Kongens Tjeneste og derefter permitteres eller dimitteres fra Hvervingen*)

k) De paa Fiskefangst under Island farende Commandeurer, (det er de, som forestaae Fiskefangsten) Skip-

---

*) Pl. af 28. Octbr. 1791 bestemmer at indrullerede Matroser som dimitteres eller permitteres fra Flaaden skulde have „formelig Pas“ fra Hvervnings-Chefen; cfr. Canc. Cir. 5. April 1806,

pere og Skibsfolk, naar de ere forsynede med de ved Placaten 6 Juni 1787 befalede Beviser.

Fremdeles kunne Følgende erholde Passet frit:

l) Underofficierers og Gemenes Børn erholde gratis Politipas, naar de ikke kunne reise paa militairt Pas; Pl. 28 Octbr. 1791.

m) De, der reise i offentligt Ærinde og Millitaire, for Tjenestens Skyld. Placaten af 21 Juli 1815 § 4. Denne Bestemmelse er vel ikke givet for Kjøbenhavn, men Sagens Natur synes at tale for sammes Anvendelse ogsaa der. Cfr. Canc. Skr. 31. Aug. 1815 ad 5m, hvor det hedder: offentligt Ærinde for H. M. Kongen.

n) Af de kongelig Resolution af 2. Jan. 1838 forudgaaede Forhandlinger, som findes i Collegialtidenden for 20. Febr. samme Aar Nr. 3, Pag. 62 og følgende, sees, at Politidirecteuren i Kiøbenhavn desuden kan meddele Pas gratis udenfor de lovbestemte Tilfælde.

Ved Reskript af 30. Aug. 1811 — bekjendtgjort ved Placat af 1 Novbr. 1811 — er Pasgebyret forhøiet til 1 Rdlr. for hver Person for Reiser til fremmede Lande og 4 Mk. naar Reisen ikke gaaer udenfor de danske Stater. Fremdeles forhøies, ifølge Kgl. Resolution af 9. Juli 1831,

---

(til samtlige Amtmænd med flere,) som paalægger den Socindrullerede, uagtet han er forsynet med Flottepas og Følgeseddel, at erhverve „formeligt Reisepas," som skal meddeles gratis. Cfr. ligeledes Canc. Prom. 7. Octbr. 1806, ifølge hvilken Volontairer ikke ere frietagne for at betale. See fremdeles Præmisserne til Canc. Skr. 17. Apr. 1830 samt de der citerede Cancelskr. af 25 Aug. 1829 og 21. Septr. 1822, hvilken sidste viser, at der gives Indrullerede i Hertugdømmerne, som foruden Certificats ikke behøve Øvrighedens Reisepas. Canc. Cir. 5. Apr. 1806, der paaberaabes i Canc. Cir. af 25 Aug. 1829, stemmer ikke med Pl. 21. Juli 1815 § 4 eller med Can. Skr. 31. Aug. 1815 ad 4m.

Pasgebyret med 50%, naar Passet begjæres udstædt paa en Søn- eller Helligdag. Det modererede Gebyhr af 16 Sk. som Fr. 10 Decbr. 1828 § 14 hjemler finder sjelden eller aldrig Anvendelse i Kjøbenhavn, da de betegnede Individer som oftest ere qvalificerede til at faae Passet gratis.

Ifølge Reskript af 6. Febr. 1789 og Kgl. Resolution af 16. April 1788 tilfaldt Pasindtraderne i Kjøbenhavn forhen Overpræsidenten sammesteds, (cfr. Cancelli Promemoria af 19. Septbr. 1789 og Reskript af 19. Marts 1802), hvorimod samme nu indbetales i Kongens Kasse; see Indledningen til den ovenfor citerede Kgl. Resolution af 2. Jan. 1838, ifølge hvilken Pas- og Vandrebogsgebyhrene tilsammen anslaaes til „5150 Rigsbankdaler aarlig. De ved Reskript af 30 Aug. 1811 og Resol. af 2. Jan. 1838 ansatte Embedsmænds og Betjentes Lønninger, der udredes af Kongens Kasse, beløbe sig ifølge de citerede Lovbestemmelser tilsammen til 3,300 Rigsbankdaler.

Forsaavidt Pasgebyrenes Forhøielse i § 8 af Reskriptet af 30. Aug. 1811 (Col. Tid. Pag. 572) angives at være foranlediget ved Oprettelsen af Contoiret for Reisende og dette maatte være at forstaae saaledes, at Pasindtraderne skulde dække Udgifterne herved, da sees det altsaa, at fra denne Side betragtet vilde der intet være til Hinder for Pasgebyhrets Nedsættelse, eller — hvad der formeentligen mere stemmende med de fleste Reisendes Ønsker — at den nye Pasanordning (vide Coll. Tid. for 17. Aug. 1839 Pag. 611 et seqq.) maatte (med Undtagelse af Værnepligtige, Soeindrullerede, vandrende Haandværkssvende og saadanne Individer, som § 11 i Forordningen af 10. Decbr. 1828 omtaler) fritage Landets Indvaanere, der reise fra det ene Sted i Landet til det andet, uden Hensyn til om det var samme Provinds eller ikke, fra den Forpligtelse at tage Pas i Lighed med hvad der finder Sted i andre Stater og navnligen i Preussen. (Vide Indledningen og Cap. 18.)

Med Hensyn til Pasgebyret udenfor Kjøbenhavn, da

har Lovgiveren fundet sig foranlediget til ved Placaten af 21 Juli 1815 at give særskilte Bestemmelser, ledsagede af Straffeclausuler, for de Tilfælde, at Reglementet for Pas-Gebyhret, der udenfor Kjøbenhavn er en Embeds-Sportel, overskrides. Bemeldte Placats første Paragraph bestemmer, at der for Udstædelsen af et Pas i Almindelighed skal betales 32 Rgbk. Sk.; at det fremdeles skal være tilladt i eet og samme Pas at indbefatte Mand, Hustru med Børn og Tyende, men forsaavidt de saaledes medfølgende Personer, efter Pl. 14. Octb. 1808 behøve Signalement*) bør den ovennævnte Betaling erlægges for hver Person især. For hver af de Personer, som ei behøve at signaleres, blive derimod kun 16 Rbkst. at tillægge den for Pasfets Udstædelse fastsatte Betaling; men for Børn, som ere under 7 Aar, bortfalder dette Tillæg.

Naar et Pas gaaer ud paa en Reise til Udlandet bliver den i § 1 fastsatte Betaling at forhøie med 50 pCt.; § 2.

Ikkun halvt Gebyhr kan fordres af Haandværkssvende, Dagleiere, Husmænd og disses Familier, simple Tjenestetyende, forsaavidt de ikke reise i deres Herskabs Følge eller i sammes Ærinde, saa og alle Personer, der kan staae ved Siden af disse; Ganske fritagne for Gebyhr ere de, som godtgjøre, at de ere uformuende til at erlægge den for Pasfets Udstædelse fastsatte Betaling, som og de af Land- og Sø-Etaten, der for Tjenestens Skyld (Canc. Cir. til samtlige Amtmænd, Sø- og Landkrigscommissairerne og Politimesteren i Kjøbenhavn af 5. Apr. 1806 gjør ikke denne Indskrænkning med Hensyn til de Sidste og dens Bestemmelser synes at ansees gjældende i Canc. Cir. til samtlige Amtmænd af 25. Aug. 1829), maae reise, samt Enhver, der reiser i offentligt Ærinde, eller iøvrigt har været fritaget for Pasgebyhrs Erlæggelse; § 4. (Cfr. Fr. 10. Decbr. 1828 § 11).

---

*) Efter Pl. 14. Octbr. 1808 skal Signalement i Pas kun anføres naar Pasfogeren er af Mandkjønnet og over 15 Aar gammel.

Den, som overtræder ovenanførte Bud og tager høiere Betaling for Pasfets Udstedelse end den bestemte, hvilken overalt bliver at udrede i Rigsbankpenge Sølv Værdi, bør derfor ansees, saaledes som Reglementet af 22 Marts 1814, IX Afdeling,*) har fastsat for lige Forseelser begaaede af Rettens Betjente.

Det følger af sig selv — hedder det i § 7 — at Analogien af bemeldte Reglements Forskrifter i foranførte Henseende bør anvendes, naar Overtrædelsen begaaes af Embedsmandens Fuldmægtig eller Contoirbetjent, hvilken, hvor Reglementet bestemmer Straf af Embedsforbrydelse, istedet herfor, skal erklæres uværdig til at befordres til noget offentlig Embede, eller at bruges som Medhjælp af nogen Embedsmand. Den Embedsmand, der har befundet sin Befuldmægtigede skyldig i ulovlig Sportulering, skal forresten være forpligtet og berettiget til strax at afskedige ham, om det end er hans første Forseelse.

Ligesom Embedsmanden, naar slig Misligehed er begaaet mod hans Vidende og Villie, skal straffes, som om den af ham selv var udøvet, saaledes skal han og, saafremt samme kan tilskrives Mangel af vedbørligt Tilsyn, ansees med Mulct fra 10 til 40 Rbd. Sølv Værdie efter Omstændighederne.

Det Bevis for Uformuenhed Placaten fordrer, maae udentvivl kunne føres ved Præsteattest eller Attest fra Fattigcommissionen ligesom forøvrigt de for Kjøbenhavn givne

---

*) Her hedder det i § 162: „Befindes nogen Embedsmand at have for Embedsforretninger til egen Fordeel oppebaaret større Betaling end ved dette Reglement er fastsat, da bør han uagtet den, som erlagde Betalingen, deri har samtykket, den første Gang han saaledes findes skyldig, betale i Mulct fra 30 til 50 Rbd. Sølvværdie, samt have det formeget Oppebaarne forbrudt til vedkommende Fattigvæsens Kasse. Men i Gjentagelses Tilfælde skal han istedetfor at udrede bemeldte Mulct, have sit Embede forbrudt.

mere omfattende Bestemmelser ogsaa her maae antages at kunne supplere det Manglende. (Cfr. Canc. Cir. 19. Juni 1817, der bringer samtlige Amtmænd, i Erindring Lovbudet i § 4 af Kjøbenhavns Raadstue-Placat af 10. Febr. 1789.)

For Byen Helsingoer vare Pasgebyhrene tilforn ligesom for Kjøbenhavn resp. 1 Rbd. og 4 Mk.; Reskr. 3. Juli 1816. Cfr. Reskr. af 26. Mai 1821. Da Mange — hedder det i Præmisserne til Reskript af 15 Febr. 1833 til Amtmanden over Frederiksberg Amt — formedelst det høie Gebyhr afholdtes fra korte Lystreiser og Samfærselen formindskedes, nedsattes Gebyhret til den i Placaten af 21 Juli 1815 anordnede Taxt, som saaledes for Helsingoer i Eet og Alt restitueredes.*) Derhos blev det anseet for hensigtsmæssigt, at bestemme, at Reiser mellem Danmark og Sverrig, der foretages af Personer, som have hjemme respective i Helsingoer, i Kronborg Distrikt eller i Helsingborg og nærmeste Omegn og ikke udstrækkes udenfor disse Districter, skulle i Henseende til Gebyhrerne for Passers Udstedelse og Paategning ansees som om de vare foretagne fra og til indenlandsk Sted. „En lignende Forskjel — hedder det fremdeles — gjøres i Sverrig imellem de egentlige Reisende, der komme fra fjernere Steder, for at begive sig til Danmark og Helsingborgs eller nærmeste Omegns Indvaanere, der ville begive sig over Sundet.“ En hermed analog Bestemmelse haves i Parolbefalingen af 3. April 1814 — vide Hedegaards Reskriptsamling, 5te Deel — hvor det nemlig med Hensyn til Officerers Reise-Permissioner hedder, „at disse nærmeste Byer — Hamborg, Lübeck og Eutin — i den omspurgte Henseende kunde betragtes som indenlandske.“ — Skjøndt Aarsagernes fuldkomne Lighed kunde synes at tale

*) Sportel-Reglementet af 10. Septbr. 1830 Cap. 7 fastsætter Pasgebyhret til Reiser i og fra Island til det Halve af det i Pl. 21 Juli 1815 bestemte. For de danske Colonier i Vestindien vides intet saadant Reglement at være givet.

for disse Bestemmelsers Anvendelse med Hensyn til at lette Samfærselen mellem Kjøbenhavn paa den ene Side og Malmø, Lund og Landskrone paa den anden Side, saa turde dog Pasintradernes forskjellige Bestemmelse gjøre en saadan Anvendelse betænkelig saalænge ikke noget udtrykkeligt Lovbud herfor haves.

Forinden Pashaveren tiltræder nogen Søereise, bliver Passet ordentligviis at forevise paa vedkommende Vagtstue, hvorimod den tilforn stedfindende Forevisning paa Trekroners Batterie bortfalder ifølge Placaten af 16. Septbr. 1822. Gebyhr for nogen saadan Forevisning af Passet findes ikke at være lovbefalet, ligesaalidet som for den Paategning, der ifølge Pl. af 15. Apr. 1794 skal meddeles den ene af de tvende Fortegnelser over samtlige Passagerer, som enhver fra Kjøbenhavn afgaaende Skipper under Mulkt fra 10 til 50 Rbd. for sin Afreise i Toldbodvagten skal indlevere. Heller ikke erlagdes Gebyhr for den Pasforevisning som tilforn fandt Sted paa Trekroner; Placat 16. Sept. 1822.

Sjette Capitel.

Om Passets Form og Indhold

I Kjøbenhavn udstedes Passet i Politidirecteurens Navn og skal være forsynet med hans Underskrift og Politiets Seigl, Reskript. 5 Juni 1801, og paraphéres af Secretairen for bortgaaende Reisende; Reskr. af 30. Aug. 1811.

Foruden Pashaverens fulde Navn, Stilling, Alder, og Fødested skal Passet tillige indeholde de Paagjældendes Signalement, naar disse ere af Mandkjønnet og over 15 Aar gammel, hvorhos saadanne Personer tillige egenhændigen skulle tegne deres Navne paa Passet i Udstæderens

Paasyn; Pl. af 11. Octbr 1808. Denne Bestemmelse, som er givet i Krigstid, bliver imidlertid ogsaa at følge under fredelige Forholde, see Canc. Cir. af 15. Marts 1814 og 17. Juni 1815. Dog undtages ifølge Canc. Cir. af 1. Jan. 1820 Passer til kejserlige, kongelige og fyrstelige Personer samt Geheimestatsministre, Admiraler, Generaler i kongelig Tjeneste, befuldmægtigede Ministre og andre diplomatiske Agenter saavelsom Courerer fra vort eller andre Hoffer. Ifølge Can. Cir. af 23. Apr. 1814 paaligger det den militaire Autoritet at paasee at Befalingen om Signalement efterkommes.

Er Passet lydende paa flere Personer maae enhver Persons Navn, Bestilling og Titel, som hører til den Reisendes Følge, anføres; Cfr. Canc. Cir. af 11. Mai 1822, der viser, at den collective Benævnelse „Suite" i et Pas kan lægge Hindringer i Veien for Pashaverens Reise.

Reiserouten skal fremdeles være angivet i ethvert Pas; Placat af 4. Septr. 1810. Den Reisende maae derfor ikke heller tage nogen anden Vei end den han har opgivet eller som nærmest fører til det Sted, hvorpaa hans Pas lyder; cfr. Canc. Cir. 21. Juni 1803, Can. Skr. af 3. Mai 1814. Ved at forlade Routen, udsætter den fremmede Reisende sig for at blive med Vagt fra Sogn til andet ført ud over Grændsen; see Canc. Cir. af 26. Jan. 1819.

Endvidere anføres i Passet under hvilken Dato og til hvad Klokkeslet (hvilket sidste kan være af Vigtighed naar en Reisende reqvireres efterſat eller naar der er Spørgsmaal om et Forbuds Forfølgning i rette Tid) det udstædes saavelsom den erlagte Betaling, ligesom det bemærkes, at Passet kun gjælder paa Udstedelsesstedet i 3 Gange 24 Timer; cfr. Placat. 28. Octbr. 1791 og 21. Juli 1815 § 5. Det sidstnævnte Lovbud er ikke givet for Kjøbenhavn men anvendes dog sammesteds. At der ingen Smitsoet herſker paa Udstedelsesstedet anføres ogsaa i Passet, naar saadant kunde befrygtes; Anord. 16. Juni 1831 § 3.

Undertiden inføres ogsaa Reisens Formaal, f. Ex. at søge Hyre og desl. saa og hvormange Penge den Reisende medfører; men saadant skeer kun med Hensyn til saadanne Individer, som kunne befrygtes at ville falde det Offentlige til Byrde eller om hvis Reiseformaals Lovlighed der kunde være Tvivl; cfr. Fdn. 10. December 1828 § 14 og Canc.-Cir. 9. Juni 1832. Ifølge Cancelliets Circulair Skrivelse af 6. Januar 1827 skal et her meddelt dansk Pas indeholde Henvisning til det af en Udlænding medbragte fremmede Pas, som skal tilbageleveres ham, efterat det, for at forebygge Misbrug, er forsynet med Paategning om det ham her meddeelte danske Pas. — Denne Bestemmelse vil nu, efter Emanationen af Placaten af 8. August 1829, sjeldnere finde Anvendelse; dog kan et dansk Pas, endnu blive at meddele, naar den Fremmede udtrykkelig begjærer det eller naar hans medbragte Pas er fuldskrevet eller i maculeret Tilstand. Ifølge Resolution af 9. Juli 1831 kan til Udlandet erholdes Pas forsynet med tydsk eller fransk Oversættelse.

Udenfor Kjøbenhavn udstædes Passet i vedkommende Politiemesters Navn og parapheres enten slet ikke eller af dennes Fuldmægtig. Forøvrigt maae de væsentligste af de Bestemmelser, der i nærværende Capitel ere anførte ogsaa antages at gjælde udenfor Kjøbenhavn.

Syvende Capitel.

Om Passets Gyldighed og Visering.

Et Pas gjælder alene for den Reise til hvilket det er taget og ikke for andre eller flere Reiser; Fdn. 6. Octbr. 1731 og Placaten af 1. September 1810.

Ifølge Placaten af 10. Februar 1789 maae Ingen meddeles Pas for Frem og Tilbagereisen tillige, uden de virkelig i Kjøbenhavn ere boesiddende, i Embede eller Tjeneste. Da denne Bestemmelse synes at indeholde et Slags Privilegium for Kjøbenhavns Indvaanere, antages det i Praxis, at den ikke er anvendelig udenfor Kjøbenhavn, saaledes, at hvad enten et Provindsialpas, udstædt til Kbhvn., lyder paa Retour tillige eller ikke, det kun kan ansees for gjældende til Hjemreise i Løbet af 3 Dage, hvilken Praxis er hentet fra Analogien af Bestemmelsen om 3 Dage i Placaten af 28. Octbr. 1791 § 2 — vide Coll.-Tid. for 17. Aug. 1839 Pag. 611 et seq. — Forend Placaten af 8. Aug. 1839 udkom blev derfor den Reisende fra Provindserne, som opholdt sig i Kjøbenhavn over 3 Dage, meddeelt et nyt Pas, hvorimod nu det medbragte vel meddeles Visa til Retour, men mod Erlæggelsen af samme Gebyhr som for et nyt, hvorimod det i Løbet af 3 Dage viseres gratis. — Med Hensyn til Reisende fra Hertugdømmerne har det ligeledes i Praxis været antaget at samme kunde retournere paa det medbragte Pas, i Løbet af de 6 Uger, ud over hvilken Tid et Pas fra Hertugdømmerne ifølge den 17. og 18. § i Forordningen angaaende Pasfer og de Reisendes Modtagelse for Hertugdømmerne Slesvig og Holsteen af 11. April 1811 — findes i Coll.-Tid. for 4. Mai 1811 Pag. 282 et seq. — ikke maae lyde; cfr. dog Canc.-Skr. 24. Decbr. 1816, der ingen Tidsgrændse synes at forudsætte.

Efter at Placaten af 8. Aug. 1839 er udkommen betales Viseringen derfor som for et nyt Pas — dog saavel her som i det foregaaende Tilfælde med den Lettelse som Placaten bestemmer for Pasfer der lyde paa flere Personer — naar den Reisende fra Hertugd. har opholdt sig i Kjøbenhavn over 6 Uger.

Et i Kjøbenhavn udstædt uafbenyttet Pas gjælder kun i 3 Dage, efterat det er meddeelt, men naar den Reisende formedelst lovlig Forhindring ei i den Tid benytter samme,

da skal det af Passkriveren ved Paategning uden Betaling fornyes, imod at den Reisende paa nye skaffer den sædvanlige Rigtighed for sig; Placat 28. Octbr. 1791 § 2. Denne Bestemmelse hører til een af de flere Pasvæsenet betræffende, hvis noiagtige Overholdelse vilde være besværende for de Reisende og hvor Lovens Anvendelse derfor billigen indskrænkes til saadanne Tilfælde som efter Pasexpediteurens Skjøn, gjør samme tilraadelig.

Begrebet om et udløbet eller forældet Pas var for noget vaklende. Reskript af 11. April 1781 og Juli 1789 samt Cancellie-Skrivelse af 21. October 1815 indeholde herom, som det synes, contradictoriske Bestemmelser. Efterat Placaten af 8. August 1839 er emaneret maae det antages, at et Pas i Reglen altid kan fornyes ved Visa og saaledes egentlig aldrig forældes eller udløber; men dets Beskaffenhed kan vel gjøre et nyt nødvendigt, naar det nemlig enten er fuldskrevet, maculeret, iturevet eller Passhaveren forlanger et nyt. — Pl. 8. Aug. 1839 hæver nemlig den ældre Forpligtelse til at tage et nyt Pas ved Grændsestederne og efter et Ophold af over 24 Timer i Kjøbenhavn i det Paategning nu ganske træder istedet.

Visering, eller som dette kaldes, Visa, Visum eller Paategning af et Pas er den Øvrighedshandling, hvorved Passhaveren berettiges til at fortsætte Reisen. En saadan Visering er forskjellig fra den Fornyelsespaategning, som omtales i Placaten af 28. October 1791 § 2, og skal meddeles paa selve Passet, ifølge Cancellie-Circulaire af 27. Febr. 1802, af hvilket Circulaire det sees, at Øvrighederne tilforn meddeelte de Reisende en los Seddel til at passere videre. — Dog undtages i Cancellie-Circulaire af 4. Januar 1820 fyrstelige Personer Gesandter og andre diplomatiske Personer paa hvis Passer Visa ikke maae tegnes; cf. Canc.-Pr. 18. Mai 1813 og Canc. Cir. 20. Aug. — Kongelig Resolution af 16. Aug. — 1818, ifølge hvilken sidste Lovbestemmelse Paategninger paa de Pas, som ere forsynede med Hans Majestæs egen

allerhøieste Underskrift, skulle meddeles paa den sidste eller bageste Side af Passet og ikke midt inde i Passet selv. — Ligeledes er en saadan Visering forskjellig fra den Paategning, der ved Ankomsten meddeles de Reisende, der ankomme til Kjøbenhavn og som ikke legaliserer til Afreise; cfr. Canc.-Skr. af 11. November 1817.

Det maae antages som en Regel at ethvert Pas bør viseres paa Grændse- og Færgestederne. Dette fremgaaer og indirecte af Cancelliets Promemoria af 18. Mai 1813, der frietager fyrstelige og diplomatiske Personer for at lade deres Passe viseres ved Grændse- og Færgesteder. — I Praxis antages det og vistnok med Rette, at Passene blive at visere paa de Steder, hvor de Reisende paa Gjennemreise overnatte. — Rigtighed fra Værten vil i saa Tilfælde i Reglen blive at skaffe tilveie, men saadant træder da og i Stedet for den Caution, som Placaten 24 Januar 1772 foreskriver. Det er en Selvfølge, at Reisen ikke kan fortsættes førend Passet er befunden at være i Orden og blevet viseret; cfr. Fdn. 14. April 1811 §§ 44, 45 og 46, der under Straf forbyde Post- og Færgevæsenet at befordre nogen Reisende, der ikke har sit Pas i vedbørlig Orden og hvilke Bestemmelsers Analogie turde være anvendelig ogsaa for det egentlige Danmark.

Ved de større Færgesteder er med Hensyn til Passers Visering adskillige specielle Forskrifter meddeelte, af hvilke her bemærkes:

Reskript til Amtmanden over Sorøe Amt af 29. September 1824 bestemmer, at enhver Reisende, som med Færgejagten fra Corsøer reiser til Nyborg skal aflevere sit Pas til Skipperen, som skal aflevere det til Politiemesteren, som paategner samme saa betimelig, at det efter et Qvarteer fra Ankomsten vil kunne afhentes, samt at en Politieplacat herom skal paa Tydsk og Dansk opslaaes i Gjæstgiverstederne. — Kongelig Resolution af 22. September 1824 — denne eller det foregaaende Reskripts Datum, der saaledes findes

angivet i Ussings Samling 7. Deel 10. Bd. 1. Hefte, Pag. 290 og 294, synes at maatte være urigtig) bemyndiger Cancelliet til at træffe lignende Bestemmelser for andre Færgesteder i Riget, som de, der ved Reskript af 29. September 1824 ere paabudne for Corsøer og Nyborg. I Overeensstemmelse hermed er et Reskript af 20. August 1833 ad mandatum udfærdiget gjennem Cancelliet til Stiftamtmanden over Fyens Stift med Hensyn til Færgefarten mellem Aasens og Aarøesund, hvilket tillige viser, at Skipperen af Politiemesteren kan forlange Qvittering for de denne leverede Passer og at Paategning ligeledes her bør skee saa betimelig, at den Reisende efter et Qvarteer fra Ankomsten kan lade det afhente paa Politiemesterens Contoir. — Reskript til Amtmanden over Holbeks Amt af 25. Juni 1830 indeholder lignende Bestemmelser for Kallundborg og Aarhuus Færgested — Coll. Tid. for 1824 Pag. 589—591 —, dog paalægges det her, at de Placater, der herom blive at opslaae, skulle tillige være affattede i det franske Sprog; — cfr. Canc. Cir. 12. Januar 1828 om Fortegnelser over viserede Pas fra eller til Kjøbenhavn, der fra Helsingøer, Kallundborg og Corsøer til Kjøbenhavns Politie blive at indsende.

Med Hensyn til Reiser til Udlandet er i flere Tilfælde Visa fra de her accrediterede diplomatiske Authoriteter paabuden, ligesom saadant altid er rigtigst, naar Reisen gaaer igjennem en Stat, der har en Repræsentant hos os.

Cancellie-Circulaire til samtlige Amtmænd og Lehnsbesiddere i Danmark af 9. Juni 1832 indeholder saaledes den Bestemmelse, at de danske Undersaatter, som maatte agte at udvandre, under ingen Omstændigheder ville erholde Adgang til Algier, naar deres Passer ikke ere blevne viserede af det herværende franske Gesandtskab; hvilket Visa det maae antages, efter Circulairets øvrige Indhold, ikke at ville blive meddeelt andre end de, der selv kunne sørge for deres Underholdning sammesteds, da der ikke maae udstædes Pas til Andre.

En lignende Bestemmelse for Sverrig og Norge haves i det Kongelige svensk-norske Gesandtskabs Bekjendtgjørelse af 29. September 1838, hvorefter Passer til disse Kongeriger maae være paategnede af sammes Gesandtskab eller Consulat hersteds.

Et saadant Visa blev under Krigen ifølge Cancellie-Promemoria af 7. Marts 1807 i England tillagt en ganske særegen Virkning, i det de fremmede Missioner gjordes ansvarlige for de Personers Opførsel, hvis Pas de forsynede med Visa.

Visa meddeles ikke paa Pas til det russiske Rige; men derimod udstædes af det herværende russiske General-Consulat et Pas, der i Forening med dansk Politipas nu er tilstrækkeligt, hvorimod tilforn de danske Undersaatter som vilde reise til Rusland, maatte foruden det danske Pas, erhverve et russisk Keiserligt i St. Petersborg udfærdiget Indladelses-Pas; cfr. Canc.-Cir. 5. Octbr. 1811.

Visa-Gebyret er i Kjøbenhavn det samme som Gebyret for et nyt Pas, naar dette lyder paa en enkelt Person, hvorimod der kun betales enkelt Visa-Gebyhr for hvert Pas om end dette lyder paa flere Personer (altsaa respective 4 Mk. og 1 Rbd. efter som Reisen er i eller udaf Landet samt paa Søn- og Helligdage 1 Rbd. og 1 Rbd. 3 Mk.); Pl. 8. August 1839.

Udenfor Kjøbenhavn betales for et Passes Paategning om Forevisning, uden Hensyn til Personernes Tal, i Almindelighed 10 Rigsbankskilling; men er det et Pas til eller fra Udlandet, erlægges det dobbelte; Pl. 21. Juli 1815 § 3; denne Betaling skal tegnes paa Passet og maae ikke overskrides under samme Ansvar som forhen bemærket om Gebyret for nyt Pas cfr. § 6; — Ligesom overhovedet de samme Bestemmelser gjælde for Visering som ere givne med Hensyn til Gebyret for Udstedelsen af Pas, navnligen med Hensyn til Gebyrets Nedsættelse til det Halve; see 5. Cap.; cfr. Fr. 10. Decbr. 1828 § 14.

Den Visering af Pas, som Placaten af 21. Juli 1815 omtaler er imidlertid forskjellig fra den, som Placaten af 8. August 1839 — der maae antages at være givet for hele Landet, med Undtagelse af Hertugdømmerne, for hvilke under samme Dato og i samme Anledning er udkommet et Cancellie-Patent — indfører. Placaten af 21. Juli 1815 angaaer nemlig alene Viseringer af Pas paa Gjennemreiser og angaaer ikke Landets Grændsesteder, ved hvis Betrædelse fra Søe- eller Landsiden den tilreisende Udlænding tilforn skulde tage et nyt Pas. Denne sidste Forpligtelse er det derimod Placaten af 8. August 1839 har ophævet men tillige bestemt, at det samme Gebyhr, som om et nyt Pas blev udstedt, skulde udredes, dog at alene enkelt Gebyhr betales, om end Passet lyder paa flere Personer; see Coll.-Tid. for 17. Aug. 1839 Pag. 611 et seq. — At denne sidstnævnte Moderation kan være betydelig sees af Reskript til Amtmanden over Frederiksborg Amt af 26. Mai 1824, hvor det bestemmes, at det indtil videre maae være Byefogden i Helsingøer tilladt, naar et Pas lyder paa flere end 3 Personer, at beregne sig i Pasgebyhr $\frac{1}{3}$ Deel Tillæg for Hver af de Flere, Passet lyder paa, uagtet efter Placaten 21. Juli 1815 Gebyhret skal være det samme uden Hensyn til Personernes Antal dog at kun Mand, Hustrue og Børn samt Tyende indbefattes i eet og samme Pas; men til Helsingøer — hedder det — ankomme undertiden 20 og flere Personer med eet Pas. For at undgaae at anstille Undersøgelse om disses indbyrdes Forhold ansees den ovenanførte Bestemmelse for rigtigst. *)

---

*) Denne Bestemmelse kan naturligviis ingen Indflydelse have paa de Tilfælde, hvor ifølge Pl. 8. Aug. 1839 Paategning træder istedetfor nyt Pas. For saadanne Paategninger kan alene tages enkelt Gebyhr o: som for en enkelt Person, uagtet Passet maatte indbefatte flere Personer og uden Hensyn til hvormange, der saaledes ere anførte paa eet Pas. — Sporges der forøvrigt om i

For Visa-Gebyhrs-Erlæggelse ere i Reglen alle de frietagne, som Lovgivningen har frietaget for at erlægge noget Gebyhr for Udstædelsen af Pas: see 5. Capitel.

Desuden erlægges i Kjøbenhavn intet Gebyhr for Viseringen af Pas, naar den Reisende ikke opholder sig sammesteds længere en 24 Timer, Pl. 10. Febr. 1789 § 4. Ligeledes ere de Indlandske frietagne, der afreise igjen inden 3 Dage; Coll. Tid. for 17. Aug. 1839 Pag. 611. Disse Bestemmelser stadfæstes ved Placaten af 8. August 1739, naar det sammesteds hedder, „at der i de Tilfælde, hvori der allerede efter de hidtil gjældende Regler kun behoves en Visionspaategning, ikke maae tages større Betaling end den, der hidtil er hjemlet.“ — Er Visa-Gebyhr efter Pl. 8. Aug. 1839 engang erlagt et Sted heri Landet, kan, naar Passet er viseret til Gjennemreise, intet nyt Gebyhr efter Placaten nogensteds fordres; dette følger af Sagens Natur, ligesom og de Regler, der gjælde med Hensyn til Erhvervelsen af et Pas og navnligen med Hensyn til de Beviisligheder, som i saa Henseende blive at producere, ogsaa finde Anvendelse, idet Viseringen ganske træder istedetfor et nyt Pas; Pl. 8. Aug. 1839, anden Passus; — cfr. Canc. Skr. 26. Marts. 1836.

For de af andre Authoriteter udstædte Passers Visering bliver sædvanligt Gebyhr at erlægge; cfr. Cancellie-Brev til Amtmanden over Soroe Amt af 23. Septbr. 1823. Ifølge Canc. Skr. 21. Octbr. 1815 — cfr. Canc. Skr. 17. Septbr. 1825 — maae Bestalling eller andre Beviisligheder, hvormed en Embedsmand paa Reiser legitimerer sig, ikke viseres, altsaa heller intet Visa-Gebyhr i saadanne Tilfælde tages.

---

hvilke Tilfælde det var et nyt Pas tilkorn skulde tages, da viser Coll. Tid. for 17. Aug. 1839 Pag. 611 et seq., at saadant alene grundede sig paa Vedtægt hentet fra Analogien af Bestemmelser i Pasanordningen for Hertugdømmerne af 14. eller 17. April 1811 §§ 2 og 3.

Visa-Gebyhret retter sig forovrigt i Reglen efter Pasſenes og ikke efter Perſonernes Antal; cfr. Canc. Skr. 31. Aug. 1815 ad 1m. Canc. Skr. 30. Aug. 1831 viſer at Paategningsgebyhr bliver at erlægge af Profeſſioniſter fra Odenſe der fra ſjællandſke Markeder paſſere Nyborg.

Ifølge Canc. Skr. 28. Novbr. 1816 ere de, der ikke ville erlægge Gebyhr for Paspaategninger at anſee ſom Paasloſe. (See Cap. 9de.)

Ottende Capitel.

Om Forbud imod Pas.

Angaaende denne Gjenſtand haves nu en Placat af 15. Mai 1839, hvis forſte Paragraph lyder ſaaledes: „Naar Nogen formedelſt en privat Fordring vil gjore Forbud imod, at Reiſepas meddeles en Anden, bor han i det ſeneſte inden 24 Timer, efterat ſkriftlig Anmeldelſe derom er ſkeet til Politieovrigheden, hvorved Fordringens Beſkaffenhed og ſaavidt mueligt dens Storrelſe bor opgives, gjore de fornodne Skridt til at iværkſætte et formeligt Forbud i Overensſtemmelſe mod Lovens 1ſte Bog 21de Cap., hvortil herer, at han tilveiebringer den Sikkerhed, ſom Fogden, i Medhold af ſammes 4de Artikel maatte æſke, hvorefter det nedlagte Forbud bliver at forfolge ved Gjæſteretten. Naar dette ikke iagttages, ſkal den for Politieovrigheden gjorte Anmeldelſe ei komme i videre Betragtning til Paſſets Tilbageholdelſe."

I § 2 hedder det: „Skjondt det blotte for vedkommende Politiembedsmand anmeldte Forbud ifolge § 1 ſkal i Lobet af 24 Timer træde iſtedetfor et paa Lovens Maade gjort Forbud, ſaa ſkal dog herfra Undtagelſe finde Sted, naar enten det ſaaledes anmeldte Forbud er aabenbar lov-

stridigt, eller og den, der har anmeldt en Fordring af tvivlsom Beskaffenhed, ikke kan anses saa vederhæftig, at han i al Fald vilde være istand til at erstatte den Anden det Tab, som efter Forholdenes Beskaffenhed kunde flyde af Reisens forelobige Standsning. I dette sidste Tilfælde kan Politiøvrigheden tilholde Anmelderen, der bør indfinde sig for at modtage Beskeed i Anledning af sin Anmeldelse, strax at foretage det Fornødne til at iværksætte et Forbud paa Lovens Maade, saafremt Pasfets Meddelelse skal nægtes; ligesom og bemeldte Øvrigbed uden videre kan meddele Pasfet, naar den selv vil staae Anmelderen til Ansvar for Følgerne. Endelig følger det af sig selv, at den, hvis Reise Nogen paa Grund af en Fordring vil forhindre, i alle Tilfælde kan, mod at stille Sikkerhed for Fordringens Beløb, strax erholde Reisepas.

§ 3: „Hvad der ifølge det Foranforte gjælder om Reisepas, skal og finde Anvendelse paa saadan Pasvisering, der sætter Pashaveren istand til at fortsætte sin Reise, saa og paa Vandrebogers Meddelelse og paa disse Bogers Visering."

Den historiske Anledning til dette Lovbud findes angivet i Stændertidenden for Nørre-Jylland, 1ste Række Nr. 39 Pag. 609—612 af 11. Juni 1838. — I Praxis finder sammes Bestemmelser sjelden nogen Anvendelse, da det i Reglen er smaa Summer for hvilke der gjøres Forbud af uformuende Individer, der ikke kunne indlade sig paa det saakaldte „formelige Forbud" og de dermed forbundne Depositioner hos Fogden. — Forbudets Forfølgning ved Gjæsteret maa vel antages at skulle skee inden 3 Gange 24 Timer efter Pl. 28. Octbr. 1791 § 6. — Naar man har antaget, at et Forbuds Forfølgning ikke kan drage den Sagfogte fra hans Værneting og at Lovgivningen saaledes alene kommer den Fremmede tilgode, da er saadant næppe rigtigt og ophæver den væsentligste Nytte af Forbud, nemlig den, at forhindre den tilreisende Fremmede, der her har Gjæld,

fra at reise bort, uden at betale samme. Er Gjælden contraheret her bliver Forum contractus naturligviis at følge.

Udebliver Sagsøgeren og Sagen derfor hæves ved Gjæsteretten, maae Forbudet eo ipso vel og antages hævet, skiøndt man har anført, at saadant alene begrundede Paastand om Reparation fra Sagsøgtes Side. — I de Tilfælde, hvor Politiet er berettiget til at bortsende en Udlænding, kommer Privates Forbud ikke i Betragtning med mindre de forsikre sig hans Person; Resol. 24. Juli 1821 — Coll. Tid. for 1821 Side 562. — Dog er det ved en Hof- og Stadsretsdom af 5. Mai 1831 antaget, at et mod en Haandværkssvends Expedition til Afreise ved Pasbüreauet nedlagt Forbud burde have været taget til Følge, endogsaa da, naar Svenden qualificerede sig til Bortsendelse af Politiet ifølge Fdn. 10. December 1828 med mindre den af hvem Forbudet var nedlagt, forend Pas meddeeltes, derom af Pasexpeditionen var advaret, for at Vedkommende kunde tage de fornødne Forholdsregler i Overeensstemmelse med Resolutionen af 24. Juli 1821.

Naar Kjøbenhavns Indvaanere, som reise til Helsingør, ville tage til Skaane, maae de vel meddeles Pas i Helsingør, men Overpræsidenten — nu Politiedirecteuren — skal derom underrettes, for at han kan vide om deriblandt ere saadanne, paa hvis Afreise hos ham var gjort Forbud; Reskript af 20. Decbr. 1751 i Intimationen.

Naar Nogen i Overeensstemmelse med Placaten af 15. Mai 1839 har gjort skriftlig Anmeldelselse for Politiovrigheden og siden gjør de fornødne Skridt til at iværksætte et formeligt Forbud imod at Reisepas meddeles en Anden, men denne Anden imidlertid skulde blive meddeelt Reisepas af nogensomhelst anden Authoritet end Politiet, synes der at være stor Grund til at antage, at denne anden Authoritet maatte kunne tilpligtes at betale den Sum, for hvilken Forbudet forgjæves var gjort, uagtet alle Lovens Former vare iagttagne; cfr. Roeskilde-Stændertidende Nr. 12, anden

Række for 13. Novbr. 1838, Nr. 8 Pag. 190, hvor den Kongelige Commissarius yttrer: „at Pas, der meddeles Embedsmænd, i Særdeleshed Militaire, fra de foresatte Collegier eller de respective Chefer kunne ikke indbefattes under Placaten (af 15. Mai 1839). Hvor Personer, der reise i privat Ærinde, erholde Pas af Cancelliet, pleier dette at tilstilles Politiovrigheden med Anmodning om at udlevere det, naar der fra sammes Side Intet haves derimod at erindre, og da er der samme Leilighed til at gjøre Forbud som i andre Tilfælde. — At den, der maatte ønske at forebygge et Passes Meddelelse af et Collegium, kan henvende sig til samme, er Noget, som ei behøver en Bestemmelse."

Det torde imidlertid i de fleste Tilfælde være Forbudsreqvirenten ubekjendt at Pasimpetranten kan erholde Pas af et Collegium og i al Fald af hvilket, ligesom et saadant vel næppe kan ventes at ville indlade sig paa Modtagelsen af enten noget forelebigt eller formeligt Forbud. Naar det (som af Cancelliet) altid iagttoges, at Passet, forinden det udleveredes, tilstilledes Politiovrigheden, da kunde vistnok ingen Misbrug finde Sted; men Undladelsen heraf turde ikke være uden Exempel uagtet den udtrykkelige Bestemmelse i Reskriptet af 6. Juli 1759, ifølge hvilken det franske Gesandtskabs Coureer er frietagen for at tage Øvrighedspas, og altsaa ingen Anden, til hvem Gesandtskabet maatte meddele Pas. Vel bestemmer et tidligere Reskript af 29. Decbr. 1758 „at fremmede Ministeres Pasfe ikke gjælde uden i Forbindelse med Øvrighedspas, undtagen for deres egne Underhavende og i den Herres Land, hvis Minister samme har udstædt. Men ved „egne Underhavende" kan her næppe forstaaes enhver den fremmede Magts Undersaat, men alene Ministerens Tjenerskab, ligesom Udtrykket „i den Herres Land" viser, at Ministerpasset alene ikke er tilstrækkeligt for at reise „til den Herres Land ꝛc."

Det er et Spørgsmaal om en Fallent kan faae Pas, uagtet et nedlagt Forbud, naar han i Løbet af de 14 Dage

Fr. 28. Octbr. 1702 § 5 omtaler, vil reise. Den nævnte Paragraph lyder saaledes: „Befindes nogen uden sin egen Forseelse eller Forsømmelse, saasom ved mærkelig Skade, Ildsvaade, Tyvehaand, Debitorers Fallering, Krig og Fiende-Haand, at være kommet fra sine Midler, og han det for Stedets Øvrighed oprigtig tilkjendegiver, og alle sine beholdne Midler og Effecter med sine Bøger og Breve fra sig til samme Øvrighed redelig leverer, for sine Creditorer at tilfredsstille, da maa han ei paa sin Person af nogen af sine Creditorer arresteres, saalænge Boet saaledes under Rettens Forvaltning forbliver, paa det at han imidlertid kan blive tilstede, og de Vedkommende al forneden Oplysning om Boets Tilstand give. — Men naar samme Forretning er tilendebragt og samtlige Creditorer ikke med ham vil være tilfreds, da, hvis han længere end 14 Dage derefter bliver tilstede, maa han paa hans Person arresteres." Det er klart, at Lovgiveren her har havt Fallenten og ikke Opbudsmanden for Øie, da det forudsættes at have viist sig, at Crediterne ikke kunne gjøres Fyldest. Ligeledes er det klart, at Lovgiveren tillader, at Fallenten ikke bliver tilstede i Løbet af de nævnte 14 Dage, hvortil Paragraphen endog synes at indeholde en Opfordring, men om han derfor kan erholde Pas under andre end de sædvanlige og for solvente Personer gjældende Betingelser og i Særdeleshed imod et i Overeensstemmelse med Plac. af 28. Octbr. 1791 § 6 og Pl. 15. Mai 1839 nedlagt Forbud er det, som vil blive at undersøge.

For den Mening, at Fallenten i det givne Tilfælde, trods Forbudet, maa kunne erholde Reisepas taler: a) At Ordene „hvis han længere end 14 Dage derefter bliver tilstede" indeholde en indirecte Tilladelse for ham til at reise, uden al Indskrænkning, og uden at den senere Lovgivning, i Særdeleshed Anordningen af 18. Novbr. 1757 og Pl. 28. Octbr. 1791 heri gjør nogen Forandring. — b) At Grunden til Bestemmelsen i Pl. 28. Octbr. 1791 § 6 bort-

falder med Hensyn til Fallenten, da alle dennes Eiendele ere tagne under Skifterettens eller Commissariers Behandling, og Creditor saaledes alene har at anmelde sin Fordring i Boet. c) Forbud efter Christian 4des Birkeret og efter Christian 5tes danske Lov maa betragtes som en egentlig Arrest, mod hvilken Fallentens Person ifølge Fdn. 28. Octbr. 1702 § 5 dens udtrykkelige Ord er sikret i de omhandlede 14 Dage og siden Lovgiveren har tilladt Fallenten at reise paa en Tid, da man alene kiendte den mere kraftige Art af Forbud efter Lovens 1—21—22, der afhandles i samme Capitel som og sættes i Classe med Arrest, saa maa denne Tilladelse saa meget mere gjælde imod det mindre kraftige Slags Forbud, som Pl. 1791 § 6 og Pl. 15. Mai 1839 hjemler og som tildeels alene bestaaer i en skriftlig Anmeldelse til Politiøvrigheden om et Tilgodehavende hos den, der agter at reise, og d) at den ældre specielle Lov ikke kan antages hævet ved den senere almindelige, og at saaledes den ved Fdn. 28. Octbr. 1702 § 5 med Hensyn til Fallenten gjorte Undtagelse ikke kan antages hævet ved de senere for Reisende givne almindelige Forskrifter.

Hvad nu det under litr. a anførte Argument angaaer, da er det vel Tilfældet, at Lovgiveren i det citerede Lovsted forudsætter at Fallenten ikke bliver tilstede, og altsaa vel ogsaa, at han kan reise; men dette er ogsaa Alt, hvad Paragraphen i den omhandlede Henseende indeholder. Den fritager ham ingenlunde for Opfyldelsen af de sædvanlige Betingelser, der maatte paaligge Reisende i Almindelighed. — Hvilke disse Betingelser imidlertid vare paa Lovens Tid, og da Fdn. 28. Octbr. 1702 emanerede, findes der i Lovgivningen ingen Spor af, da det først ved Pl. 24. Jan. 1772 bestemtes, at enhver fra Kjøbenhavn Bortreisende skulde producere Beviis for, at Intet var hinderligt for Reisen, ligesom det ved Pl. 28. Octbr. 1791 § 6 fastsættes, „at naar der ved skriftlig Begjæring gjøres Forbud paa en Reisendes Pas formedelst private Gjældsfordringer, skal saadant

ikke hindre Pasfets Udstædelse længere end i 3 Dage, i hvilken Tid Forbudet bliver at forfølge ved en Gjæsteret." — Dette Lovbud er af Domstolene erklæret at være forstaaet saaledes „at en simpel Fremsættelse af en Fordring paa en Anden, og en derpaa grundet Begjæring til Politioovrigheden om at nægte Reisepas, er tilstrækkelig til at standse hans Afreise i al den Tid, der muligen kan medgaae til Fordringens Forfølgning ved Retten;" — (vide Stændertid. for Nørre-Jylland Nr. 39 1ste R. Mødet d. 30. Mai 1838) — Ordene: „naar der — gjøres" i den citerede § forudsætter, at saadanne skriftlige Forbud have fundet Sted, forinden Placaten udkom, og Ordene: „skal saadant ikke hindre Pasfets Udstædelse længere" — synes at antyde, at man tilforn har anseet saadant Forbud tilstrækkeligt til at hindre Reisepassets Meddelelse in infinitum, eller til Fordringen (som Creditor kunde forfølge for Retten, naar han fandt for godt) var afgjort (hvilken Forstaaelse fremkaldte Pl. 15. Mai 1839). — Har altsaa Ophævelsen eller Ikketilstedeværelsen af et saadant Forbud tilforn været anseet som en nødvendig Betingelse for et Reisepasses Udstædelse, og der ikke med Hensyn til Fallenten er gjort nogen udtrykkelig Undtagelse, saa synes deraf et resultere, at denne uagtet den i Fdn. 28. Octbr. 1702 § 5 indeholdte Forudsætning, imod Forbud af den Natur, som omhandles i Fdn. 28. Octbr. 1791 § 6 og Pl. 15. Mai 1839 § 1, ikke maatte kunne meddeles Reisepas.

ad b. Dette Argument synes ved første Øiekast at have meget for sig. Grunden, hvorfor Forbud mod Reisepasser gjøres, er nemlig i Reglen af pecuniær Beskaffenhed, og kan derfor hæves derved, at Pasrequirenten betaler eller stiller Sikkerhed (cfr. Pl. 15. Mai 1839 § 2); men ingen af Delene kan forlanges af den, der har opgivet sit Bo til retslig Behandling og erklæret sig insolvent. — Ikke desto mindre lader der sig meget vel tænke vægtige Grunde for en Creditor til at nedlægge Forbud mod en falleret Debi-

tors Afreise. — Denne sidste kan saaledes i Udlandet faae Leilighed til at fortære Revenüer, som Creditorerne muligen ellers her successive havde kunnet gjøre sig betalte i, ligesom disse kunne have grundet, skjøndt endnu ubeviislig Formodning om, at Fallenten har unddraget Boet Summer, som denne ved at reise bort lettere vilde kunne skjule, end naar han blev. Hertil kommer, at det vel maatte staae en Creditor, hvis Fordring til Ex. ikke vare anerkjendt af den fallerede Debitor, frit for, saavel at anmelde Fordringen i Boet, som at indtale den ad den ordinære Retsvei, hvilket, naar det var in confesto at Debitor vilde reise og Forbud mod Reisepas var nedlagt, blev gjæsteretsviis efter Pl. 28. Octbr 1791 § 6 (cfr. i N. Jyllands St. Tid. l. c. den af Høiesteret afgivne Betænkning) og at faae Dom, for derefter at kunne indgive Dommen som en mere liquid (skjøndt efter Fr. 28. Octbr. 1702 § 2 ikke prioriteret) Fordring i Boet. — Præjudicat for et analogt Tilfælde haves i Hof og St. Rets Kjendelse af 2. April 1838 og Dom af 16. Juli. 1838, ifølge hvilke en Creditor har draget Fallenten, hvis Boe endnu var uextraderet, hen under dennes ordinære Værneting og der faaet Dom for den i Boet anmeldte Fordring. — I det af os omhandlede Tilfælde fremtræder Fallenten i 2de Egenskaber, nemlig som Fallent og som Reisende og med Hensyn til den sidste Egenskab maatte Creditor kunne paastaae Gjæsteretsdom (til Execution f. Ex. i Midler, der muligen ikke vare inddragne i Boets Masse; da Repartitionen i Boet ikke indeholder nogensomhelst executiv Kraft, — men bestaaer blot i Delingen af de forhaandenværende Midler).

ad litr. c. Hvad det under Litr. c anførte Argument angaaer, da er det vel saa, at der er Anledning til at ansee Lovens Forbud, (som det i Stænderſalen er bleven yttret) — Nørre-Jyllands Stænder-Tid. 1ste R. Nr. 39 for 1838 — som en egentlig Arrest, til hvilken Anskuelse Christian den 4des Birkeret af 1623 dens 13de Artikel giver Anledning; den lyder

nemlig som følger: „Er vfri, vden Bye eller Birchsmand, nogen inden Bye eller Birchsmand, som forbeneffnde er, witterlig gjeld skyldig, oc icke til rette Tid og Termin saadan fornoiger og betaler, oc antreffis siden i Bye eller Birchet, da maa Saguolderen (med mindre gjeldeneren er bidkommen i Kongens, Herrskab eller Hoßbondis særdelis ærinde oc forfald), hannem ved Fogden eller tuende Dannemend, om Fogden icke er tistede, lade forbiude sig aff Byen eller Birchet at begiffue, forend hvad for forbeneffnde Anfordring tilfreds stiller; dog skal Saguolderen lade Handskriffter oc Beuiser strax were tilstede, naar paaestis, paa det ingen videre skal opholdes, end hand for sig Rette vil oc kand." — Fremdeles hedder det i den paafølgende 11de Artikel: End vnderstander sig den som skjuldig er, mod saadan Anhold og Arrest Byen eller Birchet at vndnige, da maa Vederparten hannem derfor med wold lade forfølge, oc hand plictig med Hoffuetsagen oc anden Interesse sine Woldsboder siden at vdlige."

Efter den førstanførte Artikel — der er optaget i Christian 5. Lovbogs 1—21—8 — (men hvor dog Talen er om Arrest — sensu strictissimo) — skulde saaledes Forbud gjøres paa samme Maade som Arrest — (cfr. 1—21—22), og den sidstanførte Artikel af Birkeretten, (der benævner Forbudet: „Anhold oc Arrest") tillagde et saadant Forbud den Virkning, at sammes Overtræder: — den, der foragter Arresten — (cfr. L. 1—21—18) kunde forfølges „med Vold."

Det i Pl. 1791 § 6 og Pl. 15. Mai 1839 § 1 første Passus omhandlede Forbud kan derimod neppe antages at have nogen anden Virkning, end den, at den Bortreisende ingen Pas kan erholde af den Politiøvrighed, hos hvilken Forbudet er nedlagt og at han i al Fald, dersom han heller intet Pas kan erholde andetsteds (udenfor Hjemstede) hvilket han i Reglen ikke bør kunne og ligefuldt reiser, bliver de for Paasløse gjeldende Regler undergivet, og som al-

mindeligviis kun kan bevirke hans Tilbageviisning. — Det synes uomtviſteligt, at Lovens Forbud var af en mere kraftig Art end det nyere ved Pl. 1791 hjemlede; men det heraf dragne Argument turde desuagtet være uden Betydning; thi da Lovgiveren af Fdn. 1702 (i al Fald som lovhjemlet) alene har kunnet have Lovens, med Arreſt saa nær beſlægtede, Forbud for Øie, saa kan Argumentet ligesaa godt bruges for den modsatte Mening, saaledes nemlig, at, fordi Lovgiveren har frietaget Fallenten for perſonlig Arreſt eller for det samme saa nærſtaaende Forbud efter Loven, deraf følger ingenlunde, at denne ogsaa skulde være frietaget for den meget mindre følelige Indskrænkning i Friheden, som vilde have været en Følge af det i Pl. 1791 § 6 og Pl. 15. Mai 1839 § 1, f. P. omhandlede Forbud, derſom samme dengang havde været lovbegrundet.

ad Litr. d. Fdn. 28. Octbr. 1702 kan næppe anſees for mindre almindelig end Pl. 28. Octbr. 1791 og 15. Mai 1839. Den indeholder i § 5 kun de 2de Alternativer for Fallenten: „ikke at blive tilſtede eller at være udſat for Arreſt.“ Et 3die findes her ingen Spor til, hvorimod den ſenere Lovgivning, navnlig Pl. 28. Octbr. 1791 § 6 og Pl. 15. Mai 1839 § 1 og 2 hjemle et saadant. Efter disſe Placater kan nemlig Ingen, mod hvis Afreiſe der er nedlagt Forbud, meddeles Reiſepas uden at denne Indskrænkning forhindrer ham i at reiſe overalt i Provindſen, hvor han boer. (See nærværende Skrifts 3die Capitel, der indeholder Beviſet herfor). Det ſees formeentligen heraf, med hvor liden Føie den omhandlede Indskrænkning kan kaldes Arreſt, — ɔ: Anholdelſe i en Arreſt; cfr. L. 1—24—44 —

Da saaledes Lovgiveren i Fdn. 1702 § 5 blot giver Fallenten 14 Dages Arreſtfrihed, hvilken forudſættes benyttet til at gjøre ſig uſynlig (ɔ: ikke at blive tilſtede for Creditorerne, som vel maatte kunne ſkee uden juſt at reiſe bort) og ikke har for Øie noget Tilfælde, ſom det der omhandles i Pl. 1791 § 6 og 15. Mai 1839 § 1, 1. Paſſus synes det,

at Fr. 1702 § 5 maa antages modificeret ved den senere Lovgivning uden at den anførte Regel her formeentligen kan finde Anvendelse. Havde Lovgiveren med tydelige Ord undtaget Fallenten fra Lovgivningen om Reisende i Almindelighed, da vilde en senere almindelig Lov ikke, uden udtrykkelig Ophævelse af hiin Undtagelse, heri have kunnet gjøre nogen Forandring; men saadant er formeentligen ikke Tilfældet. — Hvilke Betingelser der da Fdn. 1702 udkom, gaves for Udfærdigelsen af Reisepas (der dengang hørte under Magistratens Ressort og i Særdeleshed Præsidentens, paa hvis Skjøn saadant rimeligviis alene beroede) vides ikke; men skulde den her bestridte Sætning nu gjennemføres, da maatte Fallenten kunne reise uden at opfylde nogen af de Betingelser, som ifølge Pl. 1772 og senere Anordninger udfordres, forinden Pas kan meddeles, og i Særdeleshed maatte Fallenten saaledes kunne undrage sig Værnepligt, borgerlig Militærtjeneste m. m., hvilket dog vel neppe vilde kunne antages.

Det maa endnu bemærkes, at, da det i Fdn. 28. Octbr. 1702 § 5 hedder: „hvis han længere end 14 Dage derefter bliver tilstede, maa han paa hans Person arresteres" — kan Lovgiveren, efter en bogstavelig Fortolkning, ikke egentlig siges at tilstede Fallenten at tage Reisepas, men tilkjendegiver ikkun, at han ikke behøver at blive tilstede, (samt at han derved udsætter sig for Arrest) hvilken Tilstedeblivelse kan undgaaes, deels ved at skjule sig og deels ved — som det i Overskriften til Forordningen hedder — at undvige, (hvilket Udtryk just ikke synes nødvendigviis at inferere, at et Øvrighedspas erhverves og hvilken Handling i det givne Tilfælde næppe kunde ansees for ulovlig), samt endelig derved, at Fallenten fjerner sig, forsaavidt som saadant ifølge Lovgivningen kan skee, uden Pas. Da saaledes den Arrestfrihed, Lovgiveren tilsteder Fallenten, paa een af de nævnte 3 Maader, maa kunne opnaaes, uagtet endog et formeligt Forbud (cfr. Pl. 15. Mai 1839 § 1 anden Pasf.) mod hans Pas er nedlagt, synes

der ikke, i den omqvæstionerede § at gives tilstrækkelig Anledning til at afvige fra Lovgivningens almindelige Bestemmelser for Reisende, eller til at antage, og Fallenten i saa Henseende skulde være mere begunstiget end enhver Anden.

Forsaavidt som Talen i det foreliggende Tilfælde kan være om Visering af Pas, Vandrebog eller andre Reise-Legitimationer, gjelder naturligviis ganske de samme Regler, som med Hensyn til Pas i streng Forstand. — Da Protectorium blot kan antages at beskytte mod personlig Arrest, vil et saadant formeentligen ikke kunne gjøre nogen Forandring i det ovenanførte Resultat.

Ved Domstolene er det imidlertid antaget, at Forbud mod Pas ikke kan gjælde mod den Reisetilladelse, som Fr. 28. Octbr. 1702 § 5 antages at givede Fallenten; cfr. nyt juridisk Archiv 8de Bind Pag. 8; Høiesterets Dom af 9. Juni 1803 i juridisk Maanedstidende for 1803, 7de Hefte Side 60—61; Samme Tidende for 1802, 2 Hefte S. 138—42; Gjæsteretsdom af 7. August 1837 ɔc.

Niende Capitel.

Om de Følger Lovgivningen har tillagt Undladelsen af at tage Pas.

Den almindelige og naturlige Følge af at en Reisende undlader at forsyne sig med behørigt Pas er den, at han bliver standset paa sin Reise og udsætter sig for at blive tilbageviist. — Med Hensyn til Reiser til Udlandet forbydes det i Forordningen af 21. Februar 1702 IV. uden Pas at reise ud af Landet „under vedbørlig Straf og at ansees som Kongelige Mandaters modvillige Overtrædere."

Skippere og Færgemænd, der føre ubekjendte Personer over uden Pas, skulle føre disse tilbage paa egen Bekost-

ning; Fdn 6. Octbr. 1731. — Efter Reskript af 25. Septbr. 1744 kunne Landstrygere, som paagrebes uden Pas og Bevis indsættes i Fæstningen paa Livstid, naar Omstændighederne strax indberettedes.

Paasløse Personer, som iøvrigt ere arrestabiles, kunne indhentes paa Soen forsaavidt Kongen har Territorial-Ret, i hvilken Henseende, der kan ventes Assistance fra Vagtskibet; Canc.-Prom. 19. Januar 1799.

Bønderkarle, der ei ere forsynede med Pas, maae ikke søge, Arbeide i Landet som Daglønnere; Fdn. 25. Marts 1791 § 1.

Naar en reisende Haandværkssvend findes i Riget uden at være forsynet med anordnet Vandrebog — der er Haandværkssvendens Pas, see Capitel 11te — eller den ikke er forsynet med Forevisningspaategning, skal han udvises af Landet eller paa anden Maade ansees; Forordn. 10. December 1828 § 10. Denne Lovbestemmelse maae forudsætte at Svenden er en Udlænding, siden han skal udvises af Landet. Udtrykket „eller paa anden Maade ansees" synes at hentyde paa Anvendelsen af en Straf, der i al Fald synes at maatte være under 3 Dages Fængsel paa Vand og Brød, som efter Forordningens 11te § kan dicteres den Svend, der overskrider den Route og den Tid, der foreskrives ham til at være ude af Landet, i det han i sidste Tilfælde overtræder en mere directe og umiddelbar givet Forskrift. — Imidlertid turde det vel være tvivlsomt om der ved hine Udtryk er tilsigtet nogen egentlig Straf eller om den Maade hvorpaa Svenden kunde vente at blive ansect ikke maatte være af samme Beskaffenhed, som den den foregaaende Pasløs nævner, nemlig „at udvises af Landet," hvilket vel kunde medføre at han underkastedes en foreløbig Arrest eller Anholdelse, men ikke nogen Straf. Dette synes saa meget mere antageligt, som Longivningen om Pasvæsenet i Almindelighed ikke fastsætter nogen Straf for den, der reiser uden Pas heri Landet, men kun forudsætter at en Saadan kan tilbagevises eller tilbagesendes til det Sted, hvor Passet burde

have været taget. Derimod indeholder Paslovgivningen flere egentlige Straffebestemmelser for de, der colludere med eller befordre de Paasloses Reiser. Saaledes er den Skipper, der medtager en Paaslos undergivet en Mulct fra 10 til 50 Rbdlr. foruden at han overtræder sin Skipper-Eed; Reskript 21. Juni 1765; Fr. 8. Jan. 1802 § 71 og hvis 65de § fastsætter en Bod af 200 Rbdlr. for hver Mand af Kongens Tjeneste nogen har bortført eller bevisligen søgt at bortføre af Landet uden Pas. — Ogsaa for at indføre en Paaslos er en Skipper undergivet en Mulct fra 10 til 50 Rbdlr. ifølge Planen af 1. Juli 1799 § 144, cfr. Regl. 5. Juli 1803 § 53 for Kjøbstæderne og for Landet § 69. — Efter Fr. 13. Febr. 1775 § 3 skulle Værterne anholde og angive de, der mangle Markeds-Pas og efter § 4 forbrydes Varene, naar den Reisende mangler Pas. — Canc. Circ. 12. Juli 1806 sætter Betlere, Løsgjængere og Paasløse i Classe sammen og bestemmer at de skulle paagribes og straffes efter Anordningerne. I Bevilling af 3. April 1810 paalægges Færgemænd at anholde Paasløse.

Tiende Capitel.

Om Paslovgivningens Bestemmelser med Hensyn til Værnepligtige.

At undgaae at meddele en Værnepligtig Pas, naar denne fortier sin Stilling som saadan, er en af de vanskeligste Opgaver*). Det er nemlig ikke tilstrækkeligt, at han

*) See 5te Cap. og den der citerede Cancellie-Promemoria, hvorefter enhver Kjøbstad-Indvaaner skal stille Caution for at han ikke er værnepligtig, forinden han maae faae Pas. Overholdtes denne Bestemmelse faldt Vanskelighederne bort for Pasudstæderen, men bleve desto større for den Reisende.

producerer en Dobeseddel for at være født og døbt i en Kjøbstad, thi, ifølge Forordningen af 8. Mai 1829 § 10 — cfr. Coll. Tid. Nr. 22 for 30. Mai 1829 Pag. 538. —

1) Vedblive de Sønner, som en værnepligtig Fader har avlet, være sig i Kjøbstad eller paa Landet, inden han enten har udtjent sin fulde Tid ved den staaende Hær, eller er gaaet over til Reserve-Stykkudske-Classen eller til Reserve-Classen ved Livgarden tilfods, eller, om han ikke er i noget af bemeldte Tilfælde, inden han har opnaaet 36 Aars Alderen, at være Værnepligtige, uden Hensyn til nogen senere Forandring i Faderens militaire Stilling, eller den Alder han siden opnaaer.
2) Ligeledes ere ifølge § 11 Sønner af en paa en Kjøbstads Jorder boesat Mand, som ikke er Borger, heller
3) ikke frie, ligesaalidet som efter § 12 Sønner af de Skolelærere og Kirkesangere, som for Fremtiden ansættes, naar de ikke paa anden Maade erhverve Ret til Befrielse. — (Cfr. Canc. Skr. 25. April 1837).
4) Uægte Børns Værnepligt beroer ifølge Forordningens 14de § paa Moderens Opholdssted samt paa hendes Faders eller Mands Stilling. — Uægte Børn, der fødes i en Kjøbstad, blive at behandle paa samme Maade, som om de vare fødte paa Landet, saafremt Moderen 9 Maaneder forud havde sit Hjem paa Landet; cfr. Canc. Skr. af 14. Marts 1839.
5) Ligeledes blive ifølge samme § alle Drengeborn, der fødes paa Fødselsstiftelsen i Kjøbenhavn og opfostres ved Hjælp af den dermed forbundne Pleiestiftelse, Værnepligten underkastede, naar de udsættes paa Landet, dog at der forbeholdes Pleieforældrene den Ret til at stille et sligt Barn i en Søns Sted, som Anordningerne hidtil have hjemlet dem.

Derimod ere Nogle frie for Værnepligten, uagtet de ere fødte paa Landet, saasom Børn af Embedsmænd, som drive

en Bondegaard og som ere forsynede med Kongelig Bestalling eller anden af Kongen underskreven Expedition; § 13.

De, der i Medhold af Forordningens 15de og 16de §§ efter erlagt Kjendelse fritages for Værnepligt, gaae og, med Hensyn til Virkningerne for deres Børn, ud af den værnepligtige Stand, saa at det beroer paa den Stilling, hvori slige Personer senere indtræde, om deres Børn skulle være Udskrivning undergivne eller ikke.

Den Haandværksmester, som tager en værnepligtig Person i Lære skal anmelde saadant for Byens Magistrat og Laugsoldermanden, hvis Pligt det siden er at levere Reservens Lærebrev til Magistraten for igjennem samme at indsendes til vedkommende Amtmand; Canc. Circ. Skr. af 19. Apr. 1805. — Denne Bestemmelse blev ved Canc. Circ. til samtlige Amtmænd af 30. Marts 1822 udvidet til ogsaa at være gjældende for Kjøbstæder, hvor Pl. 4. Juli 1815 § 3 er anvendelig, dog saaledes at Mesteren sammesteds, istedetfor Laugsoldermanden, til vedkommende Magistrat afgiver saavel Udskrift af Raadstueprotocollen som Oldermandens Attest om, at Reserven er udskreven som Svend i Lauget. — Forsaavidt som vedkommende Politieøvrighed saaledes af Mesteren, Oldermanden eller Magistraten maatte blive gjort opmærksom paa den vedkommende reisende Haandværkssvends Værnepligt er saadant vel i sin Orden, men nogle omfattende Regler for at forebygge Værnepligtiges Undvigelse, vides ikke at være givne, skjøndt saadant kunde synes at forudsættes i Canc. Circ. af 16. Octbr. 1821 til samtlige Amtmænd — Coll. Tid. for 1824 Side 686 og Hedegaards Reskriptsamling for s. A. Side 112—113 — naar det sammesteds hedder, „at da Cancelliet har erfaret, at der, ved at meddele Passe til Personer, i Særdeleshed Haandværkssvende, som ville begive sig ud af Riget, ikke altid iagttages den fornødne Forsigtighed, for at forvisse sig om, at de, der begjære Reisepas, ikke ere værnepligtige, saa anmodes at indskjærpe Vedkommende, noie at holde over de

Anordninger, der indeholde Bestemmelser til at forebygge, at ikke værnepligtige Personer finde Leilighed til, ved Hjælp af de dem meddeelte Reisepasse, at romme bort." Det torde derfor være rigtigst at antage, at i de Tilfælde, hvor der kunde være Formodning om vedkommende Reisendes Værnepligt og denne nægter saadant, uden at samme kan oplyses, den, der har udstædt Cautionsbeviset for hans Pas, da alene bliver at drage til Ansvar. Udtrykket „at intet af publique Ting hæfter paa ham," som Placaten af 24. Jan. 1772 bruger synes ogsaa at omfatte det omhandlede Tilfælde.

Det er en Selvfølge, at enhver Værnepligtig i Reglen maae kunne erholde Pas til at reise saa langt hen og i saa lang Tid, som hans Amtspas og Følgeseddel bestemmer, ligesom der i ethvert Tilfælde maae kunne meddeles ham Pas til hans Hjemsted, samt at der, under de foreskrevne Betingelser ikke kan nægtes ham Pas til Reiser i Landet; cfr. Canc.-Prom. af 30. Marts 1793 til Amtmanden over Lundenæs og Bovling Amter, der bestemmer, at nogle Bønder af Landting Gods, som af Amtmanden og af Godsets Eier vare nægtede Pas til at foretage en Reise til Kjøbenhavn i et for dem nyttigt Ærinde, ei bør nægtes Reisepas, da de ikke ere stavnsbundne. — Cfr. Canc. Skr. 23. Marts 1833 og Canc. Skr. til Amtmanden over Odense-Amt af 14. Juni 1831.

Vandrebog meddeles i Almindelighed ikke nogen Værnepligtig — det bliver da i al Fald her saavelsom i Passet rigtigst at bemærke, at Foreviseren er værnepligtig — da han i Reglen kun erholder Amtets eller Landkrigscommissariatets Tilladelse til at begive sig hen til et bestemt Sted. Tilladelse til at erholde en saadan og til at reise ud af Riget maae søges igjennem det Kongelige danske Cancellie. Den ovenciterede Canc. Skr. 14. Juni 1831 viser imidlertid med hvormange Formaliteter Vandrebogs Meddelelse endog til Reiser i Landet er forbunden, see 11te Cap. Pag. 60.

Lovgivningens mange og specielle Bestemmelser med Hensyn til Amtspasser, Følgesedler, Frihedspasse, Afskeds- og Udygtigheds-Pas, med mere hører ikke egentlig herhid. Det vil derfor være tilstrækkeligt at bemærke, at Amts-Pas, er det Pas, som Amtmanden ifølge Forordningen om Stavnsbaandets Løsning af 20. Juni 1788 § 6 kan give de Indrullerede eller Værnepligtige for at begive dem til et andet Distrikt for at søge Erhverv, imod at de stille en boesiddende Mands Borgen for at komme tilstede, enten til en vis bestemt Tid, eller naar det fordres og Cautionisten derom advares. — Følgeseddel er et af Proprietairen eller Lægdsmanden den Værnepligtige meddeelt Tilladelses-Bevis, der berettiger denne til at forandre sit Opholdssted i Districtet; Fr. 20. Juni 1788 § 9 og 10.

Frihedspas er et af Landmilice-Sessionen udstædt Document, der udviser at den, til hvem det er udstædt er fri for Værnepligt; §. 12 l. c. Dette bliver saaledes at meddele den, der er over Udskrivningsalderen, uden at have gjort Tjeneste, hvorimod den udtjente Værnepligtige meddeles et saakaldet Afskedspas; Forordningens § 17.

Endeligen kaldes det Bevis for Fritagelse for Værnepligt, som af Landmilicesessionen meddeles Kroblinger, Udygtigheds-Pas; Fr. 20. Juni 1788 § 5.

Ellevte Capitel.

Om Vandrebøger, eller Lovgivningens Bestemmelser om reisende Haandværkssvende.

Ved en Vandrebog forstaaes en paa anordningsmæssig Maade indrettet og af vedkommende Øvrighed authoriseret Bog, der berettiger en Haandværkssvend til at reise for at

søge Arbeide. — Vandrebogen er saaledes Haandværkssvendens Pas; dog indeholder samme mere end Passet, i det der tillige findes aftrykt de Regler, hvorefter Svenden har at rette sig paa sin Reise eller Vandring, ligesom der og i samme gjøres Paategning fra vedkommende Oldermand eller Mester (hvor han sidst har arbeidet) paa det Sted, hvorfra Svenden reiser, om og hvorlænge han sammesteds har arbeidet, og om han der er bleven udlært samt om hvorledes han har opført sig og har saaledes noget tilfælleds med en Skudsmaalsbog; cfr. Circ. af 30. April 1829 og Fr. 10. Decbr. 1828. § 9.

Ordet Vandrebog — Wanderbuch — synes at kunne deriveres deraf, at Haandværkssvende i Almindelighed reise tilfods. — Vandreboger have længe været brugelige, i Tydskland; saaledes maatte fra 1. Marts 1811 af ingen indenlandske Haandværkssvende reise i Kongeriget Sachsen uden Vandrebog. — I Sverrig og Norge bruges de endnu ikke, hvorimod de hos os bleve indførte ved Forordningen af 10. Decbr. 1828 og skulde, med Hensyn til fremmede Haandværkssvende, ifølge den 15de § anvendes fra den 1ste Mai 1829 af. — Ligesom den nævnte Forordning nærmest har anordnet Vandreboger for de Haandværkssvende, der reise heri Landet, saaledes udstædes der endnu Pas til saadanne, som ville begive sig til Udlandet, i Særdeleshed naar de reise til de Lande, hvor Vandreboger ikke ere indførte; ligeledes meddeles der endnu Pas, naar det forlanges og Reisens Formaal ikke er at vandre o: at reise for at søge Arbeide.

Forinden en Vandrebog kan udstædes maae Svenden skaffe „Beviis for, at intet er hinderligt i saadan Reise," som Placaten af 24. Jan. 1772 § 2 udtrykker sig, idet der sammesteds tilføies, „nemlig Haandværkssvende af deres Oldermænd," medens det fremdeles hedder: „og alle andre ubekjendte stille en Borgermand til Cautionist for ꝛc." Ifølge denne Modsætning er det med god Grund, at man i Praxis

med Hensyn til en Haandværkssvends Afreise lader sig nøie med Oldermandens Attest om Svendens Qualification til at forandre Opholdssted, i det Oldermanden maae antages at have forinden forsikret sig om, at intet er hinderligt for hans Afreise. Dog undtages i Kjøbenhavn, hvad der angaaer den borgerlige militaire Tjeneste eller Værnepligten, hvorom særskilt Attest maae produceres fra vedkommende Chef eller Krigscommissair. — Med Hensyn til de Steder og de Haandværker hvor ingen Laugе gives, maae en Attest fra den Mester, hvor Svenden sidst har arbeidet eller fra vedkommende Kroefader træde istedet; men har Svenden ikke havt Arbeide og ikke logeret paa noget offentligt Herberge, maatte en Attest fra hans private Vert blive at producere. Foruden at det i 6te Capitel angivne almindelige Indhold af et Pas og de i 5te Capitel forøvrigt nævnte Betingelser for sammes Erholdelse, i Almindelighed ved Vandrebogers Udfærdigelse blive at iagttage, foreskriver Forordningen af 10. Decbr. 1828 desuden med Hensyn til Haandværkssvendes Reiser Følgende:

Det skal paa det Sted, hvortil en fremmed Haandværks-Svend først ankommer heri Riget fra Udlandet eller fra Hertugdømmerne, nøie undersøges, om han er i det Tilfælde, at det med Rimelighed kan ventes, at han kan og vil ernære sig heri Landet ved sit lovlige Arbeide. — Han bør derfor ei alene godtgjøre, at han er udlært Haandværkssvend ved Kundschaft og Vandrebog eller deslige, men han bør og oplyse sin Vandel, især at have ernæret sig ved Professionen og ikke flakket om uden Arbeide. Men de, som over 6 Uger have været uden Arbeide i deres Profession, maae, med Undtagelse af Muur- og Tømmersvende, som ankomme hertil i Marts eller April Maaneder, ikke modtages, uden de paa en antagelig Maade kunne godtgjøre, at Mangelen af Arbeide i det nævnte Tidsrum har havt sin Grund i saadanne Omstændigheder, at deraf ingen ufordeelagtig For-

modning opstaaer imod dem; § 1 (cfr. Canc.-Circ.-Skr. af 2. Juni 1832, der indskjærper denne Bestemmelse.)

Der skal affordres Svenden Bevis for at han har Penge ikke blot til Reisen, men og, naar der ikke haves Visshed for, at han paa et bestemt Sted kan erholde Arbeide, ved hans Ophold paa hans Bestemmelsessted, medens han søger Arbeide og indtil han, hvis det ikke lykkes ham at erholde saadant, igjen kan være ude af Landet, dog ikke over en Sum af 10 Rbd. Solv eller saa meget som behoves for at reise derhen, hvor han bevisligen er forskreven; § 2 (cfr. Canc. Circ. Skr. 2. Juni 1832). Den, der ikke saaledes kan legitimere sig, skal strax vises tilbage, men, naar han findes berettiget til Reisen, meddeles ham af den til Passers Udstædelse berettigede Øvrighed en Vandrebog, hvori det udtrykkeligen anføres: at han har legitimeret sig og de Documenter nævnes, der have tjent til hans Legitimation, hvilke derhos skulle have Forevisningspaategning, samt hvormange Penge han har. — Vandrebogen skal have en moderat Pris*) og i Gebyhr til Politiet betales 16 Skilling eller 5 Skilling Lybsk; § 3.

Haandværksvenden skal følge den sædvanlige Vei til sit Bestemmelsessted og maae kun i 24 Timer opholde sig hvert Sted for at søge Arbeide, dog kan han under særdeles Omstændigheder faae nogle Dages Frist: § 4. Vandrebogen skal forevises Politiet i enhver Kjøbstad hvor Svenden passerer og han maa da godtgjøre, at han er i Besiddelse af saamange Penge, som staae i Forhold til dem han ved sin Ankomst til Riget havde. Herfor betales overalt hvor ellers Pasforevisning var nødvendig, 5 Skilling; § 5.

Naar det er bekjendt eller godtgjøres, at Arbeide for en Svend er at faae paa et Sted, som ligger udenfor den i Vandrebogen bestemte Route eller ingen rimelig Misbrug

*) Denne er i Kjøbenhavn 10 Rigsbankskilling.

deraf vil skee, kan der meddeles Paategning i Vandrebogen, som berettiger ham at reise til hiint Sted; § 6.

Naar Arbeide ikke kan faaes inden 4 Dage paa det i Vandrebogen anførte endelige Bestemmelsessted, bør Svenden strax reise, med mindre Politiet tillader ham at blive; § 7.

Den, der har faaet Arbeide, men forlader det, kan ikke, uden Politiets Samtykke, opholde sig der over 4 Dage uden Arbeide; § 8.

Vandrebogen skal indeholde Attest om hans Forhold der, hvor han har havt Arbeide, fra Mesteren *) og attesteret af Politiet; § 9.

Den, der findes i Riget, uden at være forsynet med anordnet Vandrebog eller fornødne Penge eller Midler, eller som opholder sig længere end tilladt eller afviger fra Routen eller hvis Bog ikke er forsynet med Foreviisningspaategning, bør udvises af Landet eller paa anden Maade ansees. Den Øvrighed, som har været Aarsag i at en Svend uden tilbørlig Legitimation er kommen ind i Riget eller blevet her udenfor de ovenbestemte Grændser, kan vente at Svenden paa hans Bekostning udføres af Landet eller paa anden Maade drages til Ansvar. Enhver anden Øvrighed skal anmelde en saadan ham bekjendt Forsømmelse; § 10.

Politiet skal besørge de, der ere pligtige at forlade Landet, udførte, naar de selv mangle Evne eller der er Anledning til at befrygte Misbrug, naar det overlades dem selv at befordre sig ud af Riget. Men hvor det til Besparelse kan ansees tilstrækkeligt at lade Svenden selv reise ud af Landet, bør Routen og den Tid inden hvilken han bør være ude af Landet nøie i Vandrebogen betegnes og den Svend, som ikke holder sig saadant efterretteligt, ansees med

*) Hvor der er en Laugsoldermand meddeles denne Attest af ham, efterat have indhentet den fornødne Underretning hos vedkommende Mestere.

3 Dages Fængsel paa Vand og Brød; § 11. Ethvert Steds Politieovrighed er berettiget og forpligtet til at træffe de Foranstaltninger som maatte være fornødne for at sætte dem i Stand til at føre det samme paaliggende nøiagtige Tilsyn med fremmede Svende; § 12. Om indenlandske Haandværkssvendes Reiser bestemmer Frdn. følgende:

Naar en Dansk Svend vil reise blive de ovennævnte Bestemmelser paa ham at anvende, dog saaledes, at § 1 og 2 indskrænkes, naar Pas-Udstæderen paa anden Maade forsikrer sig om Reisens Formaal og Svendens Midler. Dog bliver intet særdeles i saa Henseende at iagttage, hvis han vil reise til et Sted, der, nærmere end det, hvorfra han reiser, maae ansees som hans Hjem, hvorhos i de Tilfælde hvor en fremmed Svend skal føres ud af Landet, den, som her har hjemme bliver at henvise til det Sted, der nærmest maae ansees som hans Hjem; § 13. — (Cfr. Canc. Circ. Skr. af 2. Juni 1832 og 9. April 1829). Under samme Classe, som tilreisende Haandværkssvende henregnes ifølge Forordningens 14de Paragraph enhver Tilreisende, som vil søge Fortjeneste, naar en saadan Persons Stilling og Udvortes er af den Beskaffenhed, at der haves Tvivl om at han kunde falde Landet til Byrde, da Reisen ikke bør tilstædes forinden Pas-Udstæderen ved Undersøgelse finder Tvivlen svækket. — Saadanne faae sædvanligt Pas, dog at de erholde samme Paategning om Foreviisning, som Vandrebøger forsaavidt saadant efter Beskaffenheden af den Legitimation der kan affordres dem, kan være anvendeligt. — Gebyhrene erlægges efter § 3 og 5, nemlig 16 Skilling for et nyt Pas og 5 Skilling for en Paategning, hvilket er det samme, som Placaten af 21. Juli 1815 bestemmer for visse Classer af Individer. — Denne Bestemmelse maae og antages at gjælde om Indenlandske i samme Stilling.

Benævnelsen „fremmede Svende" er i Circulaire fra Kjøbenhavns Politikammer af 30. April 1829 forstaaet ei alene om de, der ere fødte udenfor Kongeriget Danmark, men

og om saadanne, som, skjondt fødte i Riget, høre hjemme paa Steder udenfor Hovedstaden. — Om disse bestemmer samme Circulaire, at de, saasnart de komme af en Mesters Arbeide, uden strax at erholde andet Arbeide, have at melde saadant til Comptoiret for Reisende snarest muligt, idet seneste Dagen efter. — Enhver herfra Staden bortreisende Svend — hedder det sammesteds — maae, forinden han fra Politiet kan expederes til Afreise, være forsynet med en Paategning i hans Vandrebog, under vedkommende Oldermands Haand, om hvorlænge og hos hvilken Mester han har havt Arbeide, og hvorledes hans Forhold har været, hvorhos de hidtil brugelige Bevisligheder fra Laugene blive ligesom for at tilveiebringe.

De sidstnævnte Bevisligheder blive at producere for Oldermanden, hvis Attestation om Svendens Qvalification til at reise maae, som forhen bemærket, i Reglen ansees for tilstrækkelig.

Af de Grunde, der have fremkaldt Forordningen af 10. December 1828 og som findes i Collegial-Tidenden Nr. 68 og 69 for 27. December 1828 Pag. 969 et seq., sees det, at Forordningens Diemed især har været at forebygge skadelig Omstreifen, medens Fremmede af den arbeidende Classe i Almindelighed eller af Haandværksstanden i Særdeleshed, om hvilket det med Rimelighed kan antages, at de ved Flid og Dueligheed kunne og ville erhverve deres Brod heri Riget fremdeles som hidtil, ville finde al Beskyttelse og passende Begunstigelse heri Landet. — Cfr. Canc.-Skr. 2. Febr. 1828, ifølge hvilken Haandværkere af den mosaiske Troe ikke maae arbeide i Kjøbenhavn uden Tilladelse.

Saavel en Vandrebog, som et saadant Pas, som Fr. 10. Decbr. 1828 § 14 omtaler vil almindeligviis blive at visere ved hver Forandring af Jurisdiction, som Indehaveren maatte foretage. Dette synes at følge af det Opsyn med saadanne Reisende, som Lovgivningen har paalagt de respective Øvrigheder; cfr. Coll. Tid. for 27. Decbr. 1828

Pag. 973, hvor det er antaget, at Gebyhr dog kun bliver at erlægge paa de Steder, hvor et Pas efter de almindelige Anordninger skal forevises.

Ingen dansk Haandværkssvend maae reise til de Lande, hvor Associationer og Forsamlinger af Haandværkere taales, saalænge det er notorisk at saadanne der tilstedes — fortiden Belgien, Frankrig og Schweitz *). — Ligesom ingen Øvrighed maae expedere nogen Svend didhen, skal de endog advare ham imod at komme til saadanne Steder. Overtrædelse af dette Forbud kan bevirke, at Svenden først eet Aar efter sin Tilbagekomst kan vinde Borgerskab eller stedes til at nedsætte sig paa Landet; Cancellie-Placat 23. Octbr 1835 § 1 og 4.

For at en værnepligtig Haandværkssvend, som i Rullen har Vedtegningen: Uts, tjenlig til Trainkudsk, kan blive at meddele Vandrebog for at reise paa sin Profession om i Landet, blive følgende Regler at iagttage: Forinden Vandrebogen meddeles ham, maae han for vedkommende Øvrighedsperson forevise Attest fra Lægdsforstanderen om hans Stilling og Vedtegning i Rullen, hvilket da bør anmærkes i Vandrebogen, ligesom det deri tillige bør indføres, at Reserven strax ved Modtagelsen af Vandrebogen skal forevise denne for Lægdsmanden, for at Stedet, hvortil han reiser, kan blive tilført Lægdsrullen, samt at han forpligtes til, saalænge han er paa Vandring, hvert Aar i de sidste Dage af August Maaned at indsende til Lægdsforstanderen en Attest fra Politiemesteren paa det Sted, hvor han den Tid opholder sig, der bevidner hans daværende Opholdssted, hvorved hans aarlige Møde for Sessionen bliver unødvendigt. — Saa bør det og ved Paategning i Vandrebogen betydes den Paagjældende, at han for Forsømmelse enten med at forevise Samme for Lægdsmanden eller med at fremsende oven-

*) cfr. Canc.-Skr. 27. Octbr. 1835.

nævnte Attest, bliver ved Sessionen at tilkjende en Mulct af 2 Rbdlr. Solv til Landmilicefondet, som i Gjentagelses-Tilfælde fordobles. — Jovrigt bor Øvrigheden ved Meddelelsen af Vandrebogen strax derom gjøre Indberetning til vedkommende Land- og Soe-Krigscommissairer, ligesom det og bliver Lægdsforstanderens Pligt for næste Session, at fremlægge den fra Reserven aarligen indsendende Attest om hans Opholdssted, for at dette kan blive tilført Lægdsrullen; Canc. Skr. 14. Juni 1831.

Naar en ikke værnepligtig Haandværkssvend reiser i Udlandet, bliver der ofte Spørgsmaal om hans saakaldte „Heimathsschein," der er et af vedkommende Øvrighed udstædt Document, som viser at den Paagjældende er frie for Værnepligt og at iovrigt intet er til Hinder for at han reiser i Udlandet, boesætter sig der, eller vender tilbage hertil. — Da Vandrebogen eller Passet synes at maatte indeholde den fornødne Guarantie for at Svenden er berettiget til at reise i Udlandet, er det antageligt, at et saadant Heimathsschein fornemmelig skal tjene som Bevis for, at den Svend, der etablerer sig i Udlandet, og sammesteds indgaaer Familieforhold, ikke skal som Militairpligtig blive reqvireret fra hans Hjemsted og ikke heller nægtes Optagelse paa sidstnævnte Sted, saafremt han maatte geraade i Armod. — At Svenden maae forsyne sig med det omhandlede Document paa hans Hjemsted, sees af Cancelliets Circulaire til samtlige Amtmænd og til Kjobenhavns Magistrat af 22. Decbr. 1821, hvor det hedder: „at reisende Haandværkssvende, som af det Kongelige danske Gesandtskab i Frankfurt am Mayn ønske Attest om, at de ikke ere værnepligtige, iforveien maae forsyne sig fra Øvrigheden, hvorfra de have erholdt Reisepas, med Bevis om, at de ere frietagne for Værnepligt." — I Kjobenhavn udstædes et saadant Atteſtat i Magistratens Navn, under Stadens Seigl og Secretairens Haand paa stemplet Papir af 4de Classe Nr. 5 og koster, foruden Papiret, 2 Rbd. 4 Mk. 3 Sk. rede Solv. — Det har der

almindeligviis een af følgende Former: „Overpræsident ꝛc. gjøre vitterligt, at N. N. ifølge den for os producerede Dødsattest er fri for Værnepligt, og at iøvrigt Intet vides til Hinder for at han reiser i Udlandet og igjen vender tilbage hertil til Staden og boesætter sig her. — Dets til Bekræftelse ꝛc.“ — eller og: „Overpræsident ꝛc. gjør vitterligt, at N. N. ifølge den for os producerede Dødsattest, er med Hensyn til hans Fødsel frie for Værnepligt, og iøvrigt for Tiden Intet vides til Hinder for at han etablerer sig som Borger i N. N. — Dets til Bekræftelse ꝛc.“ —

I Praxis anvendes og den Forsigtighed, at lade et saadant Heimathschein eller Raadstue-Attest notarialiter oversætte i det Lands Sprog, hvor Svenden agter at etablere sig eller i længere Tid at forblive samt igjen at lade denne Notarialoversættelse attestere af den her accrediterede Diplomat fra vedkommende fremmede Stat.

Tolvte Capitel.

Om Contoiret for Reisende og den extraordinaire Paserpedition i Kjøbenhavn.

Pasvæsenet i Kjøbenhavn blev ved Reskript til Politimesteren af 30. Aug. 1811 kundgjort ved Pl. af 1. Nov. 1811 — Coll. Tid. for s. A. pag. 569 et sq. — henlagt under et særegent Contoir, under Navn af de Reisendes Contoir*), hvor alle ankommende Reisende skal anmeldes samt Reisepas udstædes, til hvilken Ende, der ansattes 2de Secretairer og 2de Betjente, af hvilke den ene Secre-

*) Saavel i daglig Tale, som i senere officielle Documenter bliver dette Contoir benævnet Pas-Contoiret, skjøndt dette sidste er et under Toldvæsenet sorterende Contoir; see Hof- og Stats-Calender for 1790 Pag. 62.

tair besorger Pasexpeditionen for de bortgaaende Reisende og hans Pligter angives i Reskriptet i Særdeleshed at være: a) at affordre alle dem, som søge Pas, de Beviisligheder, som Lovene befale; b) at aftegne med Nøiagtighed den Reisendes Signalement saavel i Passet, som i den under hans Bestyrelse værende Protocol; c) at aflægge aarligt Regnskab paa behørigt Sted over Pasintraderne og d) forøvrigt at conferere med den anden Secretair angaaende de Fremmede, som søge Pas for at reise videre eller tilbage til det Sted, hvorfra de ere ankomne.

Den anden Secretair skal have med de ankommende Reisende at bestille og hans Pligter i Særdeleshed være: a) at modtage dagligen fra Huusværterne og Værtshuusholderne i Kjøbenhavn de ved Placaten af 18. Novbr. 1771 befalede Anmeldelser om ankomne Reisende; b) at indføre Enhver ved Navn og Stand samt Ankomstens Datum i en dertil indrettet Protocol; c) at føre en saakaldet Examinations-Protocol, for hvilken alle fremmede Reisende, som ikke maatte være Politiet aldeles bekjendte, ei heller reise i offentligt Ærinde, skulde være pligtige, uopholdeligen efter Ankomsten personligen at fremstille sig, for at lade deres Passer undersøge og forøvrigt at være Examination underkastede angaaende Øiemedet med Reisen, samt det videre, hvortil Omstændighederne kunde give Anledning; d) at conferere jævnligen med Secretairen for udgaaende Reisende, for at kunne anmærke, naar den Fremmede igjen reiser, og e) at afgive Rapport angaaende, naar nogen Indvaaner forsømte de befalede Angivelser af ankommende Reisende; § 1—4. Denne Embedsmand er tillige Politiedirecteurens og Politierettens Translateur; Resfr. af 27. Decbr. 1815.

De to Betjente skulle i Særdeleshed bruges til at underrette sig om de Reisendes Forhold, hvis Ophold her kunde anseés for mistænkeligt, at have Øie med deres Omflytning i Staden, samt at tilsige til Møde og i Tilfælde

af Vægring at afhente dem, der skulle underkastes personlig Fremstillelse; § 5.

Hovedvagten skal daglig tilsende Contoiret Rapport over Ind- og Udpasserede, som igjen skal tilstille Gouverneuren en lignende; § 10.

Ifølge Bekjendtgjørelse fra Kjøbenhavns Politikammer af 6. Aug. 1817 bør enhver Anmeldelse om Reisende, ligesom enhver Henvendelse om Passer eller Oplysninger angaaende Reisende, skee umiddelbar til Contoiret for Reisende, der holdes paa Politikammeret i Raad og Domhuset og som er aabent fra 9—2 og fra 4—7 hver Søgnedag saa at enhver Anmeldelse til andet Sted, vil blive betragtet som uskeet.

Kongelig Resolution af 11. Mai 1816 giver Secretairerne ved Contoiret for Reisende Ret til at bære den for Politicassistenter befalede Uniform.

En extraordinair Expeditionstid finder Sted i Kjøbenhavn, i det Kgl. Resolution af 9. Juli 1834 bestemmer, at der for Fremtiden ogsaa om Søn- og Helligdage skal erholdes Passe udstædte fra Kjøbenhavns Politikammer imod en Forhøielse i Pasgebyhret af 50 pCt. Af Intimationen til dette Lovbud, som findes i Coll. Tid. for 1834 Pag. 640, sees det, at Lovbudets Hensigt kun er den, at Individer, som ved dem utilregnelige Omstændigheder, have været hindrede fra at tage Pas paa sædvanlig Tid, eller i al Fald ved en tilgivelig Forglemmelse have undladt dette, ikke skulle lægges uovervindelige Hindringer i Veien for deres Reise.

Afgjørelsen af de Spørgsmaal, som her kunne opstaae, navnligen om hvorvidt Omstændighederne kunne siges at have været utilregnelige eller Forglémmelsen tilgivelig, maae vel beroe paa Paserpediteuren, som saaledes maae være tilstede, uden at Tiden er nærmere bestemt; dog kan saadant ikke skee under Gudstjenesten uden at stode an mod den criminelle Deel af Lovgivningen og navnligen mod Lovens 6te Bogs 3 Capitels 1ste Artikkel, naar samme byder, „at Hvo,

som ikke holder Søndage og andre paabudne Hellig- og Bede-Dage hellige, og ikke findes i Kirken, naar Gudstjeneste samme Tider forrettes, skal bøde hver Gang for Helligbrøde 3 Lod Sølv."

Ved Kgl. Resolution af 2. Jan. 1838 er ved Contoiret for Reisende oprettet et nyt Embede, i det der ved samme er ansat en Embedsmand under Navn af Controleür, hvis Functioner i bemeldte Resolution angives at være, at han i eget Navn og under eget Ansvar har at udføre alt hvad der henhører til Bogholderiet vedkommende de udgaaende Reisende og Pas-Intraderne og derhos være behjælpelig ved Contoirets samtlige øvrige Forretninger.

Trettende Capitel.

Om Lovgivningens Bestemmelser med Hensyn til nogle af de i 1ste Capitel nævnte særegne Arter af Pas, navnligen Sundheds-Soc-Beseilings,- Markeds- og Kludesamler-Pas.

---

1. Sundhedspas er et af rette Vedkommende udfærdiget Document, der godtgjør den Reisendes og hans Omgivelsers Sundhedstilstand. Forsaavidt som saadanne særskilt udstædes, maae saadant skee af Øvrigheden; cfr. Reskr. af 19. Juli 1751 og Reskr. af 23. Decbr. 1753, hvilket sidste viser, at det er Borgemesteren og ikke Byeskriveren, der udstæder Sundhedspas. Det følger af sig selv, at der paa Tider, naar smitsomme Sygdomme grassere, emanere skjærpende Bestemmelser med Hensyn til denne Art af Passe. Disse Bestemmelser maae da i Reglen ansees for interimistiske og antages at ophøre og igjen indtræde med Smitsoeten. Saaledes viser en Bekjendtgjørelse fra den Kongelige Quarantaine-Direction af 6. Juni 1831, at Sundhedspas ikke altid gjør særskilt Sundhedsattest overflødig. I

Anledning af Cholera indskjærper Cancelliets Circ. Skr. af 17. Juni 1831 Lovgivningens Bestemmelser med Hensyn til Omlobere og deslige, ligesom en Anordning for Danmark dateret Husum den 19. Juni 1831 § 1 paalægger alle vedkommende Embedsmænd, navnligen fra Pasvæsenets Side, at have det noieste Indseende med, at ingen Reisende, der komme fra eller er passeret nogen Egn, hvor Cholera, eller nogen Sygdom, der kan mistænkes at være Cholera, har yttret sig, uden igjen i et Tidsrum af i det mindste 40 Dage at være tilfulde ophørt, modtages eller tilstedes at forblive heri Riget, med mindre den Paagjældende i 20 Dage, efter at han forlod en saadan smittet eller mistænkt Egn, har opholdt sig paa andre Steder, hvor ingen for Cholera mistænkt Sygdom i de sidste 40 Dage har viist sig, og han selv ligeledes i 40 Dage har været fri for enhver Sygdom af foranførte Beskaffenhed.

Ifølge § 3. skulle authentiske Attester for Stedets Sundhedstilstand, hvorfra den Reisende kommer, affordres ham, naar denne ikke ellers er aldeles afgjort. Hans Forklaring tages under Eed. Ligeledes bestemmes det i samme Paragraph at indtil videre alle Pasfer, som heri Riget, udstedes, skulde indeholde Oplysning om Stedets Sundhedstilstand. Ethvert Pas, der indeholder en saadan Oplysning er tillige at ansee for et Sundhedspas.

§§ 14 og 15 vise at speciel Tilladelse af Sundhedscommissioner kan være fornoden for at reise fra et Sted til et andet. Cfr. Canc. Cir. Skr. 11. Aug. 1831 og Cir. Skr. til samtlige Amtmænd af 22. Octbr. 1831, Cancellie Placat af 4. Juli 1831, Coll. Tid. for s. A. Pag. 919 der omtaler „formelige Sundhedspasser," Generalpostdirectionens Cir. Skr. af 13. Septbr. 1831, Pl. af 28 Marts 1832 § 5, der nævner „behørige Sundhedspasser."

Gebyhrerne for Sundhedspasser, udstedte af Quarantainecommissionen ere bestemte ved Reglement af 20. Sept. 1838, saaledes:

Ethvert Skib, indenlandsk eller fremmed, som fra hiin Side Cap Finisterræ eller fra fremmede Steder paa denne Side bemeldte Cap indtil Høiden af Landskrone ankommer til nogen dansk eller holsteensk Havn eller passerer Øresundet, Belterne eller den holsteenske Canal og kan tillades ubehindret Samqvem, Losning og Ladning, skal derom af vedkommende Quarantainecommission gives et Pas, for hvilket Pas, som Gebyhr skal erlægges til Quarantainecassen paa Stedet, efter Antallet af Skibets Besætning og Passagerer: a. naar Skibet kommer fra hiin Side Cap Finisterræ, for hver Person, Skibsføreren derunder indbefattet, 4 Rbmk. r. S.; b. naar det kommer fra Høiden af Cap Finisterræ, indtil Høiden af Landskrone, ligeledes for hver Person 2 Rbmk. r. S.

Beløbet af det hele Gebyhr tegnes paa Passet selv og videre end dette maae Intet tages. § 1.

Naar et Pas engang er betalt, gjælder det for samme Reise overalt i Kongens Riger og Lande, uden at noget Slags nyt Gebyhr for Paategning eller i anden Maade bliver at erlægge. § 2.

Intet Skib expederes ved noget Toldkammer førend der forevises Sundhedspas med Tilstaaelse for at Gebyhret er erlagt af de Skibe, som ere pligtige at tage saadant Pas. § 4.

Af ethvert Skib, der lægges i Observations-Quarantaine betales: c. for Quarantaine-Passets Udfærdigelse til den, som besørger Expeditionen, naar Skibet er over 50 Commercelæster: 2 Rbd. r. S.; for Skibe indtil 50 C. L. inclusive 1 Rbd. r. S. § 6.

De Passe, som ere udstædte efter fuldendt Observations-Quarantaine gjælde siden, hvor Skibet i Kongens Rige og Lande ankommer; men de Skibe, som paa Grund af Fdn. 17de § fritages fra Quarantaine, tage Pas og betale Gebyhr efter dette Reglements § 1. § 7.

2. Søepasse. Af disse gives der forskjellige, nemlig algierske eller tyrkiske, kongelige latinske eller Neutralitets-,

islandske, kongelige danske eller Nationalitets-, og Beseilings-Passe. De tjene alle til Legitimation for danske Undersaatters Skibsfart; men ere forskjellige derved, at de algierske, islandske og Beseilings-Passene ere bestemte for Fredstider, medens de kongelig latinske og danske Passe kun ere anvendelige i Krigstider, de første, naar Danmark er neutral, de sidste, naar samme deeltager i Søekrigen. Fremdeles adskilles de Algierske og Islandske derved, at ligesom Diemedet med de første fornemmeligen er at sikkre den danske Skibsfart mod Søerovere, saaledes er Hovedviemedet med de sidste at sikkre de danske Undersaatter Enehandelen paa Island, i hvilken Henseende der dog ved Indførelsen af Beseilingspassene er skeet visse Modificationer.

Lovgivningens Bestemmelser om Søe-Passe ville her blive at fremsætte i den Orden, i hvilken de ere givne. De ældste (og tildeels Mynsteret for de andre) ere de Algierske. Efterat Danmark havde sluttet Fred med Algier og der i Fredsartiklerne var blevet fastsat, at de danske Skibe skulde forsynes med særegne Søepasse, for ved disse at kunne vedblive deres Fart i alle Vande, uden at forhindres af algierske Skibe og Krydsere, maatte der, naar den Stytte og Sikkerhed for Handel og Skibsfart, som man ved Fredslutningen havde tilsigtet, fuldstændigen skulde kunne opnaaes, gives særegne Forskrifter med Hensyn til Erhvervelsen af saadanne Passe. Dette skeete ved Fdn. af 1747, som forpligtede de danske Undersaatter til, imod Erlæggelsen af en forholdsmæssig Afgift, at ansøge om et Pas, ved hvilket de kunde legitimere sig som danske Undersaatter mod algierske Capere. Ligeledes blev det ved Freds-, Commerce- og Navigations-Tractaten med Tripolis dens 4de § bestemt, at tripolitanske Capere, naar de træffe sammen med danske Skibe, skulde lade dem passere ubehindret, saasnart de have forevist deres Passe, og ligeledes blev i Freds-Tractaten med Tunis af 8. Decbr. 1754 Art. 4 Erhvervelsen at et Middellandsk

— som det her kaldes — Soepas foreskrevet til Sikkerhed for det danske Flag mod Capere fra Tunis.

Var nu ogsaa Erhvervelse af dette Pas — der i § 23 af Instructionen for de i Udlandet ansatte Consuler ogsaa kaldes tyrkisk Pas eller i Skippersproget Tyrkepas — forbunden med Besværligheder for Impetranten, i det man nemlig forlangte Tilveiebringelsen af flere Documenter og Aflæggelsen af flere Eder, ligesom og Fr. af 21. August 1747 fastsatte høie Pasgebyhrer til den saakaldte Slavecasse — af hvilken de til Fredens Vedligeholdelse nødvendige Omkostninger skulde bestrides — saa ydede og paa den anden Side denne Indretning dengang, da Barbareskernes Roverskibe tilfoiede de øvrige Nationers Soehandel saa stor Skade, en Sikkerhed, mod hvilken Opoffrelserne for at opnaae samme, maatte forekomme mindre store. Men nu ere Forholdene anderledes. Man frygter ikke mere Roverstaternes Capere; udenlandske Skibe fare uden et algiersk Soepas ligesaa sikkert som de danske, og, uagtet Gebyhrerne i 1831 bleve betydeligen nedsatte, ansaae Handelsstanden dog Erhvervelsen af disse Passe for en unødvendig Byrde. Ved Placaten af 1. Juli 1840 blev det derfor bestemt, at det skulde staae Enhver frit for, om de ville løse disse Passe eller ikke, en Frihed, der imidlertid ikke har bevirket at Erhvervelsen af Pasene er ophørt, hvorimod endogsaa Indløsningen af disse til Fragthandel fra Provindserne i den senere Tid er tiltagen, idet nemlig det Kgl. octroyerede Soe-Assurance-Compagnie endnu fordrer algierske Soepasse.

Latinske Soepasse bleve anordnede for det Tilfælde at en Soekrig var udbrudt mellem Europas Magter, ved hvilken Danmark blev neutral og havde til Diemed at yde de danske Undersaatter, som vilde udsende Skibe til saadanne Steder, hvor Virkningen af Krigen kunde vise sig, de Fordele, som Flagets Neutralitet forskaffer. Derfor blev ogsaa Erhvervelsen af saadanne Neutralitetspas afskaffet og igjen indført, eftersom Fjendtlighederne mellem

de udenrigske Søemagter ophørte eller begyndte. Allerede ved Overeenskomsten mellem Danmark og Storbrittanien af 11. Juli 1670 dens 20de §, ved Handelstractaten med Frankrig af 23. Aug. 1742 Artikel 20 findes Spoer til disse Passe, idet ikke alene det omhandlede Tilfælde, i hvilket Brugene af Passene indtræder, nævnes, men der endogsaa tilføies en Formular af det Certificat, hvorved Skipperne godtgjøre, at de ere i Besiddelse af fulde borgerlige Rettigheder i den neutrale Stat. Senere tilføiedes endog Tractaterne en fuldstændig Formular af hele det latinske Pas; dette var saaledes Tilfældet ved den under 16. Apr. 1748 mellem Kongen af Danmark og Kongen af begge Sicilier affluttede Handels- og Navigations-Tractat, og ved den i Aaret 1789 fornyede Venskabs- og Handels-Tractat med Republikken Genua. Neutralitetspassene bleve senere ikke blot udfærdigede i det latinske Sprog, men der blev og meddeelt Oversættelser af samme i flere Sprog. I Aaret 1810 blev Erhvervelsen af latinske Passe aldeles ophævet og de saa kaldte Kgl. danske eller Nationalitets-Passe indførte. — Senere indførtes imidlertid atter og igjen afskaffedes hine. —

Islandske Soepasse. I ældre Tider medens Handelen paa Island var aldeles frie, saaledes, at Hollændere, Englændere og Normænd forsynede Øens Beboere med Korn, Salt, Bygningstømmer og andre Fornødenheder, idet de paa den anden Side indsamlede de fiskerige Havbugters Skatte, kunde der ikke være Tale om særegne Islandske Passe, og heller ikke senere, da Princípet forandredes og Handel og Skibsfart paa denne Ø udelukkende blev tillagt det islandske Compagnie; men først, da man valgte en Middelvei mellem begge Yderligheder, ved under 18. Aug. 1786 at ophæve det Islandske Compagnie og for de følgende 20 Aar at frigive Handelen for samtlige danske Undersaatter, blev det nødvendigt, at udstede særegne Passe, ved hvilke de indenlandske Rhedere kunde legi-

timere sig som saadanne. Derefter blev Erhvervelsen af saadanne Passe allerede ved hiin Forordning gjort til Pligt.

Kongelige danske Søepasse ogsaa kaldet almindelige eller Nationalitets-Passe. Erhvervelsen af disse var og bliver kun paabuden saalænge Danmark er indviklet i Krig med andre Søemagter. Da i saadant Tilfælde nemlig ogsaa fra dansk Side Capere blive udrustede for at opbringe fjendtlige Skibe, saa maatte man søge at forebygge, at ikke ogsaa danske Handelsskibe bleve anholdte og opbragte af danske Capere. Til den Ende bleve disse Passe udstedte, og da Hovedøiemedet med samme var at documentere den danske Nationalitet, ere de og blevne kaldte Nationalitets-Passe. Da de angaaende de latinske eller Neutralitetspassene udgangne Bestemmelser ikke vare anvendelige efter at Danmark tog Deel i Krigen, blev i Aaret 1810, under Danmarks Krigsforhold til Storbrittanien, Erhvervelsen af Neutralitetspasse paabuden. Men da disse tillige havde det Øiemeed at legitimere Kongens Undersaatter som saadanne med Hensyn til de med Danmark forbundne og i Venskab værende Magter — i hvilken Henseende disse Passe stemme overeens med de latinske — saa lader det sig heraf forklare, hvorfor i de givne Lovbestemmelser angaaende Nationalitets-Passene, det, hvorved disse adskille sig fra Neutralitets-Passene, ikke bliver bestemt fremhævet. Seer man hen til Fdn. af 1810, dens Overskrift (om Søepasvæsenets forandrede Indretning) ligesom og til den i Intimationen forekommende Nævnelse af de latinske Søepasse, kunde det synes, som om der kun var skeet en Forandring med Hensyn til de latinske Søepas, men ikke, saaledes som dog vel maae antages at være Tilfældet, nye Pas i et nyt Øiemeed vare blevne indførte..

Islandske Beseilingspas ogsaa kaldet norske Pas. Da man antog den totale Udelukkelse af fremmed Handelsconcurrents for mindre gavnlig, blev i Særdeleshed med Hensyn til Island selv, ved Fr. 11. Septbr. 1816,

Rentekammeret authoriseret til indtil videre ogsaa at meddele fremmede Staters Undersaatter Pas eller Bevilling til Fart paa Island mod en bestemt Afgift, der senere bortfaldt for de Fremmede, som maatte indføre Bygningstømmer til Island. — Da disse Passe alene, paa Grund af den høie Afgift, have været benyttede af Normænd, har man i Praxis givet dem Navn af norske Passe.

A. Algierske Søepasse.

Formularen til Reversen eller den af de 2de Hovedredere udgivende Caution i Henseende til de algierske Søepasse lyder saaledes!

> Undertegnede 2de Hovedredere udi Skibet N. N., hvorpaa vi under denne Dags Dato af det Kongelig Generaltoldkammer- og Commerce-Collegio et Søepas til Sikkerhed for de algierske Krydsere have erholdet, declarere og herved Enhver for sig paa det Kraftigste forsikkre, ikke alene at fornævnte Skib N. N. os og de øvrige udi det producerede Rederie-Brev anførte Redere og Kongelige danske Undersaatter allene og ingen Anden tilhøre, samt at ingen Fremmed der udi hverken directe nogen Andeel have, men endog tilforbinde os end ydermere hermed, at vi det forbemeldte os meddeelte Søepas hverken skal udlaane, bortleie, pantsætte, sælge, eller til nogen fremmed eller indenlands Skib under hvad Prætext det være kunde, overlade, ligesom vi og love og forsikkre, at alt hvis udi Deres Kongelige Majestæts allernaadigst udgangne Reglement af Dato 1. Mai 1747, angaaende de algierske Søepasse findes anordnet og befalet, af os i alle optænkelige Maader noie og fuldkommen skal vorde efterlevet, og iagttaget. — Til ydermere Bekræftelse underkaste vi os, enhver for sig, vores Personer, Gods og Formue til fuldkommen Forsikkring herudinden.

Saa sandt hjælpe os Gud og hans hellige Ord.

For den ved Forordningen af 1. Mai 1717 befalede Eed
er den forordnede Rigtighed aflagt, hvilket herved bevidnes. Conferveret.
N. N.
N. N.

Et algierſk Soepas har fortiden følgende Form*):

Hans Kongelige Majeſtæts til Danmark ꝛc. Directeur og Deputerede i Generaltoldkammer og Commerce-Collegio:
Til Alle og Enhver, ſom det vedkommer: } Nr.
Lader paſſere Skibet N. N. fra N. N. fort af Skipper N. N. ſtort . . . Commercelæſter, deſtineret til N. N., og ſaa videre, uden nogen Hinder, Ophold eller Moleſt, med ſine indehavende Skibs-Folk, Paſſagerer, Gods eller Ladning, efterdi vi have befundet, at ſamme Skib tilhører Hans Kongelige Majeſtæts til Danmmark vor allernaadigſte Konges og Herres Underſaatter alene og ingen udenlandſke eller fremmede. —

Givet udi Generaltoldkammer- og Commerce-Collegio i Kjøbenhavn

den

Under Vor Underſkrift og dette Collegii Seigl
N. N. N. N. &c.

(Seigl).

Betalt Rbd. Mk. Sk. Solv.

N. N.

For at erholde det erlagte Gebyhr tilbage maae erhverves et Document fra vedkommende Magiſtrat, der i Kjøbenhavn hertil bruger følgende Form:

Overpræſident ꝛc. i den Kongelige Reſidentsſtad Kjøbenhavn, gjøre vitterligt, at Aar N. N. den N. N. er for

---

*) Papiret, et Slags Pergament, er afſkaaret i Bolgeform, foreſtillende Halvdelen (Skroget), af et Skib. Den tilſvarende Halvdeel (Takkelagen), ſendes Barbareſterne for at de i paakommende Tilfælde kunne forvisſe ſig om at det foreviſte er ægte, ved at ſammenpaſſe Stykkerne.

os herudi Raadstuen personlig fremkommen Skipper N. N. førende Skibet N. N. drægtig . . . Commercelæster og tilhørende N. N. og under Lovens Eed bekræftede, at det paa fornævnte Skib udstædte algierske Soepas, Nr. dateret . . . ikke har været brugt, da Skibet ikke har været længere end i . . .

Dets til Bekræftelse under Stadens Seigl og Secretairens Haand.

Kjøbenhavns Raadstue den

N. N.

(Seigl).

I Intimationen til Forordning og Reglement af 1. Mai 1747 hedder det: — „Da det i Freds-Artiklerne med Republiquen Algier er blevet stipuleret at de Skibe, som tilhøre Kongens egne Undersaatter, med særdeles Soe-Pasfe skal være forsynede, hvorved de deres Fart og Reise, uden af de algierske Skibe og Krydsere at blive forhindrede, overalt sikkert kan fortsætte, saa er, til deslige Soe-Pasfers Rigtighed og al Misbrug at forekomme, følgende befalet": Alle algierske Soe-Pasfe skal af General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegio alene udgives, som tillige tilseer, at denne Forordning efterleves, paa det den ved Freden med Algier intenderede Sikkerhed i Negocen og Soefarten for Undersaatterne i alle Tilfælde kan befordres og befæstiges; (cfr. Fr. 21. Aug. 1747) § 1.

De Skibe, som med algierske Soepasse forsynes, skal virkelig tilhøre Kongens egne Undersaatter alene, og for deres Regning equiperes, saa at (undtagen de i den middellandske Soe fra Sted til andet ved forefalden Leilighed tagne Fragter) ingen Fremmed derudi maae have mindste Andeel, med mindre han sig forhen i de Kongelige Lande som Undersaat har nedsat, og der i 3 Aar holdt Dug og Disk. § 2.

Ligesom det derpaa ganske og aldeles ankommer, at

Skibene tilhøre Kongens egne Undersaatter alene, og for deres Regning equiperes, saa skal til saadant at bevise, naar et algiersk Soepas forlanges, de 2de største Skibs-Rhedere — hvorunder skal være indbegreben den, som Skibets Correspondence fører — fremvise et fra de samtlige Rhedere underskrevet Rederie-Brev, og deraf give videmeret Copie med hosføiet Efterretning, hvor Rederne boe, hvornæst de aflægge deres corporlige Eed, at de ingen flere Rhedere, end de i den overleverede Efterretning anførte, vide eller kjende, saa og at Skibet ganske og aldeles tilhører Kongelige danske Undersaatter alene og for deres Regning equiperes, samt at ingen fremmed Puissances Undersaat directe eller indirecte deri nogen Andeel haver, da de tillige skal give en af dem underskreven eedelig Attest eller Caution efter nedenstaaende Formular. (See Pag. 72). — Paa samme Tid skal og Skipperen, som Skibet skal føre, hvorpaa Passet forlanges, aflægge corporlig Eed, at han Passet i ingen Maade vil misbruge, men ialt rette og forholde sig efter denne Forordnings Bydende. — Disse Rederie-Breve og Reverser skal til hvert Steds Magistrat indleveres, samt Eeden for dem aflægges, som det derefter til General-Land-Oeconomie- og Commerce-Collegium strax indberetter, og Reversen samt videmeret Copie af Rederie-Brevet indsender, og hvorfra dem, naar alting rigtig befindes, Soepasset skal vorde meddeelt. § 3.

Foregaaer nogen Forandring med Rederiet, medens Skibet er paa Reisen, enten ved Kjøb, Salg eller Arv, saa at de Rhedere, som efter Rederie-Brevets Indhold Skibet tilhører, nogen Part i Skibet til en Anden skulde sælge, eller og, at en Part i Skibet nogen ved Arv kunde tilfalde, da skal de 2de principaleste Rhedere, som efter 3die § Eeden have præsteret, under samme Eeds Kraft tilforpligtede være, saadan med de i Rederie-Brevet anførte Rhedere sig Tid efter anden tildragende Forandring vedkommende Magistrat

strax behørigen at tilkjendegive, der saadant til General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegium ufortovet indberetter; dog skal under saadan Forandring, Kjøb eller Salg ingen anden forstaaes end Kongens egne Undersaatter, eftersom ingen Fremmed maae i Skibet have ringeste Andeel, og i saadant Tilfælde intet Pas vorder udgiven. — Skulde een af de 2de Redere, som Eeden have præsteret, doe for Skibets Tilbagekomst, da skal i hans Sted en anden af de første Redere aflægge forskrevne Eed for Magistraten samt underskrive den eedelige Revers eller Caution til videre Indsendelse i General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegium; men ifald Skibet, hvorpaa Passet er taget, for Reisen angaaer, bortsælges til en indenlandsk Reder enten halvt eller ganske, da skal de forrige Redere det udtagne Soepas inden 14 Dage efter Kjøbet aflevere til Indsendelse til General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegium, hvorimod de nye Redere sig om et nyt Soepas skal anmelde, og sig dermed ialt forholde efter Reglementet. § 4.

Til ydermere Rigtighed ved slige Soepassers Udfærdigelse, og for Rederne aflægge Eeden, skal de for Magistraten producere Maale-Brev eller Atteſt, ligeledes See- eller Biel-Brev, hvorefter disse indberette Skibets Navn og Drægtighed, samt Skipperens Navn, som det skal føre; men da disse Documenter nødvendig maae følge Skibet, og de Skibe, som allerede til fremmede Havne ere afseilede, dog alligevel, skjøndt samme ikke kan produceres, med de fornødne Passe paa Forlangende bør forsynes, saa skal til den Ende de 2de principaleste Redere af ethvert saadant Skib, foruden hvis dem i foreſtaaende Artikler er paalagt, endnu med corporlig Eed for Magistraten forsikre, at de det udtagne Pas til intet andet, end det Skib og den Skipper, for hvilke det er forlangt, skal bruge, ligesom og denne Skipper ved hans Hjemkomst med Eed skal bekræfte, at Passet til intet andet Skib er brugt eller af ham leveret. — Doer Skipperen paa hans Reise, da skal den, som Skibet i hans Sted

forer, denne Eed ved Skibets Tilbagekomst for Stedets Magistrat aflægge, som igjen derom indsender deres Attest til General-Land-Oeconomie og Commerce Collegium. § 5.

Disse Soepasser skal kun gjælde for een Reise, at regne fra den Tid, at Skibet, hvorpaa Passet er taget, er gaaet under Seil, og indtil det igjen i de Kongelige Lande er tilbagekommet, da Skipperen inden 8 Dage efter hans Hjemkomst imod behørig Beviis indleverer Passet til vedkommende Magistrat, som det til General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegium indsender. Forsømmer Skipperen saadant, skal han derfor i 500 Rigsdalers Strafbøder være forfalden. § 6.

Dersom et med algiersk Soepas forsynet Skib sælges og afhændes paa et fremmed Sted, imedens Reisen varer, da skal Skipperen Passet gjennemskjære og saaledes cassere, og det, mod behørig Beviis in duplo, aflevere til den danske Minister, Agent eller Consul — om nogen der befindes, — som det ufortovet til General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegium indsender. — Desuden skal Skipperen sende een af disse Dvitteringer til den Reder, som Skibets Correspondence forer, hvilken den til Magistraten imod behørigt Beviis overleverer, for til General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegium at vorde indsendt; men sælges Skibet paa saadant Sted, hvor ingen dansk Minister, Agent eller Consul befindes, da skal Skipperen i Overværelse af sine Skibsfolk overskjære Passet i 4 Dele, og disse Stykker med Skibsfolkets vedfoiede eedelige Attest, der tillige skal indeholde paa hvad Sted Skibet er solgt, ufortovet til Correspondence-Rederen indsende, som samme strax til Stedets Magistrat overleverer, for at tilstilles General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegium imod Beviis. — Forsømmer Skipperen det ham her befalede, bøde han derfor 500 Rigsdaler. § 7.

Skulde et Skib, som har algiersk Soepas, underveis forulykkes, og Soepasset derved borte bliver, da skal Skipperen i hans derover givne Erklæring under Eed bekræfte,

at Passet med Skibet aldeles er bortbleven; men skulde Passet, uagtet saadant Skibbrud, være salveret, da skal han sig dermed forholde efter 7de §. — Undergaaer Skibet ganske med Skibsfolket, saa skal Correspondence-Rederen det til Magistraten indberette, for at tilkjendegives General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegio. § 8.

Alle disse Passe skal være numererede og i Bredden indført Datum naar Eeden af begge de principaleste Redere samt Skipperen er aflagt, og skal ved General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegium en Bog indrettes, hvori indføres, naar disse Passe udgives og igjen tilbageleveres. § 9.

Ingen maae noget algiersk Soepas udlaane, pantsætte eller bortsælge, men samme skal i ingen Slags Maade af andre bruges, end af Kongelige Undersaatter, som virkeligen ere Redere udi det Skib, hvorpaa Passet er udtagen. Hvo herimod handler, betale i Straf 5000 Rdlr., og desuden erstatte de øvrige Redere, som ikke i denne Forseelse ere deelagtige, al den deraf flydende Skade og Ulæmpe. § 10.

Forfalsker Nogen, hvo det og er, et algierst Soepas, eller det i andre Maader til fremmede Undersaatters Skibe og Tjeneste misbruger, hvorved de Kongelige Undersaatters Handel og Soefart til langt fraliggende Steder kunde sættes i Usikkerhed, da skal saadan en som en Landsforrædder paa Liv, Ære og Gods straffes; samme Straf skal og den, som saadan grov Forseelse directe eller indirecte befordrer, samt den, som overbeviises derom at have været vidende og det ikke aabenbaret, i alle Maader være undergiven. § 11.

Alle og enhver uden Forskjel, enten det er nogen af Skibsfolket eller andre, som beviislig angiver, at nogen har handlet imod sin Eed og denne Forordning, skal uden Afkortning nyde Halvdelen af den i foregaaende Artikler dicterede Straf, enten den bestaaer i Penge eller confiskeret Gods, men den anden halve Deel skal være Slave-Kassen hjemfalden. § 12.

General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegii Skrivelse til samtlige Stiftsbefalingsmænd i Danmark og Norge samt Magistraten i Kjøbenhavn af 16. Marts 1748 bestemte, at Ingen under vilkaarlig haard Straf maae lade deres Skibe gaae til Middelhavet, uden med algierske Soepasse at være forsynede, til hvilken Ende alle Kongelige Consuler i Havnene ved Middelhavet ere tilsendte Ordres, og authoriseret, ingen af Kongens Undersaatteres Skibe af bemeldte Havne at lade afgaae, forend de, med at forevise deres algierske Pas, have legitimeret sig at have opfyldt den i saa Maade udgangne Kongelige Anordning. Ifølge samme Collegii Skrivelse af 30. Novbr. 1752 skulde følgende med Kongens Ville overeensstemmende Arrangement — som det hedder — bekjendtgjøres, saavelsom og, at foruden andet, som i 5te § af det Kongelige Reglement*) udfordres, at skulle af Skibsrehderne opfyldes, forend dem Eed tillades, skulle de endnu herefter, og forinden de til saadan Eed admitteres, frembringe følgende: 1) et troeværdigt Beviis at Skibet, som skal udgaae, enten er nye bygget eller i Kongens Riger og Lande for Rhedernes Regning i fornoden Tilfælde udbedret eller calfatret; 2) et ligeledes troeværdigt Beviis, at Skibs-Equipagen eller Skibsfolkene ere alle Kongens Undersaatter, siden dette i Henseende til de nylig med de barbariske Regjeringer sluttede og med første i Trykken udkommende Frets-Tractater, saa meget desto mere udfordres, paa det at dervved alle i saa Maader forefaldende Irringer med deres Krydsere kan forekommes; 3) endnu en Attest, at de have anskaffet sig deres Skibs-Proviant i Kongens Lande. Stiftbefalingsmanden anmodes derfor, at give de i Stiftet værende Commercerende og Skippere fornoden Efterretning om ermeldte Puncter, saavelsom og at foranstalte, at samme i forekommende Tilfælde vedborligen vorde observeret, siden det

*) Dette Reglement er ikke noget fra Forordningen forskjelligt. I den originale Ftn. hedder det: „Forordning og Reglement.“ —

udi de over Eedens Aflæggelse meddelende Certificater maatte anføres, at disse 3 Puncter ere iagttagne; og, skulde der bæres Tvivl om nogen af fornævnte Puncters Rigtighed, da maae Skibs-Eieren ingen Eed tillades forend Beskaffenheden herom til dette Collegium er indberettet. — Da og ofte fra de paa fremmede Handelssteder værende Consuls maae fornemmes, at en Deel Skippere ganske ikke efterleve den 10de Post i Forordningen af 10de Febr. — paa Dansk af 3. Marts 1740 — hvorefter de ere tilfaldne inden 24 Timer, efter deres Ankomst at forevise Consulen deres Passe, Skibs-Rolle og øvrige Documenter, samt gjøre Forklaring over deres gjorte Reise, hvilket og bør iagttages ved Afreisen, bliver det derfor alvorligen at betyde Rhederne og Skipperne, at, om det siden skulde befindes, at de sig ikke hos Consulerne behørigen baade ved Ankomsten og Bortreisen have anmeldet, eller i saa Maade ikke at kunne legitimere sig med den i forbemeldte 10de Artikkel foreskrevne Attest fra vedkommende Consuls, saa skulle de ved deres Hjemkomst exemplariter blive ansete og straffede.

Samme Collegii Skrivelse af 12. Novbr. 1763 bestemte nærmere at en Skipper, saafremt han efter sin Hjemkomst fra en Havn, hvor de Kongelige Consuler ere etablerede, ikke medbringer den i Fdn. 3. Marts 1749 foreskrevne Consulat-Attest, skal af Stedets Magistrat, hvor han hjemmehører, tildommes at betale af sine egne Midler dobbelt saa meget, som Consulat-Pengene udgjøre.

Placat 16. April 1773 bestemmer, at alle fra Kongens Riger og Lande til udenlandske Steder ankommende Skippere skulle, under 50 Rdlrs. Bøder sig inden 24 Timer hos den Kgl. Consul anmelde, og ham deres Passer, Skibsruller og øvrige offentlige Documenter forevise. — Consulen skal derpaa Skipperens Passer under sin Haand attestere og samme i Consulat-Protocollen indbrage, samt derhos anføre det tyrkiske Soepasses-Nummer og Datum, hvilket i Sær-

deleshed forordnes dem til Nytte, som fare med tyrkiske Soe-Passer.

Frdn. angaaende det indenlandske Skibsbyggeries Opmuntring og Forfremmelse i Danmark af 18. Marts 1776 indeholder i 111 P. den Bestemmelse, at ved de tyrkiske Soe-Passers Requisition skal Magistrater, Byefogder og andre Vedkommende lade sig forevise enten Beviis om Afgiftens Erlæggelse af et udenrigs bygget Skib, eller de andre nærmere ommeldende Certificater og Attester, forinden Requisitionen til saadant Pas til det anordnede Collegium indsendes, og at dette af Øvrigheden er paaseet samt rigtig befundet, skal i Requisitionen selv udtrykkelig nævnes og indføres, uden hvilket intet saadant Pas vorder udstædt. § 3.

Ved tyrkiske Soepassers Requisition for Skibe, som forinden denne Forordnings Dato have faret under dansk Flag, skal af alle Vedkommende det samme i Henseende til Øvrigheds-Certificaterne iagttages, som i 3die § er foreskrevet, angaaende Beviserne for Afgiftens Erlæggelse af de paa udenrigs Steder bygte Skibe. § 8.

Placat af 26. Febr. 1781 tillader de, der imod den fastsatte Betaling af 52 Rigsdaler for hvert Pas, havde erholdt algierske Soepasse og som siden ei finde nogen Leilighed til det erholdte Passes Brug, imod at tilbagelevere Passet at faae Erstatning for 50 Rbd., som er Passets egentlige Værdi. — Udi saadan Henseende — hedder det — bliver Cap Finisterræ den bestemte Høide, fra hvilken de algierske Passers Brug skulde regnes; saa at for de Skibe, som med behørige Documenter kan bevise, at de alene ere indløbne i Havnene paa denne Side Cap Finisterræ skal blive godtgjort den nævnte Sum. — Paa hiin Side af dette Forbjerg, skal et Pas, naar et dermed forsynet Skib finder Leilighed til Cabotage i fremmede Havne, være gyldig udi 2de Aar *), og maae først efter sammes Forløb mod 50 Rbdlrs. Erlæggelse

*) Cfr. Frdn. 10. Aug. 1821 § 4.

vorde fornyet af Consulen paa det Sted, hvor Skipperen paa den Tid befinder sig.

I Placaten af 21. Januar 1782 bestemmes: at paa det intet Skib formedelst manglende Documenter skulle blive udsat for nogen Fare, skal der af Vedkommende tages algierske Soepasser for alle de Skibe, som seile forbi Cap Finisterræ, dog under Forbeholdenhed af den ved Pl. 26. Febr. 1781 fastsatte Godtgjørelse for ubrugte Passer; og skal af alle de Skibe, som fare paa hiin Side af bemeldte Cap, og ikke ere forsynede med algierske Passer, erlægges dobbelt saameget i Straf, som Passet koster. — Enhver Rheder, der overbevises om ved falsk Eeds Aflæggelse at have tilvendet sig algierske Passer, kunne, foruden anden Straf efter Anordningerne, vente at vorde tiltalt og ansect som Meeneeder ifølge Loven.

Pl. 14. April 1783 fastsatte Betalingen for algierske Soepasse til:

1) For Pas til Farten i Europa og til alle Havne i Middelhavet *) 3 Mark danske for hver Commercelæst af Skibets Drægtighed.
2) For de til Kysten af Guinea og til Vestindien eller andre Steder i America forlangte algierske Soe-Passer 4 Mk. pr. Læst.
3) For Pas til Reiser paa China og Ostindien eller til Cap de bonne esperance, 1 Rbd. pr. Com. Læst.

Foruden disse Pas-Penge skal af hvert Pas herefter som forhen betales de sædvanlige 2 Rbdlrs. Omkostninger.

Da Bestemmelsen i Pl. 26. Febr. 1781 blev misforstaaet saaledes, at man antog, at et med algierst Soepas forsynet Skib kunde, naar det kun ikke ladede eller losede i nogen dansk Havn, i 2 Aar seile fra den ene fremmede Havn

*) Fremdeles blive hertil at henregne: Madeira, Fayal, de azoriske Øer og Magador; cfr. Toldkammer Cll. Skr. 14. Aug. 1819.

til den anden, uden i den Tid at behøve at løse noget nyt Pas, samt at det var tilstrækkeligt, hver Gang Skibet ankom til en dansk Havn at tilbagelevere Passet og kun, naar Skibet gik ud fra en dansk Havn, at forsyne det med et nyt Pas; fastsatte Pl. 3. Juli 1793, at et saakaldet algiersk Søepas kun skulde gjælde for een Reise, der ansees for endt, naar Skibet kommer tilbage fra et fremmed Sted til en Havn i Kongeriget eller Hertugdømmerne; ligeledes bliver Reisen at anse for endt naar Skibet gaaer fra en fremmed Havn til en anden, men, for at naae samme, enten maae passere Kattegattet, eller den slesvig-holsteenske Canal, eller Elbens Munding. — De Skibsførere, som saaledes have tilendebragt en Reise fra fremmede Steder med algierst Søepas, ere, ifølge Fr. 1. Mai 1747 § 4 — § 6, — forpligtede til inden 8 Dage efter Skibets Ankomst til en indenlandsk Havn, at aflevere Passet til Stedets Øvrighed; men naar de paa den foranførte Maade gaae til fremmede Havne, have de at aflevere Passet til Øvrigheden paa det indenlandske Sted, som maatte ligge dem bequemmest til Passets Aflevering, saasom Helsingør, Ryborg, Rendsborg, Glückstad eller Altona. — Skulde imidlertid desuagtet Passets Aflevering til Øvrigheden paa et indenlandsk Sted foraarsage Ophold, eller være forbunden med Vanskeligheder, da skal det staae Skipperen frit for at aflevere Passet til de danske Consuler paa det fremmede Sted, hvor han først maatte ankomme. — Med Hensyn til de Skibe, som ikke naae Høiden af Cap Finisterræ, kunne Vedkommende fremdeles erholde tilbagebetalt hvad der for det algierske Søepas er erlagt efter Skibets Drægtighed, naar Skipperen og 2 af Søefolkene, som have gjort Reisen med, for Magistraten, hvor Skibet har hjemme eller hvor det er løbet ind, med Ed bekræfte, at Skibet ikke har passeret Høiden af bemeldte Cap med det Pas, hvorfor Tilbagebetalingen forlanges.

Ved Pl. 28. November 1793 blev det paalagt indtil videre til enhver Reise, hvor Skibene skulde passere Calais

og Dover eller forbi de oreadiske og Dykenoerne, at tage algierske Soepasse under den i Pl. 21. Januar 1782 fastsatte Mulct for hver Gang de befindes saadant at have forsømt; men at derimod, naar de til nogen Reise haver forsynet et Skib med saadant Pas, og Skibet inden det til en indenlandsk Havn i Kongeriget og Hertugdommerne kommer tiltilbage, ei har passeret forbi Calais og Dover, eller forbi Dykenoerne, og saadant ved Skipperens og tvende af Skibsfolkenes eedelige Udsagn for Magistraten eller Øvrigheden i den indenlandske Havn, hvor de indløbe, bevidnes, samt Passet med Magistratens eller Øvrighedens Attest for saadant Vidnesbyrds Aflæggelse og Vedkommendes Requisition om Godtgjørelse for det, der i Pasgebyhrer er betalt, til Gen. L. D. og Commerce-Coll. indsendes, saadant dem da maae tilbagebetales.

Pl. 25. Juli 1794 hævede imidlertid atter Pl. 28. Nov. 1793. — Fdn. 1. Juli 1803 § 2 bestemte, at saafremt et Skib, som efter en foregaaende Reise kommer ind i nogen Havn i Kongeriget eller Hertugdommerne, forsynet med algiersk Pas, behøver fremdeles dette Pas til dets videre Bestemmelse, dette da, mod Foreviisning for Stedets Øvrighed, maae med Skibets øvrige Papirer tilbageleveres Skipperen, hvorimod denne, naar det allerede har været brugt til en Reise forbi Cap Finisterræ, eller har fulgt Skibet uden Fornyelse ved danske Consuler eller Commissairer, i de for deres Brug bestemte 2 Aar, skal erlægge hvad der for et nyt algierst Sopas efter Pl. 14. April 1783 skulde erlægges, mod det befalede Expeditions-Gebyhr.

Ved Pl. 4. Juni 1817 befaledes, at alle, Kongelige Undersatter tilhørende, Skibe, som beseile Farvande paa hiin Side af Dover og Calais eller af Dykenoerne skulle indtil videre være forsynede med algierske Soepasse ligesom det ogsaa for kortere Reiser tillades, at saadanne Passe maae udfærdiges, og de erlagte Gebyhrer, efter Fradrag af Expeditions-Gebyhret, tilbagebetales, naar der, efter fuldendt

Reise, til Generaltoldkammer og Commerce-Collegiet tilligemed Passet indsendes tilstrækkeligt Bevis for, at Skibet ikke har passeret sidstnævnte Steder.

Under 5. Mai 1819 blev Bestemmelsen om algierske Soepasses Erhvervelse for Skibe, som besøile Farvande paa hiin Side af Dover og Calais eller af Dykenoerne atter ophævet.

Fdn. 10. August 1821 bestemmer i § 3 at de ved Fr. 9. April 1810 anordnede Kongelige Soepasse, skulle, ved Indløsningen af de algierske Soepasse, udleveres gratis, — samt i § 4, at de Passe, som udstædes efter Forordningens Datum skulle gjælde i eet Aar fra Udstædelsesdagen, naar ikke deres Gyldighed forinden maatte være ophørt ifølge Pl. 3. Juli 1793. — Den vedkommende Skibsrheder skal inden 8 Uger efter bemeldte Aars Udløb tilstille Toldkammeret et saadant Pas til Cassation, da det eller ansees at være i Brug, hvorfor da bør erlægges fulde Gebyhrer for det næstpaafølgende Aar efter det første Aars Udløb, og saa fremdeles hvert Aar, indtil Passet tilbageleveres til bemeldte Collegium. — Ved Erlæggelsen af Fornyelses-Gebyhrerne skal hver Gang af Rehderne afgives den, til disse Passes Erhvervelse fornødne, Declaration. — For de, forinden Fdn. udstædte, algierske Soepasse blive de anførte Regler gjældende efter Udløbet af de, for deres Gyldighed ved Pl. 20. Febr. 1781 fastsatte, 2 Aar.

Fdn. 2. Juni 1823 § 3 tillader, for at ikke de algierske Passes Erhvervelse skulde foraarsage nogen Standsning i Skibsfarten, og paa det at ikke Forskjel i de forskjellige Passes Datis skulde give Anledning til Mistanke om nogen Urigtighed, at naar et med algierst Soepas forsynet Skib kommer ind i nogen Havn i Kongeriget eller Hertugdømmerne, og fremdeles behøver dette Pas til dets videre Bestemmelse, dette da, mod Forevisning for Stedets Øvrighed, maae med Skibets øvrige Papirer tilbageleveres Skipperen, hvorimod denne, naar det allerede har været brugt til en

Reise forbi Cap Finisterræ, skal ved at erholde Passet tilbage erlægge den samme Betaling tilligemed de bestemte Expeditions-Gebyhrer, som ved Fr. 10 Aug. 1821 er fastsat for et nyt algierst Soepas.

Ved Kgl. Resol. 7. Marts 1826 er det asiatiske Compagnies China-Expeditioner frictagne for Fornyelsesgebyhrer.

Ved Kgl. Resol. af 2. Juni 1827 er Toldkammer-Collegiet bemyndiget til at eftergive Fornyelsesgebyhrerne for algierske Passe, naar disse benyttes til directe Reiser til og fra Cap de bonne esperance og Ostindien.

Pl. 9. Juli 1831 nedsætter Gebyhrerne for algierske Soepasser saaledes:

For Farten i Europa og til alle Havne i Middelhavet 16 Rbsk. rede Solv pr. Commercelæst af Skibets Drægtighed.

Til Kysten af Guinea og til Vestindien eller andre Steder i Amerika 21 Sk. pr. C. Læst; til Cap de bonne esperance, Ostindien eller China 32 Sk.

Ved Kgl. Resol. af 11. September 1833 bifaldes, at den ved Fr. 16. Juni 1797 § 40 paabudne Recognition for Fragtfart til China og andre i Ostindien beliggende Steder, maae indtil videre bestemmes til 32 Rbsk. rede Solv pr. C. Læst mod at det for Reisen fornødne algierske Soepas, efter Bestemmelsen i bemeldte Anordning udleveres frit. — Ifølge Toldkammer-Collegii-Resol. af 1833 beregnes de 2 Rbd. for Blanquetten til Passet ikke.

Endeligen hedder det i Placat for Kongeriget Danmark af 1. Juli 1840: „Til Lettelse for Vore Undersaatters Skibsfart ville vi, paa Grund af flere Skibsrhederes derom indgivne Andragende, allernaadigst have bestemt, at det for Fremtiden maae være Vedkommende overladt, om de paa egen Fare ville undlade at løse det ved Fdn. af 1. Mai 1717 anordnede saakaldte algierske Soepas, hvilket ellers tractatmæssig sikrer imod Opbringelse af de marokkanske Krydsere.

I flere europæiske Stater finder Forpligtelsen eller Vedtægten at tage algierſk Soepas endnu Sted i den ſenere Tid medens ſaadant ikke er Tilfældet i andre. Saaledes maae ethvert ſvenſk Handelsſkib, der foretager Reiſer hiinſides Cap Finisterræ, være forſynet med algierſk Pas, der paa Rhedernes Anmodning ogſaa meddeles til Reiſer i andre Farvande. — Naar Rheder eller Skipper undlader at forſyne ſig med algierſk Pas, til ſaadanne Reiſer, hvor de fordres, bøder ſaavel Skipper ſom Rheder, hver 500 Rdlr. ſvenſk Vco, foruden Skadeserſtatning. — Samme Bøder erlægges ogſaa, hvis Paſſet bruges længere end det er gjældende. — Hverken nogen indenlandſk Autoritet eller de Kgl. ſvenſke Conſuler i Udlandet er bemyndigede til at dispenſere fra at være forſynet med algierſk Pas. Paſſet meddeles alene af det Kongelige Commerce-Collegium i Stockholm. — I Krigstider fordres det algierſke Pas ved Reiſer udenfor Øſterſøen, til at beviſe Skibets Nationalitet. — Skibe, ſom have algierſk Pas, ſkulle under Straf af 200 Rbd. føre det ſvenſk-norſke Unions Handelsflag.

Norge er underkaſtet ſamme Beſtemmelſer for algierſke Paſſe ſom Sverrig. — Paſſene kunne her erholdes udleverede af Finantsdepartementet i Chriſtiania, af Stiftscomptoirerne i Chriſtiansſand, Bergen og Trondhjem ſamt af Nordlands og Finmarkens Amts Comptoirer.

I Nederlandene vedblive Skibs-Rhederne at tage Pas til Liſſabon, Cadix og alle Havne, hvortil man ſkal igjennem Strædet ved Gibraltar; derimod anſees de ikke nødvendige for Reiſer til Øſt- og Veſt-Indien. Aſſurandeurerne anſee nemlig her algierſke Soepaſſe for uundgaaelig nødvendige for Reiſer til de forſtnævnte Steder, men ikke til de ſidſtnævnte, med Henſyn til hvilke Aſſurandeurerne forſikre uden høiere Præmie, og holde ſig forpligtede til at erſtatte Moleſt af Barbareſkerne, iſær naar man ved Indtegningen har tilkjendegivet ikke at have algierſk

Pas — Forovrigt paaligger der hverken Rheder eller Skipper nogen Forpligtelse til at løse Tyrkepas.

I Antwerpen indbefatter Søeassurancen al Risico ogsaa mod Søerøverie. — Skjøndt Tyrkepasset ikke omtales ved Forsikringerne, antages det dog der almindeligt, at danske Skibe ere forsynede dermed; og, da man endnu kan befrygte Molesteringer fra Tunesernes og Tripolitanernes Side, ansees det der for nyttigt at de danske Skibe, som beseile Middelhavet beholde Passet, da en Afstaffelse udentvivl vilde forhøie Assurancen. — Skibe, som beseile andre Farvande hiinsides Cap Finisterræ antages derimod uden Skade at kunne undvære Passet.

Storbrittaniens Skibe have aldrig været tvungne til at medføre tyrkisk Pas. — Dog har, for Sikkerheds Skyld, den almindelige Praxis været for ethvert Skib, der gik til sydlige Havne, fornemmelig til Middelhavet, at tage et saadant Pas, som et let Middel til at bevise dets Nationalitet, i Tilfælde af Opbringelse af Barbareskernes Krydsere, og for at undgaae det Ophold, som Tilveiebringelsen af andre Beviser vilde medføre. — Imidlertid er Brugen af disse Passe nu mindre almindelig og flere brittiske Skibsførere anse det for unyttigt under de nærværende Forhold og gaae med algiersk Søepas medens dog de fleste for at undgaae Ophold forsyne sig med Middelhavs-Passe. — Forovrigt koster Passet i England 2 Guineer og faaes enten særskilt for hver Reise, eller føiet til et nyt Register, saa at det kan bruges saalænge som Registeret selv. — Assurandeurerne sammesteds antage ved deres Forsikringer af Skibe, at disse ere forsynede med de fornødne Documenter for sikkert at kunne fare i Overeensstemmelse med de bestaaende Tractater; der vilde derfor begjæres en høiere Præmie, naar man erfarede, at et Skib, der pleiede at føre tyrkisk Pas, vilde afgaae uden et saadant.

I ingen af Englands tidligere Tractater med Barbareskerne er det fastsat, at Pas unndgaaelig skal produceres.

— I den med Algier er det antaget, at et Skib, som tages uden Pas, skal frigives, men Ladningen være udsat for Condemnation, i hvis Sted dog Betalingen af den hele Fragt kunde træde. — Det brittiske Handels-Collegium har i Skrivelse til Told-Commissionairerne erklæret det for unfeligt at brittiske Skibe, som gaae til fjerne Have, for deres egen Sikkerheds Skyld ere forsynede med tyrkiske Passe. — Det oplyses tillige, at nogle brittiske Skibe paa deres Reiser i det atlantiske Hav, vare blevne opbragte af mauriske Soerovere, men blevne frigivne, efter Reclamation, samt at den brittiske Regjering var bleven underrettet om, at da disse Skibe ikke havde været forsynede med Passe, kunde Erstatning for deres Ophold ikke paastaaes.

Russiske Skibe kunne paa Forlangende forsynes med Middelhavs-Passe; men da Omkostningerne i saa Henseende ere betydelige og Faren ved at beseile Middelhavet ringe, saa have flere Skibsrhedere i Rusland undladt at forsyne sig med Pas, medens Andre endnu vedblive dermed.

Preussiske Skibe, som fare paa Middelhavet og lignende fjerne Farvande, hvor man forhen ikke holdt sig sikker for Soeroverie, antages nu ikke at behove noget særskilt Pas, og betale heller ikke nogensomhelst Afgift desangaaende til den preussiske Regjering. — Ved Freden til Adrianopel blev det fastsat, at saavel de preussiske, som alle andre Soefarendes Skibe, skulde nyde de samme Fordele som Ruslands. — Denne Erklæring af Porten indeholdes i et Hattischeriff af 9. April 1830, offentliggjort den 11. April s. A. i Constantinopel. — Herefter synes man nu at rette sig og de preussiske Skibe fare overalt og kunne i Nødstilfælde tage deres Tilflugt til de svenske Consuler i Barbariets Havne. — Den preussiske Regjering har overhovedet indtil den sidste Fred med Frankrig aldrig staaet i nogen Forbindelse med Barbareskerne. — De Underhandlinger, man strax efter denne søgte at indlede til Flagets Betryggelse, bleve afbrudte ved de overdrevne Fordringer, der gjordes. — De

preussiske Skibe have derfor besejlet Middelhavet paa egen Risico. — Imidlertid skulle preussiske Skibe flere Gange være blevne opbragte af Barbareskerne, uden at Regjeringen vides at have taget sig heraf.

Bremens Skibe undgik før Algiers Occupation af de Franske at besejle Middelhavet af Frygt for Barbareskerne; fra den Tid af gaae de ubekymrede til hine Egne og uden at derfor kræves nogen Afgift. — Imidlertid forsynes de Bremer Skibe med Soepas og Rhederbreve, som udfærdiges paa Latin, Engelsk, Fransk og Tydsk. — Disse maae søges aarlig og afgives af 2de dertil udnævnte Senatorer mod den corresponderende Rheders Eed og mod at Skibets Mynsterrulle indleveres. — Captainen maae i det mindste 3 Aar have været bremisk Borger og Styrmændene antages kun efter vel overstaaet Examen. Assurandeurerne i Bremen tage aldeles ingen Hensyn til om et Skib er forsynet med algiersk Pas eller ikke og der sporges selv ikke derom. — De overtage i Almindelighed den hele Risico, med mindre der gjøres den udtrykkelige Undtagelse: „Frie for Molest af Tyrkerne;" men denne har ikke fundet Sted paa noget Flag siden Algiers Occupation. Saalænge de nærværende politiske Forhold bestaae, gjøre Assurandeurerne ikke Vanskelighed med selv at forsikre saadanne Skibe, der tidligere brugte algierske Passe.

I Hanover afhænger det af Rhederne eller Skipperne om de ville tage algierske Passe. — Siden Algiers Besættelse bruges de ikke mere, og Skipperne kunne med et sædvanligt Soepas besejle alle Have.

Hamborgske Skibe, som fare paa Middelhavet eller til transatlantiske Havne bruge ingen særegne Skibspapirer og have ingensomhelst Udgifter, som directe eller indirecte kunne ansees som paabudne for Flagets Betryggelse. Under nærværende Omstændigheder sporges i Hamborg ved Assurancer ikke om algierske Passe og Skibe, som tidligere have været forsynede med saadanne, ville ogsaa kunne forsikres i

Fremtiden uden disse, paa samme Betingelser. — Opbringelse af Corsarer antages ikke her at kunne finde Sted og nævnes ikke i Policerne, men skulde et saadant Tilfælde indtræde, maatte Assurance-Compagniet antages at komme til at lide Tabet. — De Nationers Skibe, der endnu maae bære Afgiften for algierske Pasbe, maae derfor, med Hensyn til Fragthandelen, i Hamborg staae tilbage, naar andre kunne faaes.

B. Kongelig latinsk Søepas eller Neutralitetspas.

Herom handler Forordning og Reglement af 30. Juli 1756, som bestemmer, hvorledes de som bruge Handel og Søefart, sig udi Krigstid (naar Krig er udbrudt mellem fremmede Magter) have at rette og forholde.

Alle og enhver af Undersaatterne, som fra Kongens Riger og Lande til noget Sted udi Nord- og Vester-Søen eller videre andensteds hen agte at navigere, enten til de i Krig begrebne Puissancers eller neutrale Lande og Steder, skal tilbørligen forsyne sig med behørige Certificater, at de alene ere Eiere af Skibene og ei have inden Borde forbudne Varer, som ere bestemte til nogen af de i Krig begrebne Parter, og derefter erholde Kongelige Søe-Pasbe efter § 13 til deres Reisers Fortsættelse; § 1. Naar de i Forordningen nærmere omhandlede Certificater hos Øvrigheden paa behørige Steder ere erholdte, kan paa Ansøgning i det danske Cancelli erholdes Kongeligt Søe-Pas meddeelt — efter en i Reglementet selv indrykket Formular. § 13.

Intet Søe-Pas maae bruges eller gjælde mere end for een Reise, fra det Pasbet erholdes og Skibet afseiler, og indtil det til en Havn i Kongens Riger eller Lande igjen tilbagekommer og losses. Hvorfor — til al Confusion, Misbrug og Ulempe at forekomme — Kongelige Undersaatter, hver Reise de i Krigstider imellem Søemagter til de fremmede Steder udi Nord- og Vestersøen eller videre hen

(Øst- og Vestindien samt Guinea med iberegnet) udseile, sig med Kongelige nye Soe-Passer skal forsyne, og de gamle efter fuldendt Reise i de Departementer, hvor de samme have annammet og de nye søge, tilbagelevere før de noget nyt erholde. § 14.

De af de Kongelige Undersaatter, det være sig Rhedere, Capitainer eller Skippere, som befindes at bruge ældre Passer, end de anordnede, enten til de Skibe, de ere udstedte paa, eller til andre, eller Kongelige Passer til andre overdrage, eller i nogen Maade Underfundighed begaae, skal ansees som Kongelige Mandaters Overtrædere og haardelig straffes. Capitainer, Skippere og andre Officianter, som med Kongelige Undersaatters Skibe fare, skal opføre sig høflige og ikke gjenstridige imod de Krigendes Armateurer, Krydsere og Commisfarere, som dem rencontrere og deres Passer og Beviser ville see og examinere. § 16.

Reskriptet af 22. og 25. Februar 1793 (til samtlige Stiftbefalingsmænd) bestemmer fremdeles med Hensyn til Soepasse — for at Undersaatterne kunde nyde den Sikkerhed Kongens Neutralitet under de daværende Krigsuroeligheder, ifølge Kongens indgangne og stadigen overholdte Forbund med de fremmede Magter, lover det Kongelige Flag — at de af Kongens søehandlende Undersaatter, som ville sende noget dem tilhørende Skib til noget fremmed Sted i Nord- eller Vesterhavet, eller videre, skal være forpligtede til, under Jagttagelse af alle de Forskrifter og Regler, som i det Efterfølgende findes bestemt, at erhverve sig et Skibs-Certificat, og derpaa fremdeles under Reglernes noiagtige Efterlevelse ved General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegium om et latinsk Soepas at anholde, hvilket dem da, naar Intet mod dets Meddelelse findes at indvende, saasnart mueligt er, i saa Fald derfra skal vorde meddelt. § 1.

Til at erholde Certificatet udfordres, at Eieren af det Skib, for hvilket Certificatet forlanges, skal være Kongelig

Undersaat, boesiddende et Sted i Kongens Riger og Lande. — Den eller de, som i Stiftet forlanger Skibs-Certificat, maae indfinde sig ved den Stads Magistrat eller ved det Steds Øvrighed, hvor Skibet henhører, eller hvor de fleste af dets Rehdere ere bosatte, hvilke enten alle eller i det mindste Hovedrehderne, have der corporligen, eller ved deres egenhændige Underskrift at bedige, at Skibet er den eller dem tilhørende. § 2.

Alle Kongelige Undersaatters Skibe, for hvilke latinske Soepasse forlanges, de være byggede eller kjøbte i Kongens Lande eller paa fremmede Steder, maae være forsynede med Bilbreve, Kjøbebreve eller Skjøder, hvoraf det kan sees, at Skibene ere de Kongelige Undersaatters Eiendom. — Et saadant Document skal være attesteret af Stedets Øvrighed, og af Skipperen tages med om Borde, for paa Forlangende, og naar det skulde fornøden gjøres, at forevises. § 7.

Den Skipper, der vil føre et med de foreskrevne Documenter forsynet Skib, maae være Kongens virkelige Undersaat, og have vundet Borgerskab; han er forpligtet til, stedse at have sit Borgerbrev med sig om Borde. — Til Sikkerhed for at han Intet foretager, som maatte stride mod denne Anordnings Indhold, skal det paaligge ham, før hans Afreise fra den Havn, hvor han faaer Passet, at aflægge sin Eed, at der med hans Villie Intet skal foretages, hvorved de ham meddeelte Passe og Certificater kunne vorde misbrugte. — Denne Skipperens Eed skal af Rhederne indsendes med hans Ansøgning om Passets Meddelelse; men, naar Saadant formedelst Skipperens Fraværelse ikke kan skee, skal Rederne Saadant anmelde, og være ansvarlige for, at Skipperen, ved Passets Modtagelse, aflægger denne foreskrevne Eed, hvortil Kongens Øvrigheder i Landet selv, og Consuler paa fremmede Steder skulle være ham behjælpelige. § 8.

For de latinske Passe, som paa stemplet Papiir udstedes, betales efter det Skibs Drægtighed, paa hvilket ethvert

Pas lyder, 32 Skilling danske af hver Commercelæst *). § 11.

De, som til nogen Reise fra een Havn i Kongens Riger og Hertugdømme til en anden, ønske at betrygge deres Skibe med disse Pasze, eller de, som, efter dermed at have forsynet deres Skibe, ei bruge dem til nogen Reise i Farvande, hvor de efter Kongelig Befaling udfordres, kunne paa Requisition, og efter tilstrækkelig med Attest fra Toldboderne eller paa anden fyldestgjørende Maade at have godtgjort at Passet ikke har været brugt til nogen Reise, hvortil saadant Pas udfordredes, erholde det for Passet erlagte tilbagebetalt, dog saa, at der af Betalingssummen indeholdes 1 Rd. i Pascassen. § 12.

Intet Pas skal gjælde for mere end een Reise; den ansees som endt, naar Skibet fra noget fremmed Sted kommer tilbage til en Havn i Kongens Riger og Hertugdømme **). — Efter fuldendt Reise skal Passet afleveres til Magistraten paa det Sted, hvor Skibet indløber, der haver det at modtage, eller Skipperen at affordre og ham derfor Qvittering at give, og derpaa til General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegium — nu Toldkammeret — at indsende. § 13.

For at forebygge de mod Kongens Villie og Hensigt stridende Afvigelser fra de foregaaende Bestemmelser, som kunde finde Sted bestemmes i Placaten af 28. Marts 1791 § 1, „at Tolderne eller Toldinspecteurerne i samtlige Kongelige Havne og ved Toldstederne, hver paa sit Toldsted og

*) Placaten af 26. Mai 1797 bestemmer at Overpræsidenten i Altona kan udstede Kongelige latinske Soepas og maae foruden den paabudne Betaling 32 Skilling pr. Commercelæst, endnu tage 64 Skilling for hvert saadant latinsk Soepas, hvilken Expeditions-Betaling — hedder det — for hvert Pas og ei videre, hver, der erholder ved bemeldte Overpræsident noget Kongeligt latinsk Soepas, foruden bemeldte almindelige Betaling er pligtig at erlægge.

**) Prom. 6. August 1796 indeholder en Undtagelse herfra.

i dets Distrikt, nøiagtigen paasee og iagttage, at intet nogen Kongelig Undersaat tilhørende Skib derfra udgaaer til nogen af de ommeldte fremmede Havne, uden at være forsynet med det befalede til den forehavende Reise erhvervede Pas; og maae ommeldte Toldbetjente i denne Hensigt ikke meddele noget til bemeldte fremmede Havne udgaaende Skib sin Toldclarering, forinden det med Pas efter Forskrifterne er forsynet."

De Magistrater og Øvrigheder, som udstæde Skibs-Certificater, skulle ved disse hver Gang føie en Attest for, at saavel Rhedernes som Skippernes Borgerbreve ere producerede, hvori begge Borgerbreves Datum maae findes opgivet; hvilken Attest paategnes Skipperens skriftlige Eed, som efter § 8 i Reskriptet af 25. Februar 1793 med Requisitionen om Passet og med Certificatet skal indsendes; General-Land-Oeconomie og Commer-Collegii Circulaire af 5. April 1794.

Toldere og Toldinspecteurer have, hver i de under deres Opsyn værende Havne, at affordre Skipperen paa ethvert fra fremmede Stater indløbende, Kongens Undersaatter tilhørende, Skib, hans medhavte Pas, at modtage det, qvittere derfor, og derpaa indsende det til Commerce-Collegium; men, om et Skib, ankommet fra fremmede Steder, intet Pas har, der kan afleveres, at da Tolderen eller Toldinspecteuren, uden at standse Skibet i dets Bestemmelse, ufortøvet indberetter til bemeldte Collegium Skibets, Skipperens og Rhedernes Navne, Skibets Hjem, dets Drægtighed, hvorfra det ankom, med hvad videre derom maatte være at melde; Kgl. Resolution 25. Marts 1794 kundgjort ved Toldkammer-Circulaire af 12. April 1794.

Alle de tidligere Lovbud ere nærmere bestemte i Frdn. om hvorledes de Handlende og Søefarende sig have at forholde, naar Krig finder Sted imellem fremmede Søemagter, af 4. Mai 1803, der fastsætter:

De af Vore handlende og søefarende Undersaatter, som

ville sende noget dem tilhørende Skib over Søen til noget af de fremmede Steder, til hvilke Krigens Virkning efter dens Beskaffenhed i paakommende Tilfælde kan strække sig, skulle være forpligtede til, under Jagttagelse af alle de Forskrifter og Regler, som i det Efterfølgende findes bestemte, at erhverve et Kongeligt latinsk Søepas, samt andre til en lovlig Skibs-Expedition henhørende Papirer og Documenter. — Til den Ende vil det ved Fjendtligheders Udbrud imellem fremmede Magter nærmere vorde bestemt og bekjendtgjort, til hvilke Steder det anses fornødent, at Skibene skulle forsynes med Vore latinske Søepasse. Art. 1.

Passet kan ikke erholdes, forinden Eieren af det Skib, for hvilket det forlanges, har erhvervet sig det fornødne Skibscertificat, til Bevisliggjørelse for hans lovlige Adkomst til Skibet. Art. 2.

Ingen kan erholde et Skibscertificat, som ikke er Vor Undersaat, der enten er født i Vore Riger og Lande, eller inden Fjendtlighedernes Udbrud imellem nogle af Europas Søemagter har været i Besiddelse af fuld Borgerrettighed, enten i Vore eller andre neutrale Stater. — I alle Tilfælde skal Eieren af det Skib, for hvilket Certificat forlanges, være boesiddende et Steds i Vore Riger og Lande. Art. 3.

Den, der efter foregaaende Artikel er berettiget til et Skibscertificats Erhvervelse, skal, for at erholde samme, indfinde sig ved den Stads Magistrat eller ved det Steds Øvrighed, hvor Skibet henhører, eller hvor de fleste af dets Rhedere ere boesatte, hvilke enten alle, eller idetmindste Hovedrhederen, have der corporligen, eller ved en egenhændig skreven og undertegnet Eed, at bedige, at Skibet er ham eller dem — samtlige Vore Undersaatter — tilhørende, og at det Skib, for hvilket Skibs-Certifikatet forlanges, intet Krigs Contrebande, der er bestemt for nogen af de krigførende Magter eller deres Undersaatter, haver inden Borde. Art. 4.

Ingen maae i en opkommen Krig tillades at fore et med Vort Kongelige Soepas forsynet Skib, som er født i nogen af de Magters Lande, som da ere i Krig begrebne, naar han ikke, inden Fjendtlighedernes Udbrud, har vundet Borgerrettighed i Vore Kongeriger og Lande. Art. 5.

Enhver Skipper, som vil fore et med Vort Kongelige latinske Soepas forsynet Skib, maae have vundet Borgerskab et Steds i Vore Riger og Lande. Han er forpligtet til stedse at have sit Borgerbrev med sig ombord. — Til Sikkerhed for, at han intet foretager, som maatte stride imod denne Vor Anordnings Indhold, skal det paaligge ham, for hans Afreise fra den Havn, hvor han modtager Passet, at aflægge sin Eed, at der med hans Villie intet skal foretages, hvorved de ham meddeelte Passe og Certificater maatte vorde misbrugte. — Denne Skipperens Eed skal af Rhederen indsendes med hans Ansøgning om Passets Meddelelse; men naar saadant, formedelst Skipperens Fraværelse, ikke kan skee, skal Rhederen anmelde det, og skal Vor Consul eller Handels-Commissaire i det District, hvor Skipperen opholder sig, være ansvarlig for, at Skipperen ved Passets Modtagelse aflægger denne foreskrevne Eed. Art. 6.

Paa de Skibe, som skulle forsynes med Kongeligt latinsk Soepas, maae ingen Kargador, Factor, Commis eller anden Skibsofficiant, som er en Undersaat af de krigforende Magter, være inden Borde. Art. 7.

Af Mandskabet, Styrmænd indbegrebne, skal altid Halvparten bestaae af Vore Rigers og Landes Soefolk. — Skulde det hænde sig, at et Skibs-Mandskab i fremmede Lande ved Rømning, Dødsfald eller Sygdomstilfælde bliver ucomplet, saaledes, at det bliver umueligt for Skipperen at efterkomme denne Artikkels Bydende, da skal det være ham tilladt at antage saa mange af fremmede, helst neutrale Staters Undersaatter, som behoves til Reisens Fortsættelse, dog maae i intet Tilfælde Antallet af krigforende Magters Undersaatter, som befindes ombord paa Skibet, overstige en Trediedeel af

hele Mandskabet. Ogsaa skal enhver med Mandskabet foregaaende Forandring tilligemed Aarsagerne dertil, af Skipperen behorigen antegnes og indføres i Mandskabsrullen, som hver Gang bor med Paategning attesteres af vedkommende Vore Consuler og Handels-Commissairer eller disses Befuldmægtigede i de Havne, hvor Skibet indløber, og skal saadan Paategning tjene til Retfærdiggjørelse for Skipperen i alle paakommende Tilfælde. Art. 8.

Til de Skibs-Documenter, som altid skulle forefindes ombord paa Skibet, henhore foruden det i 2den Artikkel ommeldte Skibs-Certificat, følgende:

Skibets Biel- eller Bygnings-Brev, og saafremt den, der har ladet bygge Skibet, siden har afhændet samme til en anden Eier, da ogsaa Kjøbebrevet eller Skjødet.

Disse Documenter skulle ved Passets Requisition af Rhederen indsendes til vedkommende Collegier eller Øvrigheder, tilligemed Certificatet, for derved at bevise Skibets lovlige Adkomst til Passets Erholdelse.

Det Kongelige latinske Soepas, med tilhørende Oversættelser.

Maalebrevet.

Equipagerullen eller Folkelisten, som bor være vedborligen attesteret af vedkommende Embedsmænd.

Certepartierne og Connossementerne over Ladningen, og endelig:

Told- eller Clarerings-Seddelen fra det Sted, hvor Ladningen er indtagen. Art. 9.

Maalebrevet skal være udstædt af de til Skibes Maaling i Vore Riger og Lande beskikkede Embedsmænd. Ifald nogen Vor Undersaat kjøber et Skib i en fremmed Havn da skal Vor Consul eller Handels-Commissaire paa Stedet være authoriseret til at foranstalte Skibets Maaling, og derover at meddele den Skibsførende et Interimsmaalebrev, som skal ansees gyldigt indtil Skibet kommer udi een af Vore Staters Havne, hvor Skibet behorigen skal maales og

brændes, og et formeligt Maalebrev udfærdiges, som derefter bestandig forbliver ved Skibet. Art. 10.

Det forbydes alle og enhver, Rhedere, saavelsom Skippere, at erhverve sig eller føre ombord dobbelte Skibspapirer, eller at føre fremmede Flage, imedens de seile med de dem af Os allernaadigst meddeelte Papirer og Documenter. Art. 11.

Vort Kongelig latinske Seepas gjælder ikkun for een Reise, det er, fra den Tid, Skibet efter sammes Modtagelse, er gaaet ud fra sit Hjemsted, indtil det derhen kommer tilbage, saafremt ikke Skibet imidlertid er ved lovligt Salg kommet i anden Mands Besiddelse, i hvilket Tilfælde den nye Eier har at erhverve de fornødne Pasfe og Papirer paa sit Navn. Art. 12.

Da det, efter de almindeligen antagne Grundsætninger ikke kan være neutrale Staters Undersaatter tilladt, at have Varer ombord, der ere at anfee som Krigs-Contrebande, naar de ere bestemte for de krigførende Magter eller disses Undersaatter, eller der allerede tilhøre disse, saa have Vi, for at forebygge, at Vort Flag ei skal vorde misbrugt til at dække slige utilladelige Artiklers Føring og paa det ingen i denne Henseende skal kunne undskylde sig med Uvidenhed, herved paa nye udtrykkeligen villet bestemme, hvad under Benævnelsen af Krigs-Contrebande skal forstaaes. Og skal herefter følgende Artikler og Varer af alle og enhver Vore Undersaatter ansees og agtes som Krigs-Contrebande: Kanoner, Mortere, alle Slags Vaaben, Pistoler, Bomber, Granater, Kugler, Gevæhrer, Fyrstene, Lunter, Krudt, Salpeter, Svovl, Kyrasser, Piger, Kaarder, Gehæng, Patrontasker, Sadler og Tomme, dog med Undtagelse af en saadan Quantitet af disse Artikler, som kan behøves til Skibets eller dets Mandskabs Forsvar. Desforuden skal det i alle Dele have sit Forblivende ved de af Os med de fremmede Magter ved særskilte Stipulationer indgangne positive Forbindtligheder med Hen

syn til forbudne Varers og Eiendommes Føring i Vore Undersaatters Skibe; i hvilken Henseende Rhederen ved Passets Modtagelse vil blive forsynet med en særskilt Forskrift, om hvad han i den Henseende har at iagttage. Art. 13.

Skulde et til en neutral Havn bestemt Skib indtage saadanne Varer, som, naar de vare bestemte til nogen af de krigførende Magters Havne, vare at anse som Krigs-Contrebande, saa skal, foruden den Eed, som Rheder og Skipper for vedkommende Magistrater eller Øvrigheder have at aflægge, ethvert saadant Skibs Indlader og Skipper være forbunden til, i Overensstemmelse med Ladningens Facturer eller Connossementer at udstede en fra den almindeligen befalede Toldangivelse særskilt Declaration, der skal indeholde de omhandlede Varers Sortimenter, Qvantitet og Værd, hvilken Declaration, underskreven af Indladeren og Skipperen, skal attesteres af vedkommende Tolder eller Told-inspecteur paa det Sted, hvor Toldclareringen skeer. Denne saaledes attesterede Declaration skal ufortøvet, efter Skibets Udclarering, indsendes af bemeldte Vore Toldbetjente til Vort Vestindisk-Guineiske Rente- og General-Toldkammer, og tjene til, at de deri anførte Varers rigtige Ankomst til den i samme angivne Bestemmelse, saavidt ikke denne ved authentisk beviste Ulykkestilfælde, eller ved voldsom Opbringelse maatte blive forhindret, derefter kan controleres. Controllen skal føres paa følgende Maade: Indladeren af de omhandlede Varer skal forskaffe en Attest fra Vor Consul eller Handels-Commissaire paa det Sted, hvorhen Skibet er bestemt, eller naar ingen Vor Consul eller Handels-Commissaire, eller af disse Befuldmægtigede der skulde være ansat, da af vedkommende Øvrighed eller andre under offentlig Authoritet ansatte og til saadan Attest at udstede qvalificerede Personer paa Stedet, ved hvilken Attest Skibets Ankomst og Varernes Udlosning, i Overensstemmelse med den udstedte Declaration, lovligen maae være bevist. Denne Attest skal forskaffes og til Vort General-Land-Oeconomie

og Commerce-Collegium indsendes, saasnart Skibet til det bestemte Sted ankommer, eller saasnart samme i en indenlandsk Havn kommer tilbage. Indkommer ikke denne Attest inden en til Reisens Længde passende Tid, saa har Vort General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegium at affordre Indladeren en Declaration, saadan som han troster sig til den eedeligen at bekræfte, at han om Skibet og de omhandlede Varer ingen Efterretning har erholdet. Skulde Skibets Ankomst og de omhandlede Varers Udlosning i en neutral Havn derimod ikke kunne beviises, og intet Ulykkestilfælde, eller nogen voldelig Opbringelse bevisligen saadant haver forhindret, da skal Indladeren til Soepascassen ved Vort General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegium betale en Mulct af 20 Rbd. af hver Commercelast af Skibets Drægtighed, foruden at Rhederen saavelsom Skipperen i saadant Overtrædelsestilfælde skal være Tiltale underkastede efter Loven. Art. 14.

Ingen Skipper maae seile til nogen Havn, som af en af de krigforende Magter fra Soesiden er blokeret, og haver han i den Henseende paa det noieste at rette sig efter de ham igjennem vedkommende Øvrigheder bekjendtgjorte Advarsler om en eller anden Havns Blocade. I Tilfælde at han ved Indseilingen til nogen Havn, hvis Blocade ei tilforn har været ham bekiendt, møder noget Skib under nogen af de krigforende Magters Orlogsflag og det ham af den Commanderende bliver tilkjendegivet, at Havnen virkelig er blokeret, haver han ufortovet at begive sig derfra, uden i nogen Maade at forsoge paa hemmeligen at indsnige sig i Havnen, saalænge den forbliver i blokeret Tilstand. Art. 15.

Ingen af Vore Undersaatter maae tage Tjeneste ombord paa Kaperskibe, langt mindre selv udruste eller være interesseret i saadanne Skibes Udrustning; saa maae ei heller nogen Rheder eller Skipper lade bruge sit Skib til at transportere Tropper, Vaaben eller Krigs-Ammunition, af

hvad Slags de kunde være. I Tilfælde at nogen Skipper ei skulde kunne afværge det, at hans Skib af en uimodstaaelig Overmagt bliver misbrugt paa foranforte Maade, saa bliver det dog hans Pligt, paa det kraftigste og ved en formelig Act at protestere imod denne voldsomme Behandling, som det ei har været i hans Magt at forekomme. Art. 16.

Naar et Coffardieskib, som ikke seiler under bevæbnet Beskyttelse, bliver paa Søen praiet af noget de krigforende Magter tilhørende armeret Skib, som til Skibspapirernes Eftersyn er berettiget, saa skal den Skibforende ikke gjøre Modstand imod saadan Undersøgelse, naar den af Chefen for ovenmeldte armerede Skib skulde blive foretaget, men han er derimod pligtig til, troligen og uden Forbeholdenhed at forevise alle til Skibet og dets Ladning henhørende Papirer og Documenter. Det forbydes tillige paa det strengeste, baade den Skibforende og hans Officerer eller Mandskab, at kaste overbord eller paa nogen Maade at tilintetgjøre eller dølge noget Document eller andet af de inden Borde befindelige, til Skibet eller Ladningen henhørende, Papirer, være sig for Visiteringen eller imedens den staaer paa. Naar Handelsskibene tilstaaes bevæbnet Beskyttelse, under Vort Orlogsflag, da haver enhver Skibforende, forinden han antages under Convoy, at forevise sine Skibspapirer for Convoychefen, og i alle Tilfælde paa det nøieste at rette sig efter dennes Befalinger. Art. 17.

Skulde Nogen, enten Rheder eller Skipper, formaste sig i Eet og eller Andet at handle imod denne Vor Forordnings Indhold, da skal han have forbrudt sit Borgerskab og Rettighed til fremdeles at udrede Skibe samt desforuden at være Tiltale undergiven efter Loven, og efter befundne Omstændigheder straffes enten som Meeneder eller som Vore Kongelige Mandaters modvillige Overtrædere. Derimod ville Vi landsfaderligen haandhæve og beskjærme Vore troe og kjære Undersaatters lovlige Handels-Foretagender og Sofart, naar de holde sig de foreskrevne Forskrifter og

Regler allerunderdanigst efterrettelige; til hvilken Ende Vi og have paalagt og befalet alle Vore Ministre, Consuler og andre vedkommende Embedsmænd paa fremmede Steder, at de af yderste Kræfter skulle søge at afværge, at ingen Ulempe eller Overlast vorder tilfoiet Vore Undersaatter, samt i Tilfælde at saadant maatte være skeet, da at staae den Fornærmede bi, og stræbe at forhjælpe ham til Rets-Erholdelse og Skades-Erstatning, ligesom Vi og til alle Tider ville lade understotte enhver grundet Reclamation, som Vore Undersaatter i ovenmeldte Henseende kunde see sig foranledigede til at lade Os foredrage. Art. 18.

Ved Frdn. 1. Juli 1803 blev Betalingen for de Kgl. latinske Soe-Passe bestemt til 32 Sk. pr. Commmercelæst af Skibets Drægtighed for Havnene i Europa og ved Middelhavet; Vestindien, America, Africa indtil det gode Haabs Forbjerg 64 Sk.; til og hiinside dette 1 Rbd. Undtagne vare Grønland, Island og Færoerne, da Gebyhret maatte godtgjøres med Hensyn til Reiser didhen. Naar et Skib lossede i fremmed Havn kom endnu 16 Sk. pr. Læst til i Forhoielses Afgift; § 3, 4, 6. Ved Fr. 9. Apr. 1810 gik Neutralitetspassene over til at blive Nationalitetspasse, hvorom handles sub litr. D. af indeværende Capitel.

Forpligtelsen til at erhverve Kgl. Soepasse til Farten i de europæiske Farvande og Middelhavet, blev ophævet ved Pl. 1. Apr. 1815. Ved Pl. 21. Juni 1816 blev Soepasgebyhrene for Hertugdommerne med Hensyn til Reiser udenfor Europa bestemte til resp. 1 og 1½ Rbd. pr. Commerce-Læst. Ved Pl. 2. Juni 1823 blev Fr. 4. August 1803 atter sat i Kraft med Undtagelse af Grønland, Island og Færoerne. — Frdn. 2. Juni 1823 bestemte, at Condemnationsacten, saafremt Skibet havde været kjøbt som fremmed Prise, eller og Reconstructionsbrevet, saafremt Skibet dermed var forsynet eller Notarial-Forklaring over Grundene hvorfor Bielbrevet ikke haves, kunde træde i sammes Sted. Skipperen faaer da et Certificat herom tilligemed Passet.

§ 1. Gebyhret ophævedes, medens eedelig Declaration indførtes, naar Skibet med latinsk Soepas løb ind i en dansk Havn, hvor det ikke hørte hjemme; § 2 og 4.

Ved Pl 8 Apr. 1825 blev endelig Brugen af de omhandlede Soepasse aldeles ophævet.

C. Islandske Soepasse.

Disse have nu følgende Form:

Nr.

Vi Christian den Ottende ꝛc. gjøre vitterligt for Alle og Enhver, som dette Vort Pas forevises, at det er befundet, at saavel Skibet N. N., stort N. N. Commercelæster, fort af Skipper N. N. fra N. N., destineret til at fiske og handle paa Island, som dets indehavende Ladning alene tilhøre Vore Undersaatter, der ere berettigede til at føre denne Handel. — Thi byde og befale Vi herved Alle og Enhver af Vore Embedsmænd og Undersaatter, som dette Vort Pas forevises, at lade bemeldte Skib, med dets indehavende Folk, Passagerer, Gods og Ladning passere uden nogen Hinder, Ophold eller Molest i nogen Maade at gjøre.

Givet i Vor Kongelige Residentsstad ꝛc.

Under Vort Kongelig Seigl.

Efter Hans Kongelige Majestæts allernaadigste specielle Befaling.

Underskreven af
(Rentekammerets Deputerede).

Islandsk Soepas.
for Skibet N. N.

Anno N. N. den . . . have Høved-Mjederen og Skipperen rigtig aflagt den i Placaterne af 7. Marts 1787 og 28. Decbr. 1836 foreskrevne Eed, hvilket herved attesteres.
N. N.

Ovenmeldte foreskrevne Eed, eller som den almindeligviis kaldes, eedelige Declaration, meddeles nu efter følgende Formularer:

Stempel Papiir Nr. 4, 4de Classe til Documenter efter Stempelpapiirs Forordningens § 5 litr. d. 42 Rigsbankskilling Solv.

Jeg underskrevne N. N. Kjøbmand og Borger i N. N. samt Rheder og Eier af Skibet N. N. kaldet, drægtigt . . . Commerce-Læster, som føres af Skipper . . . bestineret . . . til . . . i Island . . . og videre, hvorpaa anordnet islandsk Soepas ventes meddeelt fra det Kongelige Rentekammer, deklarerer og herved paa det kraftigste forsikrer, at fornævnte . . . Skib . . . kaldet er . . . Deres Kongelige Majestæts til Danmarks ꝛc. ꝛc. virkelige Undersaat, alene og ingen Anden tilhørende, samt at ingen Fremmed derudi, hverken directe eller indirecte har nogen Andeel. — Ligesom jeg bekræfter, at bemeldte Skibs indehavende Ladning . . . alene er for min egen Regning, uden at nogen Fremmed enten directe eller indirecte har nogen Andeel i den dermed førende Handel . . . . . saaledes forpligter jeg mig ogsaa i Overensstemmelse med Placaten af 28. Decbr. 1836 § 15, til, at Skibet ikke paa nogen af de Farter til eller fra Island, hvortil det, imedens det er forsynet med Passet, maatte anvendes, med mit Vidende, skal komme til at indeholde nogen Ladning, der ikke udelukkende tilhører Deres Majestæts Kongen af Danmarks Undersaatter.

End ydermere forbinder jeg mig herved, at jeg del mig meddelende Soepas hverken skal udlaane, bortleie, pantsætte, sælge eller til noget fremmed eller, indenlandsk Skib, under hvad Paaskud det være kunde, overlade, ligesom jeg ogsaa lover og forsikrer, at Alt, hvad i Deres Kongelige Majestæts allernaadigst udgangne Placater, daterede 7. Marts 1787 og 28. Decbr. 1836, angaaende de islandske Soepasse findes anordnet og befalet, af mig i alle optænkelige Maader nøie og fuldkommen skal vorde efterlevet og iagttaget.

Til ydermere Bekræftelse underkaster jeg mig min Person, Gods og Formue til fuldkommen Forsikring herudi.

Saa sandt hjelpe mig Gud og hans hellige Ord.

N. N. den N. N.

(Samme St. Papiir). Jeg underſkrevne N. N. Kjøbmand og Borger i . . . Befragter af . . . Skibet . . . kaldet, drægtigt . . . Commerce-Læſter, ſom føres af Skipper . . . beſtemt . . . til . . . i Island, ... og videre, declarerer og herved paa det kraftigſte forſikrer, at den med fornævnte Skib affendende Ladning . . . . . er alene for min egen Regning, ſaa at ingen Fremmed, hverken directe eller indirecte, har nogen Andeel i den dermed førende Handel.

Ligemaade forpligter jeg mig i Overeensſtemmelſe med Placaten af 28. Decbr. 1836, § 15, til, at ſaalænge Skibet af mig er befragtet, ſkal det ikke, med mit Vidende, paa nogen af de Farter til eller fra Island, hvortil det, imedens det er forſynet med islandſk Soepas, maatte anvendes, komme til at indeholde nogen Ladning, der ikke udelukkende tilhører Deres Majeſtæt Kongen af Danmarks Underſaatter.

Saa ſandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord.

N. N. den

N. N.

(Samme St. Papiir). Jeg underſkrevne N. N. Skipper og Borger i . . . førende . . . Skibet . . . kaldet, drægtigt . . . Commerce-Læſter, hvormed jeg er beſtemt . . . til . . . i Island . . . og videre, vedſtaaer og bekræfter ved denne min corporlige Eed, at jeg i ingen Maade ſkal misbruge det islandſke Soepas, ſom meddeles mig, men i alt rette og forholde mig, efter hvad der er anordnet angaaende islandſke Soepaſſe ved Placaterne af 7. Marts 1787 og 28. Decbr. 1836.

Saa ſandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord.

N. N. den

N. N.

Ved den islandſke Handels Frigivelſe blev det beſtemt, at der til denne Handel dog alene maatte bruges indenlandſke Skibe, hvorved de ſamme Regler ſkulde iagttages, ſom ved

dem, der seile med algierske Soepasse, saaledes at Rhederne altid skal forsyne dem med et islandsk Pas; Placaten af 18. Aug. 1786 § 7. — Hovedanordningen for bemeldte Passe er Placaten af 7. Marts 1787, der bestemmer: De islandske Soepasse, der, i Almindelighed og forsaavidt, som til indenlandsk Fart kan være passende, gives samme Form, som for de ved Fr. 30. Juli 1756 befalede Soepasse er bestemt, skulle gjennem Rentekammeret udfærdiges i det danske Sprog paa stemplet Papiir til 4 Rdlr., og indløses, saa længe de den islandske Handel ved Pl. 18. Aug. 1786 bevilgede 20 Frihedsaar vare, alene med det ved nysmeldte Placats 7de § anordnede Expeditions-Gebyhr, nemlig 2 Rdlr. for hvert Pas. — Passene, som stiles i Kongens eget Navn, forsynes med det Kongelige Seigl og underskrives ad mandatum af de Deputerede i Rentekammeret, og skal bemeldte Kammer tillige see derhen, at denne Anordning vorder efterlevet, paa det at Hensigten med disse Passe kan opnaaes, og Undersaatternes Bedste befordres. — Men dette Slags Passe udfordres uomgjængeligen ei alene for de Skibe, der udredes til Handel paa Island, men og for dem, der udredes til Fiskerie under samme Land, for de første strax fra denne Anordnings Publication, men for de sidste først fra næste Aars Begyndelse. § 1.

De Skibe, der forsynes med islandske Passe, være sig til Handel eller til Fiskerie eller begge Dele tillige, skal alle tilhøre saadanne Kongelige Undersaatter, som ere boesatte enten i Island, eller i andre Kongelige europæiske Stater, hvor octroieret Handel ikke finder Sted, og alene for deres Regning udredes. — Skibenes indehavende Ladninger skal iligemaade alene være saadanne Kongelige Undersaatter tilhørende, og saavel disse Ladninger, som Fangsten af Fiskeriet, forhandles, ligesom Fiskeriet selv drives, alene for deres Regning, uden at nogen Fremmed maae have mindste Andeel deri, med mindre han er virkelig boesat enten i Is-

land eller i andre af forbemeldte Kongelige europæiske Stater. § 2.

Til at godtgjøre dette, skal de af meerbemeldte Kongelige Undersaatter, der forlange islandsk Pas til noget Skib, tilveiebringe følgende Beviser: Naar saadanne Kongelige Undersaatter, som selv ere Rhedere i et Skib, agte at drive Fiskerie, eller Skibets Ladning er dem selv tilhørende, skal de 2de første Skibs-Rhedere, hvorunder den skal være indbegreben, som fører Skibets Correspondence, næst at anmelde, hvilke Steder eller Havne i Island de agte at beseile, fremvise fra de samtlige Rhedere et af dem underskrevet Rhederiebrev, og derefter afgive en fidemeret Gjenpart deraf, med hosfviet Efterretning om, hvor Rhederne ere boende, samt dernæst aflægge deres corporlige Eed, at de ikke vide eller kjende nogen anden eller flere Rhedere, end saaledes er anmeldt, saa og at ingen uden disse have nogen Lod eller Deel enten i Skibet, dets Udrustning og Ladning, eller Fiskeriets Drift, men at alt dette ene tilhører Kongelige til denne Handel og Fiskerie berettigede Undersaatter, saaledes at ingen fremmed Magts Undersaat eller nogen til denne Handel og Fiskerie Uberettiget, hverken directe eller indirecte, haver nogen Andeel deri, da de og tillige skal give fra sig en af dem underskreven eedelig Attest eller Caution, efter hosfviede Formular. — Naar derimod Skibet er af Rhederne bortfragtet til andre til denne Handel og Fiskerie berettigede Undersaatter, enten aldeles eller tildeels, da skal Rhederne alene afgive forommeldte Beviser for Skibet selv, samt derhos forklare, til hvem samme enten ganske eller tildeels er befragtet, og til Bevis herpaa maae Rhederne tillige forsyne sig med dennes eller disses eedelige Attest, at saadan Befragtning, være sig til Handel eller Fiskerie eller begge tillige, er alene for hans eller deres og andre Kongelige dertil berettigede Undersaatters Regning; hvilken Attest Rhederne da skal indsende, tilligemed deres egen, om at Skibet er meerbemeldte Kongelige Undersaat-

ters Eiendom. Paa samme Tid skal og den Skipper, som skal føre Skibet, hvorpaa Passet forlanges, aflægge sin corporlige Eed, at han i ingen Maade vil misbruge Passet, men i alt rette og forholde sig efter denne Anordnings Indhold og Bydende. — Disse Reverser tilligemed Gjenpart af Rhederiebrevet, hvoraf Originalen forevises, skal indleveres til ethvert Steds vedkommende Øvrighed, ligesom og den ommeldte Eed skal aflægges for den; hvorefter Øvrigheden ufortøvet skal gjøre Indberetning derom til Rentekammeret og tillige indsende forommeldte Reverser, samt sidemeret Gjenpart af Rhederiebrevene, og naar alt dette der er befundet rigtigt, skal det islandske Pas derfra blive meddeelt. § 3.

For saa meget mere at lette den betimelige Tilveiebringelse af de fornødne Beviser til disse Passes Erholdelse, i Tilfælde at nogen af Kongens til den islandske Handel og Fiskerie berettigede Undersaatter skulde lade befragte et indenlandsk Skib til at føre Salt fra Portugal, Spanien eller Middelhavet til Island, maae det, da alle Kongelige Undersaatters Skibe, som seile forbi Cap Finisterræ, ere forsynede med algierske Søepasse, gjælde som Bevis nok for, at saadant Skib er Kongelige Undersaatters Eiendom, naar ved Ankomsten til Island forevises Skibets algierske Pas. — Men til Bevis for, at Ladningen alene tilhører Kongelige til denne Handel berettigede Undersaatter, da maae den Kjøbmand, som foretager saadan Handel, strax give det tilkjende for Rentekammeret, næst at melde Skipperens og Skibets Navn, med eedelig Forsikkring, at ingen Uvedkommende skal tage Deel deri; hvorefter da derfra bliver meddeelt et Pas, som alene lyder paa Ladningen, og Passet derpaa tilsendt den nærmeste af de Kongelige Gesandter eller Consuler, for at blive overlevet til Skipperen, naar Fragt-Contracten er sluttet og Gesandten eller Consulen forevist. § 4.

Naar noget Skib, som er bestemt til at befeile eller at drive Fiskerie under Island, enten seiler fra eller ankommer til nogen, være sig fremmed, islandsk eller i andre Kon-

gelige europæiske Stater beliggende Havn, skal Skipperen være forbunden til at forevise hans medhavende islandske Pas til Paategning, paa fremmede Havne af de Kongelige Consuler, og paa de Kongelige Staters Havne, i Island af Sysselmændene, men andensteds af vedkommende Toldbetjente, hvilke derfor altid ved deslige Skibes Ankomst eller Afgang skal fordre dette Slags Passe til Eftersyn. — Skipperne skal derhos være forbundne til at afgive den ved Placaten af 18. August 1786 § 7 anordnede Cargo over deres Ladninger, og dermed videre forholdes, som deri er foreskrevet. § 5.

Om nogen Forandring skulde foregaae med Rhederiet, imedens Skibet er paa Reisen, enten ved Kjob, Salg eller Arv, saa at de Rhedere, som Skibet efter Rhederiebrevets Indhold tilhører, sælge nogen Part i Skibet til en anden, eller nogen Part i Skibet nogen ved Arv kunde tilfalde, da skal de 2de største Rhedere, som ifolge 3die § deres Eed have aflagt, under samme Eeds Kraft tilforpligtede og skyldige være, saadan med de udi Rhederiebrevet anforte Rhedere sig Tid efter anden tildragende Forandring vedkommende Magistrat strax behorigen at tilkjendegive, der saadant til Rentekammeret ufortovet haver at indberette, dog skal under saadan Forandring, Kjob eller Salg ingen andre forstaaes, end Kongens egne Undersaatter, eftersom det forstaaer sig af sig selv, at ingen Fremmed maae i Skibet have ringeste Andeel, og at i saadant Tilfælde intet Pas vorder udgivet. Skulde det ellers tildrage sig, at een af disse 2de største Rhedere, som Eeden have aflagt, dode forend Skibets Tilbagekomst, da skal i den Afgaaendes Sted en anden af de største Rhedere være forbunden, den foreskrevne Eed for Magistraten at aflægge, samt den eedelige Revers eller Caution, til videre Indsendelse i Rentekammeret, at underskrive. Men i Fald Skibet, hvorpaa Passet er taget, skulde, forend Reisen angaaer, til en eller anden indenlandsk Rheder enten tildeels eller ganske, bortsælges, da skal de forrige Rhedere

tilforpligtede være, det udtagne Soepas inden 14 Dage efter Kjøbet at aflevere til Indsendelse i Rentekammeret, hvorimod de nye Rhedere sig om et nyt Soepas skal anmelde, og sig derudinden i alt saaledes forholde, som denne Placat befaler. § 6.

Til endydermere Rigtighed ved slige Soepasses Udfærdigelse, og forend fornævnte Rhedere Eeden aflægge, skal de for vedkommende Magistrat producere Maalebrev eller Atteſt samt See eller Bilbrev, hvorefter Magistraten indberetter Skibets Navn og dets Drægtighed tilligemed Skipperens Navn, som skal føre Skibet; og da fornævnte Documenter til Skibet uforbigjængeligen behøves og ved samme maae følge, og de Kongelige Undersaatters Skibe, som allerede til fremmede Lande og Havne maatte være afseilede, dog alligevel, endskjøndt samme ikke kunne produceres, med de fornødne Pasſe paa Forlangende billigen bør forsynes; saa skal til den Ende de 2de største Rhedere af ethvert saadant Skib, foruden hvis dem i de foreſtaaende Artikler er paalagt at efterkomme, endnu med corporlig Eed for vedkommende Magistrat forsikre, at de det udtagne Pas til intet andet, end til det Skib og til den Skipper, for hvilke de samme have forlangt, skulle bruge; ligesom og denne Skipper ved hans Hjemkomst med Eed haver at bekræfte, at Passet til intet andet Skib er brugt eller af ham afleveret. Skulde ellers Skipperen paa hans Reise døe, da skal den, som Skibet i hans Sted fører denne Eed ved Skibets Tilbagekomst for Stedets Magistrat aflægge, som igjen derom deres Atteſt til Rentekammeret haver at indsende. — Dersom nogen udlaaner, pantsætter eller bortsælger et islandsk Pas, da skal han ikke alene betale i Straf 2000 Rigsdaler, men endog desuden erstatte de øvrige Rhedere, som ikke ere deelagtige i denne Forseelse, al den deraf flydende Skade og Ulempe; men skulde Nogen understaae sig, noget islandsk Soepas at forfalske eller i andre Maader til fremmede Undersaatters Skibe og Tjeneste at misbruge, da skal de straf-

fes derfor som for Falsk efter Loven; hvilken Straf de og skal være underkastede, som saadan grov Forseelse directe eller indirecte befordre, saavelsom de, der overbeviises, at have været vidende derom, og ikke have aabenbaret det. § 7.

Disse Soepasse skal ikke gjælde uden for een Reise, om endog Skibet, enten for at indtage eller udlosse sin Ladning, maatte anløbe adskillige Havne; og skal Skipperen inden 8 Dage efter hans Hjemkomst, imod behørigt Beviis, indlevere Passet til vedkommende Magistrat eller Øvrighed, som derefter indsender det til Rentekammeret; forsommer Skipperen det, da skal han derfor være forfalden i 200 Rigsdalers Bøder. § 8.

Dersom et Skib, som med et islandsk Soepas er forsynet, paa et eller andet fremmed Sted, imedens Reisen varer, vorder solgt og afhændet, da skal Skipperen være forbunden, ifald sig sammesteds nogen dansk Minister, Agent eller Consul befinder, Passet, efterat han det tilforn haver igjennemskaaret og saaledes casseret, imod behørigt Beviis in duplo, til dem at aflevere; derefter indsender bemeldte Minister, Agent eller Consul ufortovet saadant Pas til Rentekammeret; ligesom og Skipperen endvidere skal være forpligtet, een af foranmeldte Øvitteringer til den Rheder, som Skibets Correspondence fører, at indsende, som samme derpaa til Stedets Magistrat, imod behørigt Beviis, skal overlevere, for derefter til Rentekammeret at indsendes; men vorder Skibet solgt paa saadant Sted, hvor ingen Kongelig Minister, Agent eller Consul opholder sig, da skal Skipperen i Overværelse af sine Skibsfolk overskjære Passet i fire Dele, og saadanne Stykker med Skibsfolkets vedfoiede eedelige Atteste, der tillige skal indeholde, paa hvad Sted Skibet er solgt, ufortovet til Correspondence-Rhederen indsende, som samme strax til Stedets Magistrat overleverer, for derefter ligeledes Rentekammeret imod Beviis at tilstilles. Forsommer Skipperen at efterkomme, hvis ham herudinden paalagt er, da skal han betale derfor 200 Rdlr. i Straf. § 9.

Skulde noget Skib, som islandsk Soepas haver erholdet, underveis forgaae, strande, eller i andre Maader forulykkes, og det medhavende Soepas ved saadan Leilighed forkomme, da skal Skipperen være forbunden i hans derover givne Erklæring under Eed at bekræfte, at Passet med Skibet aldeles er bortekleven; men skulde han, uagtet saadant Skibbrud, have reddet Passet, da har han sig dermed at forholde, ligesom i 9de § er anført; undergaaer Skibet med Skibsfolk ganske og aldeles, saa haver Skibets Correspondence-Rheder saadant til vedkommende Magistrat at indberette, for videre i Rentekammeret at tilkjendegives. § 10.

Alle disse Passe skal være numererede og derudi i Bredden indført Datum, naar Eeden af begge de største Rhedere saavelsom af Skipperen er aflagt; ligesom og Rentekammeret skal foranstalte, at der ved dette Collegium indrettes en Bog, hvori skal anføres og antegnes, naar disse Passe udgives og igjen tilbageleveres. § 11.

Alle uden Forskjel, enten det er noget af Skibsfolket eller andre, som bevisligen kunne angive, at nogen haver handlet imod sin Eed og denne Anordning, skal nyde og uden nogen Afkortning vorde udbetalt Halvdelen af den Straf, som i foranstaaende Artikler findes dicteret; men den anden Halvdeel skal være Fattigbossen ved Rentekammeret hjemfalden. § 12. (Den tilsvarende Lovgivning for Hertugdommerne er af 28. Marts 1787).

Forordningen angaaende den islandske Handel og Skibsfart af 13. Juni 1787 § 11 indeholder fremdeles følgende Bestemmelse: Skulde det hende sig, at nogen Skibsrheder i de Kongelige Riger og Lande enten gjorde Speculation paa saadan Reise for et ham tilhørende Skib fra et Sted af, hvor ingen islandske Passe kunde være at faae, eller og at et Skib, uden at det havde havt saadan Bestemmelse, i Nødstilfælde eller af anden Aarsag maatte anløbe en islandsk Havn, da kan i sidste Tilfælde Rhederne og saadanne Skibes Mandskab vel ikke nyde de herefter bestrevne Fordele,

dog skal de ei heller behandles som Fremmede, og altsaa ikke mod dem anvendes, hvad i 2—9 § anbefalet er, men de skal i alle Maader med Velvillighed behandles, og maae have fuldkommen Tilladelse at drive Fiskerie, saa godt som de vil og kan, og at indkjøbe, hvad de behøve til egen Fornødenhed; naar de alene strax underrette vedkommende Øvrighed om Aarsagen til deres Ophold der paa Stedet, og holde sig, saalænge den varer, alle i Almindelighed foreskrevne Regler nøie efterrettelige. — Men dem kan dog ikke tillades, at sælge noget af deres indehavende Ladning eller tilforhandle sig af Indbyggernes Varer noget mere, end hvad til Mandskabets egen Fornødenhed behøves, hvormed Øvrigheden skal have vedborlig Indseende. — I første Tilfælde derimod maatte Rhederne, forinden Skibet afgik til Island, endnu herfra forsyne sig med Pas, og iagttage alle i denne Henseende foreskrevne Regler, forsaavidt de agtede at drive nogen Handel sammesteds. —

Gebyhret for islandske Soepasse er senere ved Placaten af 22. April 1807 § 2 bestemt til 32 Skilling for hver Commercelæst af Skibets Drægtighed og desuden til Skatkammerfonden 4 Skilling for hver Commercelæst, ligesom Pasene nu, som andre Expeditioner, der udstedes igjennem de Kongelige Collegier, udfærdiges paa ustemplet Papiir.

Ved Fdn. om udvidet Handelsfrihed for Island af 11. September 1816 bestemmes, at de i Island stadigen boesatte Handelsmænd, som derfra til fremmede Steder vil expedere Handelsskibe, der ei ere forsynede med islandske Soepasse, udstædte igjennem Rentekammeret, skal være forbundne til, for det Skib, som udsendes, at erhverve behørigt Soepas, hvilket kan skee ved at indsende de i Pl. 7. Marts 1787 befalede Beviisligheder til Stiftamtmanden over Island som er bemyndiget til derefter at meddele Vedkommende det forlangte Soepas, der gjælder ikkun for een Reise, hvorunder Tilbagereisen ogsaa indbefattes, uagtet Skibet maatte have anløbet flere fremmede Steder. — Jov-

rigt følger af sig selv, at, dersom Skibe afgaae fra Island til Steder, hvortil algierske Soepasse behoves, bør dermed forholdes for Eftertiden, som hidindtil. § 14.

For ethvert af Stiftamtmanden meddeelt Soepas erlægge de Vedkommende 36 Rigsbankskilling S. V. for hver Commercelæst af Skibets Drægtighed, hvilket Gebyhr indbetales hvergang i Islands Jordebogscasse. — Og bør Stiftamtmanden derhos aarligen til Rentekammeret afgive en Forklaring over alle de Soepasse, som af ham, ifølge § 14, maatte blive meddeelte. § 15.

Saasnart et fra Island udgaaet Handels-Skib, som er forsynet med et af Stiftamtmanden meddeelt Soepas ankommer til fremmede Steder, bør Passet af Skipperen forevises de Kongelige Consuler sammesteds og af dem paategnes*), ligesom Soepasset ogsaa, naar Skibet, efter fuldendt Reise, kommer tilbage til Island, uopholdeligen bør afleveres til vedkommende Sysselmand og af ham indsendes til Stiftamtmanden, som derefter indsender det, tilligemed de for Passets Udfærdigelse modtagne Beviisligheder, til Rentekammeret, for der at vorde efterseet og casseret. — Overbeviises Rhederen eller Skipperen nogen utilladelig Omgang med Soepasses Erhvervelse eller Brug, bør de paa lovlig Maade tiltales og bøde fra 200 til 2000 Rbd. S. V., som deles paa den i § 9 bestemte — mellem Angiveren og Stedets Fattivæsen, den første med $\frac{1}{4}$ Deel og den sidste med $\frac{3}{4}$ Deel — Maade. § 16.

Pasgebyhrene til den Kongelige Casse erlægges ifølge Kongelig Resol. af 26. August 1818 i rede Sølv.

Ifølge Fdn. 3. Decbr. 1828 § 5. Litr. d bliver Stempel Papiir af 4de Classe Nr. 4 til 42 Sk. at anvende til eedelige Declarationer i Kjøbenhavn, hvor disse foregaae

*) Dette maae antages at være anordnet for Controllens Skyld og udviser hvormange Reiser der er foretaget paa eet og samme Pas; cfr. Pl. 28. Decbr. 1836. § 15. litr. b.

coram magistratu og saaledes ikke udgjøre nogen Retshandling; hvor dette sidste derimod er Tilfældet blive paa Landet Udskrifter af Retsprotocollerne i Anledning af optagne eedelige Declarationer for at erholde islandske Soepasse, ligeledes at skrive paa Stempel-Papiir af 4de Classe Nr. 4 til 42 Sk. og saadanne Documenter at anse som Tingsvidner. I andre Kjøbstæder derimod blive Udskrifter af Raadstueprotocoller over afholdte Forretninger i Anledning af bemeldte Declarationer, at udfærdige paa Stempel-Papiir af 4de Classe Nr. 5; Rentekammer-Skrivelse af 12. Septbr. 1829.

Sportel-Reglement for Retsbetjentene i Island af 10. Septbr. 1830 bestemmer, at for at gjøre de fornødne Paategninger paa de et Handelsskib vedkommende Papirer samt meddele de Ladnings- og Sundheds-Attester samt andre Beviser, som det i Island skal modtage, betales til Byefogden eller Sysselmanden 16 Sk. Solv for hver Commercelæst, Skibet efter Maalebrev, er drægtig. — Dog gjælder dette kun, naar Skibet baade udlosser og indtager sin hele Ladning inden samme Retsbetjents District. — Men losser eller lader Skibet i Havne under forskjellige Jurisdictioner, bør paa hvert Sted, hvor det saaledes skal have sine Papirer paategnede og nye Papiirer sig meddeelte, kun betales 8 Sk. af hver Commercelæst efter Skibets Drægtighed. — Af de alene til Fiskerie udredede Skibe, der ankomme til og igjen bortgaae fra Landet, betales pr. Commercelæst, 12 Sk. § 62.

Betalingen, som Rettens Betjent oppebærer, bliver paa selve Passet at anføre baade med Tal og Bogstaver under en Mulct fra 5 til 10 Rbdlr. første Gang, 2den Gang fra 10 til 20, 3die Gang fra 20 til 40 Rbdlr., alt Solv og 4de Gang Embedsforbrydelse. § 81.

Naar man har fremsat den Qvæstion, om det sidste Skjøde er tilstrækkeligt for at godtgjøre hvad § 7 i Placaten af 7. Marts 1787 fordrer, da maae samme udentvivl besvares bejaende. Thi Brev begrunder nemlig første Eien-

dom, Skjøder de senere Eieres Hjemmel i Almindelighed og det sidste Skjøde den sidste Eiers i Særdeleshed. — Saadant er ogsaa antaget i Rentekammer-Skrivelse af 15. Aug. 1840.

I Praxis har man ligeledes seet opkastet det Spørgsmaal, om vedkommende Retsbetjent har kunnet beregne sig 16 Sk. pr. Læst af Skibets Drægtighed, naar en Deel af Cargo- og Retour-Ladningen losses og indtages inden samme Retsbetjents District. — Dette Spørgsmaal bliver at besvare benægtende. — § 62 i det ovenciterede Sportel-Regl. 10. Septbr. 1830 tilstaaer nemlig 16 Sk. ikkun i de Tilfælde, naar Skibet baade udlosser og indtager sin „hele" Ladning inden samme Retsbetjents District, hvorimod der, naar Skibet losser eller lader i Havne under forskjellige Jurisdictioner, kun skal betales 8 Sk. paa hvert Sted, hvor Paategningen skeer. — Hermed stemmer Rentekammer-Skrivelse af 19. Januar 1839.

Fremdeles er der bleven yttret Tvivl om nogetsomhelst Pas-Gebyhr vilde blive at erlægge, naar et Skib ankommer til en Havn, men atter forlader samme, uden at losse eller lade sammesteds. — Da imidlertid Sportel-Regl 10. Septbr. 1830 § 62 udtrykkeligen forudsætter, at Skibet enten losser eller lader eller begge Dele, bliver i det omspurgte Tilfælde intet Gebyhr at erlægge; Rentekammer-Skrivelse af 23. Mai 1840 kommer til samme Resultat.

Bestemmelsen i § 9 af Pl. 28. December 1836 bliver her at anmærke og lyder saaledes: „For det Tilfælde, at Sysselmanden ikke maatte være boesat paa selve Handelsstedet eller i Nærheden af samme, og at der paa Handelsstedet maatte være en paalidelig og upartisk Mand, til hvem den ved Anordningerne paabudne Undersøgelse og Paategning af Skibspapirerne maatte kunne betroes, vil Kongen have vedkommende Amtmand bemyndiget til at meddele en saadan Mand den i den omhandlede Henseende fornødne Authorisation. — Men heraf skal dog ei følge nogen Forpligtelse

for Skipperne til at lade deres Papirer undersøge af den saaledes Authoriserede. — Derimod skal det staae Enhver frit for enten at benytte sig af denne, i hvilket Tilfælde der dog ikke bør afgaae Sysselmanden Noget i den ham efter Sportel-Reglementet af 10. Septbr. 1830 § 62, for en Forretning af det her omspurgte Slags tilkommende Betaling, hvorimod der desforuden, bliver til den, der undersøger og paategner Papirerne, at erlægge Halvdelen af nysnævnte Betaling, eller at sende Papirerne til vedkommende Sysselmand selv, i hvilket Tilfælde den sidstmeldte extraordinaire Betaling bortfalder. — Og skal Skipperen iøvrigt i det første Tilfælde være forpligtet til, ufortøvet at meddele Sysselmanden Underretning om sin Ankomst.

Den de saakaldte Speculanthandlere paa Island ved den cit. Pl. 28. Decbr. 1836 givne Tilladelse til, directe at opseile hvilketsomhelst af de til Handel authoriserede Steder paa Island og der at drive Handel overeensstemmende med de Regler, der allerede ere eller herefter maatte blive anordnede for Speculanthandelen, bliver at benytte saaledes, at han skal være forpligtet til strax ved Ankomsten, og forinden han begynder nogen Handel, at forevise samtlige de ved Anordningerne befalede Documenter for vedkommende Sysselmand, som forsyner dem med Paategning om at de ere blevne forevíste. Og skal dette have samme Virkning, som hidtil har været forbunden med Documenternes Forevisning i een af Kjøbstæderne. § 7.

Ifølge heraf paaligger det den Sysselmand, i hvis District det Handelssted er beliggende, som nogen Speculanthandler saaledes opseiler, at iagttage Alt, hvad der efter Anordningerne i saa Henseende hidtil har paaligget Øvrighederne i Kjøbstæderne. § 8.

Da Lovgiveren havde bragt i Erfaring — cfr. Coll-Tid. for 1837 Pag. 217, Roeskilde Stændertidende Pag. 666 og Viborg St. Tid. 11 Pag. 22 — at den i Placaten af 7. Marts 1787 § 8 angaaende islandske Soepasse,

indeholdte almindelige Bestemmelse, at et saadant Pas kun skal gjælde for een Reise, dog at Hen- og Hjemreisen anses for een Reise, om endog Skibet, enten for at indtage eller at udlosse sin Ladning, maatte anløbe adskillige Havne, er bleven fortolket paa forskjellige Maader, har Kongen, for at Hensigten med bemeldte Passes Meddelelse, nemlig at have Sikkerhed for, at de dermed forsynede Skibe og Ladninger alene ere Kongelige Undersaatters Eiendom, ikke skal forfeiles, og for at paa den anden Side de islandske Handelsexpeditioner saa lidet som mueligt skulde opholdes, fundet nødvendigt at give forberørte Bestemmelse følgende nærmere Tillæg:

a) Den Eed, som, ifølge Pl. 7. Marts 1787 § 3 ved Meddelelsen af et islandsk Søepas gjennem Rentekammeret affordres Rhederne, og, hvis Skibet er befragtet til Andre, da ogsaa Befragterne, bør for Eftertiden udstrækkes derhen, at Samme ogsaa skal indbefatte den Forpligtelse, at Skibet ikke med disse Personers Vidende paa nogen af de Farter til eller fra Island, hvortil det, imedens det er forsynet med Passet, maatte anvendes, skal komme til at indeholde nogen Ladning, der ikke udelukkende tilhører Kongens Undersaatter.

b) Et saadant Pas er derefter vel som hidtil, kun gjældende for een Reise til Island og derfra igjen tilbage til Danmark eller Hertugdømmene, saaledes at dog flere Havne i Island kunne besøges med den Ladning, hvorpaa Passet lyder, men derimod vil Kongen have tilladt, at Skibe midlertidigen, efterat være ankommet til Island, maae paa det samme Pas foretage Reiser til udenrigske Havne, for derfra at vende tilbage til Island med nye Ladning, imod at Passet, naar og saa ofte en saadan Reise foretages, for Afreisen tilføies en Paategning af vedkommende Underøvrighed, hvorved det gjøres gjældende for den hver Gang forehavende Reise fra og tilbage til Island; og, dersom

nogen Skipper, der er udgaaet fra Island til et udenrigsk Sted, i Udlandet bestemmer sig til at vende tilbage til Island, skjondt han ei der for sin Afreise har forskaffet sig den nysnævnte Paategning paa det islandske Sopas, bor Skibet ved sin Ankomst til Island ikke desaarsag afvises, naar Skipperen afgiver en eedelig Forsikring om, at den medbragte Ladning ei tilhorer Andre, end danske Undersaatter, men Øvrigheden skal være bemyndiget til, herom at give den fornødne Paategning paa Passet.

c) Ved enhver saadan Paategning bliver foruden hvad, i Overensstemmelse med Sportelreglementet af 10. September 1830 § 62, for samme tilkommer Byefogden eller Sysselmanden, endvidere et lige Gebyhr, som det, der erlægges for et nyt Pas gjennem Rentekammeret, at betale til Kongens Casse.

d) Dette Gebyhr bliver at oppebære af den Underovrighed, som meddeler Paategningen, og har enhver Underovrighed, i det Sildigste inden hvert Aars Udgang, at indsende samtlige i saa Henseende oppebaarne Gebyhrer med dertil horende Forklaringer til vedkommende Amtmand, eller, hvis intet sligt Gebyhr er oppebaaret, da herom at meddele Amtmanden Underretning.

e) Amtmanden har derpaa til den Kongelige islandske Jordebogscasse at indbetale alle i Aarets Lob uden Amtet oppebaarne Paategningsgebyhrer og for dette Belob med behorig Forklaring snareste mueligt at tilsende Rentekammeret Landfogdens prima Qvittering, ligesom og dermed maae følge de modtagne Underretninger fra de Underovrigheder, der ikke i Aarets Lob maatte have oppebaaret deslige Gebyhrer. — Pl. 28. Decbr. 1836 § 15.

Iovrigt forbliver det i Eet og Alt ved de for den islandske Handel og Skibsfart nu gjældende Anordninger. § 16.

D. Kongelige danske Soepasse eller Nationalitets-Passe

bleve indførte ved Fdn. 9. Apr. 1810, hvor det i Præmisserne hedder: Da Frdn. af 4. Mai 1803, om hvorledes de Handlende og Søefarende sig have at forholde, naar Krig finder Sted imellem fremmede Søemagter, saavelsom Fr. 1. Juli 1803, angaaende de latinske og de algierske Soepasses Fornyelse, ei kunne finde Anvendelse under nærværende Krig; saa have Vi, paa det ikke Vore Undersaatter i deres lovlige Handel og Søefart skulle savne den Betryggelse, som Vort Soepas hjemler dem fra de med Os allierede og venskabelige Magters Side, allernaadigst fundet for godt, ved en nye Anordning at fastsætte de Forskrifter og Regler, som herefter skulle tjene til Rettesnoer ved Vore Soepasses Erhvervelse og Brug. Thi ville Vi herved aldeles have ophævet og igjenkaldet saavel ovennævnte Fr. af 4. Mai 1803, som og den i Forbindelse dermed under 8. Juni s. A. udgivne Placat og Fdn. af 1. Juli 1803, i hvis Sted Vi allernaadigst byde og befale som følger:

Naar nogen af de handlende danske Undersaatter vil sætte et ham tilhørende Skib eller Dæksfartøi i Fart til indenlandske eller fremmede Steder, saavel i Østersøen, som udenfor samme i Nord- og Vesterhavet og videre, skal han være forpligtet til, under Jagttagelse af de Forskrifter, som i det Efterfølgende findes bestemte, at erhverve Kongeligt Soepas, samt andre til en lovlig Skibsudredning henhørende Papirer. Dog fritages Kapere, som med Kaperbrev fra Admiralitets og Commissariats-Collegiet ere forsynede, for at erhverve Soepas. De som med aabne Fartøier eller Baade fare til fremmede Steder eller under fremmede Kyster, kunne ligeledes paa derom indgivende Begjæring, vorde forsynede med Kongeligt Soepas, naar de behørigen have legitimeret sig til sammes Erholdelse. § 1.

Soepasſene udfærdiges igjennem General-Land-Oeconomie og Commerce Collegium og ſkulle lyde ſaaledes:

Vi Frederik den Sjette ꝛc. gjøre vitterligt; At Intereſſenterne i Handelshuſet N. N. af . . . allernaadigſt have begjært ſig meddeelt Vort Kongelige Soepas for det dem og Medrhedere, ſamtlige Vore Underſaatter, tilhørende Skib N. N. kaldet fort af Skipper N. N., Vor Underſaat, drægtig efter Maalebrev . . . Commercelæſter nu beliggende i N. N. Havn, ſom de nu agte at lade afgaae til N. N. Havn, med en Ladning, beſtaaende, med Udelukkelſe af al Engelſk Eiendom og Engelſk Frembringelſe, af (Stykgods, Ballaſt) og fra bemeldte N. N. Havn fremdeles videre efter dertil findende Leilighed og Omſtændighedernes Medfør, til andre Steder, hvor Engelſk Havn og Beſiddelſe undtagen. Og da Vi allernaadigſt have fundet Os bevæget til at bevilge ſaadan deres allerunderdanigſt gjorte Anſøgning; ſaa er herved Vor reſpective broderlige tjenſtvillige og naadigſte Anmodning og Begjær til alle med Os bundsforvandte og venſkabelige Magter, Potentater og Regjeringer, deres Befalingsmænd, Admiraler, Skibschefer, Krydſere og andre hvilkeſomhelſt Commanderende i Søen, eller paa Kyſter, Stromme, Rheder, og i Havnene, at de imod dette Vort aabne Brevs Forevisning ubehindret lade paſſere og repaſſere ovenmeldte Skipper N. N.. ſamt forunde ham at nyde godt af de Vore Underſaatter paa ethvert Sted iſær tilkommende Rettigheder og Privilegier, ligeſom Vi herved allernaadigſt byde og befale Vore egne civile og militaire Øvrigheder, ſom dette maatte forekomme, at være ham i alle Maader behjælpelig, hvor ſaadant af ham i forekommende Tilfælde maatte begjæres. Forbydende alle Vore Befalingsmænd, Skibschefer og commanderende Officierer ſaavelſom de med Vore Kaperbreve forſynede Kaperførere at anholde eller opbringe bemeldte Skib, ſaalænge det med dette

Vort Soepas lovligen er forsynet eller paa anden Maade herudi Hinder at gjøre. Under Vor Hyldest og Naade.
Givet i Vor Kongelige Residentsstad Kjøbenhavn den . . .

Under Vort Seigl

L. S.

Efter Hans Majestæts allerhøieste Befaling.

Soepas

for Skibet N. N., Skipper N. N.

Soepasset kan ikke erholdes forinden Eieren af det Skib eller Fartøi, for hvilket det forlanges, har erhvervet det fornødne Skibscertificat, til Bevis for lovlig Adkomst til Skibet. Skibscertificatet meddeles af vedkommende Øvrigheder; det skal være affattet som følger:

Overpræsident Borgermester og Raad ꝛc. (eller Kgl. beskikket Byefoged) i N. N. gjøre vitterligt, at den (Dag, Maaned) Aar . . . for os har indfundet sig N. N. Borger i denne Stad og boesiddende . . . og at (de eller han) under deres (den af ham) til Hans Kongelige Majestæt Vor allernaadigste Konge og Herre, aflagte Troeskabs-Eed have (har) erklæret, at Skibet N. N. drægtig . . . Commercelæster, er hjemmehørende i denne (Stads, Kjøbstads) Havn, samt at benævnte Skib ene og alene tilhører dem (ham) — samtlige — Hans Majestæts Vor allernaadigste Konges Undersaatter (Undersaat), ligesom og at det nu er bestemt at afgaae herfra til N. N. og videre til andre Steder, hver Engelsk Havn og Besiddelse undtagen, med en Ladning bestaaende, med Udelukkelse af al Engelsk Eiendom og Engelsk Frembringelse, af de Varer, som findes indførte i Connossementerne og det af vedkommende Toldofficiantere udstædte Clareringsbevis.

Dets til Bekræftelse have vi ladet udfærdige nærværende Certificat under (Raadstueskriverens) Haand og Stadens (denne Kjøbstads) Seigl."

Givet i

L. S.

Skibscertificatet meddeles alene Kongens Undersaatter, som enten ere fødte eller boesiddende i Kongens Riger og Lande, eller inden nuværende Krigs Udbrud med Storbrittanien, have fæstet Bopæl og været i Besiddelse af fulde Borgerrettigheder et Steds under Kongens Herredomme. § 1—4.

Den, der efter foreskaaende § er berettiget til et Skibs Certificats Erhvervelse, skal, for at erholde samme, indfinde sig ved den Stads Magistrat eller ved det Steds Øvrighed, hvor Skibet henhører, eller hvor de fleste af dets Rhedere ere boesatte, hvilke enten alle, eller i det mindste Hoved-Rhederen have der corporligen, eller ved egenhændig skreven og undertegnet Eed at bedige, at Skibet er ham eller dem, samtlige Kongens Undersaatter, tilhørende. § 5.

Naar paa saadan Rehderiets aflagte Eed, Certificatet af vedkommende Øvrighed er udfærdiget i den befalede Form, bliver samme, tilligemed den indkomne Requisition for Passet, at indsende til General-Land-Oeconomie og Commerce-Collegiet, naar det Skib, for hvilket Passet forlanges, udredes fra en Havn i Sjælland og Lolland samt paa Falster og Møen, og til vedkommende Amtmand, naar Skibet henhører til en Havn i Kongeriget Danmark udenfor disse Øer, dog med Undtagelse af Bornholm, hvor Passene skulde meddeles gjennem den af Kongen bestikkede Gouverneür. I Hertugdømmerne, Staden Altona undtagen, skal Meddelelsen af Søepasse skee igjennem det Kgl. Departement for Statholderskabet paa Gottorf, og i Staden Altona ved Overpræsidenten sammesteds; og have vedkommende Requirentere til disse Authoriteter at indsende det befalede Skibscertificat, samt øvrige fornødne Beviisligheder, hvorefter, naar intet imod Passets Meddelelse findes at erindre, samme uden Ophold skal vorde Requirenten tilstillet. § 6.

Alene Kongens Undersaatter, som enten ere fødte i Kongens Riger og Lande, eller inden nærværende Krigs

Udbrud med Storbrittanien have fæstet Bopæl etsteds under Kongens Herredomme, tillades at føre et med Kongeligt Soepas forsynet Skib eller Fartoi. § 7.

Desforuden skal enhver Skipper, der attraaer at føre et med Kongeligt Soepas forsynet Skib, have vundet Borgerskab et Steds i Kongens Riger og Lande. Han er forpligtet til stedse at have sit Borgerbrev med sig ombord. Til Sikkerhed for, at han intet foretager, som maatte stride imod denne Anordnings Indhold, skal det paaligge ham, for hans Afreise fra den Havn, hvor han modtager Passet, at aflægge sin Eed, at der med hans Villie intet skal foretages, hvorved det ham meddeelte Pas og Certificat maatte vorde misbrugt. — Denne Skipperens Eed skal af Rhederen indsendes til vedkommende Departement eller Øvrighed, med hans Ansøgning om Passets Meddeleise; men naar saadant formedelst Skipperens Fraværelse ikke kan skee, skal Rhederen anmelde det, og skal den danske Consul i det District, hvor Skipperen opholder sig, være ansvarlig for, at Skipperen ved Passets Modtagelse aflægger denne foreskrevne Eed. § 8.

Til de Skibsdocumenter, som i de med de Kongelige Pasie forsynede Skibe altid skulle forefindes ombord, henhører foruden det i § 3 ommeldte Skibs-Certificat, følgende:

Skibets Biel- eller Bygningsbrev og saafremt den, der har ladet bygge Skibet, siden har afhændet det til en anden Eier, da ogsaa Kjøbebrevet eller Skjødet. — Til Bevisliggjørelse for Rhedernes lovlige Adkomst til Soepasset, skal eet af disse Documenter ved Passets Requisition af Rhederen tilligemed Certificatet indsendes til vedkommende Departement eller Øvrigheder, hvorfra Passet ifølge § 6 bliver udleveret. Istedetfor Bielbrev, naar samme ei haves ved Skibet, maae antages til Indlemmelse i Skibspapirerne, enten den over Skibet ergangne Condemnations-Act, saafremt det har været kjøbt, som Prise, eller og et Recon-

ſtructionsbrev, ſaafremt det ved en med ſamme foretagen Reparation dermed er bleven forſynet, og ifald ingen af Delene kan tilveiebringes, da en for en offentlig beſtikket Notarius aflagt, og af ham beſkreven, Forklaring over de Omſtændigheder, ſom ere Aarſag i, at Bielbrevet ei kan følge med Skibets øvrige Papirer. —

Det Kongel. Soepas, med tilhørende Overſættelſe.

Maalebrevet.

Equipagerullen eller Folkeliſten, ſom bør være vedbørligen atteſteret af vedkommende Embedsmænd.

Certepartierne eller Connosſementerne over Ladningen.

Told- eller Clareringsſedlen fra det Sted, hvor Ladningen er indtaget; og endelig,

Dreſunds- eller Stromtoldpas, ſaafremt Skibet har paſſeret Sundet eller Belterne. § 9.

Maalebrevet ſkal være udſtedet af de til Skibes Maaling i Kongens Riger og Lande beſtikkede Embedsmænd. — Ifald nogen danſk Underſaat kjøber et Skib i en fremmed Havn, da ſkal den danſke Conſul paa Stedet være bemyndiget til at foranſtalte Skibets Maaling, og derover at meddele den Skibførende et Interimsmaalebrev, ſom ſkal anſees gyldigt indtil Skibet ankommer til en indenlandſk Havn, hvor det behørigen ſkal maales og brændes, og et formeligt Maalebrev udfærdiges, ſom derefter forbliver ved Skibet. § 10.

For Skibe, ſom ſeile til fremmede Steder udenfor Dreſund og Belterne, gjælder Soepaſſet ikkun for een Reiſe, det er fra den Tid, Skibet efter ſammes Modtagelſe er gaaet ud fra ſit Hjemſted, indtil det derhen kommer tilbage, ſaafremt det ikke imidlertid er ved Salg eller paa anden lovlig Maade kommet i anden Mands Beſiddelſe, i hvilket Tilfælde den nye Eier ufortøvet har at erhverve det fornødne Pas og øvrige Papirer paa ſit Navn. § 11.

Naar et med Kongeligt Soepas forſynet Skib, efter

Passets Afbenyttelse til en Reise til fremmede Steder uden=for Øresund og Bælterne, indløber i en Havn i Kongeriget eller Hertugdømmerne, hvor det ikke hører hjemme, skal Skipperen, saafremt han derfra agter at udgaae med Skibet paa ny Fart, møde for Stedets Øvrighed, hvor han er ind=kommen, forevise sine Skibspapirer, og aflægge den befalede Eed, at han ikke har misbrugt Passet, samt at Skibet, saa=vidt han derom er vidende, endnu tilhører det Rhederie, paa hvis Navn Passet er udstædet. — Efter saadan under Eed aflagt Forklaring, skal Stedets Øvrighed meddele Skipperen en Attest, som Toldstedets Betjente ved Skibets Udclare=ring skulle fordre sig forevist, af følgende Indhold:

„Undertegnede Magistrat i Staden N. N. i Kongeriget Danmark bevidner herved, at Skipper N. N., som befandtes under Datum . . . at være forsynet med et Kongeligt Soe=pas, Nr. . . . samt et Skibs=Certificat fra Magistraten (Øvrigheden) i N. N. for Skibet N. N., tilhørende N. N. i bemeldte Stad . . . Læster drægtigt, til en Reise fra N. N. til N. N. og videre, er paa saadan sin videre fort=satte Reise ved bemeldte sit Skib under Datum . . . indlø=ben i denne Stads Havn, og at bemeldte Skipper N. N. har, idet han herfra fortsætter sin Reise, nu bestemt til N. N. og videre, for os forevist bemeldte sit Soepas med Certificat samt øvrige befalede Skibsdocumenter, at vi samme nøiagtigen have undersøgt og rigtig befunden, og at be=meldte Skipper har legitimeret sig til disse Papirers videre Brug, hvortil han derfor herved bemyndiges.

Dets til Bekræftelse under Vort Seigl og Raadstue=skriverens (Byeskriverens) Underskrift." —

Givet . . . .

Den af Skipperen aflagte eedelige Forklaring haver vedkommende Øvrighed strax at indsende til Gen.=L.=D. og Commerce=Collegiet, hvorfra den skal tilstilles det Steds Øv=righed, hvor Rhederiet eller Hovedrhederen er boesiddende, for af dette eller denne at modtage Forsikring om, at Skip=

perens Angivelse er rigtig. — Naar derimod Rhederiet i det ovenanforte Tilfælde, ønsker at forsyne deres Skib med nyt Pas, kan saadant under Jagttagelse af de i denne Fdn. fastsatte Bestemmelser, tilstedes. § 12.

For Skibe og Fartoier, som besejle Østersøen, uden Forskjel om det er til fremmede eller indenlandske Steder, samt for dem, der fare imellem Kongens Riger og Lande, skal Passet uden Fornyelse være gyldigt for eet Aar, saafremt de i første Tilfælde forblive indenfor Øresund og Belterne, og i andet Tilfælde ei gaae paa anden end den her navngivne mellemrigs Fart, dog med den Indskrænkning, at saafremt Skibet eller Fartoiet afhændes til en ny Eier, denne strax har at erhverve et nyt Pas med tilhørende Papirer, lydende paa sit Navn. Det samme gjælder om de Passe, hvormed smaa Fartoier, der seile paa korte Distancer til fremmede Kyster, maatte vorde forsynede. Dog skal i alle ovenanforte Tilfælde enhver nye Udklarering af vedkommende Consuler eller Vice-Consuler paa fremmede, og af vedkommende Toldsted paa indenlandske Steder, ved Paategning paa selve Passet blive anmærket, hvilken Paategning skal meddeles uden Betaling. § 13.

Ved Modtagelsen af Soepasset skal erlægges 32 Sk. dansk Cour. pr. C. Læst af Skibets Drægtighed, som Passet lyder paa, med Tillæg af 25% Forhøielse, eller 8 Sk. pr. C. Læst, som beregnes Skatkammerafdragsfondet til Indtægt. § 14.

Den i forestaaende § bestemte Betaling bliver ligeledes at erlægge af de Skibe, hvilke det ifølge denne Fdns. § 12 bliver tilladt at seile videre med deres havende Passe og Papirer, efter derpaa at have erhvervet et Fornyelses-Document, for hvis Udstedelse Magistraterne og Øvrighederne bemyndiges at lade sig betale det, de ellers for Certificatet skulde oppebære. § 15.

Derimod maae den ved Fr. 1 Juli 1803 § 6 paabudne Forhøielsesafgift af 16 Sk. pr. C. Læst, som hidtil er erlagt

saa ofte et med Kgl. Pas forsynet Skib indløb i nogen fremmed Havn med Ladning, og der losede samme, herefter aldeles bortfalde. § 16.

Skulde nogen enten Rheder eller Skipper formaste sig i eet eller andet at handle imod denne Fons. Bydende, da skal han have forbrudt sit Borgerskab og Rettighed til fremdeles at udrede eller føre Skibe, samt desforuden være Tiltale undergiven efter Loven, og efter befundne Omstændigheder straffes enten som Meeneder eller som Kongelig Mandaters modvillige Overtræder. § 18.

I Anledning af den med Sverrig udbrudte Krig bestemte Pl. 26. Octbr. 1813, at en forandret Formular til de Kgl. Soepasse og dertil hørende Certificater skulde bruges, i det nemlig Ordene „al Engelsk Eiendom" bleve forandrede til „al fjendtlig Eiendom."

Pl. 1. April 1815 bestemmer at Forpligtelsen til at erhverve Kongelige Soepasse til Farten i de europæiske Farvande og Middelhavet, skal ophøre.

Fr. 10. Aug. 1821 § 3 eftergiver, indtil videre, Gebyhrene for, de ved Fr. 9. April 1810 anordnede Kgl. Soepasse, som herefter — hedder det — til de Reiser, for hvilke de for nærværende Tid ere anordnede, skulle, ved Indløsningen af de algierske Soepasse, udleveres gratis.

Endelig hedder det i Pl. 8. April 1825: „For at tilveiebringe Eensformighed i Skibspapirerne for de, Vore Undersaatter tilhørende, Skibe paa disses forskjellige Fart, ville Vi herved allern. have ophævet Forpligtelsen til at forsyne bemeldte Skibe med Kgl. Soepasse for Farten udenfor Europa, ligesom Vi ved Pl. af 1. April 1815 have ophævet Brugen af disse Passe for Farten i de europæiske Farvande og Middelhavet.

E. Besejlingspasse.

Disse Passe, der væsentligen ere forskjellige fra islandske Soepasse derved, at medens de sidste alene maae udstedes

til Hans Majestæt Kongen af Danmarks egne Undersaatter, blive hine at meddele fremmede Magters Undersaatter, bleve indførte ved Forordningen om udvidet Handelsfrihed for Island af 11. Septbr. 1816, der bestemmer:

Rentekammeret er bemyndiget til, fra 1817 Aars Begyndelse og indtil videre, at udstede Passe eller Tilladelser til at besejle Island for et vist Antal Handels-Skibe, der tilhøre fremmede Staters Undersaatter. § 1.

De Fremmede, som ville vente at erholde islandske Besejlingspasse, bør derom saa betimeligen indgive deres Ansøgninger, at de ere indkomne til Rentekammeret inden Januari Maaneds Udgang det Aar, hvori Besejlings-Tilladelsen ønskes afbenyttet. — I Ansøgningen anføres Skibets Navn og Drægtighed, samt en Forklaring over den Ladning, som til Island ønskes udsendt, hvorhos i Særdeleshed maae opgives, forsaavidt Ladningen bestaaer i Tømmer, Størrelsen af denne Varesort i Forhold til Skibets Drægtighed. § 2.

Ved Besejlingspassets Modtagelse, eller til hvilken anden Tid og paa hvad Sted, Rentekammeret i enkelte Tilfælde maatte bestemme, erlægges, istedenfor Ind- og Udførsels-Told, samt Skibsafgifter, 50 Rbdlr. i rede Sølv for hver Commercelæst af Skibets Drægtighed, undtagen naar Ladningen bestaaer af Tømmer, thi da betales for hver Commercelæst, som denne Varesort maatte optage af Skibets Rum, ikkun 20 Rbdlr. rede Sølv. — Forøvrigt vil Kongen i ethvert Tilfælde, naar Fremmede til Handelen paa Island bevilligen maatte befragte danske Skibe med behørigt dansk Mandskab, forunde Vedkommende en efter Omstændighederne passende Nedsættelse i de her anførte Afgifter. § 3.

Naar et fremmed Skib, paa den her foreskrevne Maade er bleven forundt Tilladelse til at handle paa Island, bør Skipperen, forinden Afseilingen fra det Sted, hvor Skibet udredes, være pligtig til at lade det meddeelte Besejlingspas paategne af den danske Consul paa bemeldte Sted, som derved bekræfter Rigtigheden af Skibets, i Passet op-

givne, Navn og Drægtighed. — Ligeledes bør Skipperen forsyne sig med behørige Atteſter om, at Skibets Mandſkab ei er befængt med nogen farlig ſmitſom Sygdom, i Særdeleshed ikke med Kopper eller Mæslinger, hvilke Atteſter, forinden Skibets Afreiſe, ogſaa bør forevises Conſulen og af ham paategnes. § 4.

Ved Ankomſten til Island ſkal Skipperen ſtrax anløbe een af Landets Kjøbſteder, ſom ere: Reikevig i Sønder-Amtet, Eskefjord og Defjord i Øſter- og Nord-Amtet, ſamt det i Veſter-Amtet beliggende Udliggerſted Grønnefjord, hvilket herefter ſkal have Kjøbſtads Navn og Rettigheder, iſtedenfor Iſefjord, ſom, formedelſt dets mindre beleilige Beliggenhed, bliver for Eftertiden at henregne blandt de auctoriſerede Udliggerſteder. — Naar Skipperen ankommer til een af bemeldte Kjøbſtæder, bliver det islandſke Beſeilingspas, fornævnte Sundheds-Atteſter, ſamt Cargaiſonliſten, tilligemed Skibets øvrige Papirer, ufortøvet at aflevere i Reikevig til Byefogden, men i de øvrige Kjøbſtæder til vedkommende Sysſelmænd, ſom bør forſyne Papirerne med Paategning om, at de ere forevniſte og rigtig befundne, naar dette ſidſte er Tilfældet, hvorefter de tilbageleveres til Vedkommende. § 5.

Dersom det befindes, at Skibet ved Ankomſten til Landet mangler fornævnte Sundheds-Atteſter, ſkal ſamme anſees, ſom om det ei var forſynet med det fornødne islandſke Beſeilingspas, og bør derfor af Øyrigheden afvises, ſom aldeles uberettiget til Handel, hvorom vedkommende Embedsmænd ſkal afgive Forklaring ved Paategningen af de forevniſte Papirer og om det Skete uopholdeligen affende Beretning til Amtmanden, ſamt iøvrigt nøie paagte, at Skibet ikke pleier noget Samqvem med Landet, hvilket under Skibets og Ladningens Confiſkation forbydes. — Naar derimod det fremmede Skib, paa den befalede Maade, har legitimeret ſig i een af Landets Kjøbſtæder, ſom berettiget til Handel, ſkal det være Skipperen uformeent, at anløbe de øvrige Kjøbſtæder og auctoriſerede Udliggerſteder, hvilke ſidſte nu

for Tiden ere: Havnefjord, Kjeblevig, Drebacke og Vestmanoe i Sonder-Amtet, Berefjord, Vapnefjord, Husevig, Hofsaas og Skagestrand i Nord- og Oster-Amtet, samt Reikefjord, Isefjord, Dyrefjord, Bildal, Patriksfjord, Flatoe, Stickesholm, Olufsvig, Stappen og Budenstad i Vester-Amtet. — Dog er Skipperen forbunden til strax ved Ankomsten til een af disse Handelspladse, og forinden han driver nogen Handel, ogsaa der at forevise Skibspapirerne for vedkommende Sysselmand, som ligeledes forsyner dem med Paategning om, at de ere blevne foreviste. § 6.

De fremmede Handlende skal i Eet og Alt rette sig efter Landes Love i Almindelighed og de for Kongens egne Undersaatters Speculationshandel paa Island gjældende Anordninger i Særdelesheb. — Det er derfor, i Overeensstemmelse med Placaten af 1. Juni 1792 og 23. April 1793, Fremmede ikkun i 4 Uger tilladt at drive Handel en detail i en Kjobstad eller i et authoriseret Udliggersted, uden at de maae oprette Handel paa Landet, ved enten at opfore Skure, eller ved der at opsætte Bygning eller Telt; ligesom Fremmede ogsaa, ifolge Fr. 13. Juni 1787, Cap. 1 §§ 13 og 14, skal være forbundne til at afgive til vedkommende Øvrigheder en Liste over de Varer, som de maatte have kjobt og folgt paa enhver af de Handelspladse, som af dem ere blevne opseilede. § 7.

Naar et fremmed Handelsskib, som er forsynet med islandsk Beseilingspas, ankommer til et Udliggersted, forinden det har anlobet een af Kjobstæderne og der af Øvrigheden erholdt den befalede Paategning paa Skibspapirerne, da skal Skibet, som endnu uberettiget til Handel, af vedkommende Sysselmand ei tilstedes nogen Handel, inden bemeldte Paategning paa lovlig Maade er bleven erhvervet. § 8.

Dersom det befindes, at Skipperen paa noget fremmed, ellers til Handel paa Island berettiget, Skib har overtraadt de i 7de og 8de §, for et saadant Skibs Handel, foreskrevne Regler, bor han bode fra 50 til 100 Rbd. rede Solv, hvil-

ken Mulct af Øvrigheden paa lovlig Maade kan inddrives ved at lægge Beslag paa Skibet og at bortsælge, ved offentlig Auction, en saa stor Deel af Ladningen, som behoves til Mulctens Betaling. — Af denne Mulct, som, naar Forseelsen igjentages, erlægges med det dobbelte Beløb, tilfalder Angiveren ¼ Deel. Men de øvrige ¾ Dele tillægges Stedets Fattigvæsen. § 9.

De fremmede Skibes Ladninger bør være overeensstemmende med den Forklaring, som derom er indført i de, Vedkommende meddeelte, islandske Beseilingspasse og den, vedkommende Øvrigheder tillige foreviste, Cargaisonliste. — Befindes det, at et fremmed Skib medbringer andre, end de i Beseilingspasset omforklarede Vareserter, kan Skibsrhederen ei vente, at ham oftere forundes Tilladelse til at handle paa Island; ligesom Skipperen ogsaa, naar det i Særdeleshed maatte befindes, at Skibet enten aldeles ikke, eller blot for en Deel, indeholder den Tømmerlast, som i Beseilingspasset er angiven, bør udrede i Mulct 5 Gange Beløbet af den Afgift, som ved den urigtige Angivelse er besvegen. — Denne Mulct, hvoraf Angiveren ogsaa nyder ¼ Deel, men de øvrige ¾ Dele tilfalde Kongens Casse, inddrives paa den foran bestemte Maade. § 10.

Det paalægges Byfogden i Reikevig og de Sysselmænd, i hvis Embeds-Districter Handelspladse ere beliggende, at have et særde es Tilsyn med, at de Fremmede holde sig denne Forordning saavelsom de øvrige for den islandske Handel gjældende Anordninger, efterrettelig. — Til bemeldte Embedsmænd skal af ethvert fremmed Handelsskib, som anløber en inden deres Jurisdictioner beliggende Handelsplads, udredes 6 Rbd. i rede Solv, som Skipperen erlægger, forinden Skibspapirerne, efter Foreviisningen paa ethvert Sted, blive ham tilbageleverede. §. 11.

Saasnart et fremmed Skib kommer tilbage fra Island, skal Skipperen aflevere det islandske Beseilingspas, der gjælder ikun for een Reise, paa fremmede Steder til den nær-

meste af de Kongelige Consuler, men i Kongens egne Lande til vedkommende Toldbetjente, hvorefter Passet af dem uopholdeligen indsendes til Rentekammeret. — Handler Skipperen herimod, kan Skibsrhederen ei vente, at ham oftere forundes Besejlings-Tilladelse paa Island. § 12.

Ved Kongelig Resolution af 30. Mai 1821, bekjendtgjort ved Pl. 1. Juni næstefter, blev det tilladt Rentekammeret, naar og saalænge det maatte ansees fornodent, at meddele fremmede Staters Undersaatter Besejlingspasse til at indføre Tømmer og Trælast til Island uden Afgift. — Paa Grund af denne Tilladelse er af Rentekammeret i adskillige Aar meddeelt Besejlingspas for norske Skibe, dog kun i hvert af disse Aar for 2 à 3 til en Drægtighed af 120 til 150 Commercelæster. — Men iøvrigt er der ikke for fremmede Staters Undersaatter søgt om Passe til at besejle Island; cfr. forøvrigt den ovencit. Pl. 28. December 1836 § 9 og sammes Intimation, som findes i Coll. Tid. Pag. 217 et seq.

Ved Rentekammeret-Placat af 22. Marts 1839 bekjendtgjøres en Bemyndigelse for Rentekammeret til, indtil videre, at meddele fremmede Undersaatter Besejlingspasse til afgiftsfrit at indføre i Island tilhuggede Træbygninger med samtlige til disses Opførelse fornødne Materialier og forarbeidede Bestanddele.

3. Markedspasse udstædes i Kjøbenhavn af Magistraten og have der følgende Form: „Nr. . . . Overpræsident ꝛc. attestere herved, i allerunderdanigst Følge af den Kongelige Forordning af 13. Februar 1775, at N. N. har den (Dato) vundet Borgerskab som . . . og saaledes, efter hans havende Borger-Ret, samt efter Forordningen af 12. Februar 1768, er tilladt at reise til Markederne. Og da bemeldte N. N. nu er sindet at reise til det Marked, som næstkommende . . . skal holdes udi N. N. med sig bringende, for sammesteds at forhandle og sælge de i medhavende

Følge-Sedbel, dateret . . ., specificerede Varer; saa meddeles ham dette Pas, at det er ham tilladt, med de i Følge-Sedbelen specificerede Varer, at reise herfra til bemeldte N. N. og det ad den rette Landevei, og samme Vei tilbage hertil Staden, hvor han strax ved sin Hjemkomst afleverer her paa Raadstuen dette Pas tilligemed den ved fornævnte Marked, i Følge allerhøistbemeldte Forordning af 13. Febr. 1775, tagne Attest. — Til Bekræftelse under Stadens Segl og Secretairens Haand. — Kbhvns Raadstue den . . .

Cancellie-Circulaire af 3. Juni 1820 tilsamtlige Overøvrigheder, viser, at der til Cancelliet er indkommet Forespørgsel om Betalingen for Markedspas — efter Fr. 13. Febr. 1775 § 1*) — er forandret ved Reskript af 8. Juli 1785 og Pl. 21. Juli 1815, hvorpaa Cancelliet svarer, at et Markedspas vel i Almindelighed blot bør betales efter Fdn. 13. Febr. 1775, men at Undtagelse herfra gjøres, naar Vedkommende dermed vil søge et Marked udenfor Provindsen, i hvilket Tilfælde Markedspasset tillige bliver et Reisepas og bør have alle dettes Egenskaber altsaa og betales som et saadant. — Denne sidste Egenskab kan imidlertid kun tillægges Markedspasset, naar Udstæderen tillige er Politimester, da i modsat Fald et særskilt Politie-Pas bliver nødvendigt ifølge Pl. 1. Novbr. 1805. Hermed stemmer og Cancelliets Circulair-Skrivelse til Stiftamtmandskabet i Fyen af 5. Januar 1819, naar det sammesteds hedder: „Hvor iøvrigt Politimester og Borgemester er een og samme Person, behøves ei noget Politipas foruden Markedspasset.“ — Naar Markedspasset saaledes benyttes som Reisepas tillige, er det en Selvfølge, at det er alle de med Hensyn til det sidstnævnte givne Regler underkastet, navnligen med Hensyn til Paategninger; cfr. Canc. Cir-Skr. 5. Januar 1819 og

*) Denne Betaling er 8 Skilling i Skriverpenge. Efter § 2 betales ligeledes 8 Sk. for at meddeles en nye Attest til Hjemreise eller paa den videre Tour fra et Marked til et andet.

Cancellie-Skrivelse til Amtmanden over Sorøe Amt af 3. November 1821, der viser, at naar et Markedspas tillige har et Reisepasses Egenskaber og som saadant bliver at betragte, er Forevíseren pligtig at erlægge Gebyhr saavel efter Pl. 21. Juli 1815, som efter Fdn. 13. Febr. 1775, da Reisepassets Paategning og Markedsattestens Udstædelse ere forskjellige Forretninger.

4. Kludesamlerpas maae kun lyde paa en enkelt Person, som maae medbringe Attest fra Øvrigheden om at intet er til Hinder for Passets Meddelelse. I samme maae bemærkes, at det kun gjælder i 3 Maaneder og ikke udenfor det der navngivne Amt eller Distrikt. Pashaveren maae forinden Afbenyttelsen fremstille sig for Øvrigheden, som paategner Personalbeskrivelsen samt at han maae medføre ubetydelige Sager til Omtuskning for Klude; Canc.-Cir. til samtlig Overøvrigheder af 21. Januar 1815. — Fremdeles maae Passet kun udstedes for de, som af de privilegerede Papirværksejere dertil antages; Cancellie-Skrivelse af 20. April 1822. Disse Antagne maae desuden være bosatte Personer af uberygtet Vandel og Papirværksejeren maae skriftlig henvende sig til Politiemesteren derom; Canc.-Circ. af 1. Marts 1823.

Passet kan ved en Paategning — hvoraf saavelsom af selve Passet sendes en Gjenpart til Amtmanden — udvides til flere Naboamter. Gebyhr finder ikke Sted, hverken ved Udstædelsen eller Viseringen; Canc.-Cir. til samtlige Amtmænd af 2. Septbr. 1823.

De øvrige i 1ste Cap. nævnte Arter af Pas ere enten lidet forskjellige fra Politiepas eller af mindre væsentlig practisk Interesse, hvorfor de ikke videre ville blive at omtale.

Fjortende Capitel.

Lovgivningens Bestemmelser med Hensyn til ankomne Reisende i Almindelighed.

For Lovens Tid findes allerede Lovbud om Reisendes Anmeldelse og det nuværende Contoir for Reisende i Kjøbenhavn var med Hensyn til Ankomne henlagt under 4 høie Embedsmænd forsaavidt de fra Udlandet Tilreisende angik. Forordningen af 25. November 1661 bestemte nemlig, „at alle Indvaanere i Kjøbenhavn skulde angive alle hos dem Logerende, nemlig Adelen og Hof- og andre Betjente hos Rigens Marskalk v. Korbitz, Academiets Betjente herved Universitetet for Rector Magnificus, Præsterne og Geistligheden hos Erkebiskop Svane, Borgerskabet hos Præsident Nansen, hvilke igjen skulde melde det til den heri Staden Commanderende; dog forstaaes ved Fremmede allene de, der komme fra Udlandet og ikke de fra Vores egne Riger og Lande, Provindser eller Gebeet. Straffen for den, der ikke saaledes angiver sin Gjæst og Fremmede er for første Nat 10 og for anden 20 Rbdlr. og siden doppelt saameget for hver Nat."

Ifølge danske Lovs 3—19—8 skulde Præsten læse Passet og overhøre den Ankomne.

Forordningen af 16. Juni 1686 paalægger Værten under 100 Rigsdalers Straf for Præsidenten at angive de Fremmede, som til Kjøbenhavn ankomme. Efter Fdn. 22. October 1701 P. 11te Cap. 4 § 1 paaligger det Præsidenten at have en Fortegnelse over Ankomne og Bortreisende og forbydes det „Speidere" at maatte opholde sig i Kjøbenhavn.

Ifølge Reskriptet af 21. November 1705 skulde Reisende anmeldes hver Aften og Fortegnelse over dem af Præsidenten tilstilles Kongen, Storcantsleren og Commandanten. Reskriptet af 2. August 1712 byder, „at skriftlig Anmel-

delse skulde skee i samme Time som den Reisende ankom, da han ellers som Spion skulde tracteres."

Ligesom disse skarpe Bestemmelser tildeels maae antages at være fremkaldte ved Tidsomstændighederne, saaledes hedder det og senere i Reskriptet af 9. April 1723, „at Politiemesteren i Kjøbenhavn paa en sømmelig Maade skal inqvirere om de Reisende." — Efter Frdn. 27. Juli 1742 § 3 skulde Værterne anmelde Fremmede samt forklare, naar det var Fremmede af ringe og gemeen Stand, hvad de toge sig til, og efter Placaten af 4. Mai 1744 skulde Kjøbenhavns Indvaanere hver Aften anmelde Fremmede og reisende Personer, som komme i Logement hos dem, paa Hovedvagten; paa hvilket Sted Placaten 2. Mai 1783 ligeledes befaler at Reisende skulle anmeldes saavelsom for Politiemesteren. Placat af 28. Juli 1812, 25. Juli 1812, m. fl. indeholde adskillige med Hensyn til den sidste Krig skjærpede og interimistiske Bestemmelser. Den første indførte et Slags Opholdskaart for fremmede Reisende; men blev hævet ved Placat 4. Marts 1814. De nu gjældende Hovedbestemmelser for Kjøbenhavn indeholdes i 2de Placater af 1 November 1811, ifølge hvilke enhver Reisende skal af Værten skriftlig anmeldes under en Mulct af 4—20 Rbd., saaledes at de, som ankomme efter Kl. 9 Formiddag anmeldes inden Kl. 6 Eftermiddag og de, som ankomme efter Kl. 6 Eftermiddag anmeldes næste Dags Morgen Kl. 9 med Forklaring om den Reisendes Navn, Stand, Erinde, hvorfra, hvorledes, gjennem hvilken Port, hvorlænge han formener at forblive, hvorhos tillige skal følge den Reisendes Pas til Eftersyn og Paategning. Svar paa disse Spørgsmaal skal Værten strax ved Ankomsten affordre den Reisende.

Ved Politieplacat af 16. December 1815 og Bekjendtgjørelse af 6. Marts 1817 er Anmeldelsestiden nærmere bestemt til Kl. mellem 9 og 11 om Formiddagen og fra 4 til 6 om Eftermiddagen, hvorhos det bekjendtgjøres, at Mulct vil blive anvendt ogsaa naar Anmeldelse vel er skeet, men

ikke efter den foreskrevne Orden og Maade, som er nødvendig befunden.

Pl. af 1. November 1811 bestemme fremdeles: Under lige Mulct skal paa de Reisendes Contoir meldes, naar den Reisende flotter eller reiser bort.

Som Reisende ansees Enhver, der ikke er næringsdrivende Borger, Studerende, Tjenende, Embedsmand, Pensionist, Particulier og tillige her har taget fast og stadig Bopæl; (cfr. Canc. Circ. 21. Apr. 1813 § 8, som til Reisende ikke henregner de, der boe ved Grændserne og enten til Fods eller ved egne Vogne og Heste begive sig til nærmeste Naboestad og ikke længere ind i Landet).

De Reisende ere endvidere forpligtede til personligen at møde paa Contoiret for at give nærmere Forklaring — naar det ansees fornødent — om Hensigten af Reisen og Opholdet her, med videre, under Mulct fra 4 til 20 Rigsdaler ifald han ikke formedelst Sygdom eller andet lovligt Forfald er forhindret og desuden taale at han med Magt fremstilles til Examination.

Den Reisende skal anmelde naar han flotter og endeligen bestemmes det, at Anordningen *) under en Mulct af 2 Rbdlr. skal findes opslaaet paa alle Vertshuse og Gjæstgiversteder og udenfor Kjøbenhavn i ethvert Værelse, som anvises Reisende til Logis, i det danske, tydske, franske og engelske Sprog.

Denne sidste Bestemmelse kunde synes at antyde, at Placaterne ogsaa maatte gjælde udenfor Kjøbenhavn, skjøndt Hensigten ogsaa kan være derved at give de Reisende, der agtede sig til Kjøbenhavn den fornødne Underretning.

Fra disse almindelige Regler undtager Parolbefaling af 12. Mai 1813 — Canc. Prom. 18. Mai 1813 — fyrstelige Personer, fremmede Gesandter og andre diplomatiske Agen-

*) Herved maae formeentligen forstaaes begge Placater, da den ene synes at være et Supplement til den anden.

ter og Reskript af 23. Febr. 1813 de, der tage Logis hos disse, idet det i bemeldte Reskript hedder: „at ingen Anmeldelse til Pascomptoiret behøver at skee om de Reisende, som indlogere sig hos fremmede diplomatiske Personer, da disse Personers offentlige Character ei tillader at nogen Anmeldelse umiddelbar skeer fra dem til Politiet, og da de Husciere, hos hvem Gesandterne boe, ikke kunne gjøres ansvarlige for Anmeldelse af de Reisende, som indtage hos dem, saa maae man finde sig betrygget ved de Anmeldelser, som haves fra Portene alene." — I Præmisserne nævnes som diplomatiske Personer: „Handelsagenter eller Consuler."

For at Reisendes Anmeldelse kan skee ved Vagterne bestemmer Forordningen af 27. Jan. 1804 § 66, at Postkarle skulle holde stille for første Vagt og tilkjendegive hvem de Reisende ere under Straf af Vand og Brød, hvilken Bestemmelse er indskjærpet ved Placaten af 21. Decbr. 1805.

Naar Militaire, som staae i fremmede Magters Tjeneste, passere gjennem Byer, hvor der ligger Guarnison, skal den Reisendes Ankomst, foruden at meldes Øvrigheden, og bekjendtgjøres den i Byen værende høistcommanderende Officier; — Cancellie-Circulaire af 4. September 1801.

I Corsoer skal Commandanten underrettes om alle de Personer, som passere eller repassere det store Belt og en Liste herover skal af Borgemesteren forfattes og saa betids tilsendes Commandanten, at han hver Postdag kan indføre dem i sin Rapport til Kongen; Reskript af 6. Januar 1828 til det danske Cancellie. — Tilforn gjalt dette kun om Reisende af Distinction; Skrivelse af 15. Febr. 1814 — Hedegaards Reskriptsamling 5te Deel Pag. 378.

Officierer, som ankomme til Hovedstaden skulle ved Ankomsten og Bortreisen melde sig til Kongen og de Foresatte, naar de opholde dem over 24 Timer i Staden; Parolbef. 3 April 1814, — Hedegaard 5te Deel Pag. 415.

Saasnart nogen Fremmed ankommer skal Secretairen for indkommende Reisende strax give den vedkommende Po-

litieassistent skriftlig Underretning om, hvor den Fremmede tager Bopæl; Reskript af 27. December 1815.

Udenfor Kjøbenhavn indeholdes Hovedbestemmelserne med Hensyn til Anmeldelse af Tilreisende, i Frdn. 24. Juli 1822:

Naar nogen Fremmed ankommer til et Sogn paa Landet, og der opholder sig flere Nætter, skal det, saafremt denne ikke er en bekjendt aldeles umistænkelig Person, paa ligge den, som tager ham tilhuse, derom at gjøre Anmeldelse til Sognepræsten inden 24 Timer og forevise denne Personens Pas og Besked. — Præsten haver da at undersøge samme, og, hvis Omstændighederne kræve det, nærmere at afhøre Personen, og saafremt noget mistænkelig findes, bør han give det tilkjende for Sognefogden, der uopholdeligen haver at fremstille den Paagjældende for Stedets Politiemester. § 1.

De, der tage fast Tjeneste eller stadigt Ophold i et fremmed Sogn skal saavel selv, som den han tager Ophold hos, inden 4 Dage gjøre Anmeldelse for Præsten, der noie har at undersøge hans Pas og paategne samme, ligesom og det øvrige ovenbestemte vil finde Sted, naar Personen er mistænkelig. § 2.

Overtrædelse af Forordningen straffes med Bøder fra 1—10 Rdlr. Solv. § 3.

Enhver til en Kjøbstad ankommende fremmed og ubekjendt Person, som agter nogen Nat at opholde sig sammesteds, skal anmelde sig for Byens Politiemester, der har at undersøge hans Passer og Beviisligheder; dog undtages herfra de Reisende, som indlogere sig paa de offentlige Gjæstgiversteder, om hvilke, naar de ikke opholde sig længere end een Nat, saadan Anmeldelse er unødvendig, saafremt Gjæstgiveren ikke finder deslige Reisende mistænkelige, men han i saa Henseende vil staae til Ansvar. — Overtrædelse straffes med Bøder som ovenfor anførte. § 5.

Kystpolitiet er i følge Præmisserne til Placaten af

28. Februar 1817 tildeels indrettet for at forebygge at mistænkelige Personer skulle landsættes i sammes Districter. Saadanne blive da af Districts-Commissairen at anholde. § 1.

Ingen maae under Mulct fra 10—50 Rbdlr. gaae fra Land eller landsætte udenfor de almindelige Toldsteder eller de Færgesteder eller Fiskerleier som findes paa Kystdistrictet, uden i Nødstilfælde, som da skal meldes Districts-Commissairen. § 9.

Naar Nogen uden Anmeldelse huser en med Pas Tilreisende Natten over bødes fra 2 til 10 Rbdlr., har han ingen Pas er Muleten fra 20 til 100 Rdlr. Solv.

Femtende Capitel.

Om ankomne Mosaiter og fremmede Handlende med Flere.

Mod Bekjendere af den mosaiske Troe, som ankom hertil Landet, viste den ældre Lovgivning megen Ugunst. Lovens 3—20—1 forbyder saaledes under 1000 Rigsdalers Straf for hver, Jøder at lade sig finde eller i Landet sig at indbegive uden Kongens særdeles Leidebrev. Pl. af 16. Decbr. 1748 bestemmer, at ingen fremmed Jøde, som ei har med sig Kongeligt Leidebrev, maae sættes i Land, i hvad Pas han end fra fremmede Stater medfører og maae ingen af de Jøder, som ere bevilgede at boe i nogen Kjøbstad i Danmark og sammesteds have taget Borgerskab, komme til Sjælland, uden at han med sig bringer Øvrighedens paa det Sted, hvor han boer deres rigtige Reisepas og Bevis, at han er reist i sit lovlige Ærinde og Stedet samt Tiden deri er determineret hvorhen og hvorlænge han agter at reise, samt at han skal tilbagelevere Passet. Jøders Tjenere maatte efter Reskr. af 21 Febr. 1749 have Pas endog

for at reise i Provindsen, hvor de boe. Jøder af den portugisiske Nation maatte derimod ifølge Placaten af 23. Jan. 1750 ubehindret reise frem og tilbage i Kongens Riger og Lande og der Handel og Vandel drive.

Frdn. af 24. Juli 1789 bestemmer, at Jøders Pasfe fra Udenrigs skulde forevises den fornemste Øvrighed i den første Grændsestad og at Passet ei gjælder fra en Underøvrighed. Jøder fra Hamborg maatte have Pas fra det Kongelige Gesandtskab sammesteds og de fra Lübeck fra Residenten. Til at reise videre skulde de have et Pas paa stemplet Papiir, men maatte først opgive en ærlig Næringsvei og et bestemt Sted hvorhen de agtede dem. I den senere Lovgivning synes efterhaanden denne Ugunst at forsvinde. Anordningen af 29. Marts 1814 bestemmer i sammes 19de Paragraph, „at Bekjendere af den mosaiske Troe, som længere end 14 Dage, til Gjennemreise, vilde opholde sig i Danmark, skulde under Mulct af 50 til 1000 Rigsdaler indgive Ansøgning om forlænget Ophold til Cancelliet, som kan meddele Tilladelse dertil paa nogle Maaneder. Hvor disse Troesbekjendere have særskilt Menighed skal Repræsentanterne eller Forstanderne være pligtige under Mulct at anmelde Fremmedes Ankomst til Menigheden og paa denne Maade gaae Politiet tilhaande i dets Opsyn med slige Fremmede. § 20.

Forordningen af 23. Marts 1827 § 15 bestemmer nu, at Fremmede af den mosaiske Troesbekjendelse som have behørigt Pas kunne tilstaaes forlænget Ophold her indtil 6 Maaneder fra den Dag de først ankom til Danmark, dog at Tilladelsen kun bør gjælde for den Øvrigheds District, der har meddeelt den og derfra at begive sig den lige Vei ud af Landet og at naar Nogen har erhvervet Tilladelse til saadant forlænget Ophold, dette af den Øvrighed, der udsteder eller paategner Reisepasse, udtrykkelig bør anføres i eller tegnes paa den Paagjeldendes Pas, med

Opgivelse af Tilladelsens Datum og Stedet, for hvilket det har været gjældende.

I Kjøbenhavn afgjør Politidirecteuren de i § 15 omhandlede Sager, udenfor Kjøbenhavn Amtmanden. § 23.

Ved behørigt Pas maae formeentligen nu forstaaes sædvanligt Øvrighedspas, da Frdn. alene fordrer, at Mosaiten skal legitimere sin Reises Lovlighed ligesom han og paa antagelig Maade maae godtgjøre Hensigten, hvorfor han ønsker at erholde Tilladelse til forlænget Ophold heri Riget. Ligeledes maae han godtgjøre, at have Midler til sin Underholdning i den Tid han agter at opholde sig her, saavelsom til Tilbagereisen, uden at behøve at søge Næring ved Handel, Skakkerie, Betlerie, eller andet lovstridigt Forhold, Tilladelsen maae ikke gives paa længere Tid end Øvrigheden skjønner virkeligen at være nødvendig til den opgivne Hensigts Opnaaelse og i intet Tilfælde længere, end at den ophører 6 Maaneder fra den Dag af at regne, da den Paagjældende først kom til Danmark.

Vil den Paagjældende tage Ophold i en anden Overøvrigheds District end den, der har meddeelt Tilladelsen, bør hiin dertil meddele speciel Tilladelse under Jagttagelse af forommeldte Regler; dog maae Tilladelsen kun meddeles for saa lang Tid, som der endnu maatte mangle i de fulde 6 Maaneder. Fr. 23. Marts 1827 § 15. Efter den Tid maae Tilladelse til forlænget Ophold søges i Cancelliet og udfordres da, at en boesat Mand, som Politiøvrigheden og det mosaiske Troessamfunds Repræsentantskab vil antage for vederhæftig, gaae i Caution for at Mosaiten ikke skal falde Samfundet eller det Offentlige til Byrde, eller befatte sig med uberettiget Handel; cfr. Anordn. 29. Marts 1814 §§ 19 og 20, hvilken sidste § paalægger Repræsentanterne eller Forstanderne *der*, hvor Mosaiterne have en særskilt Menighed, under Mulct at anmelde enhver Fremmeds Ankomst til Menigheden og paa denne Maade at gaae Politiet tilhaande i dets Opsyn med slige Fremmede. Den fremmede Mosait,

der — enten af den portugisiske eller høitydske Menighed, — gjør sig skyldig i ulovlig Handel eller andet Lovstridigt, bliver ved Politiets Foranstaltning at føres ud af Landet efter udstanden Straf.

Om de hertil ankomne og heri Landet reisende Handlende og Handelscommissionairer indeholder Forordningen af 8. Juni 1839 følgende Bestemmelser:

Fremmede Handlende eller Handelscommissionairer, der indfinde sig i Kongeriget, skulde være uberettigede til at falbyde eller afhænde Varer andetsteds, end i Kjøbenhavn og i Kjøbstæderne udenfor Hovedstaden. § 1.

De maae derhos ikke falbyde eller afhænde Varer til andre end dem, der ere berettigede til at drive Kjøbmandshandel, en gros eller en detail, saa og til Fabrikanter, Haandværkere og andre Næringsbrugere. Ligesom de dog til Kjøbmænd kun maae afhænde saadanne Varer, hvormed Enhver af disse er berettiget til at handle, saaledes maae de til Fabrikanter, Haandværkere og andre Næringsbrugere kun afhænde saadanne Varer, som enhver til sin Næringsdrift behøver.

Ligeledes skulde de være ubrettigede til at afhænde Varer i ringere Partier, end dem, som det efter Frdn. af 4. Aug. 1742 og Pl. af 19. Octr. 1836*) er tilladt Grossererne at sælge. § 2.

---

*) Pl. angaaende Udvidelsen af Grosserernes Handelsret af 19. Octbr. 1836 — cfr. Coll. Tid. for f. A Pag. 817 og Roeskilde Stændertid. Pag. 177—200 samt Vib. Stændert. Pag. 27—38 — bestemmer i 1ste §, at det skal herefter være Grossererne tilladt saavel underhaanden, som ved offentlig Auction at sælge Varer i saadanne Partier, som Commerce-Forordningen af 4. Aug. 1742 § 11 omtaler, ligesom det endvidere skal være dem ufarmeent at sælge enhver Vare fort, hvad enten den hører til de deri udtrykkeligen benævnte eller ikke, i Qvantiteter ikke ringere end 20 Rbdr. Solv. De kunne derhos benytte Paragraphens

I Henseende til Indkjøb, som heri Landet gjøres af Fremmede, saavelsom Forbudet imod, at de heri Landet sælge Varer, som de her have tilforhandlet sig, skal det have sit Forblivende ved de gjældende Anordninger, ligesom ved de i §§ 1 og 2 anførte Bestemmelser ingen Forandring skeer i den Ufalgsret, som ved Frd. af 4. Aug. 1742 er tilstaaet fremmede Skippere. § 3.

Den fremmede Handlende eller Handelscommissionair, der vil udføre de i § 1 ommeldte Handelsforretninger heri Riget, skal for vedkommende Toldembedsmand paa det første Toldsted, hvortil han fra Udlandet ankommer, ved Attester fra Øvrigheden paa hans Hjemsted oplyse, om det er for egen eller for Andres og i sidste Fald for hvilke Handlendes eller Fabrikanters Regning han agter at handle.

Af Toldkammeret paa bemeldte Sted meddeles ham derefter et Adgangsbevis, der, forinden det afbenyttes, bør forevises for vedkommende Politie-Embedsmand, som uden Betaling har at paategne samme.

Adgangsbeviset gjælder i eet Aar fra Udstedelsens Dato og kan efter Aarets Udløb ombyttes med et nyt, der ligeledes gjælder for eet Aar, og meddeles paa Told- og Consumtionsstedet der, hvor den Paagjældende da opholder sig.

For et saadant Adgangsbevis, og hvergang det fornyes, erlægger den Paagjældende, saafremt han vil udføre Handelsforretninger alene for egen eller kun for eet Handelshuses eller een Fabrikants Regning, en Kjendelse til Kongens Casse af 80 Rbdr. Sølvmynt, men reiser han for flere Handlendes eller Fabrikanters Regning, da skal for hver af disse endvidere betales 40 Rbdr. Sølvmynt. § 4.

De Adgangsbeviser, som fremmede Handlende eller Handelscommissionairer i Overensstemmelse med den for

---

øvrige Bestemmelser, forsaavidt disse med Hensyn til en eller anden Varesort hjemle Adgang til at udsælge en Qvantitet, hvorfor Prisen er mindre end 20 Rbdr. Sølv.»

Hertugdømmerne Slesvig og Holsteen under 21. Octbr. 1837 udgivne Forordning § 4 maatte have erhvervet noget-steds i bemeldte Hertugdømmer, skulle have samme Gyldighed, som om de i Medfør af § 4 vare udfærdigede i Kongeriget. § 5.

Medfører den Paagjældende Vareprøver, da bør disse paa anordnet Maade fortoldes. Derfor skulle saavel disse, som de Prøvebøger eller Mønsterkort, den Handlende maatte medbringe, ligeledes fremvises paa det første Toldsted, hvertil han fra Udlandet ankommer, og om Prøvernes Beskaffenhed og Mængde gjøres Bemærkning i Adgangsbeviset.

Ved Afreisen fra en Kjøbstad skal den Handlende lade Prøverne og Prøvekortene toldforsegle, og maae Seglene ikke aftages forend ved Ankomsten til en anden Kjøbstad, hvor saadant skeer af vedkommende Told- eller Consumtions-Inspecteur. — For Forseglingens og Seglenes Fratagelse erlægges efter Toldanordningerne ingen Betaling. § 6.

I enhver Kjøbstad, hvor den Fremmede vil udføre Handelsforretninger, skal han forevise det meddelte Adgangsbevis saavel for Toldkammeret, eller, hvor et saadant ikke er, paa Consumtions-Hovedcontoiret, som for vedkommende Politiembedsmand, og skal samme saavel af denne som af vedkommende Told- eller Consumtions-Embedsmand uden Betaling vises. Denne sidste Embedsmand har derhos i en særlig Protocol at optegne det Væsentlige af Adgangsbevisenes Indhold hvilken Protocol ved hvert Aars Udgang bør være til de Handlendes Eftersyn. § 7.

De foranførte Bestemmelser skulle ligeledes være anvendelige paa Indlændinge, forsaavidt de omreise for at falbyde og afhænde Varer for Fremmedes Regning, og skal det fornødne Adgangsbevis af dem erhverves ved det Told- eller Consumtionssted, hvor de ere boesatte. § 8.

Handlende eller Fabrikanter, der ere boesatte i Hertugdømmerne Slesvig og Holsteen, skulle, forsaavidt de paa den i denne Forordning omhandlede Maade heri Landet søge

Afsætning for egen eller fremmed Regning, ansees lige med Handlende eller Fabrikanter i Kongeriget. § 9.

Har Nogen udført Handelsforretninger i en Kjøbstad, forinden Adgangsbeviset efter § 4 er forevist for vedkommende Politiembedsmand, eller ideт i § 7 ommeldte Tilfælde for Politiet og for Toldvæsenet, da ansees han med Mulct af 8 Rbdlr.

Gjør Nogen sig skyldig i anden Overtrædelse af de i §§ 1, 2, 4, 5 og 6 indeholdte Forskrifter, skal den Paagjældende, foruden den Straf, som han for uberettiget Handel samt for Overtrædelse af Toldanordningerne maatte være ifalden, samt foruden at betale den ikke erlagte Afgift, saafremt en saadan burde være erlagt, endvidere bøde første Gang 32 Rbdlr., anden Gang 48 Rbdlr., og tredie Gang 64 Rbdlr. — Gjør Nogen sig 4de Gang skyldig i en saadan Overtrædelse, fortaber han, foruden paa nye at ansees med Mulct af 64 Rbdlr., Ret til at reise for at falbyde eller afhænde Varer i Kongeriget og Hertugdømmerne, og bliver, saafremt han er en Udlænding, ved Politiets Foranstaltning at udføre af Landet.

Vareprøver, der ikke paa anordnet Maade ere forevisте eller ved Afreisen fra et Told- eller Consumtionssted toldforseglede, forfalde til Confiscation.

Confiscations-Beløbet saavelsom de ovenanførte Mulcter tilfalde i Kjøbstæderne Byens og paa Landet Amtets Fattigcasse, dog tilstaaes Angiveren paa Forlangende det Halve. — I Tilfælde af Uformuenhed blive Mulcterne at afsone efter Forordningen af 16. Novbr. 1836.

Om den idømte Straf bliver hver Gang at gjøre Paategning paa det meddeelte Adgangsbevis.

Saa bør og Indberetning herom skee til det Kongelige Generaltoldkammer- og Commerce-Collegium, som foranstalter saadant bekjendtgjort for vedkommende Toldsteder, for at disse, naar den Paagjældende melder sig om nyt Adgangs-

beviis, kunne give samme den behorige Paategning, eller i fornodent Fald nægte dets Meddelelse. § 10.

Denne Anordning er givet for at forebygge, at der gjøres de i Kongeriget Danmark bosatte Handlende Afbræk ved Fremmede, som indfinde sig heri Landet for at søge Afsætning paa Varer, og efterat Betænkning fra begge Forsamlinger af Provindsialstænder, har været indhentet.

Tilreisende og andre Kunstnere, de, som fremvise Sjeldenheder, Kunststykker og deslige af hvad Navn det maatte være og som faae Tilladelse til offentlig at lade sig see eller høre skulle til de Fattiges Bedste betale 10 Procent af de Indtægter, som de derved indkassere, eller naar det skeer i Klubber eller private Huse og om Fortjenesten ikke kan erholdes Visshed, en vis Sum, som Fattigvæsenets Direction bestemmer. — Ingen maae derfor begynde for han har meldt sig hos Directionen. — Plan af 1. Juli 1799 § 173. — Udenfor Kjøbenhavn bestemmes Afgiften af Politiemesteren. Canc. Skr. 28. Decbr. 1816.

Sextende Capitel.

Om de Individer, der blive at tilbagevise eller at bortsende og om Fremgangsmaaden hermed.

Uagtet Landsforvisning som Straf er afskaffet ved Fdn. 30. Marts 1827 saa vedbliver samme desuagtet som en Politieforanstaltning. Fr. 30. Marts 1827. § 9.

Som tidligere bemærket bliver i Reglen ethvert tilreisende pasløst Individ at tilbagevise; men desforuden gives der adskillige, som almindeligvis blive at tilbagevise eller paa offentlig Foranstaltning at bortsende, uagtet de maatte være forsynede med Pas. Denne Classe af Individer indbefatter i Reglen alle de, som den nyere Lovgivning charac-

teriserer som Løsgjængere, samt i Almindelighed de Udlændinger, der her i Landet ere overgaaede criminelle Domme til offentligt Arbeide.

Til en qvalificeret Art af Løsgjængere maae henregnes: Tatere, 3—20—3, cfr. 3—11—8, Fr. 22. Octbr. 1701 P. 11, Cap. 4 § 3, og

Fremmede Omløbere Fr. 21. Marts 1738, 27. Octbr. 1773, 11. Novbr. 1791 § 11 Litr., Reskr. 11. Juni 1772. — Omløbere skulle fores ud af Landet paa den Øvrigheds Bekostning, ved hvis Forsømmelse de uden speciel Tilladelse ere tilstedte Ophold eller Gjennemreise. Canc. Circulaire 2. Decbr. 1817; cfr. Canc. Skr. af 28. Decbr. 1816 og Canc. Circ. af 8. Marts 1823.

Jesuiter, Munke og andre catholske Geistlige (6—1—3, cfr. Fr. 19. Septbr. 1766 og 30. Marts 1827 § 9) taales ikke her uden speciel Kgl. Tilladelse, eller de siste som Gesandtskabspræster.

Fremmede Betlere blive at tilbageviise; Lovens 3—11—7 og Plan af 1. Juli 1799 § 114 kunde vel synes at tale imod at en Betler med behørigt Pas maatte tilbageviises, men Bestemmelserne i Reglement af 5. Juli 1303 for Landet § 66 og for Kjøbstæderne § 49 om at en fremmed Betler uden Undtagelse skal straffes og meddeles 4 Skilling pr. Mil i Reisepenge viser dog at Saadant, som begrundet i Sagens Natur, kan skee, ligesom og Fdn. af 10. Decbr. 1828 § 14 bestemmer, at den Tilreisende, om hvem det er at befrygte at han vil falde det offentlige til Byrde, skal vises tilbage.

Forviste Udlændinge maae ei sættes iland, naar der ikke haves Betryggelse for, at de ei paa nogen Maade ville falde det Offentlige til Byrde og en saadan kan, hvor Nødvendigheden kræver det, med Magt bringes ombord igjen paa det Skib, der har bragt ham, om han end er forsynet med Pas eller Reisebeviis; Canc. Circ. af 10. Mai 1823. See og Canc. Circ. 2. Aug. 1814, Canc. Skr. 16. Mai 1826 og 3die Novbr. 1827. — Ifølge sidstnævnte Skrivelse

maae en fra Sverrig med Pas til Danmark Forviist, som ikke strax kan godtgjøre Subsistentsmidler, afvises indtil Cancelliet har decideret om der maae tilstaaes ham Adgang. — De, der afvige fra Routen, som i Passet er foreskreven, blive med behørig Vagt fra Sogn til andet at føre ud over Grændsen, naar der ikke maatte gives Leilighed tilsøes; Canc. Circ. af 26. Jan. 1819.

Mistænkelige Personer. Om disse gjælder sidstnævnte Bestemmelse ogsaa.

Naar en romersk catholsk Præst vil forføre Nogen til at gaae over til den pavistiske Religion bliver han at bortvise af Riget, ligesom og de der efter 6—1—1 affalde fra den evangelisk-christelige Religion. Fr. 19. Septbr. 1766, cfr. 30. Marts 1827 § 10.

Udvandrede Polakker, hvis Passer ikke ere viserede af vedkommende Keiserlig russiske Gesandtskaber blive at tilbageviise ifølge Cancelliets Circulair-Skrivelse af 27. April 1833, der til samtlige Amtmænd og Lehnsbesiddere i Danmark communicerer et Kongeligt Reskript af 24. s. M.

Fremmede Haandværkssvende, der findes i Riget uden at være forsynede med anordnet Vandrebog eller fornødne Penge eller Midler eller som opholde sig længere end tilladt eller afviger fra Routen, eller hvis Bog ikke er forsynet med Forevisningspaategning, bør udvises af Landet eller paa anden Maade ansees; Fr. 10. Decbr. 1828 § 10. Politiet skal besørge de Haandværkssvende der ere pligtige at forlade Landet, udførte, naar de selv mangle Evne eller der er Anledning til at befrygte Misbrug, naar det overlades dem selv at befordre sig ud af Riget. — Men, hvor det til Besparelse kan ansees tilstrækkeligt at lade Svenden selv reise ud af Landet, bør Routen og den Tid, inden hvilken han bør være ude af Landet nøie i Vandrebogen betegnes og den Svend, som ikke holder sig saadant efterretteligt ansees med 3 Dages Fængsel paa Vand og Brød. § 11.

Seilfærdige Skippere under dansk Flag ere pligtige til, efter Opfordring af Politiemesteren paa Afseilingstedet at modtage Personer, der ved offentlig Foranstaltning skulle overføres fra et Sted til et andet, imod en billig Betaling, der i Mangel af mindelig Overeenskomst af Politiemesteren (paa Bornholm af Amtmanden) bliver at bestemme; Placat af 22. Jan. 1828, der kundgjør en Kongelig Resolution af 9. Jan. s. A. Vægrer nogen Skipper eller Færgemand sig ved for billig Betaling at bortføre nogen udenbyes Fattig fra Kjøbenhavn, naar Directionen derom lader ham anmode, bør han erlægge det Dobbelte af hvad den Fattiges Transport til Skibets Losseplads vilde koste; Plan 1. Juli 1799 § 173.

Enhver Udlænding, som ikke har havt 3aarigt stadigt Ophold i Landet og har været hensat til offentligt Arbeide skal bringes ud af Landet; Placat af 19. April 1805. Denne Bestemmelse antages i Canc. Circ. af 26. Juni 1817 og Canc. Skr. af 13. Jan. 1818 at være anvendelig ogsaa paa dem, der vare ansete med Fængsel paa Vand og Brød, saavel naar denne Straf traadte istedetfor offentligt Arbeide, som naar saadant ikke var Tilfældet. Placaten af 23. Mai 1840 om nærmere Bestemmelser angaaende Appel i criminelle Sager, bestemmer nu i § 4, at Udlændinges Transport ud af Landet bortfalder med Hensyn til Vand- og Brødstraffen, selv hvor denne efter Forordningen af 12. Juni 1816 § 5 sættes istedetfor Strafarbeide, ligesom Placaten af 19. Apr. 1805 ei heller kommer til Anvendelse for de unge Menneskers Vedkommende, som idømmes Rottinglag.

Med Hensyn til Personers Bortsendelse gives der særskilte Bestemmelser for de respective Naboestater; saaledes, naar Nogen skal overføres til:

Sverrig er det anseet for retteſt, at de civile Authoriteter, som have at aflevere saadanne Personer, selv besørge disse afsendte til Helsingøer for der at at modtages af Commandantskabet paa Cronborg, der besørger det videre Fornødne;

— Cancellie-Skrivelse af 16. Juli 1816 til Politiedirecteuren i Kjøbenhavn. — Ifølge Cancellie-Circulaire af 16. Marts 1816 skal der sendes det svenske Gesandtskab Fortegnelse over de Forbrydere, der, fødte i Sverrig og Norge, loslades til Hjemsendelse og de skulle ikke have sædvanlige Passe, men en Leidesedel indeholdende Navn, Fødested, Alder og den af dem begaaede Forbrydelse, med videre.

Cancellie-Circulair-Skrivelse af 15. April 1823 — Coll. Tid Pag. 241 — til samtlige Amtmænd communicerer en gjensidig Erklæring fra den danske og den svensk-norske Regjerring 7. Marts 1823, ifølge hvilken danske Authoriteter skulle have Ret at bortsende til Norge og de norske Authoriteter være forbundne til at modtage ethvert Individ, overbeviist om en Forbrydelse eller om Losgjængerie, som, født i Norge, har begivet sig til Hans Majestæt Kongen af Danmarks Stater efter Fredstracten sluttet i Kiel den 14. Jan. 1814. — Individer derimod, som ere fødte i Norge, men boesatte i Kongen af Danmarks Stater forend benævnte Fredstract blev underskreven, og som efter denne Epoke ikke ere vendte tilbage til deres Fødeland forend den ved den XX. Artikel bestemte Frist af 6 Aar var udløbet, skulle ikke kunne sendes tilbage. Det samme er Tilfældet vice-verse med Hensyn til de Individer af samme Classe, som ere fødte i de danske Lande og opholde sig i Norge. § 1. -- I Helsingoer og Frederikshavn samt Helsingborg og Frederiksværn skulle de bortsendte Forbrydere og Losgjængere gjensidigen modtages. § 2. — Vedkommende Øvrighed eller Dommer, som har optaget Forbryderens eller Losgjængerens Forklaringer angaaende dennes Fødeland, sidste Opholdssted o. s. v., skal deraf give et Udtog og dertil føie Gjenpart af Dommen, hvori Bortsendelsen tilkjendes. Ved Forevisningen af dette Document ere Vedkommende (Commandant eller Politiemester) forbundne til at udstæde fornoden Befaling angaaende Personens Modtagelse. § 3. — Separat-Artikle-

len til Jonkjøpinger-Tractaten af 16. Decbr. 1809 *) angaaende Forbryderes gjensidige Udlevering, skal fra begge Sider erkjendes som ligeledes anvendelig paa Norge. § 4.

Hanover. Naar Udlændinge skulle føres over den hanoveranske Grændse, skulle disse paa Grændsen afleveres til Øvrigheden tilligemed deres generalia; Cancellie-Circulaire af 14. Januar 1815.

Meklenborg-Schwerin. Med Hensyn til denne Stat indeholder Cancelliets Circulaire af 11. April 1815 den Bestemmelse, at det først ved Correspondence skal oplyses om Vedkommendes Foregivende om der at være hjemmehørende, er sand.

Svensk-Pommern. For dette Lands Vedkommende er ved Cancellie-Circulaire af 10. Juni 1817 givet den samme Bestemmelse som for det næstforegaaende.

Med Hensyn til de øvrige tydske Stater og Stæder i Almindelighed synes den Bestemmelse at være taget, at de, der skjænkes Friheden fra Tugthuset eller Slaveriet skulle under Bevogtning overføres til Pladscommandanten i Altona til videre Befordring; Cancellie-Promemoria af 31. Marts 1812.

Syttende Capitel.

Om Carteller og Deserteurers Udlevering.

Ved Cartel forstaaes her en Overeenskomst mellem Stater om Deserteurers og undvigte Værnepligtiges Udlevering.

---

*) Datum findes og angivet at være 10. December. § 1 nævner følgende, som blive at udlevere: De, som beskyldes for crimen læsæ Majestatis eller Landsforræderie, Mordere, Røvere, Mordbrændere, Falskmere, Tyve, svigagtige Fallentere, falske Vidner og Deserteurer.

En saadan er under 10. Februar 1831 afsluttet mellem Tydsklands souveraine Fyrster og frie Stæder og tiltraadt af Kongen af Danmark og gjælder for et Forbunds-Medlems samtlige Lande, hvorfor bemeldte Cartel eller Cartel-Convention ved en Cancellie-Placat for Danmark af 12. April 1831 er bleven kundgjort. Bemeldte Placat indeholder følgende Bestemmelser:

Naar Militairpersoner undvige fra en Forbunds-Stats Tropper, hvad enten samme hører til Provindser, der ligge i Forbunds-Gebetet, eller ikke, og denne Undvigelse skeer enten umiddelbart eller middelbart til noget Sted indenfor et Forbunds-Medlems samtlige Lande, eller til sammes Tropper, om disse ogsaa befinde sig udenfor deres Fædreneland, blive de strax og uden særlig Reclamation at udlevere til den Stat, hvorfra de ere undvegne. — Paa lige Maade blive alle Deserteurer, som undvige til Forbunds-Staternes Provindser, der ikke henhøre til Forbundsgebeetet, udleverede til den Stat, hvorfra de ere undvigte. Art. 1.

Som Deserteurer skulle, uden Forskiel af Vaabenslags, de ansees, som, efter de for enhver Forbundsstat gjældende Lovbestemmelser, henhøre til nogensomhelst Afdeling af den staaende Hær, eller Landets bevæbnede Magt, som staaer i lige Forhold med denne, og som, uagtet de ved deres Eed ere bundne til Fahnen, begive sig, uden Pas, Ordre eller anden Legitimation, ind i en anden Stats Gebeet eller til sammes Tropper. — Officierer saavel af ringere som høiere Grad, blive, saafremt et Desertionstilfælde med dem skulde indtræffe, kun at udlevere efter derom skeet Requisition. Art. 2.

Skulde en Deserteur allerede være undvegen fra en anden Forbundsstat, bliver han at udleve.e til den Forbunds-Stat, i hvis Tjeneste han sidst har staaet. — Naar en Deserteur undviger fra en Forbundsstat til en fremmed Stat, og fra denne igjen til en anden Forbunds-Stats Tropper, bliver han at udlevere til den første Forbunds-Stat, ifald in-

tet Cartel existerer imellem den sidste og den fremmede Stat. Art. 3.

Kun følgende Tilfælde kunne begrunde Vægring ved eller Udsættelse af en Deserteurs Udlevering: a) Naar Deserteuren staaer i undersaatligt Forhold til den Stat, til hvilken han undviger, hvad enten dette saa grunder sig paa Fødsel eller paa retlig Erhvervelse (hvorved den andetsteds overtagne Militairtjeneste ei kommer i Betragtning), og han altsaa ved Desertion kun vender tilbage til sit Hjem. — b) Naar Deserteuren har begaaet en Forbrydelse i den Stat, til hvilken han er undvegen, i hvilket Tilfælde Udleveringen først skal finde Sted efter udstaaet Straf, saavidt det da er gjørligt, og under Meddelelse af Straffedommen, dog uden noget Krav paa Erstatning for Undersøgelses- og Arrest-Omkostningerne. Derimod give Gjæld eller andre indgaaede Forpligtelser ikke den Stat, hvori Deserteuren opholder sig, nogen Ret til at nægte hans Udlevering. Art. 4.

Forpligtelsen til at udlevere strækker sig ogsaa til Heste, Sadler og Ridetoi, Armatur og Munderingsstykker, som Deserteuren har taget med sig, og det selv i det Tilfælde, hvor Deserteuren, efter Bestemmelsen i den 4de Art., enten aldeles ikke, eller ikke strax bliver udleveret. Art. 5.

Udleveringen skeer til det næste Grændsested, hvor der enten findes en Militair-Authoritet eller en Gensd'armerie-Commando. — Bliver en Deserteur udleveret fra en Forbunds-Stat, som ikke umiddelbart grændser til den Forbunds-Stat, hvortil Deserteuren hører, saa bliver denne overgivet til den mellemliggende Forbunds-Stats Militair-Authoritet imod Erstatning af de nødvendige Udlæg, og har denne Stat at modtage ham, bestride Underholdnings-Omkostningerne paa ham under Transporten, og, under Jagttagelse af de iøvrigt gjældende Bestemmelser, at aflevere ham til den Stat, hvortil han hører. Art. 6.

Skulde en Deserteur være undgaaet Øvrighedernes Opmærksomhed, saa skeer Udleveringen paa den første derom

gjorte Requisition, endog da naar han er traadt i den Stats militaire Tjeneste, hvorhen han er undvegen, eller han der har nedsat sig. Requisitionerne skee til den øverste civile eller militaire Authoritet i den Provinds, hvor Deserteuren har begivet sig hen. Art. 7.

Underholdnings-Omkostningerne for Deserteurer og de medtagne Heste blive erstattede den udleverende Stat fra den Dag, da Hæftelsen skeer, indtil den Dag, da Udleveringen finder Sted, inclusive, og det paa samme Tid, som Deserteuren bliver afleveret. — Deserteurer og medtagne Heste, som skulle føres til den Forbunds-Stat, hvortil de høre, nyde, paa Veien dertil, i enhver Forbunds-Stat samme Forpleining, som Landets egne Mandskaber og Heste i Marschtilfælde, for hvilken Forpleining der skal ydes enhver Stat den samme Godtgjørelse, som der er foreskrevet for Landets eget Mandskabs og Hestes Forpleining, naar de ere paa Marsch. Beløbet af de Udlæg, der saaledes skulle erstattes, maae allevegne godtgjøres ved en embedsmæssig Attest. — I de Tilfælde, hvor en Deserteur maae føres igjennem forskjellige Stater, maae der altid gives en Transportseddel med fra den Authoritet, som udleverer ham. De Stater, gjennem hvilke Deserteuren bliver ført, maae forskudsviis betale de medgaaede Underholdnings-Omkostninger, for hvilke der gives Qvittering paa Transportsedlen, og som derefter føres den nærliggende Stat til Regning, hvilken sidste derpaa ved Udleveringen modtager den fulde Erstatning. Art. 8.

Den Undersaat, som indleverer Deserteurer og modtagne Heste, erholder følgende Præmie: for en Deserteur uden Hest 8 Gylden Conventions-Mynt, for en Deserteur med Hest 16 Gylden Conv.-Mynt, for enhver Hest uden Mand 8 Gylden Conv.-Mynt. — Øvrighedspersoner, som indlevere en Deserteur, erholde ingen Præmie. Art. 9.

Foruden Underholdnings-Omkostningerne og Præmien, maae ikke, under nogetsomhelst Paaskud, videre fordres, være

sig Lønning, Haandpenge, Bevogtnings- eller Transport-Omkostninger. Art. 10.

Alle Øvrigheder gjøres det til streng Pligt, at have et vaaget Øie med Deserteurer. Art. 11.

Alle Undersaatter, som, efter Forbunds-Staternes Forfatning ere Reserver, Landeværn eller overhovedet Værnepligtige, enten de ere tagne i Eed eller ikke, og enten de ere indkaldte eller ei, ere, naar de, uden Øvrighedens Tilladelse, begive sig til et andet Forbunds-Medlems Lande eller til sammes Tropper, enten disse høre til Forbunds-Gebeetet eller ikke, Udlevering underkastede, dog kun efter særegen Requisition fra den competente Øvrighed. — Med Underholdnings-Omkostningerne forholdes der paa samme Maade, som ved Deserteurer fra Tropperne, men Præmie betales i dette Tilfælde ikke. Art. 12.

Alle Øvrigheder og alle andre Undersaatter i Forbunds-Staternes Lande er det strengt forbudt at antage til Krigstjeneste enten Deserteurer eller saadanne Værnepligtige, som ikke tilstrækkeligen kunne bevise deres Fritagelse for militair Tjeneste, saa og at fordølge deres Opholdssted, eller at befordre dem til fjernere Egne, for at unddrage dem muelige Reclamationer. Heller ikke maae det tillades, at en fremmed Magt lader saadanne Personer hverve indenfor det tydske Forbunds Stater. Art. 13.

Hvo, der gjør sig skyldig i vitterligen at fordølge en Deserteur eller Værnepligtig fra en anden Forbunds-Stat, eller at befordre hans Flugt, bliver at straffe efter Lovene i den Stat, hvortil Hæleren hører, paa samme Maade, som om den deserteerte eller undvigte Person hørte til selve denne Stat. Art. 14.

Hvo, der tilvender sig Heste, Sadler, Ridetøi, Armatur og Munderingsstykker, som en Deserteur fra en anden Forbunds Stat har taget med sig ved Undvigelsen, skal tilbagegive samme uden Erstatning, og han bliver derhos, naar han vidste, at de tilhørte en Deserteur, at straffe paa sam-

me Maade, som om de Gjenstande, han saaledes har tilvendt sig, tilhorte hans egen Stat. Art. 15.

Egenmægtig Forfolgning af en Deserteur eller undvigt Værnepligtig over Grændsen er forbudt. — Hvo, der tillader sig saadant, bliver hæftet og afleveret til sin Regjering til Afstraffelse i Overeensstemmelse med Lovene. Som egenmægtig Forfolgning kan det imidlertid ikke ansees, naar en Commanderet bliver affendt til et District over Grændsen, for at melde Stedets Øvrighed den skete Desertion. Derimod maae den Commanderede ikke forgribe sig paa Deserteuren, da han i saa Fald bliver at straffe, som nys ommeldt. Art. 16.

Enhver voldsom eller hemmelig Hverving paa en anden Stats Territorium, Forforelse til Desertion eller til Værnepligtiges Bortromning, bliver at straffe i den Stat, hvor saadant skeer, efter sammes Love. Hvo, som ved Flugt unddrager sig Afstraffelsen, eller fra sit Fædreland af, paa ovennævnte Maade, søger at virke paa en anden Stats Undersaatter, bliver, efter Reqvisition desangaaende, i sit Fædreland at drage til Undersøgelse og Straf i Overeensstemmelse med Lovene. Art. 17.

Alle i ovenstaaende 1ste, 2den, 3die og 12te Artikel betegnede Personer, som ere deserterede eller bortromte for Afslutningen af denne almindelige Cartel-Convention, bliver der tilstaaet Amnestie saaledes, at de, enten efter Afskedigelse fra den fremmede Krigstjeneste, som ikke maae nægtes dem, eller med Frihed til at forblive i samme, naar de inden eet Aars Frist tilkjendegive deres Ønske desangaaende, frit og upaatalt, nu eller i Fremtiden, igjen kunne vende tilbage til deres Hjem. — Naar de komme hjem igjen til deres Fædreland, træde de dog paa nye ind i den Forpligtelse til Krigstjeneste, som, efter de der gjældende Love, endnu hviler paa dem. — Ligeledes erholde de igjen fric og uindskrænket Raadighed over deres derværende, saavel nuværende som tilkommende, Formue, saafremt samme ikke alle-

rede, ifølge Loven og en competent Authoritets Bestemmelse, maatte være hjemfalden til Confiscation. Art. 18.

Forbunds-Medlemmerne forpligte sig til, ikke at lade noget specielt Cartel bestaae imellem sig indbyrdes, eller fra nu af at indgaae et saadant, hvis Bestemmelse maatte staae i Modsigelse med Grundsætningerne i dette almindelige Cartel. Art. 19.

Nærværende Cartel-Convention træder i fuld Kraft fra 10. Febr. dette Aar.

Til disse Lovbestemmelser er under 17. Mai 1832 føiet følgende nærmere Forklaringer og Artikler, kundgjorte i Danmark ved Cancellie-Placat af 10. Septbr. 1832:

Ifølge Bestemmelserne i Cartelconventionen af 10. Febr. 1831 Art. 9 kunne Gensd'armer, Politiebetjente, Militair- eller Sikkerheds-Vagter, og overhovedet alle Øvrighedspersoner og Betjente, hvis Tjenestepligt medfører Forbindtlighed for dem til at være opmærksomme paa alle mistænkelige Individer, ikke fordre nogen Præmie, naar de aflevere Deserteurer eller de af disse medtagne Heste. Art. 1.

Den i den almindelige Cartel-Conventions 18de Artikel tilstaaede Amnestie tilkommer alle de forend Conventionens Afslutning deserterede eller bortromte Individer, der betegnes i sammes 1, 2, 3 og 12te Art., hvad enten de maatte have begivet sig til en Forbundsstats Tropper eller til nogen Deel af sammes Lande, eller der have unddraget sig den dem paaliggende militaire Tjenestepligt. Art. 2.

Den, den 20. Februar 1832 udløbne Frist af 1 Aar, inden hvilken de, hvem Amnestien tilstaaes, i Overensstemmelse med Cartelconventionens 18de Art., have at afgive den der nævnte Erklæring, er ved en paa Forbundsdagens 11te Møde i indeværende Aar fattet Beslutning bleven forlænget til fremdeles at gjælde i 6 Maaneder fra 5. April 1832 at regne, altsaa til 5. October 1832. — Med Hensyn til Deserteurer, der opholde sig i de Besiddelser, som tilhøre en Europæisk Magt, der tillige er Forbundsmedlem,

udenfor Europa, overlades det til Regjeringens billige Skjøn at fastsætte en passende Forlængelse af Amnestie-Terminen. Art. 3.

Det staaer de Individer, der ere traadte over i en anden Forbundsstats militaire Tjeneste, frit for, enten at forblive i samme for at udtjene deres indgaaede Capitulation, eller deraf at udtræde, i hvilket sidste Tilfælde Afskeed ikke maae nægtes dem. Art. 4.

De Personer, som ville nyde Godt af Amnestien, have, inden Udløbet af den nu til 5. October 1832 forlængede Frist, for deres militaire Foresatte, som det i saa Henseende Fornødne er blevet tilkjendegivet, at afgive deres Erklæring til Protocollering, da i modsat Fald Afskeed kan nægtes dem meddeelt, forinden den af dem frivillig overtagne Tjenestetid er tilendebragt. — Om denne frit afgivne og protocollerede Erklæring bliver derefter Beretning fra Militair-Authoriteterne meddeelt til vedkommende Authoritet paa Hjemstedet. § 5.

Med Hensyn til Individer, der ere deserterede til en til Forbundet ikke henhørende Magts Territorium, og derfra have begivet sig ind paa et Forbundsgebeet, hvorfra de ønske at vende tilbage, overlades det til vedkommende Regjerings Bedømmelse, hvorvidt den efter de forhaandenværende Forhold anseer Amnestie efter Conventionens 18de Art. anvendelig paa saadanne. Art. 6.

Den tilsagte Amnestie tilkommer de paagjældende Individer ogsaa i det Tilfælde, at de ere undvegne til saadanne et Forbundsmedlem tilhørende Stater, med hvilke tidligere særskilte Carteller have fundet Sted. — Samtlige disse Bestemmelser blive herved, med det Tillæg, at den i Slutningen af Art. 3 ommeldte Forlængelse af den ellers gjældende Amnestie Frist, med Hensyn til de danske Besiddelser udenfor Europa, ved Kongelig Resolution er bestemt til 1 Aar efter den foran bestemte Termin, eller til 5. Octbr. 1833, kundgjorte til Efterretning og behørig Jagttagelse for alle Vedkommende. § 7.

En legal Definition paa „Deserteur" findes i § 5 af Separatartiklen til Fredstractaten med Sverrig af 10. eller 16. Decbr. 1809, hvor det hedder: „Under Benævnelsen af Deserteur forstaaes ethvert Individ, som tjenende i den ene Souverains Armee eller Flaade, gaaer over paa den andens Grund for at unddrage sig fra sin Tjenestes Pligter." — Ifølge § 6 skulle Saadanne paagribes og udleveres tilligemed alt hvad de medføre.

Kortfattet Sammenligning mellem det danske og det preussiske m. fl. Staters Pasvæsen.

Ifølge Circularrescript af 6. Marts 1823 — vide W. T. Richters systematische Darstellung ꝛc. und die wichtigsten Paßgesetze von Preußen m. m. Leipzig 1837, pag. 122 — bruges i Preussen følgende Pasformular:

De Kongelige preussiske Stater.

(Kongeligt Vaaben).

Nr. i Pasjournalen.

Reise-Pas

gyldig i

Signalement af Pashaveren.	Da N. N.
1. Religion	født i
2. Alder	boesat i
3. Størrelse Fod Tomm.	med
4. Haar	for
5. Pande	fra over
6. Øienbryn	til
7. Øine	reiser og ved
8. Næse	er legitimeret som umistænkelig, saa er N. N. det
9. Mund	nærværende Pas meddeelt,
10. Skjæg	og ville alle Civil- og Militair-Øvrigheder lade . . .
11. Hage	N. N. . . . . med
12. Ansigt	det nævnte Følge reise frem
13. Ansigtsfarve	og tilbage, samt naar det
14. Bygning	gjøres fornødent, yde Bes
15. Særdeles Kjendetegn.	fyttelse og Bistand. Dette
	Pas bliver at vise og der-
Pashaverens Underskrift.	for at forevise Politiøvrigheden paa ethvert Sted, hvor
Stempel og Gebyhrer.	Pashaveren opholder sig længere end 24 Timer, uden Hensyn til om det er en Kjøbstad
1. Stempel . . . . . Sgr.	eller en Landsbye.
2. Gebyhrer . . . . . „	
Tilsammen . Sgr.	Udstædt . . .

Et dansk Pas har almindeligviis følgende Form:
„Politiemesteren i N. N. gjør vitterligt, at N. N. . . Aar gl., født i N. N. taler — er — af Vext og — af Bygning, har — Haar, — Øine
agter nu at reise herfra Staden til N. N.

Min tjenstlige Begjæring er til Alle og Enhver, som bemeldte N. N. maatte forekomme, at de ham paa denne Reise ubehindret vilde lade passere. — Her er ingen Smitsot.
N. N. Politikammer d. Klokken
(Segl). Betalt. N. N. Rbkm.
(Underskrift).

NB. Dette Pas gjælder for ovenmeldte Reise, og ikke til flere eller andre Reiser, samt heri Staden blot tvende Gange 24 Timer.

Heraf sees hvormeget simplere og for den Reisende mindre besværende vore Pas ere indrettede. Forhen anførtes endog i det preussiske Pas blandt Signalement. „Vollständigkeit der Zähne" — og endnu undersøges Hoiden, i det Mindste med Hensyn til reisende Haandværkssvende, paa en saa minutios Maade, at disse maae paa Pasbüreauet aftrække deres Stovler for derefter at stilles i et Slags Favnemaal. — Ligesom man hos os ikke kjender til Sligt, saaledes er det paa den anden Side en formeentlig mindre efterfølgelsesværdig Liberalitet, naar i Preussen den Reisende kun behøver at lade sit Pas visere der, hvor han har opholdt sig over 24 Timer. Hos os bliver Passet i Reglen at visere paa de Steder, hvor den Reisende har overnattet, hvilket er billigt med Hensyn til Vedkommende, som derved kunne faae Leilighed til at gjøre deres Fordringer gjældende og kan ikke ansees for generende for den Reisende, da et saadant Visa i Kjøbenhavn meddeles aldeles gratis og udenfor Kjøbenhavn mod et høist ubetydeligt Gebyhr. — Derimod mangle vi hvad der i Preussen haves i: „Almindeligt Pas-Edict for det preussiske Monarkie af 22. Juni

1817 *)." En saadan omfattende Paslovgivning kan imidlertid hos os ventes udarbeidet. — Ligeledes gives der i Preussen „en General-Pas-Instruction af 12. Juli 1817." Noget lignende kjende vi heller ikke hos os, ligesom vel ogsaa Nytten heraf kunde være tvivlsom, forsaavidt som de, sjelden hinanden lige, indtrædende enkelte Tilfælde dog maae overlades til vedkommende Politiøvrigheds Conduite. Forøvrigt udtales der i bemeldte Instruction følgende liberale Principer:

„De Øvrighedspersoner, til hvis Bestyrelse Paspolitiet er overdraget, bør gaae ud fra, at Pasvæsenet har det dobbelte Formaal, paa den ene Side, at forskaffe den uberygtede og redelige Reisende, som er fremmed i den Egn, hvor han reiser, et simpelt Middel til at føre det ham efter Loven paaliggende Bevis for, at han er den, for hvem han udgiver sig, paa den letteste Maade og med større Sikkerhed end ved andre Bevisligheder, som allerede ere upaalidelige derved, at de intet Signalement indeholde — men, paa den anden Side, at gjøre det om ikke umueligt saa dog meget vanskeligt for mistænkelige og farlige Individer, at opholde sig og at omdrive i Landet, derved nemlig, at disse saa ofte som mueligt komme i Berørelse med Politiøvrighederne som derved sættes i Stand til nøie at iagttage og lettere at opdage saadanne Individer."

Omendskjøndt lignende Grundsætninger ikke vides at være udtrykkeligen angivne hos os, saa maae de dog antages ogsaa at ligge til Grund for Pas-Lovgivningen her. Et ikke mindre væsentligt Diemeed med Pasvæsenet findes forøvrigt udtalt i det Kongelige danske Cancellies Skrivelse af 17. April 1830

*) Ved dette Pas-Edict hæves det ældre Pas-Reglement af 20. Marts 1813, hvis „nødvendige Strenghed — hedder det i Intimationen til Edictet — ved de paafulgte Aars lykkelige Begivenheder, nu kan formildes."

til det Kongelige Admiralitets- og Commissariats-Collegium, naar det sammesteds hedder:

„Det kan næppe drages i Tvivl, at den Guarantie, som det er Paslovgivningens Diemeed, at forskaffe saavel det Offentlige, som Private for, at ikke Nogen ved Bortreise skal unddrage sig paahvilende Forpligtelser, bør haves, forsaavidt den Soeindrullerede angaaer, ligesaavel som med Hensyn til enhver Anden, der forlader sit sædvanlige Opholdssted."

I samme Collegii Skrivelse til Amtmanden over Præstoe Amt, af 22. Marts 1831 findes udtalt: „at det forventes at den fornødne Liberalitet bliver anvendt med Hensyn til Fordringerne paa Passe, saaledes, at disse ikke afkræves andre end egentlige Reisende, hvorimod denne Forpligtelse ikke paahyrdes dem, som blot foretage korte Overfarter fra og til Districtet.

Hvad de i det nævnte preussiske Pasedict under Tit. 1 med Hensyn til Reiser fra Udlandet til det preussiske Rige omhandlede Indgangs-Pas *) angaaer, da kjende vi ikke til noget Lignende, i det enhver fremmed Authoritets Pas respecteres her. — Til at meddele et saadant Indgangspas er i Preussen i Reglen kun berettiget: 1) Statscantzleren, 2) Ministeren for de udenlandske Sager, 3) Politieministeriet, 4) Provinzial-Regjeringerne, 5) De ved fremmede Hofer accrediterede preussiske Gesandter, Residenter og Chargés d'affaires, ligesom de i fremmede Stater ansatte preussiske Handels-Agenter og Consuler, dog kun til preussiske Undersaatter og til diplomatiske Personer og det preussiske Hofs Courerer, 6) Fremmede Staters Stats- og Provindsial-Re-

*) Disse saakaldte Indgangs- og Udgangspas maae sjelden komme til Anvendelse i Praxis og fremmede Authoriteters Passe respecteres, saavidt vides, overalt i Preussen. Forf. maae forøvrigt beklage ikke at have kunnet overkomme noget Nyere om det preussiske Pasvæsen end det Citerede af Richter, hvis Skrift af Kongens Bibliothek med sædvanlig Liberalitet blev forskreven.

gjerings-Authoriteter, 7) De af fremmede Gesandter ved udenrigske Hoffer udstædte Passer til deres Hofs Undersaatter, for at vende tilbage til deres Fædreland, hvilke Passer gjælde for den nødvendige Gjennemreise gjennem de preussiske Stater, dog blive de at visere ved Indreisen og Udreisen af den første og sidste Politieovrigheds-Person.

Imidlertid synes den under Nr. 6 nævnte Classe i Praxis at maatte gives en vid Udstrækning, da det ikke vides, at tilreisende Danske, til Exempel, have mødt nogen Hindring for at komme ind i Preussen med sædvanlige danske Politiepasse, som vare viserede af det herværende preussiske Gesandtskab.

Om de der komme til Skibs hedder det derimod i Edictets 1. Tit. § 5 Nr. 2, „at de, hvad enten de ere Eiere eller Førere af Skibet, eller Cargadeurer for Ladningen, eller blot Reisende, uden Hensyn til om de komme i Handels- eller andre Forretnings-Anliggender, tilstedes Adgang i de preussiske Stater paa det Pas, de maatte medføre, enten fra Politieovrigheden paa det indenrigs Sted, hvor de lande, eller i den udenrigske Søestad, hvorfra de komme; dog bliver i sidstnævnte Tilfælde Passet at forelægge vedkommende Politieovrighed til Visering og eventuel Fuldstændiggjørelse."

Enhver, der uden Indgangspas eller uden at være frietaget for et saadant, betræder den preussiske Grændse bliver tilbageviist, eller, hvis Grændsen allerede er overtraadt, anholdt og afgivet til den nærmeste Politieovrighed. — De, der da kunne legitimere sig som umistænkelige blive at meddele et „Interimspas" til videre Reise til den nærmeste paa Veien beliggende Bye, hvor der findes en Authoritet, som er berettiget til at udstæde et Indgangs-Pas. § 6, Tit. 1 i Pas-Edictet af 22. Juni 1817.

Ligesom den danske Paslovgivning er fremmed for denne Omstændelighed, saaledes kjender samme ikke heller noget til de i den preussiske Paslovgivning omhandlede „Udgangspas," undtagen forsaavidt som ethvert Pas til Udlandet kan kaldes

saaledes. Et saadant Udgangspas udstædes af de samme høie Authoriteter som Indgangspassene; dog kunne disse sidste tillige lyde paa Retour og behøve da blot at viseres for at kunne gjælde som Udgangspas tillige. Tit. 11. § 8.

Med Hensyn til preussiske Indvaaneres Reiser i selve den preussiske Stat derimod, da synes sammes Paslovgivning at være mere begunstigende for den umistænkelige Reisende i Almindelighed end den danske; skjøndt, som i Indledningen bemærket, de locale Forholde her bør komme i Betragtning.

I det preussiske Pas-Edicts Tit. 111 § 12 bestemmes nemlig, at til Reiser i det Indre af Riget behøver den preussiske Indvaaner intet Politiepas, men kan uden saadant reise frit og uhindret; men bør dog, paa Forlangende af Politieovrigheden og de Embedsmænd, hvem Sikkerheds-Politiets Haandhævelse paaligger, legitimere sig som umistænkelig enten ved Legitimationskaart, eller ved Attester, Brevskaber eller andre Documenter, ved Vidnesbyrd eller paa andre troeværdige Maader, eller og tilskrive sig selv alle de Ubehageligheder, som maatte opstaae for ham ved Haandhævelsen af Politielovene. — Heller ikke behøver den preussiske Indvaaner noget Pas til Reiser fra en preussisk Provinds til en anden, om han og derved kommer til at berøre en mellem begge beliggende Strækning af Udlandet, forsaavidt som Lovene paa sidstnævnte Sted ikke maatte udkræve saadant; Tit. 111, § 12. — Paa eget Forlangende kunne imidlertid de i Landet reisende Indvaanere erholde enten Pas eller Legitimationskaart forsynede med Signalement imod et Gebyhr af 1 Groschen inclusive Stemplet til 2 Gr., hvilke lyde paa et Aar og kunne efter dettes Forløb erholdes gratis fornyede; de udstædes af Politieministeriet, af Provindsialregjeringen eller af Politieovrigheden paa Vedkommendes Opholdssted. § 13.

Fra denne Regel undtages dog: 1) Haandværkssvende, forsaavidt som disse istedetfor Pas maae være forsynede med

Vandrebog. 2) Alle de, der reise med den ordinaire Post. 3) Alle Jøder, der ikke ere Statsborgere.

Af den under 2 nævnte Undtagelse synes imidlertid at fremgaae, at det ikke just har saa meget at betyde med denne almindelige Fritagelse eller med det preussiske Pasvæsens Forrang for det danske i dette Stykke, som det ved første Øiekast kunde synes.

De preussiske Stats- og Provindsial-Authoriteter kunne ikkun meddele Pas efter skriftligt Vidnesbyrd fra Politieovrigheden paa den Reisendes Opholdssted, om at intet fra sammes Side er hinderligt i at Reisen foretages. — En saadan Attest maae være ledsaget af et fuldstændigt Signalement tilligemed Angivelse af Reisens Øiemed, Formaal og Længde, men meddeles gratis. § 19.

Denne første Bestemmelse er vistnok meget hensigtsmæssig i Særdeleshed med Hensyn til Privates Forbud mod Pas, og det maatte udentvivl ansees for ønskeligt, om der hos os gaves et lignende udtrykkeligt Lovbud der forbød andre Authoriteter at meddele Reisepas forinden Erklæring fra den vedkommende Politieauthoritet om at Intet fra sammes Side mod Passets Meddelelse var at erindre, var indhentet. — Hvad derimod de øvrige Puncter om Reisens Øiemeed og Formaal angaaer, da torde saadant ofte indeholde en utidig og for den Reisende ubehagelig Udfritten. — Den danske Paslovgivning indeholder ikke nogen lignende Bestemmelser med Hensyn til Reisende i Almindelighed.

General-Pas-Instructionen af 12. Juli 1817 opstiller som det preussiske Pasvæsens doppelte Formaal, „at forene den offentlige Sikkerheds Fordringer med de Reisendes Bequemmelighed" — tvende Opgaver, der netop ideelig ville komme i Conflict.

Til preussiske Pas bruges i Reglen stemplet Papiir. Instr. §1. Da saadant vilde fordyre Passet, uden at Nytten heraf

er ioinefaldende, torde dette Punct ikke være efterfolgelsesværdigt.

I § 2 indeholdes nogle Bestemmelser med Hensyn til Passenes ydre Form, der næppe kunne siges at være nogen Anvendelse af den i den citerede Pas-Instruction forovrigt anbefalede „mueligste Simpelhed" — möglichste Einfachheit. — Saaledes paalægges det, at Passene skulle i Henseende til Pashaverens Alder og Storrelse samt Passets Datum og overhovedet heelt igjennem udfyldes med Bogstaver, og alle Tal — hedder det — bor ganske undgaaes — gänzlich vermieden werden. — Denne Noiagtighed maae ogsaa iagttages med Hensyn til Pashaverens Stand; saaledes skal det ifolge § 3 i Passet anfores til hvilken Afdeling af en Næringsvei Pashaveren horer, f. Ex. om han er Vind-Moller eller Vand-Moller.

Betræffende Pashaverens Signalement hedder det i samme Paragraph sub. 7: Personens Storrelse, og det ikke blot efter den almindelige Angivelse: stor, middel eller liden; men efter Fod- og Tomme-Maal; sub. 11: Oinene (Couleuren, Storrelsen og ovrige Beskaffenhed); sub. 13: Munden (Storrelsen, Læberne ꝛc.); sub. 14: Tænderne (efter sammes Couleur, Fuldstændighed ꝛc.); sub. 17: Ansigtet (fyldigt, magert, rund, langagtigt, koparret ꝛc.); sub. 20: særdeles Kjendemærker, f. Ex. haltende, pukkelrygget, særegne ioinefaldende Vaner, Egenskaber, Mærker ꝛc.) Born under 14 Aar skulle kun signaliseres ved det fuldstændige Dobe- og Familie-Navn, ved noiagtigt Maal efter Nr. 7, ved Panden — die Stirn, Nr. 9 — og ved de under Nr. 20 anforte Særegenheder. — Dog behoves ifolge § 4 dette fuldstændige Signalement ikke i de Pas, der udstædes til dem, der ere Pasovrigheden bekjendte som fuldkommen legitimerede og aldeles umistænkelige, i Særdeleshed de af de hoiere Stænder, med mindre de selv skulde forlange det, eller Lovene i de Lande, hvorhen de reise skulde fordre saadant eller andre særdeles Forhold skulde gjore det nodvendigt.

Da det i foranstaaende Pasformular anførte Signalement nu ifølge det citerede Circular-Reskript alene er det brugelige, saa ere de ovenanførte minutieuse Bestemmelser blot af historisk Mærkværdighed, hvortil den danske Lovgivning ikke har noget Sidestykke at opvise.

De, der kunne fritages for Signalement i Passet, kunne og dispenseres fra at opgive Reisens Diemeed. § 7.

Under Tit. 11 § 10, 1mo. mode vi en med den danske Lovgivning analog Bestemmelse, efter hvilken det i Almindelighed alene tilkommer Politiøvrighederne at meddele Reisepas. — Derimod indeholder Post 111 en Lov, der savnes her nemlig den at Corrections- og Landfattiganstalternes Inspectioner kunne udstæde Pas til de fra disse Anstalter dimitterede Individer.

Angaaende de hos os ubekjendte (med mindre man dertil vil henføre de Pas, der ifølge Forordningen af 10. December 1828 § 11 blive at meddele saadanne Tilreisende, som vil søge Fortjeneste) saakaldte Vandrepas indeholder Instructionens Tit. 111 § 14 følgende Yttringer, der afgive Bidrag til Oplysning om hvorvidt de preussiske Stater kunne anseés for mindre besværede af Vagabonder end Danmark: „Da endnu bestandig et stort Antal af vandrende Haandværkssvende hensigtsløst drive omkring i Landet til Byrde for Publikum og true den offentlige Sikkerhed, saa har man, for at forebygge saadant Onde, anseet følgende Bestemmelser for nødvendige:

1. Vandrepas, det er Pas, i hvilke hverken et bestemt Formaal for Reisen, eller noget andet Diemeed med samme er angivet, end det at søge Arbeide maae saavelsom Vandrebøger, hvor disse ere indførte, kun meddeles saadanne Individer fra Landet selv, som

a) drive et Haandværk eller øve en Kunst, med Hensyn til hvilke Vandring almindeligviis finder Sted og kan anseés for nødvendig og vigtig for deri at kunne opnaae Fuldkommenhed;

b) ere fuldkommen uberygtede og legemligsunde; hvilket sidste, saafremt det maatte være tvivlsomt, bør godtgjøres ved Lægeattest;

c) endnu ikke ere over 30 Aar gammel og ikke allerede have tilbragt 5 Aar med eller uden Afbrydelse paa Vandring;

d) foruden de nødvendige Klædningsstykker og Linned i det mindste eie 5 Daler i rede Penge ved Reisens Begyndelse.

De Personer, hos hvem ikke alle disse Fordringer ere forenede, kunne, om ogsaa iøvrigt ingen Betænkelighed finder Sted, kun erholde sædvanlige Reisepas, ved hvis Meddelelse forøvrigt de bestaaende Forskrifter, navnligen med Hensyn til Reisepenge, nøiagtigen blive at iagttage. — I Vandrepassene bør, saavel som i Vandrebøger Tiden for sammes Gyldighed, der aldrig maae overskride et Tidsrum af 5 Aar, angives." — At den danske Paslovgivning ikke indeholder lignende Bestemmelser, turde formeentligen hidrøre derfra at samme ikke ere bleven ansete nødvendige her; hvorimod der finder megen Overeensstemmelse Sted mellem denne Lovgivning og den preussiske med Hensyn til Bestemmelserne om Vandrebøger. — Dog har denne sidste nogle afvigende og yderligere Forskrifter, som vi her skulle berøre; saaledes maae en udenrigs Haandværkssvend ikke afvises fra den preussiske Grændse, naar han er behørig legitimeret og ved umistænkelige skriftlige Beviser kan godtgjøre, at han udtrykkeligen er forskreven af en preussisk Indvaaner, der selvstændig driver den samme Profession, naar Svenden kun er legemlig sund og er i Besiddelse af de fornødne Reise-Requisita, for at kunne, uden Understøttelse, naae til Bestemmelsesstedet, hvilket af Øvrigheden paa Grændsestedet bliver at bedømme; dog bør Vandrebogen eller Passet i saa Tilfælde kun viseres til den Reisendes Bestemmelsessted og, saafremt de forudsatte Betingelser ikke ere tilstede, maae den Vandrende ikke forsætte Reisen i Landet.

En lignende Bestemmelse indeholder Forordningen af 10. December 1828 § 2.

Den Vandrende, som saaledes tilstrækkeligen er legitimeret, kan vel selv vælge de Steder, paa hvilke han vil søge Arbeide; dog er han forpligtet til at opgive for Politiøvrigheden, som udstæder Vandrebogen eller først viserer samme, det næste Bestemmelsessted om hvilket det maae være bekjendt, at det vedkommende Haandværk der drives, for at saavel Bestemmelsesstedet, som og, naar dette sidste er over en Dagsreise bortfjernet, Routen og det sandsynlige Antal af Dagsreiser derhen kan blive anført i Vandrebogen.

Den vandrende Haandværkssvend skal, naar han paa Veien maatte finde Arbeide eller bliver syg — i hvilket sidste Tilfælde Vandringens Fortsættelse aldeles ikke maae tilstedes forinden Svenden er kommen sig — eller ievrigt maatte ved særegne Omstændigheder blive afholdt fra at tilbagelægge Veien i den angivne Tid, melde sig hos vedkommende Politiøvrighed, for at samme kan visere Vandrebogen og attestere Anledningen til Opholdet samt hvorlænge dette har varet.

I adskillige Tilfælde er det forbudt at tilstede den Reisende at fortsætte Vandringen, hvorimod han da, efter foregaaende summarisk Undersøgelse bliver at tilbagevise, naar han er en Udlænding, med et (Routen) indskrænkende Pas — mittelst beschränkten Passes — og foreskreven Reiseroute, over Grændsen, men ellers til det Sted, hvor Vandrepasset (eller Vandrebogen) er udstædt; disse Tilfælde ere:

a) naar han er afvegen fra den i Vandrebogen eller Passet-beskrevne Route, har dvælet paa Veien eller paa Bestemmelsesstedet over den foreskrevne Tid og ikke er istand til at afbevise den derved opstaaede Mistanke om hensigtsløs Omdriven;

b) naar han, uden for det Tilfælde af uforskyldt Sygdom, 8 Uger har været uden Arbeide, uden Hensyn til

om Mangelen paa Arbeide hidrører fra egen Brøde eller ikke;

c) naar han har anholdt sine Kammerater eller andre Personer om Understøttelse uden Hensyn til om Straf paafølger eller ikke;

d) naar han har gjort sig skyldig i en Forbrydelse, i hvilket Tilfælde han dog først bliver at drage til Undersøgelse og Straf.

Den under Litr. a 1ste Passus nævnte Bestemmelse findes og i Fr. 10. December 1828 § 10 og den under Litr. b anførte maae analogisk følge af Forordningens 1ste §, dog er Tiden her bestemt til 6 Uger. — Bestemmelsen under Litr. c kan kun anvendes her, naar det er in confesso at Vedkommende ere Betlere og Litr. d kun naar Forbrydelsen har medført Straf af offentligt Arbeide. — Anden Passus af Litr. a maatte vel og hos os kunne anvendes, naar hensees til Bestemmelsen i § 11 af Fr. 10. Decbr. 1828, hvorefter Svenden endog kan ansees med Straf af 3 Dages Fængsel paa Vand og Brød, naar han dvæler over den til at forlade Landet i Vandrebogen bestemte Tid.

Naar en Haandværkssvend paastaaer at have tabt sine Legitimationsbeviser og paa en troeværdig Maade kan gjøre saadant sandsynligt, da bliver en saadan i Preussen at forsyne med et saakaldet begrændsende Pas — beschränkten Passe — (Modsætning til Vandrepas) og foreskreven Route til det Sted, hvor Vandrebogen eller det tidligere Pas sidst er blevet viseret og der kan da meddeles Vedkommende, naar han har arbeidet sammesteds og forøvrigt paa en fuldstændig Maade kan legitimere sig, en nye Vandrebog eller Vandrepas i det tabtes Sted.

I samme maae imidlertid bemærkes Tabet og Beskaffenheden af det tidligere Legitimationsdocument og dette sidste erklæres for ugyldig ved et Avertissement i Amtsbladet, og, hvor et Kredsblad udkommer, ogsaa i dette, ligesom den indenlandske Øvrighedsperson, der har udstædt samme, herom

bliver at underrette. — Egne Omstændigheder sig imidlertid ikke til Udstædelsen af et nyt Vandrepas (eller Vandrebog) da blive saadanne Haandværkssvende at sende enten over Grændsen eller tilbage til det Sted, hvor det tabte Document var udstædt.

Saadanne Haandværkssvende, som saaledes engang ere blevne viste tilbage til det Sted, hvor Vandrepasset (eller Vandrebogen) var udstædt, maae først, efter Udløbet af i det mindste 6 Maaneder erholdt et nyt Vandrepas — eller Vandrebog — under de sædvanlige Betingelser, og bliver en saadan Haandværkssvend da igjen tilbageviist, af hvilkensomhelst Grund, da maae han aldeles ikke erholde noget Vandrepas og kun et sædvanligt Reisepas med særdeles Forsigtighed under streng Jagttagelse af de almindelige Forskrifter, navnligen med Hensyn til Reisepenge eller Subsistentsmidler paa Veien.

Disse Bestemmelser ere ikke givne med Hensyn til reisende Haandværkssvende i Danmark, hvor Vandrebøger overalt ere indførte ligesom en bedre Orden i det Hele taget synes at finde Sted her med Hensyn til reisende Haandværkssvende, hvilket maaskee tildeels hidrører derfra, at de her indfinde sig i mindre Antal. — I enhver dansk Vandrebog findes Reglerne for Svendens Vandring aftrykte og udgjøre en Deel af Bogen, hvorimod disse i Preussen og kunne vedhæftes eller med Seigl forbindes dermed, hvilket synes mindre hensigtsmæssigt. Ligesom hos os kan i Preussen en Svend blive at udføre paa den Øvrigheds Bekostning, der er Aarsag i, at hiin uden tilbørlig Legitimation er kommen ind i Riget. I Preussen er det desuden Pligt for Politiøvrighederne at gjøre Gjæstgivere, Herbergererne, Haandværksmesterne ɔc. opmærksomme paa de givne Forskrifter og at forsyne dem med nærmere Anviisning med Hensyn til deres Medvirkning til Opnaaelse af Lovgivningens Øiemeed. — Circulair-Reskript af 21. April 1833.

I Preussen skal ifølge Pasinstructionens 15. Paragraph

naar flere reise sammen, i Reglen enhver enkelt Person være forsynet med Pas. — Undtagelse finder kun Sted med Hensyn til Saadanne, som høre til Pashaverens Familie, ere i hans Tjeneste, eller staae under hans Formynderskab. — Enhver uforudseet Afgang underveis i Personalet, som Passet indeholder, maae anmeldes for den første Politieovrighed og af samme bemærkes i Passet. — De Reisende, der ere fritagne for Signalement — Standspersoner — behøve ikke at opgive hver Enkelt af deres Følge, men det er tilstrækkeligt, naar der i Passet anføres med Familie, med Tjenerskab, ɔc. Mod denne sidste collective Benævnelse er der med Hensyn til Passe, der herfra udstædes til Frankrig advaret i det Kongelige danske Cancellies-Circulaire af 11. Mai 1822, da saadant efter den franske Gesandts Ytring kunde bevirke, at de Personer, hvis Navn ikke vare anførte i Passet, bleve nægtede Adgang i Frankrig.

Forøvrigt kan hos os et Pas gjerne indeholde flere Personer, uden Hensyn til om de høre til een Familie eller ei, kun at der da betales Gebyhr for hver Enkelt, der rettest bliver at nævne ved Navn og Stand.

Blandt de Personer, der ingen Pas maae meddeles nævnes i § 16 foruden de, der ogsaa efter den danske Lovgivning blive at nægte saadant:

Udenlandske Collectanter, Personer, som imod givne Forbud handle med Lægemidler eller forbudne Gjenstande af enhver Slags; de, der ere beladne med smitsomme Sygdomme, samt Friknægte, som drive om for at samle Tærepenge.

Om Passe til Værnepligtige indeholdes de nærmere Bestemmelser i Circulaire fra Indenrigs- og Krigs-Ministeriet af 15. Octbr. 1816. Pas til temporairt Ophold i Udlandet bliver meddeelt Alle under 20 Aar, dog saaledes, at Staten forbeholdes Opfyldelsen af den fremtidige Værnepligt og, i Tilfælde hvor en tilsigtet Unddragelse fra denne Forpligtelse er sandsynlig, maae Staten ved fuldstændig

Sikkerhedsstillelse guaranteres for at Vedkommende vender tilbage. Fra det 20de til 25de Aars Alder inclusive kan Pas til Udlandet kun erholdes, naar Vedkommende allerede fuldstændigen have opfyldt Værnepligten ved 3 Aars Tjeneste under Fahnen, eller, naar de have indstillet sig frivillig, efter 1 Aars Tjeneste, eller naar de formedelst legemlige Feil ere erkjendte ganske eller for en Tid uduelige til Tjenesten. Naar Pasimpetranten har fyldt det 25 Aar maae han dog godtgjøre at have gjort den anordningsmæssige Tjeneste under Fahnerne eller at være fritaget.

Disse Bestemmelser synes at være nok saa liberale som de tilsvarende i den danske Lovgivning, ifølge hvilken den Værnepligtige fra Vuggen af og indtil sit 45de Aars Alder, i Reglen ikke kan forlade Amtet hvor han er født uden Caution og ikke Riget uden Kgl. Tilladelse.

Med Hensyn til værnepligtige Haandværkssvende, da ere disse ikke i den Grad som hos os indskrænkede i Vandringer paa deres Profession; men kunne uden Vanskelighed erholde saavel Vandrebog som Vandrepas. Om saadanne paa Vandring værende preussiske Haandværkssvende er bestemt, at disse, for den bedre Controls Skyld, paa den Tid deres retmæssige Vandring varer, blive militairpligtige paa de Steder, hvor deres Forældre og Formyndere boe og hvor de derefter ere indførte i Stamrullerne. De blive følgelig ogsaa der at fremstille til Opfyldelsen af deres Tjenepligt. Enhver Haandværkssvend bliver i den Anledning anseet som værende paa Vandring, naar han har forladt sit Hjem eller Stedet, hvor han har lært sin Profession, med et ham af den competente Øvrighed meddeelt Vandrepas, og det gjør da ingen Forskjel, saalænge Vandrepasset er gyldigt, om han reiser fra et Sted til et andet, eller nogetsomhelst Sted paa nogen Tid er traadt i Arbeide. Et saadant Individ maae derefter ikke indkaldes til Militairtjeneste af nogen Sessions-Øvrighed — Ersatzbehörde — men maae først kunne indkaldes, efter Udløbet af Vandretiden, af

den Sessions-Commission, i hvis Kreds han har sit egentlige Domicil, i Forhold til hans almindelige Forpligtelse til Militairtjeneste, og han bliver, ifald han her ikke maatte opfylde sin Forpligtelse, at behandle som en undvegen Militair- eller Værnepligtig. For Contrölens Skyld er tillige truffen den almindelige Foranstaltning, at de Vandrepas, som ere bestemte for de Haandværkere, som endnu ikke have opfyldt deres Værnepligt i den staaende Hær, saasnart Vandretiden indtræffer i en Periode, da Haandværkerne allerede have naaet deres 20de Aar, eller endnu ikke have tilbagelagt det 25de, maae ikkun udfærdiges i Politiovrighedens Overværelse med Indvilligelse af de permanente Medlemmer af Kreds-Sessionen og kun da ansees for gyldige, naar de ere forsynede med visa fra de sidstnævnte. Som Følge heraf blive de Haandværkere af militairpligtig Alder, fra det fyldte 20de til det endnu ikke tilbagelagte 25de, hvis Vandrepasse ikke maatte være forsynede med hiint Visum, eller som, efter Udlobet af den dem tilstaaede Vandretid endnu maatte antræffes paa Vandring, ikke at betragte som vandrende Haandværkere, der provisorisk kunde være fritagne for at indstille sig, men de blive i saadanne Tilfælde hvorsomhelst de antræffes, at fremstille til Tjenesten. Dog maae det bemærkes, at Vandrepas for saadanne Folk, som endnu ikke have opnaaet det 20de Aar, saafremt deres Vandretid, ikke strækker sig ud over den sædvanlige Mynstringsperiode for Værnepligtige af det Aar, i hvilket de fylde deres 20de Aar, og lovmæssigen forstegang concurrere til Udskrivning, ikke behove det for omtalte Visum af Kreds-Sessionen, men kunne meddeles uden disses Samtykke. Men saasnart som saadanne Folk ere blevne 20 Aar gamle eller Tiden for den dem bevilgede Vandrefrihed er overskredet, komme de ovenanforte Bestemmelser for de vandrende Haandværkere, som ere imellem det 20de og 25de Aar, hvis Pasfe ingen Visa have af Kreds-Sessionen, ligeledes til Anvendelse paa dem; — Canc. Resc. 16. Decbr. 1822.

I § 17 indeholdes nogle den danske Paslovgivning fremmede Bestemmelser, saasom, at de Individer, om hvem det er givet, at de ere undergivne retlig Undersøgelse og Fremmede, som i Pasovrighedens Jurisdiction ere indviklede i betydelige Gjældsprocesser, skulle, saafremt disse sidste ikke ere fuldkommen bekjendte og sikkre Personer, naar de ville have Pas, producere Attest fra Retten om, at der fra sammes Side ikke er noget til Hinder for Reisen, ligesom og de, der reise for at drive en Profession, der udfordrer Concession, maae medbringe denne sidste. I Praxis vil vel hos os — skjøndt Lovgivningen herom intet directe indeholder — Ingen, om hvem det er bekjendt, at han er sat under offentlig Tiltale blive at meddele Pas, forinden han producerer skriftligt Samtykke fra vedkommende Collegium der har institueret Actionen.

General-Pas-Instructionen bestemmer sub Tit. IV. § 18 med Hensyn til Fremgangsmaaden ved Meddelelsen af Pas, at naar Begjæringen om Pas fremsættes ikke for den pasudstædende, men for Hjemstedets Politieovrighed til videre Befordring til hiin, da maae denne optage Signalementet og hvad der iøvrigt maatte udfordres ved Passet saa udtømmende, at den pasudstedende Øvrighed derefter kan lade Passet udfærdige; begaaede aabenbare Forsømmelser blive at anse ikke alene med den almindelige Straf men desuden derved, at der af egne Midler skal udredes Skadeserstatning til den Reisende for Omkostningerne ved det forlængede Ophold.

Denne Vidtloftighed, at Passet søges paa eet Sted og udstedes paa et andet er ligeledes ukjendt i den danske Paslovgivning, ifølge hvilken det og maae antages, at det er en Rettighed for de Reisende, naar disse have opfyldt Lovens Fordringer, at erholde et Pas, hvilket ikke synes at være Tilfældet efter den preussiske, hvor der bestandig tales om „das Passgesuch, der Passsucher ꝛc.“

I § 19 udtales følgende Grundsætninger med Hensyn til Pasreqvirentens Legitimation: Ved Paspolitiet udfordrer Berigtigelsen af Pasreqvirentens Legitimation den fortrinligste Opmærksomhed, Forsigtighed og Skjønsomhed fra Politiembedsmandens Side, for at, paa den ene Side uberygtede Reisende ikke skulde foraarsages unødvendige Vanskeligheder, Vidtløftigheder og Ophold, ja ikke engang unødvendige Spørgsmaal, men meget mere mødes med den størst muelige Velvillighed, Liberalitet og Høflighed, men ogsaa paa den anden Side mistænkelige Personer ved Mangel paa Opmærksomhed, Strenghed og Skjønsomhed, af Letsindighed, Trægbed eller andet pligtstridigt Forhold fra enkelte Politiembedsmænds Side, ved Passet ikke skulde gives et Hjælpemiddel ihænde. De Pasreqvirenter, der ere Politiøvrigheden ubekjendte, maae derfor under ingen Omstændigheder meddeles Pas førend de have paa det Fuldstændigste godtgjort, at de ere umistænkelige og uberygtede. Beviis herfor kan føres:

1) ved et ældre Pas, om hvis Fuldstændighed, Tilstrækkelighed og Rigtighed, ligesom og om Pashaverens Identitet, ingen Tvivl verserer.
2) Ved andre fuldkommen troeværdige og bevisende Documenter eller Papirer, eller
3) ved troværdige Personers Kjendskab og Vidnesbyrd.

De Tvivl, som maatte opstaae angaaende Legitimationen, maae, førend Passet meddeles, være hævede; en nøiagtig Sammenligning af Signalementet med Pashaveren, en Undersøgelse af om det tidligere Pas er uforandret, behørig viseret, Provelsen af om Visa og Reiserouten svare til det foregivne Formaal med Reisen; om paa denne den Reisende kan antages at finde tilstrækkelige Subsistentsmidler; om den Reisende hører til den Stand eller Næringsvei, til hvilken han foregiver at henhøre og de desangaaende forelæggende hensigtsmæssige Spørgsmaal, og, i al Fald ved, med Tilkaldelse af Kyndige, anstillede Haandværksprøver; nærmere Spørgsmaal

angaaende de Lande og Steder, hvor den Reisende foregiver enten at være født eller at have reist og om de nærmere Forholde ved det af ham opgivne Levnetsløb, ville her i Almindelighed — hedder det — føre til et nærmere Resultat.

Hos os undgaaes alle disse Vidtløftigheder derved, at Pasimpetranten efter Anordningerne har at stille en boesat Mands Caution for at intet er til Hinder for Reisen. Haandværkssvende have at producere en saadan fra Lauget eller, hvor intet saadant er, fra vedkommende Mester og Vert. Et medbragt Pas eller Vandrebog kan ikke gjøre saadant overflødigt. De sidstnævnte Documenter ville, med Pashaverens Samtykke, rettest blive at vedlægge Cautionsbeviset, som i Kjøbenhavn indsendes, som Bilag til Regnskabet over Pasintraderne, til Rentekammeret til Revision.

I Preussen er det paalagt Vedkommende, at have en særdeles Opmærksomhed henvendt iblandt Andre paa de Individer af ringere Stand, som reise tilfods. Naar Tvivl opstaaer skal der skee Undersøgelse til en Protocol og, naar Omstændighederne befindes at være betænkelige, skal Stikbrevscontrölen tages frem og nøie tages Hensyn til, men derved ikke blot sees paa Navnene, men i Særdeleshed — ganz vorzüglich — paa Signalementet af de ved Stikbreve forfulgte Individer, og samme meget nøiagtigen sammenholdes med den Pasfegende, som maatte forekomme mistænkelig.

Efter § 20 kan i Reglen Politiemesteren og de Kongelige Regjeringer kun meddele Pas til de forskjellige i de respective Amter boesatte Personer efter Attest fra Politiøvrigheden paa Pasreqvirentens Hjemsted om at intet fra Localpolitiets Side er til Hinder for at Passet meddeles, dog undtages saadanne Tilfælde, hvor der er periculum in mora.

Enhver Politiøvrighedsperson bør holde en egen Pasjournal efter en meddeelt Formular og de til Udstedelse af Ind- og Udgangspas berettigede Politiøvrigheder en tre-

doppelt, nemlig for Indgangspasſene, Udgangspasſene og Pas til Reiſer i det Indre af Landet. Da denne Journal, træder iſtedetfor en Gjenpart af Pasſet, maae den indeholde alle dettes Materialia og Nummere, ligeſom og Angivelſen af det for Pasſet erlagte Gebyhr og i den dertil beſtemte Rubrik af Pasmodtageren forſynes med dennes egenhændige Underſkrift. — Pasſene indføres i chronologiſk Orden og Journalen afſluttes ved hvert Aars Udgang; — § 22. Med Undtagelſe af Underſkriften finder en lignende Journalføring Sted hos os.

Om Pasſenes Prolongation handles i Inſtructionens 23de § sub IV. Det hedder her, at der med ſaadan Prolongation maae gaaes frem med Forſigtighed og efter de for Pasudſtædelſen foreſkrevne Grundſætninger. Sognefogder maae i ingen Tilfælde prolongere Pas.

Hos os, hvor Pasſene ikke udſtedes paa nogen beſtemt Tid, kan der ikke blive Tale om et Paſſes Prolongation, uden forſaavidt ſom der hengaaer 3 Dage forinden dets Afbenyttelſe. Ved Viſering kan forøvrigt, efter den ſenere Lovgivning, et udenlandſk Pas faae Gyldighed in infinitum ɔ: for alle Paſhaverens Reiſer, ved nemlig at tilføie nyt Papiir til Visa, naar det oprindelige Pas er fuldſkrevet. — Folk, der reiſe meget, lade ſaaledes ofte deres Pas indbinde i en Bogs Form for at conſervere ſamme.

Hvilken meget ſtørre Vigtighed man i Preuſſen ſynes at tillægge et Pas fremfor hos os, fremgaaer af § 25 sub. VIII, der handler om Fremgangsmaaden med tabte Pas. Naar Paſhaveren har tabt ſit Pas, hedder det, da kan der vel efter behørig Legitimation meddeles ham et nyt af den til at udſtede Pas af den Slags berettigede Øvrighedsperſon; dog maae det tabte Pas mortificeres paa Paſhaverens Bekoſtning igjennem det Regjeringsdepartements officielle Tidende, hvor Pasſet er blevet tabt, og, efter Omſtændighederne ogſaa i nogle andre af Regjerings-

Diſtrictets Blade, af den Politiøvrighedsperſon, ſom meddeler det nye Pas og ſom desuden maae underrette den Øvrighedsperſon, ſom har udſtædt det tabte Pas, herom. Med Hensyn til Reiſende, der ikke ere fuldſtændigen legitimerede, da maae det angivne Tab oplyſes ved Erkyndigelſe hos den Øvrighedsperſon, for hvem Paſſet ſidſt er blevet produceret, eller paa anden paalidelig Maade. Det nye Pas ſkal udſtedes under Løbenummeret i Pasjournalen og indeholde den Bemærkning, at det meddeles paa Grund af Tabet af et andet Pas, ſamt tillige en ſaa nøiagtig Beſkrivelſe ſom muelig af dette ſidſte. Over de tabte Pas og over de heri Landet — ſamt, ſaavidt bekjendt, ogſaa i Udlandet — for ugyldige erklærede Pas og andre Legitimations-Documenter ſkal der af de reſpective Politiøvrigheder holdes egne Fortegnelſer og diſſe udhænges til Jagttagelſe i Büreauerne for Fremmede og ved Paserpeditionerne (§ 46.)

Inſtructionens Tit. V handler om Stempel- og Udfærdigelſes-Gebyhrerne. Ifølge ſammes 26de § er Pasſtemplet forſkjelligt efter Paſſenes Art og efter Pasrequirenternes Formuesomſtændigheder.

Stemplet koſter for Ind- og Udgangspas

a) med Hensyn til formuende Perſoner 8 Ggr. (Gute Groſchen à $5\frac{1}{3}$ Rbß.)

b) for ikke bemidlede, men dog heller ikke uformuende Individer . . . . . 2 Ggr.

For Pas til Indenlandſke til Reiſer i Landet 2 „

Stempelfrie ere de Paſſe, der meddeles til Uformuende og til Kongelige Embedsmænd. naar diſſe reiſe i Tjeneſteſager. (Da Beregningen efter Silber-Groſchen nu er den almindelige, maae nedenſtaaende Taxter anſees for de i Praxis meeſt anvendelige).

Pas til Reiſer i Almindelighed 15 Sgr. (Silber Groſchen à $4\frac{1}{3}$ Rbß).

Haandværksſvende, Tjeneſtefolk og andre af lige ſaa ringe Stand: 5 Sgr.

Til Transport af Liig for at begraves udenfor det Kirkesogn, i hvilket Dødsfaldet er indtruffet, maae løses Pas, som koster 2 Rthlr. (à ca. 8 Rbmk.)

Her nævnes som fritagne for Betaling: Pas til Stats- og Communalembedsmænd i Tjenestesager, samt de Pas, der udstædes paa Fyrstegods paa Andragende af fremmede Regjeringer; Stempelanordning af 7. Marts 1822. Lovsamling af 1822. St. 5 S. 83. § 26.

Desuden erlægges særskilte Udstedelsesgebyhrer, som ligeledes variere: For Ind- og Udgangspas, som udstedes til:

a) formuende Personer. . . . . 16 Sgr.
b) til saadanne, som vel ikke ere bemidlede, men dog heller ikke uformuende. . . . . 8 „
For Pas til Indenlandske, til indenrigs Reiser af Classen a og b. . . . . 2 „

Gebyhret bortfalder i samme Tilfælde som med Hensyn til Stemplet.

Desuden bliver i Reglen foruden Expeditionsgebyhrene af respective 16, 8 og 2 Sgr., naar Pasrequirenten ikke hører til de Uformuendes Classe, endnu at erlægge et Insinuationsgebyhr af 2 Sgr. for ethvert Pas, naar dette bliver overleveret udenfor Politiovrighedens Locale ved een af dens Officianter, men, som bortfalder, naar han personlig modtager Passet af Politiovrigheden. § 27.

I § 38 foreskrives angaaende disse Tarter følgende almindelige Bestemmelser: „Politiovrighederne bør med Moderation Billighed og Omhyggelighed bedømme og bestemme til hvilken af de ovennævnte Formuesclasser Pasmodtageren henhører. Naar et Pas bliver udstedt for flere Personer tilsammen finder dog kun enkelte Stempelafgifter og Udfærdigelses- samt Tilstillelses-Gebyhrer Sted.

Beløbet af de erlagte Stempel- og Udfærdigelses-Gebyhrer, ligesom og naar Passet erholdes gratis, bliver at anmærke saavel paa selve Passet som i Pasjournalen.

Et almindeligt Reisepas til Ind- og Udlandet koster saaledes i Preussen — forsaavidt som saadant fremgaaer af ovenstaaende ikke ganske klare Bestemmelser — 15 Sgr. à $4\frac{1}{3}$ Rigsbankskil. = 65 ß. (om hertil kommer Stempel- og Udstedelsesgebyhr 4 Ggr. eller c. 21 Rbß. er ikke klart) medens et Pas til indenrigske Steder i Danmark i Reglen koster 32 ß. for hver Person udenfor Kjøbenhavn, og fra sidstnævnte Sted 64 ß., men til Udlandet respective 3 og 6 Mk., dog udenfor Kjøbenhavn med Moderation for Familier.

Et Pas udstedt af Ministeriet for det Indre og for Politiet i Berlin til Reiser i Udlandet betales med 1 Rthlr. 7 Sgr. 6 Pf, hvilket udgjør omtrent 10 Rgbmk., hvorimod et Pas til Udlandet ingensinde hos os kan blive at betale med over 9 Mk., nemlig naar det udstedes paa en Søn- eller Helligdag og i Kjøbenhavn. Talen er da vel kun om et almindeligt Politipas; men, saavidt vides, erlægges her intet Gebyhr for Minister-Passe ligesaalidet som for diplomatiske Visa.

Den Omstændighed at Gebyhret i Preussen erlægges efter Passenes og ikke efter Personernes Antal kan vel i enkelte Tilfælde gjøre at Gebyhret bliver betydeligt billigere paa førstnævnte Sted end her. Naar saaledes en Familie paa 10 Personer, der alle ere over 15 Aar, ville tage **eet** Pas i Kjøbenhavn til Berlin, bliver det at betale med 10 Rbd. og paa en Søn- og Helligdag med 15 Rbdr. medens et saadant Pas i Berlin til Kjøbenhavn, ifølge den citerede Bestemmelse, kun i det Høieste bliver at betale med ca. 10 Rbmk. I Virkeligheden har imidlertid denne Omstændighed ikke meget at betyde, da de fleste Reisende ønske hver et særskilt Pas for ikke at være afhængige af hinanden med Hensyn til Routen, hvortil kommer at de, der reise en familie ere i Reglen enten formuende Folk, eller Saadanne, som erholde Passet aldeles gratis.

Viseringen af Pas finder i Almindelighed Sted, naar samme ikke er bleven meddeelt af nogen indenlandsk Øvrig-

hedsperson eller Authoritet. (Ved saadan Visering synes de saakaldte Indgangspas at gjøres overflødige).

Den ved tidligere Love i Preussen anordnede Visering af Pas i ethvert Natteqvarteer falder i Reglen ganske bort, hvorimod Visering finder Sted paa Grændsestederne uden Hensyn til om disse ere Kjøbstæder eller Landsbyer, saafremt de Kongelige Regjeringer ikke desangaaende skulde give særegne Bestemmelser for deres Departements Grændser. § 29.

Imidlertid ere Politieovrigheberne berettigede til, naar gyldige Grunde ere tilstede, at paalægge ikke fuldkommen legitimerede Reisende i deres Pas eller Interimspas den Forpligtelse, at lade Pasene visere i ethvert Natteqvarteer eller i andre nærmere opgivende Steder. § 30.

Competence til at visere Pas tilkommer ikkun de til at udstede samme berettigede Politieovrigheder. Til Sognefogderne ville de Kongelige Regjeringer lade udgaae nærmere Forskrifter for deres respective Departementer og desuden i fornødent Fald til de Reisendes hurtigere Befordring forsyne andre Embedsmænd og Personer med Fuldmagt og Instruction med Hensyn til Viseringen af Pas. § 31.

De almindelige Forsigtighedsregler ved Pas-Udstedelsen gjælde naturligviis ogsaa ved Viseringen af Pas. § 32.

En væsentlig Forskjel imellem den danske og preussiske Paslovgivning bestaaer forøvrigt deri, at Pasviseringen i Preussen altid skeer gratis. § 33. Ifølge § 34 blive egne Visa-Journaler at holde.

Om Legitimationskaart handles sub Tit. VII. Stempel- og Expeditionsgebyhr udgjør ifølge § 37: 4 Ggr. eller ca. 21 Rgbß. Hos os ere disse Kaart ikke brugelige; men forsaavidt som de falde sammen med de saakaldte Opholdskaart — Aufenthaltskarte — findes de dog omtalte, som noget der hos os muligen vil blive at indføre, nemlig i Coll. Tid., som indeholder Intimationen til Pl. af 8 Aug. 1839.

Under Tit. VIII. afhandles med megen Fuldstændighed den Fremgangsmaade, der fra Politiets Side bliver at følge

med Hensyn til de Personer, der fra Paspolitiets Side ere at anse som mistænkelige. Hos os overlades med Grund saadant til Øvrighedspersonernes Conduite, da Tilfældene og Omstændighederne altid variere. Hvilke strenge Forholdsregler den citerede preussiske Generalinstruction foreskriver sees blandt andet af § 38 in III^m, som bestemmer, at naar den Reisende vel ikke er legitimeret, men dog ikke heller er mistænkt for nogen bestemt Forbrydelse eller Forseelse, da bør han transporteres tilbage over Grændsen og derhos betydes, at han ved atter at overskride samme vil blive behandlet som Vagabond og derfor i Overensstemmelse med Lovene belægges med 2 Aars Tugthusstraf. Sammes Navn og Signalement bliver desuden at offentliggjøre paa den forhen anordnede Maade gjennem Amtsbladet. Dog finder denne Fremgangsmaade, (hedder det fremdeles i § 39) efter det Synspunct, paa hvilket Politieøvrighederne med Hensyn til Bestyrelsen af Paspolitiet i nærværende Instruction flere Gange ere blevne gjorte opmærksomme, ingen Anvendelse paa de Udlændinger, som allerede ved deres Stand, deres offentlige og private Forhold, Maaden, hvorpaa de reise eller i andre Henseender, ere ophøiede over enhver Mistanke.

Om Bortreise fra Preussen hedder det i § 40: Udlændinge, som ved Pasedictet af 22. f. M. § 8 ikke ere fritagne for at tage et Udgangspas, blive uden samme ikke udladte af de Kongelige Stater, men anholdte paa Grændsen og efter Forholdenes Beskaffenhed behandlede i Overensstemmelse med den i § 38 indeholdte Anviisning. — Øvrighedspersonerne paalægges det ved hvilkensomhelst Mistanke eller Tvivl at indhente vedkommende Regjerings Bestemmelse og indtil denne indløber at beholde den Reisende under Politieopsyn.

Ifølge § 42 blive indenlandske paspligtige Individer, naar de reise i Kongens Riger og Lande uden Pas, anholdte og fremstillede til Undersøgelse af Politiet. — Kunne de

ved denne bevisliggjøre sig som uberygtede og umistænkelige, da faae de vel af den Øvrighedsperson, af hvilken Undersøgelsen er indledet, et Pas til Fortsættelse af deres Reise heri Landet; men i dette maae der udtrykkeligen bemærkes at Pashaveren er betydet at tage et Pas hos Politiøvrigheden paa hans Hjemsted, inden den Frist, som efter Omstændighederne bliver at bestemme, men som altid udtrykkeligen bør nævnes i Passet, hvorfor ikke alene Gyldigheden af det ham saaledes meddeelte Pas bør indskrænkes til denne Frist, men ogsaa Politiøvrigheden paa Hjemstedet herom meddeles Underretning ledsaget af Forhandlingen.

Om den Forpligtelse at lade det provisoriske Pas vise i ethvert Nattequarteer, bliver at paalægge Pashaveren, beroer paa den Grad af Fuldstændighed, med hvilken Beviset for hans Umistænkelighed føres. — Indenlandske, som ikke ere paspligtige med Hensyn til Reiser i Landet, behøve vel hertil ingen Pas, men ere dog i Overensstemmelse med Loven og i Særdeleshed den 14de § i Pas-Edictet af 22. f. M. forpligtede til, paa Opfordring af Politiet eller Gensdarmeriet, ved Pas eller Legitimationskaart eller paa anden troeværdig Maade at godtgjøre at de ere umistænkelige og uberygtede og de Individer, for hvilke de udgive sig. — Naar de ikke ere istand til at føre dette Bevis kunne de ikke blive behandlede som umistænkelige, men bør enten sendes tilbage til deres Hjemsted, i fornødent Fald ved Transport, eller, indtil de ere befundne umistænkelige, holdes under Politiopsigt, og, i Forhold til Mistankens Grad, endogsaa i Politiarrest, og dernæst fremdeles behandles efter Lovens Forskrift. — Politiøvrighederne blive imidlertid ogsaa i denne Anledning herved paa det alvorligste indskjærpede og henviste til de i Indledningen og i §§ 4 og 29 af den nærværende Generalinstruction indeholdte Grundsætninger, med Hensyn til den saa nødvendige Forsigtighed og passende Bedømmelse af de forskjellige Personligheder. § 42.

I §§ 43 og 44 indeholdes nogle almindelige Bestemmelser, der kunde synes at maatte følge af sig selv, betræffende de, der medbringe mangelfulde Pas. Ligeledes gives sub. Tit. IX. § 45, 46 og 48 nogle almindelige Bestemmelser med Hensyn til de Reisendes mueligst hurtige Expedition, Localet for Paserpeditionen og om Politiembedsmændenes Ansvarlighed.

§ 48 bestemmer om officielle Indberetninger i Pasanliggender, at i de første Dage af enhver Uge skal — for at have en Oversigt over de til Riget ankomne og fra samme bortgaaende Reisende — Politiøvrigheden i enhver Bye paa Grændsen indsende Duplicat af den af samme i den forløbne Uge førte Visajournal (§ 31), ligesom enhver Øvrighed, der er forsynet med Blanquetter til Regjerings-Ud- og Indgangs-Pas maae indsende Duplicat af deres Udgangspasjournal, saavel til Politiministeriet, som til den overordnede Regjering; en medfølgende Beretning er, idetmindste ved Oversendelsen til Politiministeriet, i Reglen ikke nødvendig, hvorimod den blotte Indsendelse af en Extract af den respective Visa- og Pas-Journal er tilstrækkelig.

Fortegnelser over de udstædte eller viserede Pas, som andre end Grændsepolitiøvrighederne hidtil havde at indsende til Politiministeriet, falde derimod bort og blive alene at indgive til de Kongelige Regjeringer, ligesom og de Fortegnelser, som af disse maanedlig blive at indsende til Politiministeriet, over de af dem udstedte Pas, blive at indskrænke til Ud- og Indgangspas.

Hos os indsendes vel Lister over de Reisende fra Kystpolitidistricterne til Kystpolitichefen, ligesom og Fortegnelser over de til Kjøbenhavn ankommende og fra samme Bye afgaaende Reisende tilstilles Kongen og Stadens Gouvernement; men forøvrigt finder ikke den ovennævnte, som det synes noget vidtløftige, Fremgangsmaade Sted hos os.

Det overlades, ifølge Generalinstructionens 49de og sidste Paragraph, de Kongelige Regjeringer ved Publicatio-

nen af den nærværende Instruction og ellers at forsyne alle Politieovrighederne i deres Departement eller Enkelte af samme med Instructioner, som have nærmere Hensyn til Departementets eller Stedets Forholde og i Særdeleshed at udgive de nødvendige nærmere Anviisninger med Hensyn til Bestyrelsen af Fremmed- og Pas-Politiet paa Landet og de desangaaende Landraaderne og Godsbesidderne saavelsom Sognefogderne paahvilende Pligter. Generalpasinstructionen, som er dateret Berlin der 12. Juli 1817 er udstedt af det Kongelige Politieministerium og undertegnet i Hans Durchlauchtighed Stats- og Politie-Ministerens Fraværelse af v. Kamptz.

I Kongeriget **Sachsen** henhører, ligesom hos os, Pasvæsenet under Sikkerhedspolitiet, hvis Diemed er at beskytte Borgernes Liv og Gods imod Angreb af slette Individer.

For at opnaae dette Formaal er det en Opgave for de Øvrighedspersoner, hvem Udøvelsen af Sikkerhedspolitiet er overdraget, at have en almindelig Opsigt med alle dem, der ikke forud ere dem bekjendte som umistænkelige og uskadelige og at anvende de ved Loven foreskrevne Midler imod Enhver, som maatte være mistænkt for at have Ondt i Sinde imod andre, eller hvis Exsistents overhovedet er saaledes, at samme giver Anledning til grundet Frygt for Andres Sikkerhed.

I denne Henseende er det nu deels Indvaanerne i enhver Sikkerhedspolitieovrigheds egen Jurisdiction, til hvilken sammes Virksomhed strækker sig, deels henhøre under samme alle de Personer, som maatte opholde sig i en Jurisdiction — Sicherheitspolizeibezirk — uden at være hjemmehørende sammesteds, eller Fremmede i Almindelighed, hvad enten disse maatte være inden- eller udenrigske.

Det Opsyn, som Politieovrighederne bør have med alle Fremmede, vilde kun vær meget ufuldkomment, naar Øvrighedspersonerne ikke kunde erfare hvo de Fremmede vare og i hvilken Hensigt de maatte være ankomne. — Ret

til at affordre de Vedkommende Forklaring herom er derfor udtrykkeligen tillagt Politieovrighederne saavelsom alle de, der af disse Øvrigheder eller overhovedet af Staten ere meddeelte Fuldmagt til at have Opsyn med Fremmede. Paa den anden Side paaligger der Enhver, paa ethvert Sted, hvor han er fremmed, den Pligt, paa Opfordring af den competente Øvrighedsperson, at afgive de fornødne Oplysninger, eller med andre Ord at legitimere sig.

Vide Regulativ wegen der sächsischen Reisepässe vom 27. Januar 1818, Cap. 11, § 1. — Cap. 111, § 3. (Cod. Aug. Cont. 111 Tom. 1 Pag. 1, Pag. 555—556).

Den Fremmedes Forklaring om sin Person og om Reisens Formaal er imidlertid ikke tilstrækkelig, hvorimod der til en fuldstændig Legitimation i Almindelighed udfordres en paafølgende Documentation af de meddeelte Oplysninger.

Undtagelse herfra finder imidlertid Sted, naar den Fremmede har hjemme i Nærheden af det Politidistrict, hvor han har at legitimere sig, og afgiver en saadan Forklaring om sin Personlighed, at Sandheden heraf er indlysende for den Øvrighedsperson, som optager Forklaringen eller og paa Stedet kan godtgjøres.

Fremdeles undtages, og en mundtlig Angivelse ansees for tilstrækkelig, naar den Fremmede nyder en saa høi Rang og reiser paa en med samme overeensstemmende Maade — saasom regjerende Herrer, Gesandter, høie Statsembedsmænd — eller han har et saa udmærket Navn, eller staaer i saadanne offentlige Forholde, at Mueligheden af at den Fremmede har afgivet en falsk Forklaring, ikke kan antages.

Er nu den Fremmede, som det paaligger at legitimere sig, i Stand til at producere, til Bekræftelse paa hans Angivelsers Rigtighed, Vidnesbyrd fra een eller flere Personer, som ere Øvrigheden bekjendte som paalidelige, da vil saadant altid være tilstrækkeligt, hvor ikke Lovene udtrykkeligen foreskrive en anden Legitimationsmaade. — Selv da,

naar det sidstnævnte Tilfælde indtræder, afgiver dog den nævnte Legitimation ved Vidner for Øieblikket en Guarantie, saaledes at Opholdet paa Stedet i Reglen vil blive at indrømme den Fremmede indtil den ved Lovgivningen foreskrevne Legitimation er tilveiebragt.

Imidlertid er det ikke overalt muligt at producere Vidner, ligesom saadant som oftest er forbunden med for store Vidtløftigheder. — Det er derfor i Almindelighed bequemmere, mere hensigtsmæssigt og derfor blevet Stik og Brug i alle civiliserede Lande, ja, i mange Tilfælde ved Lovene gjort til en Nødvendighed, at den Fremmede, for overalt at kunne documentere sig, medbringer en saakaldet Reiselegitimation, det er, et i lovbestemt Form affattet af en competent Øvrighed for den Reisende udstædt Vidnesbyrd, om at denne virkelige er den Person som han udgiver sig for at være og som tillige udviser i hvilket Øiemed han reiser. (Regulativ Cap. 11 § 1.)

Omendskjøndt samme Øiemed ligger til Grund for Reiselegitimationer overhovedet, saa blive disse dog den Reisende meddeelte, snart mere for hans Person og snart mere med Hensyn til hans Stand og hans Reises Formaal.

Der gives derfor flere Arter af skriftlige Reiselegitimationer.

De, der bruges i det forstnævnte Øiemed, til personlig Legitimation, kaldes i Almindelighed Pas, der igjen ere flere Slags, hvis væsentlige og nødvendige Bestanddele imidlertid ere lige, medens de dog ere forskjellige derved, at de enten ere udstædte af forskjellige Øvrigheder, eller gjælde baade for Ind- og Udlandet tillige, eller kun for det første, idet de forøvrigt overlade Routen til den Reisendes Godtbefindende, eller og, under Trudsel af Straf, foreskrive denne en Reiseroute til et vist bestemt Sted. — Med Hensyn hertil gives der Ministerial-Pas, Gesandtskabs-Pas, Regjerings-Pas, Pas udstædte af

fædvanlige Politiøvrigheder. — De Pasſe, der udſtædes af disſe Øvrigheder til indenrigſke og udenrigſke Steder tillige, blive benævnede udenrigſke Pasſe, Pasſene til indenrigſke Steder alene, indenrigſke, og naar de meddeles Nogen, ſom har i Sinde at udvandre, kaldes de Udvandringspasſe.

De Pasſe, ſom under en Straffeclauſul foreſkrive en Reiſeroute, benævnes Tvangspasſe eller Marſchrouter.

De Pasſe, ſom atteſtere, at der paa det Sted, hvorfra Pashaveren kommer, ikke herſker ſmitſomme Sygdomme, blive kaldte Sundhedspasſe.

Hvad derimod de Reiſelegitimationer angaaer, ſom meddeles visſe Classer af Reiſende og i et beſtemt Diemed, da høre nærmeſt herhid Vandreboger og Vandrepas, der alene udſtædes til ſaadanne Haandværksſvende, ſom reiſe til fremmede Steder for der at træde i Arbeide. — Iſtedet for ſamme brugte man tilforn de ſaakaldte „Kundſchaften.

Permiſſions-Paſſe og Marſchordrer — Marſchverfügungen — medføre Militairperſoner, ſom blive permitterede eller commanderede til Steder udenfor deres Garniſon.

Liigpas kaldes Legitimationen for den, der udbringer et Liig til et fremmed Kirkeſogn.

Naar Pas meddeles til en beſtemt Slags Handel eller til Bisſekramhandel — Hauſiren — blive de kaldte Handels- og Bisſekræmmer-Paſſe — Hauſirpäſſe. —

De her nævnte udgjøre de egentlige Reiſelegitimationer. Iſtedetfor ſamme bruges undertiden Skudsmaalsboger — Geſindezeugnißbücher — Næringsſkatsqvitteringer — Gewerbſteuerſcheine — Handelslegitimationer og Dobeatteſter. — Hvilket Værd der bliver at tillægge disſe, vil her ikke blive omhandlet.

Naar Kongen af Sachſens Underſaatter ville reiſe

fra Sachsen til Udlandet, gjør Loven det i Almindelighed til Pligt at anskaffe sig og at medbringe et gyldigt Pas, „for at undgaae de Forlegenheder og Vidtløftigheder, som de i fremmede Lande let kunde være udsatte for, naar de ikke kunne legitimere sig med Hensyn til deres Person og Forholde."

Vide Regulativ wegen der Reisepässe v. 2. Januar 1818, Cap. 1, § 1. (Cod. Aug. Cont. 111 Tom. 1, Pag. 552). Da nu alle fremmede Stater udtrykkeligen forlange at alle til samme ankommende Udlændinger medbringe behørige Passe, saa følger deraf, at Enhver, som vil reise i Udlandet, maae forsyne sig med lovmæssigt Pas.

Under „Udlandet" indbefattes forøvrigt alle herskabelige Gebeter, som ligge udenfor Kongeriget Sachsen og Oberlausitz og i denne Henseende har de tydske Staters Sammentrædelse i et almindeligt Toldforbund hidindtil ikke bevirket nogen Forandring.

De Kongelige sachsiske Reisepasse til Udlandet blive, for at forøge deres Troeværdighed, udstædte paa en særegen dertil forfærdiget og indrettet Sort Papiir. — Dette er med Vandstempel betegnet:

K. S. Reise-Pas

og det Kongelige Vaaben. Desforuden indeholder det 2de indpressede Stempler, det ene med Ordene: Kongel. sachs. Reisepas til Udlandet og det andet ligeledes med det Kongelige Vaaben. — Ved den øverste Rand er Tøgroschenstempelet aftrykt.

Dette Papiir bestaaer enten af halve Ark i stor Folio eller af hele Ark i samme Format, af hvilke da det andet Blad ikkun indeholder det Kongelige Vaaben og det første Blads Overskrift er i Vandtræk, dog uden sammenpresset Stempel. — Efter Bestilling af Øvrighederne erholdes forøvrigt begge Slags for samme Priis gjennem de Kongelige Oppebørselsbetjente fra det Kongelige Stempelfactorie i Dres-

den, og Øvrighederne maae udstæde formelige Qvitteringer for Modtagelsen af disse Ark med Angivelse af Antallet. — Paa den anden Side erholde Oppebørselsbetjentene — die Bezirks-Steuer-Einnahmen — fra Øvrighederne Atteſter om, at og hvormange Pasark de sidſte have modtaget af dem.

Vide Regulativ w. d. R.-P. v. 27. Januar 1818. Cap. 1, § 3 (C. A. C. 111 T. 1 p. 553). Vorordnung v. 1. Nov. 1834. (Geſetzſammlung v. 1834, p. 311).

Ethvert Reiſepas til Udlandet skal være affattet med tydelig Skrift og i det tydſke Sprog. — Med Hensyn til Reiſer i Lande, hvor der tales et fremmed Sprog, vil Tilfoielse af en af Øvrigheden atteſteret Overſættelse af Paſſets Indhold være hensigtsmæssig.

Reiſepas til Udlandet bør indeholde Følgende:

1) Den Reiſendes For- og Tilnavn, hans Stand, hans Hjemſted og Navnene paa de Perſoner, som staae i et afhængigt Forhold til ham, eller som han repræſenterer.

I Almindelighed maae vel et Pas kun udſtedes til en enkelt Perſon. — Undtagelſe herfra finder imidlertid Sted med Hensyn til saadanne Perſoner, som staae i et Afhængighedsforhold til den Reiſende, saaſom Huſtruer, Børn, Tjenerſkab, og disse kunne paa den Reiſendes Forlangende, i Overeensſtemmelſe med hans Opgivelſer indbefattes i samme Pas som han.

2) Reiſens Øiemeed,
3) Landet og Stedet, hvortil Reiſen gaaer,
4) Efter den pasudſtædende Øvrigheds Skjøn, Reiſemaaden, om den Fremmede reiſer til Fods eller paa hvilken anden Maade,
5) Tiden, i hvilken Paſſet skal gjælde. Intet udenrigs Pas maae udſtædes paa ubeſtemt Tid.
6) Fremdeles bliver et noiagtigt Signalement at tilfoie Paſſet, Beſkrivelſe af Staturen, Haarene, Panden,

Øinene, Øienbrynene, Næsen, Munden, Skjægget, Hagen, Ansigtet, Ansigtsfarven, og i Særdeleshed — ganz hauptsächlich — særegne ikke let forgjængelige Mærker, hvorved den Reisende adskiller sig fra andre Individer. — Derved bliver ikke alene Pasfets Ihændehaver mere fuldstændig legitimeret, men Pasfets Forfalskning eller sammes Misbrug ved Andre, end den egentlige Pashaver, forebygges derved bedre.

Med Hensyn til ansete Personer, som ere den pasudstædende Øvrighed bekjendte som paalidelige Personer, er Betegnelse efter Stand, Embede eller Bestilling tilstrækkelig.

Men da denne Bestemmelse ikke forpligter fremmede Øvrighedspersoner, saa gjør den Reisende i Almindelighed retteſt i at lade sig fuldstændigen og nøiagtigen signalisere.

Fremdeles skal ethvert Reisepas indeholde:

7) Angivelse af Stedet hvor, Dagen og Aaret naar Passet er udstædt,

8) Rettens Underskrift — die Unterschrift des Gerichts — i Særdeleshed Dirigentens eller de, der maatte være competente til at træde i hans Sted, og endelig

9) den Reisendes egenhændige Navns Underskrift.

Dernæst

10) skal Passet forsynes med 2 Seigl, nemlig med Rettens Seigl i Vox eller Lak, istedetfor hvilket dog bruges et i Papiret indpresset Aftryk af Seiglet, og ved Siden af med et andet Retsstempel i rod eller sort Farve, der ikke let kan udslettes. — Intet Pas er gyldigt som ikke er forsynet med dette Aftryk.

Mandat v. 9. Januar 1803, § VI, a, b. (C. A. C 111. T. 1, p. 401). Regulativ w. d. R.-P. v. 27. Januar 1818, (ib. p. 553). Generale v. 30. April 1810 § 9, (ib. p. 462).

11) Naar Passet leveres paa et heelt Ark, da bliver Øvrighedens Stempel — der Stempel der Behörde —

at paatrykke paa den indre Side af Arket paa Boiningen med fort Farve, saaledes, at begge Halv-Ark ved Boiningen, ere paatrykte af Seiglet, og saaledes ikke kunne stilles ad, uden at bryde Seiglet.

Verordnung v. 23. Juni 1835. (Gesetz- und Verordnungs-Blatt v. 1835 p. 370).

Den nøiagtige Jagttagelse af alle foreskaaende Bestemmelser, ligesom overhovedet den størst mulige Nøiagtighed og meest betænksomme Forsigtighed ved Udstædelsen af nye Passe, er gjort Øvrighedspersonerne til en streng Pligt, og for enhver Forsømmelse, hvori de Vedkommende gjøre sig skyldige, trues de af Lovene med eftertrykkelig Tilretteviisning og forholdsmæssig Pengestraf.

Regulativ v. d. R.-P. v. 27. Jan. 1818 Cap. 1 § 6. (C. A. C. 111, T. 1, p. 554).

Desforuden indeholder den sachsiske Paslovgivning et ikke ubetydeligt Antal af Bestemmelser med Hensyn til Reisepassers Udstædelse til Udlandet, saasom:

Alle de Personer, som ikke ere selvstændige, men afhængige af Andre, og i hvis Magt det heller ikke staaer eensidigen at ophæve deres afhængige Forhold, kunne uden udtrykkelig Indvilligelse fra deres Side, af hvem de ere afhængige, ikke meddeles Reisepas; saaledes ikke Hustruer, naar Egteskaberne endnu staae ved Magt, uden Mandenes Samtykke; de, der staae under Fædrenemagten, ikke uden Faderens Consens, Umyndige ikke uden Formynderens Indrømmelse; Betjente ikke uden deres Foresattes Tilladelse; Tjenestetyende ikke uden deres Herskabs.

Undtagelse vil kunne finde Sted, naar Reisen skal gaae for sig under saadanne Omstændigheder, som med Sikkerhed lade forudsætte Indvilligelse fra dens Side, som herom vilde have været at spørge, eller naar det med Sikkerhed kan ventes, at den Reisende ikke vil misbruge den, ved Meddelelsen af et Pas til Udlandet, erhvervede Frihed til at reise sammesteds hen til Skade for den, til hvem han staaer

i Afhængighedsforhold. Saadanne, om hvem det er notorisk, at de ere under Tiltale, eller Fremmede, som under Pasøvrighedens Jurisdiction ere indviklede i betydelige Gjældsprocesser, kunne ikke erholde Pas uden at producere Attest fra vedkommende Ret om at intet er til Hinder for deres Reise.

(En tilsvarende Bestemmelse om de, der notorisk ere under Tiltalte, haves vel ikke i den danske Paslovgivning, men ligesom det iagttages i Praxis, at i saa Tilfælde Attest fra vedkommende Øvrighed, der har foranlediget Tiltalen, bliver at forevise, saaledes synes saadant ogsaa at følge af Sagens Natur. De øvrige ovenanførte Specialia indbefattes alle hos os i Cautionsbevisets Ord: „at intet er til Hinder for Reisen.")

Enhver, som vil have et Pas, maae være Øvrigheden personligen noie bekjendt eller fuldstændigen legitimere sin Personlighed ved behørige Vidner eller ved et tidligere erhvervet Pas fra en competent Øvrighed.

Ligesaa nødvendigt er det, at Pasudstederen seer Modtageren, for fuldstændigen at kunne indføre Passets Indhold, navnligen Signalementet og for saa meget som muligt at forebygge at en Fremmed tilsniger sig et Pas.

Naar Landets Indvaanere ville tiltræde en Reise fra selve Landet af, men dog fra et andet end deres egentlige Opholdssted, til Udlandet, da maae de have legitimeret sig for Øvrigheden, hos hvilken de forlange Passet, paa een af de nævnte 3 Maader.

Finder Øvrigheden ingen Betænkning derved, og er der ingen Grund tilstede, som forhindrer den forehavende Reise til Udlandet, da erholder han vel det begjærte Pas, dog saaledes, at der altid i samme maae tilføies ved hvilke Beviisligheder Pashaveren har legitimeret sig for den pasudstedende Øvrighed.

Regulativ w. d. R.-P. v. 27. Jan. 1818, Cap 1, § 2. (C. A. C. 111, T. 1, p. 558). Mandat v. 9. Juni 1803, § VI, c, (ib. p. 401).

Enhver Udlænding, som ankommer til Kongeriget Sachsen, maae i Almindelighed være forsynet med et troeværdigt Pas eller Vandrebog, som udtrykkelig berettiger til at reise i Udlandet.

Regulativ w. d. R.-P. v. 27. Jan. 1818, Cap. 111, § 1, (C. A. C. 111, T. 1, p. 556). Mandat v. 22. Septbr. 1826. (Gesetzsammlung v. J. 1826, p. 227). Mandat v. 25. Jan. 1855, § 5, a. (G. S. v. 1825, p. 19). Verordn. v. 15. Juli 1829 § 2. b. (G. S. v. 1829, p. 127).

Naar en Udlænding ønsker et nyt Pas, kan han kun erholde samme:

a) naar han en tidlang har opholdt sig i den Øvrigheds Jurisdiction, hvor han requirerer Passet, saaledes at samme er overbeviist om hans Umistænkelighed.

Dersom Øvrigheden paa det Sted, hvor han opholder sig, ikke maatte være competent til at udstæde et Reisepas til Udlandet, da maae han i ethvert Tilfælde lade sig udstæde et Atteſtatum om hans Umistænkelighed. — Paa dette erholder han derefter et Pas af det Amt, til hvilket hans hidtilværende Opholdssted hører. — Saadant skeer imidlertid kun under den Forudsætning,

b) at Udlændingen foreviser og afgiver til Øvrigheden det Pas, med hvilket han er ankommen til Kongeriget.

Denne Legitimation maae enten være udstædt af hans Hjemsteds-Øvrighed selv, eller af en anden Øvrighed paa Grund af en saadan, med Angivelse af Udstædelses-Aaret og Udstædelses-Dagen og udtrykkeligen lydende paa Udlandet, samt forøvrigt være udløben.

Den Øvrighed, som udstæder det nye Pas, beholder det Gamle i sin Forvaring, og bør udtrykkeligen anmærke i det nye, at den forannævnte Bestemmelse er efterkommet.

Regulativ w. d. R.-P. v. 27. Jan. 1818, Cap. 1, § 2 (C. A. C. 111, T. 1 p. 553). Verordn. v.

15. Juli 1829, § 2, a und b. (G.-S. v. 1829, p. 126).

Kan Udlændingen ikke opfylde de nysnævnte Betingelser, da bor et nyt Pas ikke meddeles ham, og der bliver da at forholde med Hensyn til ham som med de Fremmede, der enten slet ikke eller ikke fuldstændigen have legitimeret sig.

Et nyt Pas maae heller ikke meddeles nogen Udlænding, som gjør en Næringsvei af at drage omkring med Varer, eller, som foreviser Kunstfærdigheder og Seeværdigheder, hvortil høre alle Handlende, Skuespillere, Liniedandsere og deslige. — Er en saadan Udlændings Legitimation udløben, da maae Reisens Fortsættelse, for at vedblive den forrige Levevei, ikke tilstedes, hvorimod det meget mere bliver at betyde ham at begive sig paa Tilbagereisen ad rette Landevei — in der geradesten Richtung. — Dertil bliver enten det gamle Pas prolongeret paa den fornødne Tid, eller han bliver at forsyne med en nye Legitimation, en saakaldet Marschroute.

Verordnung v. 15. Juli 1829 § 2, b, (G.-S. v. 1829, p. 126).

Undertiden bestemmer dog, efter modtagen Indberetning, Overpolitieovrigheden, at der paa ubestemt Tid kan tilstedes den Fremmede Ophold indtil han fra sit Hjemsted har erholdt en gyldig Legitimation og at der meddeles ham en interimistisk Legitimation for samme Tidsrum af den Øvrighed, for hvilken han har produceret sin udløbne Legitimation.

Da fremmede Staters Love ofte foreskrive særegne Formaliteter med Hensyn til de Passe, der i bemeldte Stater blive at anse for gyldige, saa ere de indenlandske Pasovrigheder forpligtede til, forsaavidt som deres Forhold dertil maatte give dem Leilighed, og i Særdeleshed med Hensyn til de til Kongeriget Sachsen grændsende Stater, heraf at tage Notice og ved Udstedelsen af Pas vidhen at iagttage det i saa Henseende Fornødne.

Politiøvrighederne i Dresden og Leipzig blive af Regjeringen meddeelte en fuldstændig Underretning om udenrigske Staters Pasreglementer og meddele igjen paa Foresporgsel de øvrige Pasauthoriteter det Fornødne.

Regulativ w. d. R.-P. v. 27. Jan. 1818, Cap. 1. § 2. (C. A. C. 111, T. 1, p. 554). Cfr. Königl. preuss. Pass-Polizei-Gesetz, und die darauf gegründete General-Pas-Instruction nebst deren sämtlichen Zusätzen ꝛc. von W. G. von der Heyde. Magdeburg, 1834. 1835.

Ifølge den danske Paslovgivning finder ingen til den sidstanførte svarende Bestemmelse Sted, ligesom ogsaa i Danmarks fremmede Authoriteters Passe respecteres saaledes som de forefindes. Passe udstædte i Sverrig og Norge ere saaledes ofte hverken forsynede med den Reisendes Fornavn, hans Alder eller øvrige Signalement, hvilket imidlertid bliver at berigtige saafremt han her erholder et nyt Pas, eller at notere, forsaavidt som saadan Underretning kan erholdes, uden derfor — naar ikke andre Grunde gjøre det nødvendigt, — at besvære den Reisende med personligt Møde. Saadant kan være i den fremmede Stats egen Interesse f. Ex. i saadanne Tilfælde, hvor den Reisende af en udenrigs Authoritet reqvireres efterſat og udleveret.

Ved Meddelelsen af Pas, navnligen til Udlandet, bliver den største Forsigtighed at anvende, naar den, der forlanger Passet, er værnepligtig — militairpflichtig — for at en Saadan ikke derved skal blive sat istand til at unddrage sig Værnepligten, eller at desertere. De Øvrighedspersoner, som forsætligen eller uforsætligen maatte foranledige saadant, udsætte sig derved for den eftertrykkeligste Straf.

Gesetz v. 26. Oct. 1831, § 79—80. (G.-S. v. 1831, p. 266). Mandat v. 19. März 1831 (G.-S. v. 1831, p. 57).

Er den, der forlanger Pas, allerede Soldat, ligemeget om

det er i Ind- eller Udlandet, og permitteret med et gyldigt Pas, da bliver han at henvise til vedkommende militaire Øvrighed. Maatte der i Anledning at Begjæringen (bei dem Gesuche) om Pas opstaae Mistanke om tilsigtet Desertion, da bliver Soldaten at arrestere og at aflevere til hans Øvrighed.

Er den, der begjærer Passet ikke endnu Soldat, men kun værnepligtig, da bliver den forlangte Legitimation at nægte ham, saafremt han hører til en udenrigs Stat, der har oprettet Cartel med Sachsen, og han endnu ikke har opfyldt sin Værnepligt.

Han bliver da enten ved Marschroute at henvise til hans militaire Øvrighed, hvorom denne samtidigen bliver at underrette, eller, dersom der maatte være Anledning til at antage, at den Værnepligtige søgte at unddrage sig sin Forpligtelse, da bliver han at arrestere, og angaaende det Videre at underhandle med vedkommende militaire Øvrighed.

Dersom den Fremmedes Hensigt at unddrage sig Værnepligten er evident, saasom, naar i hans forrige Reiselegitimation Tiden er angivet, til hvilken Ihændehaveren skulde melde sig for at opfylde sin Værnepligt, uden at han dog har efterkommet denne Betydning, da kan den Fremmede strax arresteres, og, naar der ikke opstaaer nogen Tvivl om hans Hjemsted, eller om hans Værnepligt, da kan hans Aflevering til hans competente Øvrighed ved Transport uden videre skee.

Med Hensyn til Kongeriget Sachsens værnepligtige Undersaater, da maae ingen ung Mand i det Aar, da han bliver værnepligtig, det er fra den 1. Januar af det Aar, da han fylder sit 20de Aar, forandre sit Opholdssted endogsaa i Landet uden derom at underrette hans Hjemsteds-Øvrighed og uden uvie at angive Stedet, hvorhen han vil tage. — I særdeles presserende Tilfælde kan dog Stedets Øvrighed, efter forudgaaet Forhandling med Amtman-

den — Amtshauptmanne — og ifølge dennes Indvilligelse, meddele en saadan ung Mand, endogsaa i det nævnte Aar, et Pas til Udlandet, dog kun til ottende Dagen for den til personlig Anmeldelse fastsatte Termin og under Jagttagelse af de iøvrigt givne særdeles Forskrifter.

Gesetz v. 26. Oct. 1834 § 62. (G.-S. v. 1834, p. 263.)

Regjeringen har tilføiet denne Lovbestemmelse Følgende: „det er tilladt Politiøvrighederne at meddele værnepligtige unge Mennesker, mod hvilke der ikke yderer nogen Mistanke om at de skulle ville undvige, men hvis Tilbagekomst meget mere med Grund kan ventes, Pasze eller Vandrebøger indtil den 12. October af det Aar, i hvilket de have at opfylde deres Værnepligt. — Derved bliver imidlertid Følgende at iagttage:

a) Der maae holdes nøiagtige Fortegnelser over de meddeelte Passe og Vandrebøger.

b) Dernæst bliver af Politiøvrigheden, eller naar denne ikke tillige er Recruteringsøvrigheden, da af denne, forinden Legitimationen meddeles, at modtage Reqvirenternes solennelle Løfte — Handgelöbniß — om sammes punctlige Tilbagekomst under de i §§ 64, 67 og 74 i Loven om Værnepligtens Opfyldelse af 26. Oct. 1834 fastsatte Straffe, og desuden at meddele den Værnepligtiges Dobeattest følgende Paategning:

„N. N. den . . .

Haver at indfinde sig

N. N.

meddeles Tilladelse til at reise til N. N. (at vandre i Udlandet) og lover derimod med Haand og Mund, efterat være forehøldt de i Loven af 26. Octbr. 1834 om Værnepligtens Opfyldelse §§ 64, 67 og 74 bestemte Straffe, den . . . ufeilbarligen

og under de i de nævnte §§ ommeldte Straffe, at indfinde sig her og at opfylde sin Værnepligt.

Forelæst og vedtaget, samt underskrevet af Comparenten.

N. N.

Actuar.

Det unge Menneske faaer imidlertid ikke Dobeseddelen tilbage, men samme bliver at opbevare hos Øvrigheden paa det sidste Opholdssted og resp. paa Fødselsstedet, naar Reisen tiltrædes fra samme af.

Mandat af 20. Septbr. 1826, § 15. (G.-S. v. 1826, p. 213).

c) Endeligen bliver at tilføie Passet eller Vandrebogen: „Indehaveren af dette Pas (eller Vandrebog) tillades under de i §§ 64, 67 og 74 af Loven om Værnepligtens Opfyldelse bestemte Straffe ikkun indtil den . . . at vandre i Udlandet. (Indehaveren af dette Pas maae ikke under noget Paaskud lade sig samme prolongere over den . . .) og den velvise Øvrighed paa det Sted, hvor N. N. ved Nærmelsen af dette Tidspunct maatte opholde sig, anmodes gunstigst om, strax at tilbagevise ham ad nærmeste Vei til Kongeriget Sachsen.

Verordnung v. 26. Octbr. 1834. (G.-S. v. 1834, p. 284).

Er den, der begjærer en Reiselegitimation, ikke umiddelbar værnepligtig, men kun Reserve, da bliver saadant, der dog ikke i og for sig forhindrer fra at reise i Udlandet, at bemærke i Legitimationen, ligesom og hvorlænge Værnepligten varer, med Tilføiende, at Indehaveren i bemeldte Tidsrum hvert Aars første Juni har at melde sig hos vedkommende Øvrighed.

Verordnung v. 25. Apr. 1835, § 10. (G. u. V.-Bl. v. 1835, p. 253).

Til Reserveclassen henhøre:

a) De Mandskaber, som have trukket Frielodder ved de foregaaende Recruteringer,

b) De, der vel ikke have været anſete for fuldkommen dygtige til Tjeneſte ved Linietropperne, men dog ganſke brugbare til andre militaire Functioner.

c) De unge Mennesker, som ſtudere paa Lands-Univerſitetet eller et andet ſaadant, paa Bjergacademiet i Freiburg, Forſtacademiet og den landoeconomiſke Læreanſtalt i Tharand, paa et af Academierne for de ſkjønne Kunſter, det chirurgiſk-mediciſke Academie i Dresden, paa een af begge Landsſkolerne i Meißen og Grimma, eller paa et af Landets Gymnaſier eller Lyceer og paa et indenlandſk Skolelærer-Seminarium, og ſom have paabegyndt deres Curſus ſamt kunne producere Atteſt om dadelfrie Opførſel og Flid, ligeſaavel ſom om tilſtrækkelige Evner, ſaalænge de endnu ikke have opnaaet det 22de Aars Alder, og det Fornødne ikke er berigtiget med Hensyn til deres Indtrædelſe i Armeen eller de ikke have ſtillet en Anden for ſig.

Med Hensyn til disſe unge Mennesker er nemlig, til Kunſters og Videnſkabers Befordring, Begyndelſen af deres Tjeneſtetid udſat til de have fyldt det 22de Aar og det forbeholdes Recruteringscommiſſionerne efter Omſtændighederne og i enkelte Tilfælde at forlænge denne Termin indtil Udløbet af det 24de Aars Alder.

Geſetz v. 26. Octbr. 1834 § 9 u. 28 (G.-S. v. 1834 p. 254 og 255).

Reſervetjeneſteforpligtelſen vedvarer 6 Aar.

§ 3. § 30. ib.

Videre ere afſkedigede Militaire, fra Afſkeedsdagen af, reſerveplig tige for de næſte 3 Aar.

§ 31 ib.

Naar ſaadanne Mandſkaber ville opholde ſig længere end 6 Maaneder i Udlandet, da have de at forſyne ſig med

et Militairpas, og for at erholde samme at henvende sig til Krigsministeriet.

§ 70 der Verordnung v. 26. Octbr. 1834. (G.-S. v. 1834 p. 284.

Naar værnepligtige Personer have undladt at indfinde sig hos Localovrigheden paa de Anmeldelsestider, som er blevet betydet dem, uden fuldstændigen at kunne retfærdiggjøre sig med Hensyn til de Grunde, der have afholdt dem fra at møde, da blive de at straffe med 8 Dages Fængsel eller Haandarbeide.

Paspolitieovrighedspersonerne maae da sørge for ved Requisition at faae dem bragt tilstede naar de opholde sig i selve Landet efter Foranledning fra de Authoriteters Side, hvor Anmeldelse skulde have været gjort. Men opholde de sig udenfor Sachsen og det i en Stat, som er indbefattet i den ved Mandat af 19. Marts 1831 publicerede Cartelconvention, eller med hvilken en saadan Convention bestaaer, da blive de derfra at reclamere.

Naar derimod saadant Mandskabs Opholdssted er ubekjendt, da blive de af Kredsdirectionen at indkalde igjennem de offentlige Blade baade indenrigske og udenrigske under Indrømmelse af en doppelt sachsisk Frist.

Gesetz v. 26. Octbr. 1834, §§ 44—69. (G.-S. v. 1834. p. 274). Verord. von demf. T. und J. § 74. (ib. p. 283).

Forovrigt blive alle Forseelser i Anledning af Værnepligten at anmelde for Amtmanden — Amtshauptmanne — som i saa Henseende har at anordne det Fornødne.

Verordnung v. 26. Octbr. 1834 § 76—78. G.-S. v). 1834 p. 286).

Den sachsiske Paslovgivning med Hensyn til Værnepligtige har saaledes en Deel tilfælleds med den danske, der dog er mindre vidtloftig. Hos os bliver nemlig, som forhen vist, naar en Værnepligtig vil reise i Landet, strax Spørgsmaal om hans Amtspas, der ikke er noget Reisepas, men

et nødvendigt Document for at erholde dette og udstedes heller ikke af de samme Authoriteter, som udstede Reisepas i Almindelighed. Til Reiser i Udlandet maae den danske Værnepligtige erhverve Kongelig Tilladelse, der almindeligviis ikke nægtes, naar Reisen har et nyttigt eller nødvendigt Formaal og imod en paalidelig Borgen for Tilbagekomsten i rette Tid.

En ikke mindre besynderlig end besværlig Forpligtelse paaligger de sachsiske Paspolitieauthoriteter derved, at de skulle føre Control med den rigtige Afskrivning — Abführung — af Nærings- og Personal-Skatter. Med Hensyn til Udlændinge ere de derfor forpligtede til, ved Passenes Meddelelse og ved sammes Revision, ogsaa at paasee at Næringsskatten er erlagt. De have derfor at lade sig forevise Næringsskatsbilletterne og Qvitteringerne, og naar de derved maatte bemærke nogen Urigtighed eller noget Underslæb, da strax herom at meddele den competente Authoritet Underretning, til Skattens Indbrivelse og Strafs Lidelse.

Verordnung v. 25. Novbr. 1835 § 31 (G.- u. V.-Bl. v. 1835 p. 501). Verordnung v. 22. Novbr. 1834 § 11. (G.-S. v. 1834 p. 418).

Naar Indlændinge forandre Opholdssted, forsaavidt som saadant ikke skeer ifølge en Politieforanstaltning, eller de Bortdragende maatte have Gehalt, Pension eller Vartpenge fra Statscassen, da blive Reisepassene, Vandrebøgerne eller lignende Attestata ikke at authorisere til Bortgang forinden det sidst forfaldne Personal- eller Næringsskats-Beløb er berigtiget.

Verordnung v. 3. Septbr 1836. (G.- u. V.-Bl. p. 208) S. 41 u. gl. § 33.

Ikke alle Politiesvrigheder i Sachsen ere competente til at udstede Pas til Udlændinge; men ikkun:

a) De Kongelige Justitsamter
b) Politieauthoriteterne i Dresden og Leipzig.
c) Byeauthoriteterne i Zwickau, Freiburg, Chemnitz,

Plauen, Annaberg, Meißen, Hain, Schneeberg, Marienburg, Würzen, Pirna, Oelsnitz, Borna, Adorf, Oschatz, Stolberg, Grimma, Pausa,

d) endelig de Schönburgske Amter, For- og Bag-Glauchau, Lichtenstein, Waldenburg, Hartenstein og Stein.

Verordnung v. 15. Juli 1829 § 1. (G.-S. v. 1829 p. 126).

Til disse Authoriteter have derfor Udlændinge at henvende sig, medens det under en Mulct af 50 Daler er forbudt andre Authoriteter at udstede de omhandlede Pasfe. (ib. p. 127).

For et udenrigs Pas bliver med Indbegreb af det paa Paspapiret anbragte Togroschenstempel, ikkun 8 Groschen (à ca. 6 Rbß.) at erlægge.

Regulativ w. d. R.-P. Cap. 1 § 7. (C. A. C. 111 T. 1. p. 555).

Foruden de hos os gjældende almindelige Bestemmelser om Vandreboger findes i den sachsiske Lovgivning den særegne, at Jægere, Gartnere, Brændevinsbrænder- og Bryggersvende ikke maae uden Vandrebog drage omkring i Sachsen for at søge Tjeneste eller Erhverv.

Arg. d. Mandats v. 7. Decbr. 1810 Cap. 111 § 8 C. A. C. 111 T. 1 p. 478. Mandat v. 25. Jan. 1825. § 2 G.-S. v. 1825. p. 49).

Haandværksmestere, som have opgivet at drive deres Profession selvstændigen for at vandre — hvilket ofte er Tilfældet i Sachsen — stille sig ganske i Classe med Svende og maae ligesom disse medføre Vandreboger. Det samme er Tilfældet med Bogtrykkere og Formskjærere. Overhovedet synes det at kunne opstilles som Regel, at alle de Personer, som reise fra Sted til Sted, for at træde i Arbeide hos Herrer eller Mestere af deres Haandtering, Kunst eller Profession, alene maae erholde Vandreboger, og at de bør anskaffe sig samme, naar det af dem fra Udlandet medbragte Pas er udløbet.

Mandat v. 22. Septbr. 1826, § 1. (G.-S. v. 1826, p. 225). Verordnung v. 15. Juli 1829, § 1. (G.-S. v. 1829, p. 127).

Lovgivningen om Vandrebogers Indførelse i Danmark — hvor og det Tilfælde at Mestere søge Arbeide som Svende, om ikke ofte saa dog undertiden indtræffer — indeholder ligesaalidet som den senere Lovgivning nogen Bestemmelse for det omhandlede Tilfælde. — Det synes imidlertid at være rettest at meddele Mesteren et Pas, da han ikke ophører at være Mester og Vandrebøger alene ere bestemte for Svende. I Praxis følges, saavidt vides, ogsaa denne Regel. — Vandrepasse — som i Sachsen bruges, naar indenlandske Svende ville reise udenfor de Lande, der høre til det tydske Forbund — vilde her være passende. Hos os haves ingen særegen Form for disse, men et sædvanligt Politipas ansees tilstrækkeligt.

En sachsisk Vandrebog koster ialt 4 Groschen, og, naar et Futteral medfølger 6 Groschen.

Over det Spørgsmaal om den indenlandske Reisende i selve Landet behøver nogen Reiselegitimation, udtrykker den sachsiske Lovgivning sig saaledes:

„Til Reiser i selve Landet behøver den indenlandske Reisende i Reglen intet Politipas Men for at dog Enhver, ogsaa Landets Indvaaner, kan være istand til, paa Steder, hvor han ikke er bekjendt, at legitimere sin Personlighed for Politiøvrighederne og Politiofficianterne, saavelsom paa Post- og Værtshusene, og saadant lettest og paa den tilforladeligste Maade kan skee ved troeværdige Reisepasser, saa ville ogsaa indenlandske Reisende ofte komme i det Tilfælde, at maatte forsyne sig med Pas paa Reiser til indenlandske Steder."

Regulativ v. d. R.-P. v. 27. Jan. 1818, Cap. 11, § 1. (C. A. C. 111, T. 1, p. 555).

Der gives imidlertid visse Classer af Landets Indvaanere, som engang for alle ogsaa i Landet skulle føre med sig visse

dem foreskrevne Legitimationer. — Hertil høre Gewerbsgehilfe, erzgebirgische Arzneihändler, Hausirer og Soldater.

Et indenlandsk Pas koster 4 Groschen.

Regulativ m. d. R.-P. v. 27. Jan. 1818, Cap. 11, § 3, (p. 556).

De øvrige Bestemmelser i den sachsiske Paslovgivning ere enten forskjellige fælleds med den danske, eller hidrøre fra locale Forholde.

I Kongeriget **Baiern** betales intet for et indenlandsk Pas, der sammesteds har følgende Form:

Nr. i Pasprotocollen. Gratis.

Den Kongel. baierske Politiedirection i München.

Gyldig til Reiser i Landet for en Tid af . . .

Signalement.

1. Alder.
2. Statur.
3. Ansigt.
4. Næse.
5. Haar.
6. Mund.
7. Øine.
8. Særkjender.

Den Reisendes Underskrift.

Meddeelt . . . (Characteer, For- og Tilnavn, det sidste skrevet med latinske Bogstaver).
født i
boesiddende i
ifølge (Hjemstedet, Borgerskab, et tidligere Pas ꝛc.)
nærværende Reises Formaal, (Lyst-Forretnings-Reise ꝛc.)
München, den
Den Kongelige Politiedirecteur (i sammes lovlige Forfald Commissairen).

Anmærkninger for Pashaverens Vedkommende.

Nærværende Pas gjælder ikke til Reiser udenfor Rigets Grændser. — § 5 i Fdn. om Pasvæsenet af 17. Januar 1837.

Om bemeldte Forordning af 17. Januar 1837 læses i en Commentar eller Kundgjørelse dat. München den 20. s. M. og undertegnet paa Hans Kongelige Majestæts allerhøieste

Befaling — som det hedder — af Friherre von Gise og Fürst v. Oettingen-Wallerstein sub. 1, Følgende:

Den allerhøieste Forordnings Standpunct fremgaaer utvivlsomt af sammes Indledning; samme bliver saavel af Øvrighedspersonerne som af Nationen optaget med levende Erkjendelse og varm Taknemmelighed ɔc.

Forordningens 1ste Artikel bestemmer:

„Landets Indvaanere behøve ikke noget Pas til Reiser i Landet selv; til Reiser gjennem Udlandet til Indlandet, navnligen til Reiser fra Regjeringsdistricterne paa denne Side af Rhinen til Rhinkredsen og omvendt, ikkun forsaavidt som Lov og Anordninger i den respective fremmede Stat maatte fordre saadant.

Enhver af Landets Indvaanere er imidlertid pligtig til paa Reiser i selve Landet at legitimere sin Personlighed paa Forlangende af Politicembedsmændene og de offentlige Betjente, hvem Sikkerhedspolitiets Haandhævelse er anbetroet, ved Beviisligheder, Brevskaber, Documenter eller paa anden troværdig Maade.

Den, der ikke efterkommer denne Pligt, har at tilskrive sig selv de Følger, som maatte resultere af at Politicanordningerne haandhæves. Art. II.

Indenlandske vandrende Haandværksvende, Landmusicanter og omvankende Arbeidsfolk skulle imidlertid fremdeles være forsynede med anordningsmæssige Vandreboger og lade disse fornye.

Til Reiser til Udlandet skal i Almindelighed et Pas erhverves: dog undtages:

1) naar Reisen gaaer gjennem Udlandet til selve Landet.
2) naar Reisens Formaal er Omsætninger med Grændsestederne, eller
3) naar den Reisende kommer fra et indenlandsk Sted, som ikke er beliggende over 6 Mile fra Rigets Grændser og gaaer til et ikke længere bortfjernet Sted i Udlandet.

(En lignende Bestemmelse haves i den danske Paslovgivning med Hensyn til et enkelt Punct, nemlig Helsingoer).

Udstædelsen af Pas til Udlandet tilkommer udelukkende:

1) Ministeriet for det Kongelige Huus og for de udenrigske Anliggender med Hensyn til alle indenlandske Reiser uden Undtagelse;
2) Krigsregjeringerne (Kriegsregierungen), Kammerne for det Indre, i Særdeleshed med Hensyn til dem, der opholde sig i vedkommende Regjeringsdistricter;
3) De med Paserpeditionsvæsenet ifølge Lovgivningen beskjæftigede Districtspolitieovrigheder — Landretterne, Herskabsretterne, herskabelige Commissariater og Byecommissariaterne i de Kredsregjeringerne umiddelbart underordnede Byer — med Hensyn til de i vedkommende Politidistrict sig opholdende Personer.

De af Districtspolitieovrighedspersonerne udstædte Passe udfordre dog en stadfæstende Paategning af den foresatte Kredsregjering, af Kammeret for de indenrigske Anliggender:

1) overhovedet i alle de Tilfælde, hvor det maatte ansees for passende at forbeholde et saadant Visa,
2) i Særdeleshed med Hensyn til Reiser i Lande, hvis Regjeringer ikke erkjende Gyldigheden af de af Underovrigheder udstædte Reiseligitimationer; endvidere
3) til Reiser udenfor det tydske Forbunds og den tydske Toldforenings Territorium, med mindre i enkelte aldeles ubetænkelige Tilfælde Indhentelsen af det stadfæstende Visa maatte være forbunden med væsentlige Besværligheder for den Reisende, hvilke stedse nøiagtigen bør tilføres Pasprotocollen og derefter strax indmeldes til vedkommende Kredsregjering og i Passet anmærkes ved Henvisning til nærværende Forordnings Art. VI, Ciffer 3.

De Passe, der undtagelsesvis, af speciel ansatte Commissairer udstædes til Cuurgjæster paa de Cuursteder, som ikke ere over 6 Mile bortfjernede fra Grændsen, til Lystreiser til

tilgrændsende fremmede Steder, behøve i ethvert Tilfælde ikke at være forsynede med nogen stadfæstende Paategning.

Ingen i Udlandet reisende Bairer maae, naar han allerede har erholdt Visa til Baiern af et baiersk Gesandtskab, opholde sig over 3 Gange 24 Timer paa noget Sted, hvor der findes et baiersk Gandtskab, uden at melde sig hos samme for at faae sit Reisepas viseret.

Forøvrigt staaer det ham frit for, paa de Steder, hvor der ikke findes noget Kongeligt baiersk Gesandtskab, at udbede sig det samme Visa af de sammesteds ansatte baierske Consular- eller Handelsagenter, og paa den Maade at sikkre sig sammes Beskyttelse og Intercession, naar det skulde gjøres fornødent. Art. IX.

De for Reisende til Udlandet foreskrevne Passe maae under ingen Omstændigheder suppleres ved blotte Hjemstedsbeviser — Heimathsscheine, — hvis Meddelelse retter sig efter de med Hensyn til samme givne særegne Forskrifter, og hvis Udstædelse alene tjener til ved den herved dokumenterede Reservation af Hjemstedsretten, at fjerne de Hindringer, som kunde møde ved et længere Ophold i andre Communer eller udenfor Fædrelandet derved, at man beskyttede at der kunde fremkomme Krav fra Hjemstedets Side. Art. XI.

En Udlænding tilstedes kun Adgang paa det baierske Territorium, naar han er forsynet med et fuldgyldigt Pas. Som saadanne ansees:

1) uden Indskrænkning alle Passe, der ere udstædte af de øverste Statsauthoriteter eller af Provindsialregjeringerne i fremmede Stater;

2) under Forudsætning af Reciprocitet, de af fremmede Staters Gesandtskaber og Consulater til Tilbagereise til Hjemmet udstædte, prolongerede eller fornyede Passe, ligesom og de af Districtspolitimyndighederne i en til det tyrske Forbund eller til den tydske Toldforening

henhørende Stat, til sammes Undersaatter udstædte Pasfe. Art. XIII.

Undtagne fra Forpligtelsen at være forsynede med Pas eller Visa ere:

1) Regjerende Fyrster og Medlemmer af regjerende Fyrstehuse behøve paa Reiser til de baierske Stater hverken for dem selv eller for deres Følge noget Pas eller noget Reise-Legitimation.

2) Beboere af det tilgrændsende Udland i de forhen under. Art. V. Ciffer 2 og 3 af nærværende Forordning nævnte Tilfælde behøve, under Forudsætning af at sammes Regjering iagttager Reciprociteten, intet Pas, og det overlades til dem selv, saafremt de ikke skulde være bekjendte i Baiern, at forsyne sig med Attester fra vedkommende Øvrigheder eller med andre Papirer, som kunne tjene til at constatere deres Stand eller Domicil.

3) Med Hensyn til udenlandske Fabrikanter og berettigede Næringsdrivende eller Kunstarbeidere, udenlandske Kjøbmænd, som der, hvor de ere boesiddende, ere forsynede med en aaben Bod, saa og udenlandske Producenter af Naturgjenstande — Erzeuger von Naturgütern — som reise til Baiern for Markedernes Skyld, ere, under Forudsætning af Reciprocitet, embedsmæssige, aarligen fornyede Attester fra Politieøvrigheden paa deres Hjemsted om de ovennævnte Egenskaber, som og om at de ere boesatte og uberygtede, tilstrækkelige.

4) Ligeledes er en embedsmæssig Attest fra Hjemstedets Politieøvrighed tilstrækkelig til Ind- og Udkjørsel for udenlandske Fragtvognmænd, som ankomme til Grændsen med Lastvogne — Güterfuhrwerk. —

5) Udlændinger, som ville besøge indenlandske Bade- eller Cuursteder, tilstedes ogsaa Adgang, naar de blot ere

forsynede med Pas fra Politiøvrigheden paa deres Hjemsted.

6) Udenlandske Haandværksvende, som ere paa Vandring, blive med Hensyn til Formen af deres Legitimationer at behandle efter de desangaaende bestaaende særdeles Forskrifter. Art. XV.

I Praxis torde disse Bestemmelser imidlertid ikke nøie blive overholdte, da ligesom hos os i Baiern ethvert Politipas fra fremmede Steder, saavidt vides, respecteres, hvad enten den Reisende er en Badegjæst eller ikke.

Naar en Udlænding i Baiern behøver et nyt Pas, fordi hans Indgangspas er udløbet, eller af andre Grunde, da kunne de ved det baierske Hof accrediterede fremmede Gesandtskaber udstæde nye Passe til diplomatiske Personer, Courerer og deres eget Hofs Undersaatter, dog blive de at forsyne med Visa af det baierske Kongelige Huus- og Statsministerium for de udenrigske Anliggender — unter dem Visa unseres Saatsministeriums des Königlichen Hauses und des Aeüßern. — Ligeledes have de i Baiern ansatte fremmede Consuler og Handelsagenter en lignende Rettighed med Hensyn til de Undersaatter af hvis Regjering de ere beskikkede, dog at saadanne Passe viseres af Districtspolitiøvrigheden paa Udstædernes Opholdssted. Art. XVI.

Ligesom i Preussen — med hvis Pasvæsen det baierske overhovedet synes at have meget tilfælleds — udstædes og i Baiern Interims-Passe, hvorom handles i Art. XVIII.

For Viseringen af Passe gives nogle fra den danske Paslovgivning afvigende Bestemmelser. — De Fremmede, som reise til, i eller fra Baiern skulle lade deres Passe vise:

1) af den første baierske Politiøvrighed, som den Reisende ifølge Routen først kommer i Berøring med, eller saafremt denne reiser med Diligence (Eilwagen) af den første baierske Districtspolitiøvrighed, hvor Diligencen holder;

2) af Politidirectionen i Hoved- og Residentstaden München, hvad enten den Fremmede kun reiser igjennem eller opholder sig sammesteds;
3) af Districtspolitiovrigheden paa ethvert Sted, hvor den Fremmede opholder sig længere end 2 Gange 24 Timer;
4) af den sidste Districtspolitiovrighed, der har sin Embedsbolig paa et Sted, som den Reisende ifølge den af som valgte Route maae passere ved Bortreisen fra Riget.

Betræder den Fremmede, ved hans Indtrædelse i Baiern, et Sted, hvor en Grændsetoldauthoritet har sin Embedsbolig, da maae denne ogsaa lade sig Passet forelægge og visere samme til den under Nr. 1 nævnte Districtspolitiovrighedsperson. Art. XX.

Stats- og Cabinets-Courerer blive at behandle efter de hidtil vedtagne folkeretlige Bestemmelser og ere derfor med Hensyn til deres Personer, saafremt de ved gyldige Passe kunne legitimere sig angaaende deres Sendelse, ikke underkastede nogensomhelst Forpligtelse til at lade Passene visere eller nogen Slags Controll. Art. XXIV.

Naar studerende Personer (Studierende) reise bliver der at forholde efter de desangaaende givne særegne Forskrifter, eller de som i Fremtiden maatte blive givne. Art. XXXI.

Ville Udlændinge for længere Tid tage Ophold i en Commune i Kongeriget for at drive en Haandtering eller et Erhverv, da have saadanne ikke allene at tilveiebringe Hjemstedsbeviser (Heimathsscheine) men ogsaa at faae samme fornyede, saa ofte og forsaavidt som saadant maatte udfordres ifølge de bestaaende Statsforbund og de i vedkommende Lande ellers gjældende Love med Hensyn til Opretholdelsen af §§ 1, 4, 5 og 13 af det første Forfatningsbilag og Statens Sikkerhed, saavelsom og i Henseende til vedkommende Communes eventuelle Forsørgelsesforpligtelse. Art. XXXII.

Skjøndt Beregningsmaaden er ganske forskjellig, kan

det dog ifølge nedenstaaende Taxter ikke antages at et baiersk Pas i Reglen er billigere end et dansk.

Taxterne og Stempelgebyhrerne i Pasfager — Paßsachen — ere:

1) Legitimationskaart til Reiser i Landet selv udstædes ligesom Bevisligheberne med Hensyn til Samfærselen paa Grændsestederne, taxtfrie og kun mod Erlæggelse af et Stempelgebyhr af 3 Kr. (ɔ: Kreutzer ca. 4 Rbsk.) hvilket og gjælder ved Fornyelsen.
2) For et Pas til Udlandet og for et Pas til en Udlænding til at reise i Landet erlægges:
   a. af de, der reise til Fods eller til Vands: Taxt — „Fl. (ɔ: Florin eller Gülden) 24 Kr. (à $1\frac{1}{5}$ Rbsk.)
   b. af de, der reise til Hest, eller med Diligencer eller Postvogne: Taxt: 1 Fl. (1 Gülden à 72 Rbsk.)
   c. af de, som tage med Extrapost, med Leiehæste eller med egen Equipage: Taxt: 2 Fl. 42 Kr. (ca. 2 Rbd. 2 Sk.)
   d. Ved Gesandtskaberne haves ingen Taxter for Pasudstædelsen, (der skeer gratis?)
   e. Med Hensyn til Consulerne bliver det ved de Anordninger, som ere kundgjorte i Regjeringsbladet af 1833 S. 899.
   f. Pasfenes Visering skeer taxtfrit — taxfrei — (gratis). Art. XXXIII.

De vedfoiede Beregninger af Gylden og Kreützer ere efter nuværende Cours. — Det sees at *Visa* her ligesom altid i Preussen og i Reglen i Sachsen meddeles gratis.

I den vedfoiede forhen citerede Commentar til Forordningen af 17. Januar 1837 hedder det sub. XV. ad Art. XXX:

„Hans Majestæt Kongen vil have Fremmedpolitiet haandhævet med Værdighed og Alvor, og vide de vedkommende Forordninger sikkrede fulde Anvendelse. — Authoriteterne ville ved Udforelsen af denne Kongelige Befaling noie have at rette sig efter de Instruxer, som saavel med Hensyn

til Fremmedpolitiet overhovedet, som navnligen med Hensyn til Fremmedbogerne (Fremdenbücher) allerede ereſatte i Virkſomhed. — De ville i ſaa Henſeende vide at være ligeſaa opmærkſomme paa Fremmede, hvis Reiſeformaal og Forhold maatte forekomme tvetydig, og paa Værterne, at de ikke ſkulle omgaae Lovene, ſom at iagttage en paſſende Anſtand med Hensyn til de Fremmede, og at afholde ſig fra Vexationer. — De ville aldrig forglemme, at en velordnet Beſtyrelſe virker, uden at hæmme og griber ind, uden at blive beſværlig eller forſtyrrende. — De ville endeligen ikke forglemme, efter hvilke ophøiede Principer — wie großartig — Politiet i vore Dage bliver haandhævet i de fleſte Lande og hvilket ufordeelagtigt Skin, der vilde falde paa Baiern, naar man fra ſammes Authoriteters Side vilde paa en modſat Maade ſtræbe efter et Maal, ſom andenſteds med ligeſaa meget Held efterſtræbes og opnaaes under behagelige og dannede Former.

Overhovedet have Authoriteterne ved Iværkſættelſen af Forordningen af 17. Januar 1837 at ſtille ſig paa hiint adminiſtrative Høidepunct (Höhe), paa hvilket det nærmeſt vil beroe om nogenſomhelſt Politieanordning vil ſtifte Nytte eller ikke.

Denne allerhøieſte Forordning gaaer ud fra det Standpunct, iſtedetfor de hidtil ſtedfindende ubetingede Skranker for Embedsmyndigheden, at indføre en viid Sphære af discretionair Befoielſe og til en vis Grad, at overlade til vedkommende Embedsmands Skjøn, de Modificationer, ſom ethvert enkelt Tilfældes Eiendommeligheder, den Vedkommendes Perſonlighed og Omſtændighedernes Sammentræf maatte gjøre tilraadelige.

Det er Authoriteternes Pligt, ved paa en værdig Maade at opfatte Gjenſtanden, at erkjende dette talende Beviis paa Kongelig Tillid, paa en paſſende og Agtelſe indgydende Maade at føre det nødvendige, hensynsloſe Tilſyn med Enhver, der maatte true den offentlige Roe og Orden, og forhindre mistænkelige Udlændinger fra at trænge ind og forblive i Landet og aldrig at lade det komme til

Vexationer imod dannede, umistænkelige Fremmede, i samme Sind at belære og danne de underordnede Organer, navnligen kun, naar der maatte opstaae Mistanke om Forklædning, at affordre eller at lade affordre de af Landets Indvaanere, som maatte reise i Uniform, Legitimationspapirer, at citere (laden) de Fremmede paa en høflig Maade til at møde paa Pasbüreauet, og under ingensomhelst Prætext, navnligen ikke paa upassende Localiteter, at lade dem vente, og overhovedet at udvikle hiin Holdning, som allerede Decennier tilbage udmærkede den baierske Embedsstand, og som ogsaa fremdeles vil udgjøre sammes Stolthed.

I Kongeriget **Bohmen** er Pasvæsenet tildeels combineret med Toldvæsenet, hvilket sees af den under 28. Mai 1831 af det Keiserlig Kongelige Landspræsidium i Prag udgivne Instruction for samtlige K. K. Grændsetoldamter og den K. K. Grændsevagt i Kongeriget Bohmen, med Hensyn til Pasvæsenet — das Passantengeschäft, — hvilken Instruction iblandt andet bestemmer:

Enhver Fremmed, uden Forskjel, der ikke kan legitimere sig med et ordentligt og anordningmæssigt Reisepas, bliver i Reglen at nægte Adgang til de K. K. Stater.

Ethvert ordentligt Pas bør i og for sig — an und für sich — allerede indeholde den Reisendes Navn og Tilnavn, hans Characteer eller Haandtering, Fodselssted, Stedet, hvorfra han kommer, og det hvorhen han reiser, saa og Districterne — Bezirke — gjennem hvilke han reiser, Reisens Diemeed, Passets Gyldighedstermin, ligesom og Pashaverens noiagtige Signalement, endelig den Reisendes og den pasudstædende Authoritets Underskrifter tilligemed sidstnæyntes Embedsseigl.

Anordningsmæssige og gyldige for Fremmede til Adgang i Riget ere de Passe, som

a) ere udstædte af det K. K. Geheime Hof- og Stats-Cancellie,

b) af de K. K. Gesandtskaber ved fremmede Hoffer.
c) af de K. K. Landesstellen, eller de ellers hertil beskikede K. K. Øvrigheder, ligesom ogsaa
d) de Passe, som ere udstedte af udenrigske Øvrighedspersoner og som ere blevne viserede af de i Udlandet sig opholdende K. K. Gesandter til Reiser i de K. K. Stater. § 1.

Dersom hine Bestemmelser bogstaveligen fulgtes, vilde intet dansk Øvrighedspas ansees for gyldigt i Bøhmen, da samme i Reglen hverken angiver Reisens Øiemeed eller Tiden for Passets Gyldighed paa Reisen. Alle K. K. Passe, som udstedes til Udlandet, ere utilstrækkelige til Indtrædelse i de K. K. Stater, naar disse ikke tillige udtrykkeligen lyde paa Retour. § 3.

De Reisende, som agte sig til den K. K. Hoved- og Residentsstad Wien maae legitimere sig med Hensyn til Motivet til deres Reise og Beskaffenheden af deres Forretninger, ogsaa da, naar de medføre et Pas, der er viseret af et K. K. Gesandtskab. De blive derfor at henvise til den nærmeste Politieøvrighedsperson, hvor da det nærmere bliver at forhandle. § 7.

Ogsaa alle de Fremmede, som ville reise til de tydske eller til de italienske Provindser, eller til Ungarn, Galicien eller Servien blive fra Grændsestationen at henvise til den nærmeste Politieøvrighed, og de maae ikke fortsætte Reisen paa nogen anden, om ogsaa kortere Route, end den, der bliver dem foreskreven til det Indre af Monarkiet. § 8.

Alle de Passe, som udstedes af udenlandske Gesandter ved Wiener-Hoffet til deres Hofs Undersaatter, maae, for at være gyldige, være viserede af Overpolitiedirectionen i Wien. Saadanne Pashavere, blive, naar bemeldte Visa mangle, at vise tilbage til det næste Kredsamt og under betænkelige Omstændigheder at eskortere derhen, medmindre de allerede tidligere sammesteds maatte være blevne expederede.

Med Hensyn til Personer af høi Rang viserer ogsaa ofte det Geheime- Hof- og Stats-Cancellie selv istedetfor Wiener-Overpolitiedirectionen. § 17.

Udenlandske Magters eller udenlandske Gesandters Courerer, som komme fra Wien skulle vel i Reglen ogsaa være forsynede med Passe, som enten ere viserede af Wiener-Overpolitiedirectionen eller af det Geheime- Hof- og Stats-Cancellie; men naar denne Visering ikke har fundet Sted, da maae de dog ikke forhindres fra at fortsætte deres Reise, naar de ellers kunne legitimere sig med troeværdige Passe og med de Depescher, som de maatte medføre. Courerer fra fremmede Hoffer som komme fra Udlandet, behøve kun ordentlige Passe fra deres Regjeringer. Men skulle disse være afvegne fra den dem underveis af den ene eller den anden Politiedirection foreskrevne Route, da blive de at behandle, som enhver anden Reisende, der afviger fra Routen. § 18.

En saadan Fremgangsmaade med Hensyn til fremmede Magters Courerer vilde neppe kunne ansees for overensstemmende med den danske Paslovgivnings Aand.

Forøvrigt synes ogsaa det bøhmiske Pasvæsen at have meget tilfælleds med det preussiske, og adskiller sig ved samme Vidtloftighed fra det danske. Saaledes nævnes som en Undtagelse i § 21: „Grændsebeboerne kunne med blotte Passe fra deres respective Hjemsteds-Øvrigheder drive deres Handel paa begge Sider af Grændsen; og de ville saa meget mindre kunne foraarsages noget Ophold, jo mere de allerede ved det daglige Samqvem ere blevne Grændsetoldvæsenet bekjendte." Ingen dansk Undersaat behøver ifølge den danske Lovgivning noget andet Pas end Øvrighedens paa Hjemstedet til hvilkesomhelst Reiser — og heri turde vistnok søges et Fortrin fremfor de nævnte fremmede.

Haandværkssvende, som ere forsynede med gyldige Passe eller Vandrebøger, maae Indvandringen i Bøhmen ikke nægtes. Som gyldige ansees hine Passe og Vandre-

boger, naar sammes sidste Øvrigheds-Visa ikke er over 6 Uger gammelt, naar de ere bekræftede af Øvrigheden paa det Sted, hvor samme blive udfærdigede, og i hvilke ingen Raderinger forekomme. Ogsaa skal enhver saadan Reiselegitimation indeholde en noiagtig Personalbeskrivelse af Ihændehaveren; hvor en saadan ikke findes, bliver den at tilsvie paa Grændsen.

Alle de Haandværkssvende, som melde sig til Indladelse blot med skrevne, eller af en enkelt Mester udstedte Kundschaften, blive at afvise fra Grændsen, eftersom en saadan, af en enkelt Mester udstedt, skreven Atteſt ikke vil kunne ansees for nogen Guarantie for Foreviserens Umistænkelighed, eller kunne betragtes som ægte.

Indenlandske Haandværkssvende kunne kun da tillades at passere til Udlandet, naar de legitimere sig ved deres Landsøvrigheds anordningsmæssige Reisepas, som lyder til Udlandet. Skulde en saadan tilbageviist Haandværkssvend desuagtet vilde snige sig ud over Grændsen, da bliver han at anholde og at overgive til den nærmeste Politieøvrighed til videre Aflevering til vedkommende Kredsamt.

Men naar indenlandske Haandværkssvende, Fabrikarbeidere, Tjenestefolk og deslige desuagtet have sneget sig ind i Udlandet uden anordningsmæssigt Pas, og først blive antrufne ved Tilbagekomsten fra Udlandet, da blive saadanne Individer at anholde ved deres Ankomst til Grændsen, som Rømningsmænd — Conscriptionsflüchtlinge — eller som ubefoiede Udvandrere, alt eftersom de i kortere eller længere Tid uberettiget have opholdt dem i Udlandet og strax at aflevere til den nærmeste Politieøvrighed til videre Befordring til vedkommende Kredsamt. § 22.

I Reglen maae ingen af Landets Indvaanere uden Undtagelse men fremfor alt De, der som Værnepligtige ere udskrevne, reise til Udlandet, naar deres Passe kun ere udstedte af deres umiddelbare Øvrigheed og ikke af vedkommende Landsregjering. § 23.

Gamle afskedigede Udlændinge, som have staaet i K. K. Militairtjeneste, og efter Udtrædelsen af Tjenesten have begivet sig til deres Hjemstavn, blive, naar de atter vilde indvandre, ved Grændsen at tilbagevise, saafremt de ikke producere et fuldkommen anordningsmæssigt Indgangspas § 25.

Grændsetoldofficianterne og den K. K. Grændsevagt i Særdeleshed have noie at paasee, at ingen mistænkelige og omdrivende Personer — liederliches Gesindel — indsnige sig.

Erkjendte Betlere og Vagabonder blive med al Strenghed at holde tilbage fra Grænsen; hvortil ogsaa hører saadanne Haandværkssvende, som slet ikke ere forsynede med Tærepenge.

De, der reise tilfods og see ud som Betlere og Vagabonder blive, om de endog maatte være forsynede med ordentlige Pasfe, at examinere angaaende deres Bestilling og Erinde og hvorledes de kunne gjøre Rede herfor samt om de kunne paavise ordentlige Subsistentsmidler. Med denne sumariske Forklaring blive de derefter at henvise til vedkommende Kredsamt, eller til den nærmeste Politieovrighed til nærmere Undersøgelse.

Folk, der drage omkring med Kameraobscura — Guckkasten — Marionetter, Murmeldyr, Bjørne og deslige, blive uden videre at tilbagevise ved Grændsestationerne, da saadanne Gjøglerier — Gaukeleien — ere forbudne i den østerrigske Keiserstat.

Om fremmede Bissekræmmere — Hausirer — gjælder det samme, da det er Fremmede forbudt at drive Bissekramhandel i de K. K. Provindser.

Forøvrigt er det en Selvfølge, at mange andre betænkelige Omstændigheder efter de forskjellige Tidsforhold kunne indtræde, og hvilke ofte kan gjøre det nødvendigt at anstille en nøiagtig Undersøgelse angaaende mangen en Reisende. Klogskab og Activitet fra Embedsmandens Side paa Grændsestederne, de Forsigtighedsregler, der Tid efter anden maatte meddeles dem, og sammes Erfaring i Tjenesten, vil

bestemme den individuelle Fremgangsmaade saaledes, at de altid ville kunne handle i Overensstemmelse med Aanden i de allerhøieste Forskrifter.

Den K. K. Grændsevagt har i Særdeleshed ved sammes Patroulleringer ogsaa at vaage over, at Ingen uden et anordningsmæssigt, af vedkommende K. K. Grændsetoldamt behørigen viseret Pas ind- eller udsniger sig over Grændsen.

Enhver, der træffes uden et saadant Pas, bliver at anholde og føre til det nærmeste K. K. Grændsetoldsted. § 26.

Saavel de K. K. Grændsetoldamter, som og den K. K. Grændsevagts Over- og Undercommissairer have under personlig Ansvarlighed at paasee, at ikkun saadanne Transportanter — Schüblinge — fra Udlandet blive antagne ved den K. K. Grændse, hvis Nationalitet, enten ved et anordningsmæssigt Pas fra den Øvrighed, til hvilken Transportanten skal føres, eller og i manglende Fald ved embedsmæssig Erklæring om at ville optage samme, fra den Øvrighed, til hvilken Transportanten bliver at aflevere, er sat udenfor al Tvivl.

Men i ethvert Tilfælde, hvor det paa den anførte Maade ikke er bragt paa det Rene, hvor en fra Udlandet kommende Transportant har hjemme, da bliver Transportanten ikke at modtage paa den K. K. Grændse, men uagtet alle Forestillinger fra de udenrigske Authoriteters Side, at bortvise fra den K. K. Grændse, og det uden Hensyn til om vedkommende Transportant angives for at være en østerrigsk Statsborger eller Undersaat af en udenrigs Stat, til hvilken man kun kan komme gjennem de K. K. Stater. Naar imidlertid de foreviste skriftlige Documenter paa en beroligende Maade godtgjøre Transportantens angivne Nationalitet, da bliver samme ved den K. K. Grændsevagt at aflevere til den nærmeste Politiøvrighed tilligemed alle de modtagne Papirer og Documenter imod Bevis for Modtagelsen, som nøiagtigen bliver at opbevare og velforvaret — wohlverwahrt —

at indlevere til videre anordningsmæssig Foranstaltning. § 27.

Alle Passe eller Reiselegitimationer, som ere befundne ægte og anordningsmæssige har Grændsetoldamtet at meddele Visa under eget Navns Underskrift, men tillige at bemærke Routen og af denne i det mindste Hovedstederne, som den Reisende har at passere. Forer Routen igjennem et Sted, hvor en Politieovrighed eller et Kredsamt har sit Sæde, da bliver dennden at tilføie den Bemærkning, at den Reisende der paa nye har at forelægge sit Pas til Visering.

Naar Fremmede blive tilbageviste over Grændsen eller Landets Indvaanere blive tilbageholdte, da bliver denne Tilbage- eller Afvisning udtrykkeligen at anmærke paa Passet. § 29.

Af den Protocol, der bliver at føre over Ind- og Udpasserede, bliver Extracter eller Rapporter over samtlige virkeligen passerede Reisende, over de Mistænkelige, Tilbageviste og virkeligen Arresterede efter Formularen — af hvilken trykte Exemplarer blive meddeelte — hver Postdag at indsende til det K. K. Stadthauptmandskab i Prag.

I den sidste Rubrik af denne Rapport bliver den i de særegne forefaldende Tilfælde iagttagne Fremgangsmaade fra Grændtoldvæsenets Side med Hensyn til de Reisende og Aarsagen dertil, f. Ex. hvorfor den Vedkommende er bleven tilbageviist, altid at bemærke.

De Personer, der boe ved Grændsen, og paa Grund af det daglige Samqvem reise ud og ind — aus- und einbrechenden Personen — behøve dog ikke at opføres paa de Passagetabeller — Passantentabellen, — som periodisk blive at indsende til det K. K. Stadthauptmandskab. § 32.

Til Slutningen bliver endnu at bemærke, (hedder det) at naar Grændsetoldamterne og den K. K. Grændsevagt saaledes virke i den dem her anviste Sphære, som man er berettiget til at vente, de da væsentligen hjælpe til at befordre den allerhøieste Tjenestes Bedste og Fædrelandets Vel. Uagtet

deres Forretninger ere forbundne med mange Ubehageligheder og Besværligheder, saa kan dog Flid, Taalmod og Kjærlighed til Tjenesten let overvinde samme. Fremfor alt er det nødvendigt, at enhver Embedsmand, der helliger sig disse Forretninger, forstaaer at sikkre sig den offentlige Agtelse ved en alvorlig, men dog tillige passende og human Fremgangsmaade. Enhver Reisende bliver at møde og afkordre Passet til Forevisning med Høflighed og Anstand, uden at vise sig ængstelig eller forlegen, men endnu mindre paatrængende eller fornærmende. De, der ankomme med Posten, blive ogsaa ved Nattetid uvægerligen at expedere og alle uden Undtagelse gratis.

I **Bremen** er under 28. Decbr. 1840 fra Øvrigheden udkommen følgende reisende Haandværkssvende vedkommende Bekjendtgjørelse:

„For at hæmme de blandt de tydske Haandværksvende stedfindende Forbindelser og Misbrug, har den tydske Forbundsforsamling i dens Møde den 3. Decbr. fattet følgende Beslutning: Samtlige Regjeringer forene sig om at træffe overeensstemmende Forholdsregler med Hensyn til de Haandværksvende, som ved Deeltagelse i utilladelige Svendeforeninger, Svende-Retter, Erklæringer „in Verruf" og slige Misbrug have forseet sig imod Landets Love: 1) De Haandværksvende, som i en Forbundsstat, hvor de ikke høre hjemme, begaae slige Forseelser, blive efter Sagens Undersøgelse og deres Afstraffelse fratagne deres Vandrebøger eller Reisepas; i samme bliver den af dem begaaede Forseelse og den lidte Straf nøie betegnet, og disse Vandrebøger eller Pas blive derpaa tilsendte Øvrigheden i vedkommende Haandværksvendes Hjemstavn. 2) Saadanne Svende skulle efter udstaaet Straf med bestemt foreskreven Reiseroute vises tilbage til den Stat, hvor de høre hjemme, og der holdes under passende Opsigt, og ikke tillades at erholde Arbeide i nogen anden Forbundsstat. Undtagelser fra denne

Bestemmelse ville kun finde Sted, naar Regjeringen i en saadan Svends Hjemstavn ved sammes vedvarende gode Opførsel skulde finde sig foranlediget til at meddele ham en nye Vandrebog eller Reisepas til andre Forbundsstater. 3) Regjeringerne forbeholde sig, gjensidigen at meddele hverandre Fortegnelser over de for hün Forbrydelse straffede og hjemviste Svende, samt over de Svende, som undtagelsesviis atter have erholdt Tilladelse til at vandre. 4) Enhver Haandværksvend skal, forinden han begiver sig paa Vandring og erholder sin Vandrebog, udtrykkeligen underrettes om ovenstaaende Bestemmelse, ligesom det ogsaa bliver at bemærke i Vandrebogen, at saadant er skeet. 5) Nærværende Beslutning skal bekjendtgjøres i alle Forbundsstater paa forfatningsmæssig Maade og Forbundsforsamlingen inden 2 Maaneder erholde Underretning om, at dette er skeet."

I **Frankrig** gjælder endnu den hos os afskaffede for den Reisende besværende Bestemmelse, at der strax ved Betrædelsen af Rigets Grændse skal tages et nyt Pas, der koster 3 Francs (ca. 6 Rbmk. 12 ß.), medens det medbragte sendes til det Sted i Frankrig, hvor den Reisende agter sig hen og hvor han da først igjen erholder sit Hjempas, imod at aflevere det franske. Den Reisende erholder derefter gratis et saakaldet permis de sèjour — Opholdskaart — ifølge hvilket han kan reise overalt i Frankrig og som forskaffer ham Adgang til at besee offentlige Indretninger.

Hjempasset bliver forøvrigt paa Pasbüreauet under Politiepræfecturet i Paris paategnet den Bemærkning, at Pashaveren har at lade samme visere af Ambassaden eller Legationen for den Reisendes Hjemsted — Tenu au Visa de l'Ambassade au Legation de . . . — Ligeledes meddeles ved Ankomsten Hjempasset Visa af Chefen for Pasbüreauet under Ministeriet for det Indre. Ved Vortreisen tilføies den Betydning, at Passet ogsaa bliver at visere af Udenrigsministeriet — Tenu au Visa des Affaires Etrangè-

res, — hvilket Ministerial-Visa koster 10 Francs — ca. 23 Rbmk., — men saadant overholdes ikke i Praxis.

I **England** maae ligeledes den ankomme fremmede Reisende aflevere sit medbragte Pas, der sendes til det Sted hvor den Reisende agter sig hen og hvor han igjen erholder det paa Fremmed-Büreauet — alien office, — hvorefter der gratis meddeles ham et Slags Opholdskaart, der her kaldes Certificat og har, naar den Reisende gaaer directe til London, følgende Form:

No. **Port of LONDON** **Certificate of Arrival.**

Date of Arrival	Name and Country	From what Port arrived		
	Profession Native of		You are required by the Act for the Registration of Aliens on your Departure from England, to deliver this Certificate to the Chief Officer of the Customs at the Port of Embarkation.	Il est exigé par l'Acte pour la Registration des Etrangers qu'à votre départ d'Angleterre ce Certificat soit rendu à l'Officier de la Douane au port d'Embarquement.

Signature of the Bearer

Signature of the Port Officer

939

Med dette Legitimationsbevis kan den Fremmede bereise hele Storbrittanien, hvor forovrigt Visering og andet deslige, Pasvæsenet vedkommende, formedelst Befordringsmidlernes tiltagende Hurtighed, tildeels bliver en physisk Umueligheed, hvilket ogsaa efterhaanden synes at maatte blive Tilfældet i andre Stater.

Tillæg og Rettelser.

Pag. 2 11te Linie fra oven, algierſke, læs: Kongelige algierſke.
" 7 11te L. fra oven, 1815, læs: 1805.
" 11 16de L. fra oven, og, læs: om.
" " 19de L. fra oven, Andledning, læs: Anledning.
" 21 Litr. m., Millitære, læs: Militaire.
" 23 1ſte L. fra oven, fuudet, læs: fundet.
" 30 ſidſte L., Majeſtæs, læs: Majeſtæts.
" 43 8de L. fra oven, vare, læs: var.
" " 11te L. fra oven confesto, læs: *confesso.*
" 44 3die L. fra neden, Hjemſtede, læs: Hjemſtedet.
" 45 2den L. fra oven, det ſynes, læs: det ſynes derfor.
" 47 3die L. fra oven, og, læs: at.
" " 14de L. fra oven, giwede, læs: give.
" 48 2det Stykke bemarkes nu Pl. 16. Decbr. 1840.
" " 4de L. fra neden, Longivningen, læs: Lovgivningen.
" 51 2det Stykke 6te L. tilføies Canc.-Circ. 17. Septbr. 1805.
" 59 2det Stykke, 2den L., Tindenden, læs: Tidenden.
" " 2det Stykke, 7de L., hvilket, læs: hvilke.
" 62 ved Slutn. af 11te Cap. bliver at tilføie at *testimonia morum*, der udſtædes af Politieovrigheden ogſaa affordres ikke blot Studerende, men og Andre, der ville tage Opholt i Tydſkland.
" 65 ſidſte L., pas ikke, læs: pas end ikke.
" 71 1ſte L., Derefter, læs: Derfor.
" " 17de L., Neutralitetspaſſe, læs: Nationalitetspaſſe.
" 72 11te L.,! ſkal være:
" 84 1ſte L., og Orkenoerne, læs: eller Orkenoerne.
" 120 tilføies efter ſidſte Linie, Rentekammer-Skr. 30. Januar 1841 om Interimspaſſe for Fiſkefartøier.
" 122 3die L., Inte-resſenterne, læs: Inter-esſenterne.
" 132 12te L., Landes, læs: Landets.
" 133 11te L., ſærdees, læs: ſærdeles.
" 136 16de L., ſamtlig, læs: ſamtlige.
" 141 2den L. fra neden, anforte, læs: anført.
" 142 14de Capitel, bliver at tilføie Kgl. Reſol. 30. Decbr. 1840 om Reductioner ved Kyſtpolitiet.
" 144 14de L. fra oven, ſkal være . (Punctum).
" " 8de L. fra neden, gaae, læs: gaaer.
" 145 9de L. ſtulde, læs: ſkulle.

Pag. „ 4de L. fra neden, skulde . . . uberettigede, læs: skulle . . . uberettigede.
„ 153 11te Linie fra oven, Regjerring, læs: Regjering af.
„ 161 15de L. fra neden, ti, læs: til.
„ 171 4de Stykke, 4de L., vil, læs: ville.
„ 175 9de L. fra oven, erholdt, læs: erholde.
„ 176 12te L. fra oven, Frankrig, læs: Frank-rig.
„ „ 9de L. Friknægte, læs: Bøddelknægte.
„ 178 sidste L., Canc. Resc. 16. Decbr. 1822, læs: Circ. Resc. 16. Decbr. 1825. (Komma udgaaer af 12te L. fra neden).
„ 180 2den L. fra oven Pasregirenten, læs: Pasregvirenten.
„ 182 2den L. fra over, udgaaer Kommaet,
„ 183 8de L. fra neden, Embedsmænd., læs: Embedsmænd.
„ 185 3die Stykke maae bemærkes, at i Preussen Personer, der ikke høre til samme Familie, skulle i Reglen hver tage sit Pas.
„ 192 9de L. fra neden, væsenlige, læs: væsentlige.
„ 201 13de L. Danmarks, læs: Danmark.
„ 209 13de L. fra neden mangler et Punctum.
„ 219 11te L. fra oven mangler Citationstegnet „.
„ 220 11te L. fra oven skulde efter Punctum en nye Linie begynde.
„ 222 18de L., vilde, læs: ville.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

BRIEF
DL
0041249

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 09 06 06 11 025 8